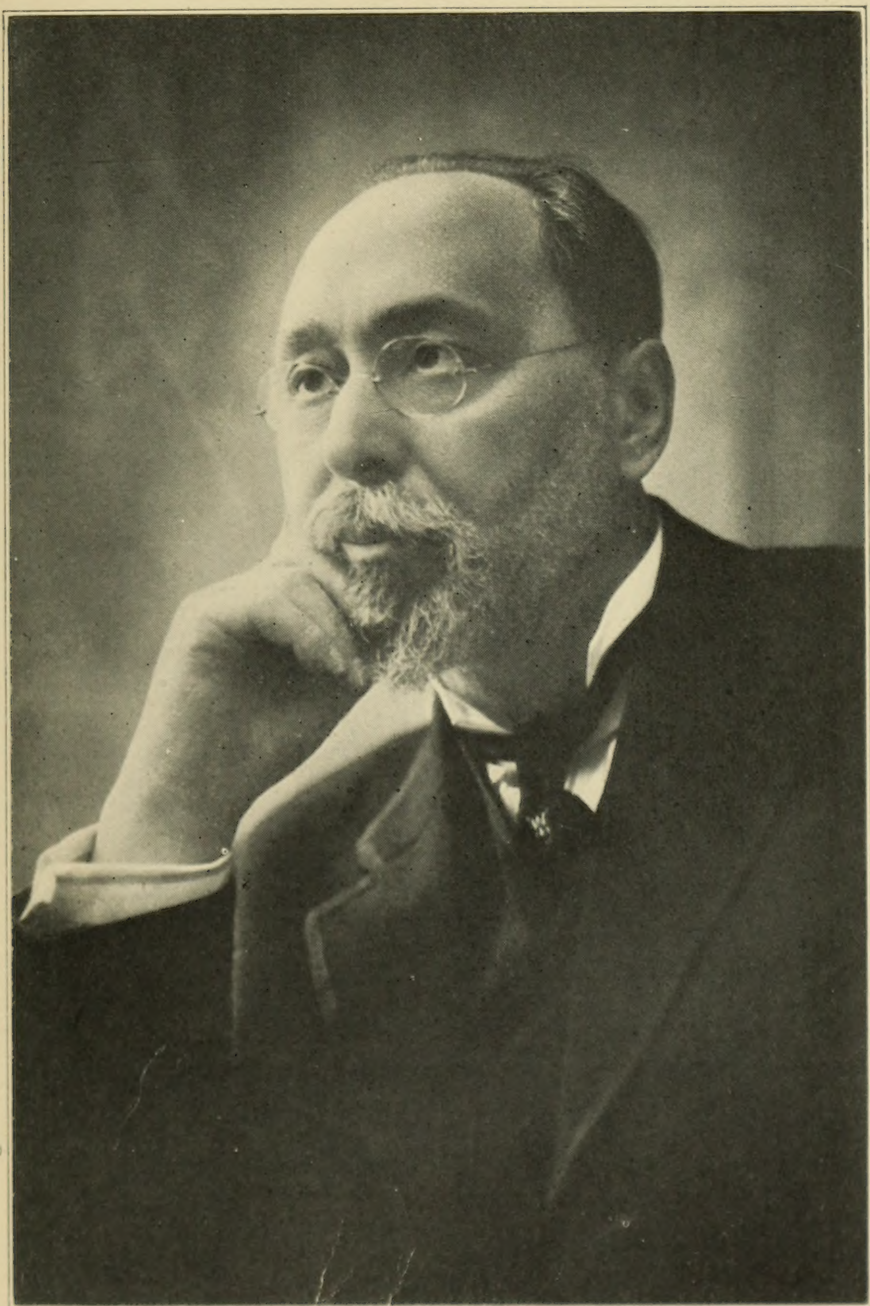

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 03 03 12 008 5

אויסגעוועהלטע שריפטען

פון

דר. י א. הורוויטש

(יצחק אייזיק בן אריה צבי הלוי)

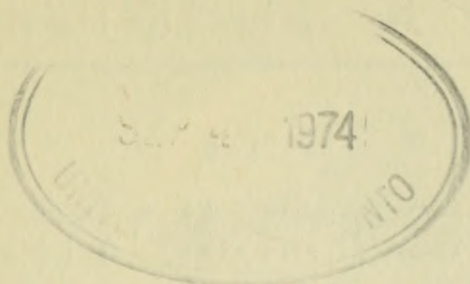

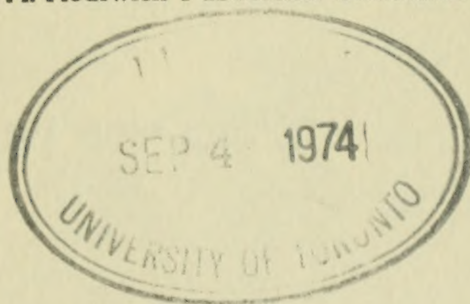
אין פיער בענדער

ארויסגעגעבען פון

„יצחק אייזיק הורוויטש'ס פובליקאציאנס קאמיטעט"

ניו־יארק, 1917.

1974
NTO

SEP 4 1974
UNIVERSITY OF TORONTO

איבער די ארטאגראפיע פון דיזע שריפטען.

בנוגע צו דעם אידישען „ספעלינג" הערשט אין אונדזער פרע־סע אן אמת'ע תהו ובהו. מען האלט זיך כלומר'שט אן דער אלטער דייטשער אויסלעגונג פון ווערטער, — וואס די דייטשען האבען שוין אגב מיט א יאר דרייסיק צוריק רעפארמירט פאר זייער איי־גענעם געברויך, פאקטיש האט יעדע אידישע צייטונג, יעדער זשור־נאל אן אייגענע אויסלעגונג, און גאר אפט געפינט איר פארשידענע שרייבארטען אין דערזעלביקער צייטונג און אפילו אין דעמזעלביקען ארטיקעל.

די פיר בענדער פון מיינע שריפטען, וואס ערשיינען איצטער, באשטעהען פון ארטיקלען, וואס זיינען אין פארשידענע צייטען גע־דרוקט געווען אין פארשידענע היגע אידישע צייטונגען, וואכענבלע־טער און מאנאטשריפטען. עס איז דעריבער נויטיג געווען אנצונע־מען אן איינהייטליכע ארטאגראפיע פאר די אלע שריפטען.

וועגען דער פראגע האט מען אין די לעצטע יארען פיל גערעדט און געשריבען. עס ארבייט אף דעם א קאמיטע, וואס באשטעהט פון מר. ב. בארוכאוו'ן, מר. אלכסנדר הארקאווי און מר. יהודה יאפע. איך האב געפאלגט, אזוי ווייט ווי מעגלאך, דעם פאנעטישען סיסטעם, וואס מר. בארוכאוו רעקאמענדירט אין דעם „פנקס". עס האט זיך אבער אויסגעוויזען א סך שווערער, איידער מען האט גע־קענט ערווארטען. איינע פון די וויכטיקסטע מניעות איז געווען וואס פאר די זעצערס איז די ארט אויסלעגונג גאנץ פרעמד. דעריבער האט מען געמוזט אין פילע שטעלען איבערלאזען די אלטע אויסלע־גונג פון די ווערטער. אין דעם דריטען און פערטען באנד איז די נייע ארטאגראפיע שוין מער אויסגעהאלטען.

י. א. הורוויטש.

דר. י. א. הורוויטש.

אויסגעזועהלטע שריפטען.

ערסטער באנד:

אימיגראציע און אמעריקע.

ניו־יארק, 1917.

פאררעדע צום ערסטען באַנד.

דיזער באנד איז ניט קיין איבערזעצונג פון מיין ענגלישען בוך איבער איינוואַנדערונג. דער לעזער וועט אָבער דאָ געפינען בקצור דעם אינהאלט פון יענעם בוך, נאָר אין אַ מער פּאָפּולערער פאָרמע. פון דער אַנדערער זייט האָב איך דאָ איינגעטיילט מער פּלאַץ ספּעציעל דער אידישער איינוואַנדערונג, ווי אין דעם ענגלישען בוך. אין דעם קאפּיטעל איבער פארמעריי האָב איך זיך באנוצט מיט פרישען מאַטעריאל, וואָס איז ערשינען שפּעטער ווי מיין ענגלישער בוך איז אַרויס. דער קאפּיטעל איבער די שטעלונג פון דער אמעריקאַנער סאָציאליסטישער פּארטיי צו אימיגראציע איז אין דעם ענגלישען בוך גאָר ניטאָ.

י. א. ה.

אינהאלט:

ערסטע אפטיילונג.

צווייטע אפטיילונג.

די אידישע איינוואנדערונג

דריטע אפטיילונג.

איינוואנדערונג און דער געזעץ.

פערטע אפטיילונג.

די שטעלונג פון אַמעריקאנער סאָציאליסטען צו אימיגראציע.

ערסטע אבטיילונג.

אלגעמיינע אורזאכען און ווירקונג פון איינוואנדערונג.

ערסטער קאפיטעל

אלגעמיינע איבערזיכט

.1

איינע פון די הויפט־פאדערונגען פון די אמעריקאנער ארגאניזירטע ארבייטער פאר די לעצטע פינף און צוואנציק יאהר, איז די באשרענקונג פון איינוואנדערונג. די היגע ארבייטער מיינען אז ווען מען זאל ניט אריינלאזען קיין פרעמדע ארבייטער, וואלט די קאנקורענץ צווישען די ארבייטער געווען קלענער און די אמעריקאנער ארבייטער וואלטען געקענט אויספירען זיי זאלען קריגען העכער באצאלט. דאס איז דער עיקר פון די ארגומענטען, אלע אנדערע טענות זיינען ניט מער ווי אן אויסרייד.

די אידישע כלל־טוערס וואס אפעלירען קעגען די באשרענקונג פון איינוואנדערונג צו דעם געפיל פון מענטשלאכער סימפאטיע מיט די ארעמע איינוואנדערער, צו די אמעריקאנער טראדיציעס א. אז. וו. לעבען נאך אלץ אין דער געדאנקען־וועלט פון אמאל. זיי פארשטעהען ניט, אז אויף די טענות וועגען סימפאטיע מיט'ן דלות ענטפערט מען אז „צדקה הויבט זיך אן אין דערהיים“, אז די אמעריקאנער ארבייטער זיינען אליין אביונים און זיי זיינען פאר אונדז בילכער, — לאזען די אייראפעאישע עמיגראנטען בלייבען אין דערהיים און אויסקעמפפען ביי זיך בעסערע באדינגונגען פאר די ארבייטער. און וואס איז שייך צו די גרויסע אמעריקאנער טראדיציעס, געהערען זיי צו אזא צייט, ווען אמעריקע איז נאך געווען א נייע לאנד און האט זיך גענויטיקט אין ארבייטער צו ענטוויקלען די

אוצרות פון דער נאַטור, דעמאָלט האָט מען נעדאַרפט אריינלאָזען יעדערען. איצטער אָבער, ווען מיליאָנען הינגע ארבייטער געהען ארום לעדיק, איז פאר די אימיגראַנטען נופא א טובה, מען זאָל פאר זיי פארשפּאַרען די טיר, — זיי וועלען זיך ניט רואינירען אומזיסט אויף צו באַרייכערען די שיפס־קאָמפּאַניעס.

די אַלטע עקאָנאָמיסטען, וואָס זיינען געווען די וויסענשאַפטליכע פארטרעטער פון דעם קאַפּיטאַל, האָבען געלערנט, אז די רעגירונג טאָר זיך ניט מישען אין געשעפט, דער האַנדעל דאַרף זיין פריי, יעדער איינער דאַרף זיין פריי צו ארבייטען אַזוי פיל שטונדען א טאָג ווי ער וויל, פאר אַזעלכע שכירות, ווי עס לוינט זיך איהם, אונטער אַזעלכע באַדינגונגען ווי עס געפעלט איהם. דאָס האָט געקלונגען זעהר שעהן און פרייהייטלאַך, אָבער היינט־צו־טאָג ווייסען מיר, אז די דאָזיקע „פרייהייט פון דער ארבייט" איז אין דער פּראַקטיקע געווען ניט מער ווי א פאַרמאַסקירטע שקלאַפעריי פאר דעם ארבייטער. זיין „פרייהייט" צו ארבייטען פון פריהמאָרגען ביז שפּעט ביינאַכט האָט איהם געצוואונגען צו ארבייטען לאַנגע שטונדען, וואָרים זייענדיק אונאָרגאַניזירט און ניט האָבענדיק פון וואָס צו לעבען אָהן ארבייט, האָט ער ניט געקענט אויסקלייבען.

ווען די דייטשע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע באַוועגונג איז געוואָרען א קראַפט, וואָס מען האָט זיך מיט איהר געמוזט רעכענען, האָט זיך געבילדעט צווישען די דייטשע פּראָפעסאָרען א „פּאַראיין פאר סאָציאַל־פּאָליטיק", וואָס האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע אויסצואַרבייטען פּלענער פון סאָציאַלע רעפאָרמען.

די דייטשע סאָציאַל־פּאָליטיקער האָבען גאַנץ ריכטיק איינגעזעהען, אז דער איינצעלנער ארבייטער קען זיך אַליין ניט העלפען, ער מוז באַשיצט ווערען פון דעם געזעץ, דאָס הייסט פון דעם שטאָט. אין דייטשלאַנד אָבער האָט דאָס געמיינט די פארשטאַרקונג פון דעם דייטשען פּאָליציי־שטאָט, וואָס מישט זיך אריין אין דעם פּערזענלאַכען לעבען פון דעם בירגער אויף יעדען שריט און טריט. די דייטשע סאָציאַל־פּאָליטיקער האָבען אויף דעם אופן פארבונדען זייערע סאָציאַל־רעפאָרמען מיט דעם דייטשען פּאָליציי־שטאָט. זייערע געגנער פון דעם אַלטען חדר האָבען זייער סאָציאַל־פּאָליטיק געגעבען דעם נאָמען שטאָטס־סאָציאַליזם, און זיי האָבען דעם נאָמען אָנגענומען. ערגעץ א סאָציאַל־דעמאָקראַטישער ליז האָט זייער

סארט סאציאליזם גענעבען דעם שפיץ־נאמען „פאליציי־סאציאליז־מוס“.

אין די פאראייניקטע שטאטען האט נאך מיט א יאהר צוואנ־ציק צוריק געהערשט די אלטע ענגלישע פאליטישע עקאנאמיע: דער שטאט טאר זיך ניט מישען אין די באציהונגען צווישען קאפיטאל און ארבייט — איז געווען דער כלל.

טאמאס דזשעפערסאן, דער פארפאסער פון דער רעוואלוציא־נערער „דעקלערעישאן אוו אינדעפענדענס“ און דער דריטער פרע־זידענט פון די פאראייניקטע שטאטען, האט פארטראטען דעם גע־דאנק, אז די געזעלשאפט איז ניט מער ווי א צאל יחידים. וואס יעדער איינער פון זיי לעבט זיך פאר זיך, נאר פון צייט צו צייט טרעפען זיי זיך צוזאמען צו פירען געשעפטען צווישען זיך. ווען זיי וואלטען אלע געווען אנשטענדיקע לייט, וואלטען זיי צווישען זיך געקענט אויסקומען גאר אהן קיין שום רעגירונג. נאר ווייל עס גע־פינען זיך מענטשען, וואס ווילען ארייננכאפען וואס עס געהערט צו אן אנדערען, דארף מען האבען א רעגירונג, וואס זאל זיי געבען איבער די הענט. די רעגירונג איז, הייסט דאס, ניט מער ווי „א נייט־וואטשמאן“ (א נאכט־סטרוזש, דער אויסדרוק ווערט טאקע געברויכט אין דער אמעריקאנער פאליטישער וויסענשאפט). די בעסטע רעגירונג איז יענע, וואס רעגירט וואס ווענעקער.

דיזער אינדיווידואליסטישער אנארכיזם איז געווען זעהר רע־וואלוציאנער אין דער צייט ווען די ענגלישע קאפיטאליסטען הא־בען זיך באנוצט מיט דער מאכט פון דעם ענגלישען שטאט צו דער־שטיקען דעם האנדעל און די אינדוסטרי פון די אמעריקאנער קא־לאניעס. מיט הונדערט יאהר שפעטער איז די טעאריע זעהר גוט צוניץ געקומען דעם אמעריקאנער קאפיטאליסטישען קלאס אין זיין קאמפף פאר עקאנאמישע הערשאפט.

אבער אין די לעצטע צוואנציק יאהר איז פארגעקומען אן ענ־דערונג אין דער אמעריקאנער עפענטלאכער מיינונג. דער וואוקס פון די יוניאנס איז געווען איינע פון די וויכטיקסטע אורזאכען פון דער ענדערונג. די יונאינס האבען שטענדיק אגיטירט פאר אלערליי ארבייטער־געזעצע. אין דערזעלבער צייט האבען די דייטשע סא־ציאל־פאליטיקער געהאט א שטארקען איינפלוס אויף די אמערי־קאנער אוניווערסיטעטען. ביז גאר ניט לאנג צוריק זיינען די אמע־

ריקאנער אוניווערסיטעטען געשטאנען א סך נידעריקער פאר די אייראפעאישע. א יונגער מאן, וואס האט געענדיקט אן אמעריקאנער קאלעדזש און האט געוואלט ווייטער שטודירען, פלעגט פאהרען קיין דייטשלאנד און לערנען זיך פאליטישע עקאנאמיע ביי די דייטשע פראפעסארען. די דייטשע „סאציאל־פאליטיק" האט זיך אויף דעם אופן פארשפרייט צווישען אמעריקאנער געבילדעטע יונגע לייט. זיי האבען זיך ניט באגנוגענט מיט טעאריעס, זיי האבען אויך פרובירט צו העלפען לייזען די אמעריקאנער סאציאלע פראגען אויף א פראקטישען אופן. צו דעם צוועק האבען זיי גענומען גרינדען אלערליי „סאשאל סעטלמענטס" און עהנליכע אונטערנעמונגען. עס האט זיך געבילדעט א גאנצער פאך — „סאשעל ווארקערס". פון אנהויב זיינען זיי געווען שוואך, אבער די אויסברייטונג פון דער סאציאליסטישער באוועגונג אין אמעריקע האט זיי פארשאפט דיזעלבע שטעלונג, ווי די אויסברייטונג פון דער דייטשער סאציאל־דעמאקראטיע האט מיט פערציק יאהר פריהער פארשאפט זייערע רביים אין דייטשלאנד.

די אמעריקאנער סאציאל־רעפארמערס, די פראגרעסיסטען, וואס האלטען פאר די ארגאניזירטע ארבייטער, זיינען ארויס קעגען די נייט־וואטשמאן־טעאריע פון דעם שטאט אים נאמען פון דער דייטשער טעאריע פון דעם אלמעכטיקען שטאאט*).

די אונבעשרענקטע פרייהייט אין דעם געשעפטסלעבען גיט דעם רייכען און דעם שטארקען די פרייהייט צו דריקען דעם ארעמען און דעם שוואכען; די אייזענבאהנען דריקען דעם פארמער און דעם קליינעם געשעפטסמאן, די טראסטס דריקען די קליינע אונטערנעמער, דער קאפיטאליסט דריקט דעם ארבייטער, דעריבער מוז דער געזעץ באשרענקען די פערזענליכע פרייהייט פון דעם יחיד, כדי איהם צו באשיצען געגען דעם שטארקערען, און באשרענקען מוז מען

*) דער דזשעפערסאנישער אנארכיזם זאגט, אז דער יחיד האט געוויסע „נאטירליכע רעכטע", וואס האבען עקזיסטירט איידער עס האט זיך געגרינדעט דער שטאט און וואס דער שטאט מוז אנערקענען. אויף דעם ענטפערען די מאמינים פון דעם אלמעכטיקען שטאט, אז וואו עס איז ניטא קיין שטאט, דארטען קען קיינער ניט האבען קיין „רעכטע". דער יחיד האט נאר אזעלכע רעכטע, וואס דער שטאט געפינט פאר נויטיק איהם צו שענקען, און עס איז גאר ניטא קיין גרעניץ אויף ווי ווייט דער שטאט מעג באשרענקען די פרייהייט פון דעם יחיד.

טאַקע די פרייהייט פון דעם איינצעלנעם ארבייטער לטובת דער
גאַנצער ארבייטערשאפט**).
וועז איהר וועט אַנווענדען דיזע צוויי טעאָריעס אויף די פראַ־
גען וועגען אימיגראַציע, וועט איהר קלאָר זיין, אז פון דעם דזשע־
פערסאָנישען שטאַנדפּונקט טאָר זיך דער שטאַט אינגאַנצען ניט מי־
שען אין דעם ענין, — יעדער יחיד מעג זיך פאָרען פריי וואו עס
געפעלט איהם; פאַרקערט, פון דעם שטאַנדפּונקט פון די היינטיקע
סאָציאַל־רעפאָרמערס האָט דער שטאַט דאָס רעכט צו באַשטימען,
ווע‏מען ער וויל אריינלאָזען אין לאַנד און וועמען ער וויל ניט.
מיט עטלאַכע יאָהר צוריק האָט אַן אמאָליקער ענגלישער „פּע־
ביאַן סאָשעליסט“ דזשאָן מארטין אַנגעשריבען אַן ארטיקעל אין דעם
עקאָנאָמישען זשורנאַל, וואָס ווערט ארויסגעגעבען פון דעם האר־
ווארדער אוניווערסיטעט, וואו ער האָט געוויזען ווי דער שטאַט פירט
דורך ביסלאכווייז דעם סאָציאַליסטישען פּראָגראַם, — ווי אַזוי
אַלערליי געשעפטלאַכע באַציהונגען קומען איינע נאָך דער אַנדערער
אונטער דער רשות פון שטאַט. צווישען די ענינים, וואָס זיינען
פריהער געווען אַ פּריוואַט־זאַך און ווערען איצט רעגולירט פון דעם
שטאַט, האָט ער אויך אַנגעוויזען אויף אימיגראַציע, אויב דער פּראָג־
ראַם פון שטאַטס־סאָציאַליזם באַשטעהט אין דעם, אַז דער שטאַט
רעגולירט די גאַנצע געשעפטלאַכע טעטיקייט פון דער געזעלשאַפט,
טו קען ער ניט איבערלאָזען צו די יחידים, אַז יעדער איינער זאָל
אליין פאר זיך באַשטימען וואו ער וויל זיך באַזעצען.

**) אָט צום ביישפּיל, מען האָט אין אילינאָי באשרענקט מיט'ן גע־
זעץ דעם אַרבייטסטאָג פאר פריעדען, האָט מען ביי דער איינצעלנער אַר־
בייטערין אַוועקגענומען די „פריהייט“ צו אַרביימען לענגערע שטונ־
דען. עס זינען געווען פרויען, וואָס האָבען געאַרבייט פון שטיק און
זיי האָבען דורך דעם פערלאָרען אַ טייל פון זייערע פערדיענסטען, און
עס איז זעהר מעגליך, אַז זיי איז אָנגעקומען טאַקע זעהר שווער צו
ליידען פון דעם אין אָנהויב. אָבער עס איז געווען אַ טובה פאר דאָס
רוב פון די אַרבייטערינען, ווייל זיי האָבען געוואונען אויף אַ פּאָר
שטונדען אין טאָג פרייהייט פון דער שקלאַפעריי אין די פאַבריקען. און
חוץ דעם האָט די באַשרענקונג פון אַרבייטס־שטונדען גרעסער געמאַכט
דעם באַדארף אויף אַרבייטערינען און האָט אַלזאָ געשאַפען אַרבייט פאר
פיעלע פרויען, וואָס זיינען פריהער געווען לעדיג. דאָס האָט געמוזט
העלפען אַלע ארבייטערינען קריגען בעסער באַצאָלט.

אין אַנהויב פון דער אגיטאַציע פון די ארגאניזירטע ארבייטער נעגען איינוואנדערונג זיינען זיי געווען געגען אימיגראציע בכלל. אין די לעצטע צוואנציק יאהר אַבער איז די איינוואנדערונג פון ענגלאַנד, אירלאַנד, דייטשלאַנד, שוועדען און נאָר־וועגיע שטארק געפאַלען, און צו גלייכער צייט איז געשטיגען די איינוואנדערונג פון רוסלאַנד, עסטרייך און איטאַליע. די געגנער פון איינוואנדערונג האבען דעריבער געביטען זייער טאַקטיקע: זיי זאגען אז זיי זיינען גאָר ניט געגען אימיגראַציע בכלל. אדרבא, גוטע אימיגראַנטען — ענגלענדער, איירישע, דייטשען, שוועדען, זיינען זיי צו יעדער צייט ליב; זיי ווילען נאָר ניט „די אונגעווינטשטע אימיגראַנטען פון מזרח און דרום אייראָפּא“. ס'הייסט, די אידען, די פּאַליאַקען און די איטאַליענער, וואָס שטעהען אויף אַ נידעריקער מדרגה פון קולטור און זיינען דעריבער צופרידען מיט אַזעלכע נידעריקע שכירות, וואָס דער העכער ענטוויקעלטער אַמעריקאַנער אַרבייטער קען דערפון ניט מאַכען קיין לעבען. דער תירוץ איז אַבער ניט קיין ערלאַכער, וואָרים אין יענער צייט ווען די אימיגראַנטען זיינען געווען אויסשליסלאַך ענגלענדער, אייריש און דייטשען, האבען די געגנער פון אימיגראַציע געפונען ביי זיי פונקט די זעלבע חסרונות, וואס די היינטיגע שונאים פון אימיגראַציע זוכען אויס ביי די אידען, ביי די פּאַליאַקען און ביי די איטאַליענער. נאָר, פאַרשטעהט זיך, עס קען היינט ניט שאַטען צו לויבען די ענגלישע און איירישע און דייטשע אימיגראַנטען, וואָרים קומען אהער וועלען זיי דאָך ניט, און דערוויילע בערוהיקט מען דערמיט אַלע ענגלישע, איירישע און דייטשען, וואס זיינען שוין דא לאַנג און וואלטען זיך אפשר געשטעלט דאַנגעגען, ווען מען זאל וועלען באַשרענקען די איינוואנדערונג אין אַלגעמיין.

אפשר אבער זיינען מיר טאַקע ערגער פון די איירישע אָדער פון די דייטשען? ערגער הייסט נאַטירליך אָרעמער. נו, איז עס אַ פאַקט, אז ווי אָרעם עס זיינען די היינטיקע אימיגראַנטען, וואָס קומען פון רוסלאַנד, פון עסטרייך און איטאַליע, זיינען די אַמאַליקע אימיגראַנטען געווען אַ סך אָרעמער. מיט אַ יאהרהונדערט צוריק זיינען די אימיגראַנטען געווען אַזוי אָרעם, אז זיי האָבען ניט געהאט מיט וואס אפילו צו קויפען אַ שיפסקארטע, פלעגען זיי מאַכען אַ קאָנטראַקט מיט דער שיפסקאָמפּאַניע, אז ווען זיי וועלען אָנקומען אהער, זאָל דער קאַפּיטאַן פון שיף זיך פארקויפען פאר שקלאַפען אויף

א צייט מיט יאהרען. ביי יעדען אנקומען פון אן אימיגראנטען־שיף פלעגט פארקומען אן אוקציאן: מ'פלעגט פארקויפען גאנצע פאמיליעס ווי בהמות.

דער לעצטער אוקציאן איז אפגעהאלטען געווארען אין 1819. אבער דער נעקסטער דור אימיגראנטען איז ניט געווען פיעל בע־סער געשטעלט. די מיליאנען איירישע און דייטשען, וואס זיינען געקומען אהער פאר דעם בירגער־קריעג, זיינען געווען אונוויסענד און פון רערהיים זיינען זיי צוגעוואוינט געווען צו א זעהר געמיינעם לעבען. די היינטיקע אימיגראנטען זיינען געוויס ניט ארעמער פון יענע, ווארים היינט צו טאג קאסט א שיפסקארטע צוויי מאל אזוי פיל, ווי מיט א יאהר צוואנציק צוריק.

דער אמת'ער גרונט פארוואס די ארגאניזירטע ארבייטער זיי־נען היינטצוטאג געגען אימיגראציע איז דער זעלביקער ווי מיט פינף און צוואנציק יאהר צוריק. זייער שטעלונג איז קלאהר אויסגעדריקט געווארען פון פראפעסאר קארווער פון דעם הארווארדער אוניווערסי־טעט אויף דעם יאהרליכען צוזאמענפאר פון דעם פעריין פון דעם אמעריקאנער עקאנאמיסטען אין 1910.

די לאגע פון דעם אמעריקאנער ארבייטער איז העכער איידער די לאגע פון דעם אייראפייאישען, דערפאר וואס דער אנגעבאט פון הענט אין אמעריקא איז קלענער. לאזט אריין אהער אלע ארבייטער פון אייראפא פריי, וועט מיט דער צייט דער אמעריקאנער ארבייטער פארלירען זיין פריווילעגירטע שטעלונג.

דער פאבריקאנט איז פראטעקטעט נעגען דער קאנקורענץ פון אויסלענדישע סחורה דורך הויכע איינפורם־צאלען, כלומרשט צוליב דעם ארבייטער, כדי ער זאל קענען צאלען הויכע אמערי־קאנער שכירות. צו דער זעלבער צייט אבער לאזט מען אריין בי־ליגע אויסלענדישע ארבייטער פריי. דער ארבייטער פערלאנגט אויף „פראטעקשאן" פאר זיין סחורה — ס'הייסט פאר „הענט".

דער אמעריקאנער ארבייטער־קלאס וויל זיין אן אריסטאקראטיע צווישען דעם אינטערנאציאנאלען פראלעטאריאט, און דער ריכטי־קער מיטעל צו באהויפטען אזא אריסטאקראטישע שטעלונג איז צו באפעסטיקען די אריסטאקראטישע פריווילעגיעס דורכ'ן געזעץ.

אזא שטרעבונג איז גאר ניט קיין נייס אין דער מענטשלא־כער געשיכטע. דער קאמפף פון דער וועלט־שטאט רוים פאר די

וועלט־הערשאפט איז געוועזן א קאמפף פון דעם גאנצען רוימי־
שען, פאלק, אויך פון דעם רוימישען פראלעטאריאט, פאר הערשאפט
איבער אלע אנדערע פעלקער, דער ווארט "פראלעטאריאט„ גופא
שטאמט פון דער רוימישער געשיכטע.

די היינטיקע האלטונג פון דעם אמעריקאנער ארבייטערקלאס
צו די אייראפעאישע ארבייטער ווייזט, אז די מארקסיסטישע טעא־
ריע וועגען דער אינטערנאציאנאלער סאלידאריטעט פון דעם פרא־
לעטאריאט איז נאך היינט אויך ניט מער ווי אן אידעאל.

2.

איינוואנדערונג און דער ארבייטס-מארק.

די וואס שרייען אז מען מוז באשרענקען די אימיגראציע, מיי־
נען, אז צוליב איהר ווערט דא איבערפילט דער ארבייטער־מארק,
עס וואקסט די ארמעע פון ארבייטסלאזע און זיי רייסען איינער
ביי דעם אנדערען דעם ביסען פון מויל. דאס איז ניט מעהר ווי
די אלטע בורזשואזנע טעאריע פון דעם „ווייגדזש פאנד“, נאר אי־
בערגעניצעוועט אויף דעם אנדערן זייט. די טעאריע איז באנוצט
געווארען אין דער ערסטער העלפט פון דעם ניינצעטען יאהר־
הונדערט פון די בורזשואזנע עקאנאמיסטען צו באקעמפפען די פא־
דערונגען פון די ארבייטער. עס איז פאראן נאר א געוויסער פאנד
פון דעם געזעלשאפטלאכען קאפיטאל וואס קען אנגעווענדעט ווע־
רען אויף צו צאלען שכירות. ווען די צאל ארבייטער וואקסט, מוז
יעדענס חלק ווערען קלענער. קעגען דעם איז פאראן נאר איין
מיטעל: זאלען די ארבייטער ניט האבען קיין קינדער, וועט מיט
דער צייט זייער צאל קלענער ווערען און דעמאלט וועלען זיי קריגען
העכער באצאלט.

דיזע טעאריע איז היינט־צו־טאג פארווארפען געווארען פון
אפילו די בורזשואזנע פראפעסארען פון פאליטישע עקאנאמיע.
מארקס האט מיט איהר אויפגעראמט אין דעם ערסטען באנד פון
זיין „קאפיטאל“. היינט אבער איז זי ווידער אויפגעפרישט געווא־
רען פון די געגנער פון אימיגראציע. עס הייסט שוין ניט, לאזען די
ארבייטער ניט האבען קיין קינדער, נאר: לאזען די אויסלענדישע
ארבייטער זיצען אין דער היים, וועט פאר די היימישע בלייבען
מער. דער עיקר איז דערזועלבער. דער געדאנק שטאמט פון דעם

ענגלישען גלח מאלטוס, וועלכער האט מיט מער ווי הונדערט יאהר צוריק ערקלערט, אז די מענטשהייט מוז אייביק בלייבען ארעם, ווייל די צאל מיילער וואקסט גיכער ווי די צאל ביסענס.

די וואס שרעקען זיך פאר אימיגראציע זאגען מיט אנדערע ווערטער די אייגענע זאך, דאס הייסט, אז די צאל אימיגראנטען וואס קומען אריבער אהער איז גרעסער איידער די צאל שטעלען וואס זיי קענען געפינען, און דעריבער וואקסט די ארמעע פון אר־בייטסלאזע, און עס ווערט רק שווערער צו מאכען א לעבען.

און ווידער האט קיינער פון די געגנער פון אימיגראציע ניט געפרופט צו אונטערזוכען די פאקטען, צי איז ווירקלאך אזוי ווי זיי דוכט זיך אויס. לאמיר אקארסט א קוק טאן, ווי איז געוואקסען די פראדוקציאן אין אמעריקע.

די פראדוקציאן פון קוילען איז געוואקסען פון 140,000,000 טאן אין 1890 ביז 448,000,000 אין 1910. דאס הייסט, אין דער צייט פון 20 יאהר האט זיך די פראדוקציאן פון קוילען פאר־דרייפאכט. די פאראייניקטע שטאטען עקספארטירען כמעט גאר קיין קוילען ניט. דאס הייסט, אז אין 1910 זיינען דא פארברויכט געווארען דריי מאל אזוי פיעל קוילען ווי אין 1890. קוילען זיינען דער פונדאמענט פון דער גאנצער אינ־דוסטרי. דאס ווייזט אז עס איז פארברויכט געווארען דריי מאל אזוי פיל סטים (פארע), דאס הייסט אז די גאנצע אינדוסטרי איז געוואקסען אן ערך אין דערזעלבער פראפארציע. די באפעלקערונג פון די פאראייניקטע שטאטען איז אין 1890 געווען 63,000,000, און אין 1910 האט זי באטראפען 92,000,000, דאס הייסט אין דער צייט איז זי געוואקסען מיט 46%. אלזא ווען־רענד דער פארברויך פון קוילען איז אויסגעוואקסען דריי מאל אזוי גרויס ווי אין 1890, איז די באפעלקערונג גרעסער געווארען מיט א קנאפע העלפט. אין ענגלאנד איז אין דער זעלבער צייט די פראדוק־ציאן פון קוילען געוואקסען אין גאנצען 50%. ווען איהר פארגלייכט די ענגלישע פראדוקציאן פון קוילען מיט דער אמערי־קאנער, זעהט איהר באשיינפערלאך, אז ווען ענגלאנד האט געקענט אויסארבייטען איהר אינדוסטרי אויף 50% מיט איהר אייגענער באפעלקערונג, טו האט די אמעריקאנער אינדוסטרי מיט איהר 200% צואוואקס געמוזט צוקריגען ארבייטער פון אנדערע לענדער.

אמת, דער פּראָגרעס פון טעכניק האָט פארשפּאָרט א סך נייע אַרבייטער. אָבער ענגלאנד האָט דאָך אויך געגאָסען פון דעם טעכ־נישען פּראָגרעס. אָהן איינוואַנדערונג וואָלט אמעריקע אויך פֿער־גרעסערט איהר פּראָדוקציאָן אין דערזעלבער פּראָפּאָרציע ווי ענג־לאַנד, אויף אַן ערך 50%. די איבעריקע 150% האָבען שוין גע־פּאָדערט נייע הענט.

איהר פארשטעהט, דיזע ציפערען זיינען ניט מער ווי א משל. אָבער איך וואָלט אייך געקענט געבען אנדערע ציפערען פון די וויכ־טיקסטע אינדוסטריעלע פּראָדוקטען, אייזען אָדער קופּער, און עס וואָלט געווען די זעלבע זאַך.

דערפון קענט איהר זעהען, אז עס איז פשוט נאַריש, ווען דער סאָציאַליסטישער שרייבער ראָבערט האָנטער רעדט זיך איין, אז די איינוואַנדערונג איז אַזוי גרויס דערפאַר, וואָס די שיפּס־אַגענטען רעדען צו די איטאַליענער און עסטרייכער פּויערים, זיי זאָלען פארקויפען זייער גאַנצען פּעקעל אַרעמקייט און פאָרען אין די גאָלדענע לאַנד. אַן אימיגראַנט, מוזט איהר וויסען, איז פּונקט ווי יעדער אנדער מענטש. ווען איינער דערצעהלט איהם אַ שעהנע מעשה, פארקויפט ער נאָך ניט באַלד זיינע בעבעכעס און לויפט ניט אין אַן אונבעקאַנטע לאַנד. אגענטען זיינען טאַקע פאַראַן און יעדער פון זיי סטאַרעט זיך צו פארקויפען וואָס מער שיפּסקאַרטען. אָבער קויפען קויפט אַ שיפּסקאַרטע נאָר יענער, וואָס האָט שוין אַליין באַשלאָסען צו עמיגרירען נאָך אמע־ריקע. און די צאָל אימיגראַנטען הענגט אָפּ פון דעם צושטאַנד פון דער אַמעריקאַנער אינדוסטרי. טוט אַ קוק אויף די ציפערן פון דער איינוואַנדערונג, וועט איהר זעהען, ווי עס שפּיגעלט זיך אָפּ אין זיי די הינגע געשעפטסלאַגע:

יאָהר (פון 1 יול ביז דעם 30 יון)	איינגעוואַנדערט (טויזענטער)	צוריקגעפאָרען (טויזענטער)	געבליבען (טויזענטער)
1905	1,060	385	675
1906	1,166	356	810
1907	1,438	431	1,007
1908	925	715	210
1909	944	400	544

איהר זעהט ווי די איינוואנדערונג איז געשטיגען ביז 1907. אין דעם נעקסטען אפיציעלען יאהר פון דעם ערסטען יול ביז דעם 30טען יון 1908 זינקט זי מיט א מאל אויף א האלבען מיליאן און די אויסוואנדערונג שטייגט כמעט אויף 300,000. דעם נעקסטען יאהר בלייבט די איינוואנדערונג כמעט דיזעלבע, אבער די אויס־וואנדערונג ווערט קלענער. דאס איז נאך קענטיקער ווען איהר פאר־גלייכט די צאלען פון מאנאט צו מאנאט:

דורכשניטלאך יעדען מאנאט (טויזענטער):

	מעהר (—) וועניגער (—) געקומען	איינגעוואנדערט	צוריקגעפאהרען
פון 1 יול ביז 31 אקט., 1907	116	47	—69
נאוועמבער 1907	132	94	—38
פון 1 דעצ. 1907 ביז 31 אויג. 1908	45	59	—14
פון 1 סעפ. 1908 ביז 30 יון 1909	87	30	—57

פון דעם 1טען יול ביז דעם 31טען אקטאבער 1907 איז די איינוואנדערונג און אויסוואנדערונג געגאנגען גאנץ רעגעלמעסיק. ענדע אקטאבער האט אויסגעבראכען דער קריזיס, און מיט אמאל האט זיך די אויסוואנדערונג פארדאפעלט. די איינוואנדערונג איז נאך נאטירליך געבליבען דיזעלבע, ווארים די וואס זיינען אנגע־קומען אהער אין נאוועמבער, זיינען נאך ארויסגעפארען פאר'ן קרי־זיס. אבער פון דעם ערסטען דעצעמבער 1907 פאלט די איינ־וואנדערונג ארונטער ביז איין דריטעל פון דער צאל אנגעקומענע אין נאוועמבער; די צאל אוועקגעפארענע איבערשטייגט די צאל אנ־געקומענע פאר די נעקסטע ניין חדשים דורכשניטלאך מיט 14,000 פארשוין. פון דעם 1טען סעפטעמבער 1908 הויבט זיך אן די לאגע צו פארבעסערען, די צאל אימיגראנטען שטייגט ווידער, און די צאל וואס פארען אוועק פאלט.

איהר וועט פרעגען, ווי אזוי פאסט זיך דאס צו די איינוואנדע־רונג צו דער געשעפטסלאגע אין אמעריקע? אויף דעמזעלבען אופן ווי עס פאסט זיך צו דער אנגעבאט פון יעדער סחורה צו דעם בא־דארף. איהר געהט אריין אין ערגעץ א קראם אויף דער פערצע־טער סטריט אין ניו־יארק און איהר קריגט א העמד, ווען איהר דארפט. ווי אזוי? האט איהר עס אין פאראויס באשטעלט? ניין. פון וואנען האט דער קרעמער געוואוסט, אז איהר וועט קר־

מען ? ער קען אייך גאָר ניט, און איהר וואוינט גאָר ערגעץ אין די בראָנקס, הייסט עס איהר זייט ניט פון יענעם סאָרט קונדען, וואָס קומען פון דעם אַרומיקען געגענט, און פונדעסטוועגען, ווען איהר זייט אַריין אין קראָם, האָט שוין דער קרעמער פאר אייך געהאַט די העמד צוגעגרייט. ווי אַזוי ? גאַנץ פּראָסט : ווען ער שטעהט שוין לאַנג אין דער זעלביקער קראָם, ווייס ער שוין פון די פריהע־רע יאָהרען מעהר אָדער ווייניקער, וויפיל ער קען פארקויפען, און באַשטעלט אזוי פיל ביי דעם פאבריקאַנט. אויב ער האָט אָקאָרסט געעפּענט די קראָם, וועט ער מסתמא פון אָנהויב מאַכען א טעות, ער וועט איינקויפען צופיל, אָדער צו ווייניק ; ער וועט פון אָנהויב פארלירען געלט. אָבער דער פארלוסט איז א טייל פון דעם קאַפּי־טאַל, וואָס ער דאַרף אריינלעגען, איידער ער וועט ארויסאַרבייטען דעם געשעפט. און אַזוי איז אויך דער פאבריקאַנט פון העמדער, און דער פאַבריקאַנט פון לייווענט און פון נעה־מאַשינען וכדומה. נאַטירליך, ווען עס איז ניטאָ קיין געזעלשאַפטלאכע אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל איין געשעפט ריכטיק צומעסטען צו דעם אַנדערען, מוזען אָפט פאָרקומען שטערונגען : אַמאָל פעלט אויס אַן ארטיקל, אַמאָל איז פאַראַן איבעריק. פון צייט צו צייט לאָזט זיך דאָס אויס מיט אַן אַלגעמיינעם אינדוסטריעלען קריזיס. געוועהנלאך אָבער שטימט דער אָנגעבאָט פון אַלערליי סחורות מיהר־ווייניקער מיט דעם באַדאַרף. ארבייטער־הענט זיינען אויך אַ סחורה. עס טרעפט זיך אַז עס קומט אָן פון דיזער סחורה מער איידער דער מארק פאר־לאַנגט, און עס קען אַמאָל צופעלען אויך. לאָמיר־זשע פּרואווען אויסרעכנען, וואָס פאר א ווירקונג האָט די אימיגראַציע אויף דעם היגען אַרבייטס־מאַרק.

אין די פינף יאהר פון דעם 1טען יול, 1903, ביז דעם 1טען יול, 1908, האָבען זיך דאָ אָפּגעשטעלט 3,200,000 אימיגראַנטען, אַראָפּרעכענענדיק יענע וואָס זיינען געפאָרען צוריק. וואָס איז גע־וואָרען פון זיי ? ווי שלעכט ס'איז זיי געגאַנגען, אָבער די גאַנצע פינף יאהר נאָכאַנאַנד האָבען זיי ניט געקענט פאַסטען, און ווען זיי וואָלטען אַלע געפאַלען אין די גאַסען טויט פון הונגער, וואָלט דאָס אויסגעמאַכט צען טויזענט לויות יעדע וואָך אין דער צייט פון פינף יאהר. די צייטונגען וואָלטען אַזאַ זאַך ניט געקענט פארשווייגען. הפּנים, ווי עס איז, האָבען זיי איבערגעלעבט די צייט. דערצו

האבען זיי געדארפט ענטוועדער ארבייטען, אדער גנב'ענען, אדער לעבען פון צדקה. אויב יעדער גרינער האט פארנומען די שטעל פון א היימישען ארבייטער, טו הייסט עס, אז אנדערע דריי מיליאן אר־בייטער האבען געהאט דיזעלבע ברירה. הייגט, לויט אן אונטער־זוכונג פון דער ביורא אוו אימיגרעישאן, האט אין 1908 די צאל ארעסטאנטען, משוגעים און גלאט ארעמע־לייט אין צדקה־אנשטאל־טען, באטראפען 610,477, שוין אריינרעכענדיק געבארענע אמע־ריקאנער און איינגעוואנדערטע, וואס זיינען ניט פארזארגט געווען אין טורמעס, משוגעים־הייזער, הקדשים און דערגלייכען. ווען זיי זיינען אלע ניט אויסגעשטארבען פון הונגער און האבען ניט גע־גנב'עט און ניט געלעבט פון צדקה, האבען זיי דאך מסתמא פאר־רינט אויף א לעבען. דאס הייסט, די איינוואנדערונג האט זיך יע צוגעפאסט צו דעם באדארף פון הענט. הייגט פון וואנען האט יאסעל זיצענדיק ביי זיך אין כאנדריקעווע געוואוסט, אז מען ריכט זיך שוין אויף איהם אין שאפ אויף דיוויזשאן סטריט? זאגט אייך דער באריכט פון דעם אימיגרעישאן קאמישאנער, אז אין 1909 זיינען פון די 751,786 אריינגעלאזענע אימיגראנטען 582,750 גע־קומען צו קרובים, דאס מאכט אויס זיבען פון יעדע ניין אנגעקו־מענע אדער 77 פראצענט. אין דעם יאהר 1908 זיינען 76 פראצ. געקומען צו זייערע קרובים. פון די אנדערע זיינען ווידער דאס רוב געקומען צו באקאנטע. אזוינע וואס האבען דא גאר קיינעם ניט גע־האט זיינען אין 1909 געווען 47,155, דאס הייסט סך הכל 6 פראצ. אין 1908 זיינען געווען 8 פראצ.

הייגט ווען איינער קומט אהער צו קרובים אדער מיט דעם אדרעס פון גוטע פריינט, הייסט דאס ער האט שוין זיך אין פאר־אויס נאכגעפרעגט און מען האט איהם געהייסען קומען. געוועהנ־לאך, די היגע קרובים פון די מערסטע אימיגראנטען זיינען דאך ניט קיין גבירים. ווען זיי הייסען דעם גרינעם קומען, איז דאך דאס א סימן, אז זיי ריכטען זיך, אז ער וועט ביי זיי אויף קעסט ניט זי־צען, ווארים עס איז פאראן ארבייט און ער וועט לייכט קריגען א פלאץ. און ווידער ווען עס וועט איהם אויסקומען ארומצוגעהן א פאר וואכען לעדיק איידער ער וועט קריגען ארבייט, טו זיינען זיי אימ־שטאנד איהם די צייט אויסצוהאלטען. **דאס אליין איז א סימן אז די צייטען זיינען גוט.**

פארקערט, בשעת עס איז פאראן קנאפ ארבייט, איז דער איינ־נעוואנדערטער ארבייטער אליין ניט זיכער מיט זיין חיונה און ער האלט די פאר דאלאר, וואס ער האט אפגעשפארט, ביז עס וועט זיך איבער א נייס פארבעסערען די לאגע. אין אזא צייט וועט קיין אר־בייטער ניט נעמען אויף זיך די לאסט אויסצוהאלטען א קרוב אדער א פריינט וויסענדיק אז עס קען נעמען א לאנגע צייט ביז דער גרי־נער וועט קריגען ארבייט.

דאס לאזט זיך גאנץ קלאר זעהען אין דער צאל אימיגראנטען וואס קומען אהער מיט צוגעשיקטע שיפסקארטען, — געוועהנלאך זיינען דאס פרויען און קינדער. פון דעם ערסטען יול 1907 ביז דעם ערסטען יול 1908 זיינען אנגעקומען אזוינע 275,417, און דעם נעקסטען יאהר נאר 220,352. אין דעם ערסטען יאהר זיינען פיר חרשים נאך געווען גוטע, דער נעקסטער יאהר איז געווען א שלעכ־טער, און דעריבער זיינען אנגעקומען 55,000 אימיגראנטען ווע־ניקער, וואס זייערע קרובים האבען נאך זיי געשיקט. אין 1908 האבען אזוינע איינוואנדערער אויסגעמאכט מער ווי א דריטעל (35 פראצענט) פון אלע אנגעקומענע, אין 1909 איז די פראפארציע געפאלען ביז 29 פראצענט. אין 1908 האט די צאל פון דעם דאזי־קען קלאס אימיגראנטען איבערטראפען מיט 33,000 די צאל ווייבער און קינדער; דאס הייסט, די וואס זיינען שוין געווען היגע האבען נעהאט די מיטעל אויסצושרייבען חוץ ווייבער און קינדער נאך ברי־דער, עלטערן און אנדערע קרובים. אין 1909 האט שוין אפילו פאר די ווייבער און קינדער א קאפ צוגעפעלט (אן ערך א טויזענט זיינען געקומען אהער אויף אייגענע הוצאות.) עס איז פאר יעדען איינעם קלאר, אז בעת די ארבייט שטעלט זיך אפ, האט דער היגער איינגעוואנדערטער ארבייטער ניט מיט וואס צו שיקען נאך זיינע איינענע.

מיר זעהען אלזא, אז די איינוואנדערונג געהט גאר ניט אזוי בלינד ווי מען רעט זיך איין. אין גאנצען גענומען פאלגט זי דעם באראמעטער פון ארבייטער: ווען עס געהט דא גוט, קומען אהער מער מענטשען און עס פאהרען צוריק ווענינער; געהט דא שלעכט, פא־רען א סך צוריק און עס קומען אן ווענינער. די אימיגראציע ברענגען נייע קאנקורענטען אויף דעם ארבייטס־מארק, אבער דער וואוקס פון דער אינדוסטרי ברענגט נייע שטעלען.

עס קען נאטירליך טרעפען, אז אמאל איבערשטייגט די צאהל אימיגראנטען דעם באדארף אויף ארבייטער, און אמאל איז די צאהל איינוואנדערער קלענער ווי דער באדארף. אבער אז איהר פארגלייכט אין דורכשניט די צאהל אי־מיגראנטען אין א לאנגען משך צייט, געפינט איהר, אז אין די לעצ־טע זעכציק יאהר איז די דורכשניטס־צאהל אימיגראנטען געווען די זעלבע, דאס ווייזט, אז די איינוואנדערונג פאסט זיך צו צו דעם וואוקס פון דער אמעריקאנער אינדוסטרי און צו דעם פארלאנג נאך ארבייטער.

3.

ארבייטסלאזיקייט.

ווען מען באטראכט די זאך אויבערפלעכלאך, טו דוכט זיך אויס, אז כל־זמן עס געפינען זיך צו יעדער צייט ארבייטער, וואס געהען ארום לעדיק, איז א סימן, אז עס זיינען פאראן מעהר ארבייטער איידער שטעלען אין די פאראייניג־טע שטאאטען, און כדי צו מאכען א לעבען, איז יעדער גרינער גע־צוואונגען אוועקצונעהמען די ארבייט ביי אימעצען, וואס איז דא שוין פריהער געווען. ווען מען שטודירט אבער די פראגע, געפינט מען, אז ארבייטסלאזיקייט קומט ניט דערפון, וואס די באפעל־קערונג איז צו גרויס. ארבייטער געהען ארום לעדיק אפילו ווען די אינדוסטרי פאדערט רק מעהרער ארבייטער. דאס שטאמט דער־פון, וואס דער באדארף אויף ארבייטער איז ניט גלייכמעסיק פאר־טיילט. יעדער איינער וויים, אז דער פארלאנג נאך ארבייטער ביים זיך פון איין סיזאן ביז דעם אנדערען. עס זיינען פאראן אינדוס־טריען, וואס העגגען אפ פון דעם קלימאט אדער פון דער מאדע.*

---

* לויט דער פאלקסציהלונג פון 1900 זיינען אין יענעם יאהר כמעט א פערטל (22,3%) ארומגעגאנגען לעדיק א געוויסע צייט. ווען איהר וועט נעמען אונטערזוכען וואס פאר א סארט ארבייטער זיי זיינען, וועט איהר געפונען, אז צווישען מוליארעס ("פלאסטערערס און מייסאנס„) זיינען מער ווי א העלפט ארומ־געגאנגען לעדיק, — א העלפט פון זיי האבען ניט געהאט קיין ארבייט פון 4 ביז 6 מאנאט. ווייטער קומען ארבייטער אין די ציגעלניעס, כמעט א העלפט; פייפער הענגערס, (סטאליארעס "קארפענטערס און פיינטערס„ (אבאישטשיקעס) 44%;

ווען דער סיזאָן איז „ביזי“, (ס'הייסט עס איז פאַראַן אַ סך אַרבייט) איז דער פאַרלאַנג נאָך אַרבייטער אַמאָל אַ סך גרעסער, ווי דער אָנ־געבאָט פון אַרבייטער, און די אַרבייטער מוזען אַרבייטען „אָווער־טיים“. (ס'הייסט איבער די געוועהנליכע שטונדען) אָבער · טראַץ דעם, וואָס עס פעהלען אויס אַרבייטער בשעת עס איז בי־זי, העלפט דאָס זיי ניט, ווען זיי געהען אַרום לעדיק בשעת עס איז „סלעק“ (שטיל). עס קען אפילו זיין, אַז פּונקט אין דער זעלבער צייט זאָלען אויספעהלען אַרבייטער אין אַן אַנדער אינדוס־טרי: ווען אַ קלאָוקמאַכער געהט אַרום לעדיק, פאַרוואָס זאָל ער ניט שטעלען זיך זומערצייט אַרבייטען פאַר אַ פאַרובעק ביי אַ פאַרמער? אָדער אַ מאַטראָס וואָס פאָהרט אַרום זומערצייט אויף אַ שיף אין לייק אירי, וואָלט געקענט אין ווינטער אַרבייטען ביי קלאָוקס אין דיוויזשאָן סטריט. מיר ווייסען אָבער אַז די צאָל אַרבייטער וואָס קענען איבערגעהן פון איין פאַך אין דעם אַנדערען איז זעהר באַ־שרענקט.

דער איינציקער קלאַס אַרבייטער, וואָס קען לייכט אי־בערגעהען פון איין אַרבייט צו אַן אַנדערער, זיינען די פּראָסטע אַר־בייטער. אָבער עס איז דאָ אויך פאַראַן אַ גרענעץ: ווען עס זיינען פאַראַן לעדיקע אַרבייטער אין ניו־יאָרק און עס פעהלען אויס אַר־בייטער אין מינעאַפּאָליס, לוינט זיך ניט דעם דורכשניטליכען אַר־בייטער צו אונטערנעהמען די רייזע צוליעב אַ שטעלע, וואָס וועט אפשר דויערען אין גאַנצען עטלעכע וואָכען. כדי קיינער זאָל ניט זיין געצוואונגען אַרומצוגעהן לעדיק, וואָלט נויטיג געווען אויסצו־אַרבייטען אַזאַ פּלאַן, אַז די „ביזי“ אין איין אינדוסטרי זאָל זיין צוגעפּאַסט צו די „סלעק“ אין אַן אַנדערער. דאָס וואָלט אפשר זיין מיגלאָך, ווען אַלע קוילען־גרובען, פאַבריקען, אייזענבאַהנען א. אז.

און מאַלערס) איבער 40% ; ווייטער אַרבייטער ביי פישערייען כמעט אַ העלפט; מאַטראָסען אַ דריטעל, א. ז. וו. דאָס זיינען אַלץ אַזעלכע אַרבייטען, וואָס מוזען זיך אָפּשטעלען צוליב דעם וועטער. אַנדערע פאַכען זיינען אָפּהענגיק פון יענע און פאַלען אויך אָפּ מיט יענע צוזאַמען. חוץ דעם זיינען פאַראַן פאַכען וואָס הענגען אָפּ פון סיזאָן, ווי צום ביישפּיל דער שניידער־פאַך: מער ווי אַ פערטל פון אַלע שניידער־אַרבייטער (27%) זיינען אין 1900 אַ פּאָר חדשים געזעסען אָהן אַרבייט, כמעט אַ העלפט מער ווי דריי מאָנאַט.

וו. זאָלען באַלאַנגען צו אַן אַלגעמיינעם טראַסט, אָדער אין אַ סאָ־ציאַליסטישער געזעלשאַפט. כל זמן אָבער די אינדוסטרי איז צו־ברעקעלט צווישען אַ סך קאַפּיטאַליסטען וואָס קאָנקורירען איינער מיט דעם אַנדערען, האָט יעדער פון זיי זיין אייגענע ביזי, ווען עס פעהלען איהם אויס אַרבייטער, און זיין אייגענע סלעק, ווען עס פעהלט איהם אויס אַרבייטער צו האַלטען אַלע זיינע „העגט" פאַר־נומען.

אין יעדער אינדוסטרי געפינען זיך דעריבער מעהר אַרביי־טער איידער זי קען באַשעפטיגען צו דער זעלבער צייט. אָבער די זאַפּאַסנע סאָלדאַטען זיינען פּונקט אַזאַ נויטווענדיקער טייל פון דער אינדוסטריעלער אַרמעע, ווי די רעגעלע באַטאַליאָנען.*

4.

די צוטיילונג פון דער אַרבייט צווישען די פאַרשידענע נאַציאָנאַליטעטען.

די ווירקונג פון איינוואַנדערונג לאָזט זיך זעהען אין דער איינטיילונג פון דער אַרבייט צווישען דער באַפעלקערונג פון די פאַראייניגטע שטאַאַטען. די מעהרצאָהל פון די אַמעריקאַנער גע־בּאָרענע פון אמעריקאנער עלטערן זיינען פאַרמערס, געשעפטס־לייט, פּראָפעסיאָנעלע לייט, אָדער קלערקס (פריקאַשטשיקעס). די מעהר־צאָהל פון די איינגעוואַנדערטע זיינען אינדוסטריעלע אַרבייטער. דאָס הייסט ניט, אַז די איינגעוואַנדערטע אַרבייטער האָבען אַרויס־געשטופּט די אַמעריקאַנער און האָבען פאַרנומען זייערע פּלעצער. מיט דעם פאָרטשריט פון מאַשינערי זיינען געוויסע פאַכען גע־פאַלען און די צאָהל אַמעריקאַנער אַרבייטער וואָס זיינען היינט צו טאָג באַשעפטיגט אין יענע פאַכען איז געפאַלען; אָבער די צאָהל איינגעוואַנדערטע אַרבייטער אין אַזוינע פאַכען, איז אויך קלענער,

*) אַ מיטעל אויסצומיידען די אָנהויפונג פון אַרבייטער אין געוויסע שטעט, וואו זיי נעהען אַרום ליידיק, אַ פּאָר מאָנאַט אין יאָהר, בעת אין אַנדערע פּלעצער פעלען אויס אַרבייטער פאָדערט זיך אַ גאַנצער סיסטעם פון אַרבייטס־בערזען.

אַן אָנהויב פון אַזאַ סיסטעם פון אַרבייטס־נאָכווייז איז געמאַכט געוואָרען אין 1908 ווען עס איז געגרינדעט געוואָרען אַן „אינפאָרמיישאָן דיוויזשאָן" אַן אינפאָרמאַציאָנס־אָבטיילונג אין דער ביוראָ אָוו אימיגריישאָן. אָבער די אַמע־ריקאַן פעדערייישאָן אָוו לייבאָר האָט פּראָטעסטירט נעגען די אַרבייט פון דער אינפאָרמיישאָן דיוויזשאָן מחמת דערמיט העלפט מען צוציהען אימיגראַנטען קיין אַמעריקאַ.

ווי אמאל. בכלל אבער איז דער פארלאנג נאך ארבייטער געוואק־
סען אין יעדער אינדוסטרי אויף אזוי פיעל, אז אלע איינגע־
וואנדערטע ארבייטער האבען געפונען ארבייט און עס זיינען ניט
געבליעבען קיין איבעריקע, די בעלי בתים זאלען קענען געברויכען
אויף ארויסצו'פטר'ן די היימישע ארבייטער און באזעצען זייערע
פלעצער. איהר וועט געפינען גאר קנאפע פאכען וואו די צאהל
היימישע ארבייטער איז קלענער היינט ווי מיט א יאהר צעהן —
צוואנציק צוריק; און וואו דאס האט פאסירט, איז דאס דערפאר
וואס דער נייער דור אמעריקאנער וויל ניט געהען אין יענע
פאכען; די אלטע שטארבען אפ און זייערע פלעצער ווערען בים־
לאכווייז באזעצט פון איינגעוואנדערטע ארבייטער. אבער פאר יע־
דען פלאץ וואס דער יונגער דור אמעריקאנער האט איבערגעלא־
זען פאר די איינגעוואנדערטע, האבען די היימישע ארבייטער געפו־
נען עטלאכע נייע און בעסערע געלעגענהייטען.

ווייטער דארף מען נעהמען אין אנבעטראכט, אז אין די לעצ־
טע דרייסיק יאהר איז אויסגעוואקסען א גרויסע אינדוסטרי אין
מערב אמעריקע, וואס האט צוגעצויגען צו זיך א סך אמעריקאנער
און פריהער איינגעוואנדערטע פון מזרח אמעריקע. די פלעצער
וואס זיי האבען פארלאזען אין די מזרח־סטעיטס זיינען באזעצט
געווארען מיט פרישע אימיגראנטען.

אין דער צייט פון דעם סטרייק אין לארענס אין 1912 הא־
בען די שונאים פון איינוואנדערונג גע'טענה'ט, אז אין אמאליקע
צייטען זיינען די ארבייטערינען אין די פאבריקען געווען געבארע־
נע אמעריקאנער מיידלאך, היינט אבער קענט איהר זיי מעהר ניט
געפינען, ווארים די אימיגראנטקעס האבען פארנומען זייערע פלע־
צער. עס איז ניט אזוי מחמת די איינגעוואנדערטע מיידלאך הא־
בען ארונטערגעדריקט דעם ארבייטס־לוין, ווי דערפאר וואס די
אמעריקאנערקעס זיינען יחסנ'טעס און עס שטעהט זיי ניט אן צו
ארבייטען מיט גרינע צוזאמען. אז די אמעריקאנערקעס האלטען
זיך צו גרויס היינט צו טאג צו ארבייטען אין פאבריק, איז אמת,
אבער ניט דאס איז די אורזאכע וואס זיי געהען ניט אין די פאברי־
קען; פארקעהרט, זיי האלטען זיך צו גרויס פאר אזעלכע נידע־
ריקע ארבייט דערפאר, וואס זיי האבען א געלעגענהייט צו טהאן
לייכטערע ארבייט. אין די לעצטע פופציק יאהר האט זיך פאר
מיידלאך געעפענט א נייער פעלד, וואס פריהער פלעגט מען די

אַרבייט האַלטען פאַר אויסשליסלאַך מאַנסבילשע. די אַמעריקאַ־נערקע איז אַ לעהרערין, אַ קלערק אין אַן אָפיס (קאַנטאָר), אַ דאָקטאָרקע, אַ צייטונגס־שרייבערין און דערגלייכען. אויף יעדע אַמעריקאַנער מיידעל וואָס האָט אויפגעגעבען די אַרבייט אין אַ קליידער־פאַבריק קומען אויס עטלאכע וואָס האָבען געפונען באַשעפ־טיגונג, אַלס פּראָפעסיאָנעלע פרויען.

ווען איהר באַטראַכט די סטאַטיסטישע ציפערען, געפינט איהר קיין שום באַווייז ניט, אַז די איינגעוואַנדערטע פּראָסטע אַר־בייטער זאָלען האָבען אַרויסגעשטופּט די אַמעריקאַנער. אין קיין סטעיט געפינט איהר ניט אַז די צאָהל געבאָרענע אַמעריקאַנער פּראָסטע אַרבייטער זאָל היינט זיין קלענער ווי אַמאָל. דאָסזעל־בע גילט אויך וועגען די בערג־אַרבייטער, וואָס מכח זיי איז די אַלגעמיינע מיינונג, אַז די איינגעוואַנדערטע האָבען אַרויסגעשטופּט די היימישע. פּונקט פאַרקעהרט, אין יענע צייטען ווען עס זיינען אין דער אייזען און שטאָהל־אינדוסטרי כמעט ניט געווען קיין סלאַ־ווישע אַרבייטער, איז די צאָהל אַמעריקאַנער אַרבייטער געוואַקסען זעהר לאַנגזאַם ; אין די לעצטע יאָהרען, זינט עס האָט זיך אַנגע־הויבען אַ גרויסע איינוואַנדערונג פון סלאַווישע אַרבייטער אין יע־נע אינדוסטרי, איז די צאָהל אַמעריקאַנער אַרבייטער אויך פאַר־דאָפּעלט געוואָרען אין יעדען סטעיט און אין יעדער וויכטיגער אינ־דוסטריעלער שטאָדט. דער אונטערשיעד פון אַמאָל ביז היינט באַשטעהט נאָר אין דערין וואָס די ענגליש־שפּרעכענדע אַרבייטער זיינען געשטיגען צו דער מדרגה פון אַן אַרבייטער־אַריסטאָקראַ־טיע, בעת די איינגעוואַנדערטע טוען די גראָבע אַרבייט פון יע־דער אינדוסטרי. די איינפיהרונג פון מאַשינערי האָט פאַרהעלטניס־מעסיק פאַרמינדערט די צאָהל פאַך־אַרבייטער אין דער אינדוסטרי אָבער דער וואוקס פון דער אינדוסטרי האָט געשאַפען אַזוי פיעל נייע שטעלען פאַר פאַכלייט און אַלערליי אויפזעהער, אַז עס האָט גע־סטייעט כמעט פאַר יעדען ענגליש־שפּרעכענדען אַרבייטער. דאָס איז אָבער געווען מיגלאַך נאָר דערפאַר ווייל די צאָהל פּראָסטע אַרבייטער איז געשטיגען נאָך מעהר. די ענגליש־שפּרעכענדע אַר־בייטער האָבען געקראָגען די מיגלאַכקייט אַרויפצואַרבייטען זיך אויף דער מדרגה פון אַן אַרבייטער־אַריסטאָקראַטיע נאָר דערפאַר, וואָס די פרישע איינוואַנדערונג האָט געליפערט די פּראָסטע אַרבייטער

5.

די הוצאה און דער פארדינסט פון דעם אַרבייטער.

איצטער לאָמיר באטראכטען די טענה, אז דער איינגעוואנדער־טער ארבייטער האָט א נידעריקען „סטענדארד אָוו ליווינג“, עס הייסט, אז ער איז צוגעוועהנט פון דער היים צו א געמיינעם לע־בען, און דעריבער איז ער צופריעדען מיט קלענערע שכירות איי־דער דער אמעריקאנער אָדער דער אויסגעגרינטער אויסלענדישער ארבייטער, וואָס דערפון איז געדרונגען אז די גרויסע איינוואנדע־רונג פון די לעצטע יאָהרען האָט ארונטערגעדריקט די שכירות אדער ווענינקסטענס האָט ניט דערלאָזען זיי זאָלען געהעכערט ווערען.

ווען מען גיט א טראַכט וועגען דער פראַגע, מוז מען איינזעהן, אַז דער אַרט לעבען פון דעם איינגעוואַנדערטען ארבייטער דאָ אין אַמעריקע הענגט ניט אָפּ פון זיין פּערזענלאַכער פּסיכאָלאָגיע — צו וואָס ער איז צוגעוועהנט געוועזן אין דער היים — נאָר פון דעם עקאָ־נאָמישען בוי פון דעם אַמעריקאַנער סאָציאַלען לעבען.

אַ פּויליִשער כלאָפּ האָט ביי זיך אין דאָרף געלעבט אין א כאַטקע מיט אַ שטרויענעם דאַך, אָבער ווען ער קומט אין שיקאַגאָ, קען ער אזאַ חאַטקע פאר זיך ניט דינגען, וואָרים די לאַנד געהערט צו די לענדלאָרדס און עס באצאָלט זיך פאר זיי ניט צו בויען אזוינע כאַלופּקעס. זיי זיינען אַ מעכטיקער טייל פון דעם קאַפּיטאַליס־טישען קלאַס, און זיי צווינגען די פאַבריקאַנטען צו צאָלען דעם ארבייטער אזוי פיל, אַז ער זאָל האָבען ווענינקסטענס אויף דירה־געלט.

היינט נעמט קליידער. ביי זיך אין דער היים איז דער ליט־וועָזער כלאָפּ אפשר געגאַנגען באָרוועס, אָבער ווען ער ארבייט אפילו אין די קוילען־גרובען פון פּענסילווייניע, מוז ער טראָגען שיך, און פאר די שיך מוז ער באצאָלען אַן אַמעריקאַנער פּרייז. אין די פּינסקער בלאָטעס איז ער געגאַנגען אין א קאָזשוך, וואָס איז איהם געבליבען בירושה פון זיין טאַטען. ווען ער אַרבייט אָבער אין די שלאַכט־הייזער פון שיקאַגאָ מוז ער האָבען אַ גאַרני־טור, און ער באצאָלט פאר זיין גארניטור ניט ווענינקער ווי דער אמע־

ריקאנער פארמער וואס שטאמט פון די „פילגרים פאדהערז"*) און איז דער אנערקענטער רעפרעזענטאנט פון דעם אמעריקאנער „סטענדארד אוו ליווינג". דער פרייז וואס דער ארבייטער צאלט פאר די שיף און דעם סוט, פארשטעהט איהר, ווערט באשטימט פון דעם אמעריקאנער פאבריקאנט, פון די אמעריקאנער אייזענ־באנען, פון דעם אמעריקאנער לענדלארד וואס פארדינגט די קרא־מען, אלץ פון עכטע אמעריקאנער וואס זוכען צו מאכען פאר זיך אן אמעריקאנער פראפיט, ניט פון דעם אימיגראנט וואס איז צוגע־וועהנט צו א געמיינעם לעבען. די איינציקע זאך אויף וואס דער אימיגראנט קען איינשפארען איז זיין עסען. אבער דער פרייז פון עסענוואַרק ווערט אויך באשטימט פון די אמעריקאנער טראסטס און די אייזענבאנען.

איהר זעהט שוין דערפון, אז דער אימיגראנט ווען ער קומט אריבער אהער, קען ער דא ניט לעבען אזוי ווי ער האט געלעבט אין דער היים. צי ער וויל, צי ער וויל ניט, מוז ער זיך פון דעם ערסטען טאג אן צופאסען צו דעם אמעריקאנער פירונג, וואָ־רים דער היימישער פירונג איז דא פשוט אונמעגליך, און ער מוז פאר אלצדינג צאלען אמעריקאנער פרייזען, דעריבער איז ער אויך געצוואונגען צו פארלאנגען אן אמעריקאנער ארבייטסלוין.

אז מ'וויל באווייזען, אז די איינוואנדערער פון די לעצטע יאהרען האבען איינגעפיהרט א געמיינערען לעבען, דארף מען פארגלייכען זייער ארט לעבען מיט דעם ווי עס האבען געלעבט די פראסטע ארבייטער פון דעם עלטערען דור. מען רעדט שטענדיג וועגען דער ענגשאפט און דעם ברוד פון די וואוינונגען פון דעם היינטיגען דור איינגעוואנדערטע אר־בייטער, ווייל דאס ווארפט זיך יעדען אין די אויגען. אבער אז איהר וועט שטודירען די געשיכטע פון דער טענעמענט־הויז־פרא־גע, וועט איהר געפינען אז מיט זעכציק יאהר צוריק און נאך פריי־ער האט מען זיך באקלאגט אויף די ענגשאפט און דעם שמוץ פון די טענעמענט־הייזער. די איינגעוואנדערטע זיינען ניט געווען די

*) די ערסטע ענגלישע קאלאניסטען וואס זיינען אנטלאפען קיין אמעריקע פון רעליגיעזע פארפאלגונגען. זייערע קינדס־קינדער רעכ־נען זיך אין אמעריקע פאר גרויסע יחסנים.

איינציקע וואס האבען געליטען פון די צרות. געבארענע אמעריקאנער ארבייטערינען האבען געוואוינט אויף שמוציקע גאסען, אין איין אדער צוויי קאמערן, וואס האבען געדיענט אי פאר א וואוינונג, אי פאר אן ארבייטס־פלאץ. טעכטער פון אמעריקאנער פארמערס וואס האבען געארבייט אין די קליין־שטעדטעלדיגע פאבריקע פון ניו־ענגלאנד, האבען געוואוינט געשטיקט א האלב־טוץ אין איין עטיק־רום (ס'הייסט אויף א בוידים, ווי מען זאגט אין דער היים), אהן טישען, אהן שטוהלען, אפילו אהן א וואש־טישעל. אין באסטאן מיט א יאהר זעכציק־זיבעציק צוריק איז די איינוואוינערשאפט פון די טענעמענט־הייזער געווען אזוי גרויס אין פראפארציע צו דער באפעלקערונג ווי היינט צו טאג, די טענעמענט־הייזער אבער זיינען געווען א סך ערגער ווי די היינטיקע. פון די אלטע פארלאזענע „פריוואט־הייזער", וואס אמאל האט אין יעדער הויז געוואוינט איין פאמיליע, האבען די אייגענטימער געמאכט טענעמענט־הייזער, — מען האט זיי ניט איבערגעבויט, דאס ניט, פשוט יעדען חדר פלעגט מען פארדינגען צו א באזונדערער פאמיליע. דעם שמוץ איז זיך לייכט פארצושטעלען. פילע פון דעם עלטערען דור ניו־יארקער אימיגראנטען געדענקען נאך דעם סארט טענעמענט־הייזער אויף איסט בראדוועי און הענרי סטריט מיט א יאהר פופצעהן־צוואנציק צוריק. וואס עס האט זיך געטאן אין די גאסען פון ניו־יארק אין דער צייט פון דעם סטרייק פון די גאסען־קערערס מיט עטלאכע יאהר צוריק איז געווען א וואכעדיקע אין ניו־יארק און אין באסטאן מיט פופציק יאהר צוריק. דער אידישער און דער איטאליענישער קווארטאל פון דאון־טאון אין ניו־יארק זיינען א סך ריינער איידער דיזעלביקע קווארטאלען זיינען געווען אין דער צייט ווען עס האבען דארטען געוואוינט דייטשען און איירישע. און ווען איהר פאהרט אריבער היינט קיין אלאבאמא, וואו די ווייסע געבארענע אמעריקאנער ארבייטען אין די קוילען־גרובען, און קיין אימיגראנטען געפינט איהר גאר ניט, וועט איהר זעהן אז זייערע הייזער זיינען זעהר געמיין און אונגעזונד.

עס איז קלאר, אז דער שלעכטער צושטאנד פון די ארבייטער־וואוינונגען קומט ניט דערפון וואס די פרישע איינגעוואנדערטע זיינען צופריעדען צו לעבען ווי חזירים. אין די גרויסע שטעדט שטאמט די ענגשאפט פון אזעלכע אורזאכען וואס די איינגעוואנדערטע האבען איבער זיי גאר קיין דעה ניט. די הויפט אורזא־

כע איז וואס דער ארבייטער מוז וואוינען ערגעץ ניט ווייט פון דעם פלאַץ וואו ער אַרבייט. אין די שטעטלאך אַרום די קוילען־גרו־בען זיינען די קאָמפּאַניעס פון גרובען־איינגענטימער געוועהנלאך די איינציגע אייגענטימער פון הייזער, און דער ארבייטער קען ניט אויסקלייבען, ער מוז נעהמען וואס ער געפינט, אז ניט קען ער ניט קריגען די אַרבייט.

וואס אַנבאַטרעפט אַבער די קאָנקורענץ פון דעם איינגעוואַנ־דערטען געגען דעם היימישען ארבייטער, טו קומט דאַ אין באַ־טראַכט נאַר די דירה־געלט וואס דער ארבייטער מוז צאָלען, ניט וואס ער קריעגט פאר זיין געלט. און ווען איהר וועט פארגלייכען וויפיעל עס צאָלט אַן איינגעוואַנדערטער ארבייטער און וויפיעל אַ געבאַרענער אַמעריקאַנער, וועט זיך ארויסווייזען אז דער איינ־געוואַנדערטער ארבייטער צאָלט פונקט אזוי פיעל און אָפטמאָל נאָך מערער ווי דער אַמעריקאַנער. די מערסטע איינגעוואַנדערטע ארבייטער וואוינען אין גרויסע שטעט און די היימישע אין קליין־שטעדטלאך, וואס דאַרטען איז די דירה־געלט קלענער.

ווען איהר וועט פארגלייכען די רענט וואָס א אידישער ארבייטער צאָלט פאר שמוציקע קליינע דריי — פיר קאמערלאך ערגעץ אויף מעדיסאַן סטריט אין ניו־יאָרק, מיט די רענט וואס אַן אַמעריקאַנער צאָלט פאר אַ באזונדערע הייזקע ערגעץ אין אַ קליין־שטעטל אין קאָ־נעטיקוט, מעגט איהר זיין זיכער, אַז דער אידישער ארבייטער צאָלט מער. ווען די וואַרע וואס ווערט פראָדוצירט אין ניו־יאָרק דאַרף קאָנקורירען אין דעם אַמעריקאַנער מאַרק מיט דעם פראָ־דוקט פון דעם קליין־שטעטעלדיקען אַמעריקאַנער אַרבייטער, טו איז די קשיא, ווער רייסט אַרונטער וועמען: צי דער איינגע־וואַנדערטער דעם יענקי, צי פארקערט. דער אַמעריקאַנער אַרביי־טער האָט זיך טאקע אַ בעסערע דירה, אַבער וואס איז שייך קאָנקור־רענץ אין דעם אַרבייטס־מאַרק, דאַרף מען רעכענען די רענט, ניט די וויגאַדעם וואס ער האָט. ווען אַן אַמעריקאַנער אַרבייטער זאָל ווע־לען וואוינען אין ניו־יאָרק אין אַ הויז פאר זיך, אַזוי ווי ער האָט געלעבט ביי זיך אין זיין קליין שטעטל, וואָלט ער געמוזט אויס־געבען אויף רענט מער איידער זיין זיידע פלעגט פארדינען אין יע־נע גליקלאכע צייטען, ווען עס זיינען נאָך אין אונדזער גאָלדענע לאַנד ניט געווען קיין אידען, קיין פּאָליאַקען און קיין איטאַליענער.

א גרויסע צאהל איינגעוואנדערטע פארדינגען צימערן און אויף דעם אופן פארקלענערען זיי די אויסגאבען אויף דירה־געלט; אבער דאס טהוט נאר א טייל פון די איינגעוואנדערטע. א סך פון זיי פארדינגען ניט קיינע צימערן און צאהלען דיזעלביקע דירה־געלד ווי די אמעריקאנער. דאס הייסט זייערע שכירות מוזען קלעקען אויף צו צאלען אמעריקאנער דירה־געלט.

וואס איז שייך די אכילה, איז זי ביי די איינגעוואנדערטע ניט ערגער ווי ביי די אמעריקאנער וואס פארדיענען דיזעלביקע שכירות. פלייש עסען די סלאווישע ארבייטער מעהר פאר די אמע־ריקאנער.

דירה־געלט און עסען אבער צוזאמען פארצערען דעם גרעס־טען טייל פון אן ארבייטערס שכירות.

דער אמת איז, אז דער אונטערשיד צווישען די היגע און די איינגעוואנדערטע ארבייטער איז שטארק איבערטריבען. ווען מען פארגלייכט ניט דעם איינגעוואנדערטען פראסטען ארבייטער מיט דעם היגען בעל־מלאכה, נאר מיט אזעלכע וואס טוען דיזעלבע אר־ביט, טו באשטעהט דער אונטערשיד ניט אין דער סומע געלט וואס ביידע גיבען אוים, נאר אין דעם אויף וואס די געלט ווערט אויסגע־געבען. דער איינגעוואנדערטער סלאווישער ארבייטער עסט א סך און זעהר אפט בעסער פאר דעם היגען, דער אמעריקאנער ארבייטער פארקערט גיט אוים א סך אויף פוץ, צו ווייזען זיך פאר לייטען, און וואס איז שייך עסען, טו קומט ער אוים מיט וואס ניט איז*).

די אונטערסטע שורה איז, אז ווי אזוי דער איינגעוואנדערטער ארבייטער איז צוגעוועהנט צו וואוינען אין דער היים איז גאר ניט שייך צו דער זאך; דא אין אמעריקע ווערען זיינע אויסגאבען באַ־שטימט דורך די פרייזען וואס הערשען אין אמעריקע.

חוץ דעם, איז ניט איבעריק נאך אמאל צו דער־מאהנען אז די מעהרסטע אמעריקאנער ארבייטער לעבען אין קליין־שטעדטלאך וואו דער לעבען איז וועלוועלער, בעת די

*) ווער עס קען לעזען ענגליש און אינטערעסירט זיך צו וויסען די פאקטען גענויער, וועט זיי געפינען אין מיין בוך „אימיגרעישאן ענד לעיבאר“.

איינגעוואנדערטע לעבען אין די גרויסע שטעדט וואו דער לעבען איז טייערער. ווען עס קומט צו קאנקורענץ, טו קען דער אמעריקאנער ארבייטער איינוויליגען אויף קלענערע שכירות ווי דער איינגע־וואנדערטער.

דער אמעריקאנער, וואס איז ווייט פון דעם איינגעוואנדער־טען ארבייטער, זעהט אז א סך פון די גרינע זיינען בחורים אדער זיי האבען איבערגעלאזען זייערע פאמיליעס אין דער היים, און זיי וואוינען דא עטלאכע מענטשען אין איין חדר, כדי אויסצוגעבען וואס ווייניקער; און זייענדיק אונבעקאנט מיט דעם לעבען פון דעם אי־מיגראנט, קומט דער אמעריקאנער ארבייטער צום שלוס, אז דער פאליאק, דער סלאוואק, דער איטאליענער איז צופריעדען צו לע־בען ווי א חזיר, און קען דעריבער באשטעהן צו ארבייטען אונ־טער דעם פרייז, אבי צו האבען שטענדיקע ארבייט.

אבער די אונטערזוכונגען פון דער וואשינגטאנער ביורא און לעיבאר האבען קלאר געמאכט אז דער גרינער ארבייטער מוז שפארען געלט, צי ער וויל, צי ער וויל ניט, ווייל ער דארף בא־צאלען די געלט, וואס עס האט געקאסט זיין אריבערקומען אהער, — זעהר אפט איז דאס געבארגטע געלט; ווייטער דארף ער שיקען געלט אהיים, אויף אויסצוהאלטען זיין ווייב און קינדער און דערנאך אויף זיי אריבערצוברענגען אהער. הייגט אויב דער אמעריקאנער ארבייטער קען קאם מאכען א לעבען פון זיין פארדינסט, טו איז דאך גאנץ קלאר אז דער גרינער, אויב ער וויל נאך שפארען געלט, מוז ער לעבען איינפאכער ווי דער אמעריקאנער. ווען דער איטאל־יענער ארבייטער גיט אוים אויף זיך אליין ווענינקער ווי דער היגער, טו מיינט דאס גאר ניט אז ער שפארט איין הוצאות פאר דעם בעל הבית, יענער זאל קענען צאלען ביליגער; ניין, דער איטאליענער ארבייטער ביי די אייזענבאנען, למשל, שפארט פון 25 ביז 30 דאלאר א מאנאט, וואס דער אמעריקאנער וואלט עס אויסגעגעבען אויף צו לעבען בעסער. אבער ווען עס קומט צו דינגען זיך איבער'ן פרייז פאר דער ארבייט, טו וואס איז די נפקה־מינה, אויף וואס דער ארבייטער וועט אויסגעבען זיין פאר־דינסט, צי אויף א בעסערע וואוינונג, צי אויף צו שיקען געלט א היים?

דער איטאַליענער אייזענבאַן־אַרבייטער שפּאָרט ניט פאַר די אייזענבאַן־קאָמפּאַני. דעם אַמעריקאַנער אַרבייטער שעדיקט ניט וואָס דער איטאַליענער לעבט בילינ. וואָס ער טוט מיט זיין געלט, צי ער ברינגט עס אויס, צי ער שיקט עס אהיים, קען ער ניט אייסקומען מיט וועניקער ווי דער אַמעריקאַנער אַרבייטער.

פון דער אַנדערער זייט, ווען איהר זעהט, אַז דער אַמעריקאַנער וואוינט שעהנער און געהט שעהנער געקלייט ווי דער איינגעוואַנדערטער, טו איז דאָס נאָך ניט קיין סימן, אַז ער קריגט העכערע שכירות. געוועהנלאך איז אַזאַ אַרבייטער ניט דער איינציקער פאַרדינער.

עס איז אַ פאַקט, וואָס די געגנער פון איינוואַנדערונג גיבען אויך צו, אַז אַן אַרבייטער קען היינט־צו־טאָג ניט אויסהאַלטען אַ פאַמיליע אין אַמעריקע מיט זיינע אייגענע שכירות. „ביי די געבאָרענע אמעריקאַנער און ביי די עלטערע אימיגראַנטען... קומען אַריין חוץ די פאַרדינסטען פון דעם פאָטער אויך די פאַרדינסטען פון דער ווייב און קינדער. די פאַמיליעס פון דרום און מזרח אייראָפּא האַלטען באָרדערס (קוואַרטיראַנטען), וואָס די פאַרדינסטען פון די קינדער זיינען ניט אַזוי אַלגעמיין ביי דעם לעצטען קלאַס פאַמיליעס איז מסתמא דערפאַר, וואָס עס זיינען צווישען זיי פאַראַן וועניקער דערוואַקסענע קינדער".

דאָס שטעהט אין דעם בוך פון פּראָפעסאָר דזשענקס און פּראָפעסאָר לאוק,ביידע געגנער פון איינוואַנדערונג. נאַטירליך, ווען אַ זייטיקער אונטערזוכער קומט אַריין צו אַן אַמעריקאַנער, וואָס קריגט $1.75 אַ טאָג, אָבער ער האָט אַ פּאָר קינדער, וואָס העלפען אויס מיט זייערע פאַרדינסטען, טו זעהט דער גאַסט אַז זיי לעבען געראַמער און ריינער, ווי למשל אַ סלאַווישער אַרבייטער, וואָס פאַרדינט דיזעלבע געלט. אָבער דאָס וואָס דער אַמעריקאַנער גיט אויס מער, צווינגט איהם גאָר ניט צו באַשטעהן אויף העכערע שכירות, וואָרים וואָס עס פעלט, דעקען די פאַרדינסטען פון די קינדער. די אימיגרעישאָן האָט געמוזט צוגעבען אין איהר באַריכט אַז איהר אונטערזוכונג האָט ניט אויפגעדעקט קיין שום באַווייז, „אַז עס זאָל איינגעפירט ווערען ביי די בעלי בתים צו דינגען גרינע אימיגראַנטען פאַר קלענערע שכירות איידער עס ווערען אַלגעמיין געצאָלט אין דער אינדוסטרי ביי וועלכער זיי אַרבייטען".

6.

דער אַרבייטס-לוין.

מיט וואָס פּרובירט מען געוועהנליך צו באווייזען די טענה אז דער גרינער אַרבייטער איז צופרידען אַנצונעמען דורכשניטליך קלענערע שכירות ווי דער אַמעריקאַנער? מען זאָגט אַז ווען דער גריי־נער געהט אַראָפּ פון שיף, קען ער ניט אויסקלייבען, ער מוז אַנע־מען די ערסטע אַרבייט וואָס עס מאַכט זיך, וואָרים ער האָט קיין געלט ניט מיט וואָס צו וואַרטען ביז עס וועט זיך מאַכען אַ בעסע־רע. אַבער די אונטערזוכונג וואָס די וואַשינגטאָנער ביוראָ אָוו לעי־באָר (אַרבייטס־ביוראָ) האָט געמאַכט מיט אַ יאָהר צען צוריק האָט באוויזען, אַז אַ דריטעל פון אַלע אַמעריקאַנער אַרבייטער קענען קאָם דעקען זייערע הוצאות, און אַ זעקסט־חלק קענען דאָס אפילו אויך ניט. אַלזאָ אַ העלפט פון אַלע היגע געבאָרענע אַרבייטער זיינען פונקט אין דערזעלבער לאַגע ווי די גרינע אימיגראַנטען. דאָס זיינען די אַרבייטער וואָס פאַרדינען דורכשניטליך ווענינקער ווי דריטהאַל־בען דאָלאַר אַ טאָג, דאָס הייסט פּראָסטע אַרבייטער אָדער חצי בעלי־מלאכות. ווי איהר זעהט זיינען די דאָזיקע אַמעריקאַנער געצוואונ־גען פאַר נויט אַנצונעמען די זעלבע שכירות ווי דער גרינער.

ווייטער זאָגט מען אַז דער גרינער האָט אַ נידעריקערן „סטענ־דאַרד אָוו ליווינג", ווי דער היגער געבאָרענער, ס'הייסט ער איז צוגעוועהנט צו לעבען פּראָסטער ווי דער אַמעריקאַנער אַרבייטער און דעריבער קען ער אַנעמען קלענערע שכירות, און אויב ער קען, מוז ער. דאָס איז דער באַקאַנטער „אייזערנער געזעץ פון אַרבייטס־לוין", נעמליך אַז דער אַרבייטער קען קריגען נאָר אַזוי פיל אַז ער זאָל ניט אויסגעהן פאַר הונגער. היינטיקע עקאָנאָמיסטען, סאָ־ציאַליסטען און ניט־סאָציאַליסטען, האַלטען מעהר ניט פון דעם כלומרשט'דיקען געזעץ. דער בעסטער באווייז אַז ער איז פאַלש איז די גרויסע צאָל אַרבייטער וואָס שפּאָרען איין געלד און לעגען עס אריין אין די סייווינגס בענקס (שפּאַר־קאַסען).

לאָמיר־זשע אַ קוק טאָן, צי עס איז ריכטיק אַז די איינוואַנדע־רער דריקען אַרונטער די פּרייזען פאַר דער אַרבייט. מיט איינצעל־נע ביישפּילען, פאַרשטעהט זיך, קען מען זיך ניט רעכענען, מען מוז נעמען דעם גאַנצען פעלד פון דער אַרבייט.

ווי מיר האבען שוין געזעהען, איז די ארבייט דא אזוי איינגעטיילט אז די געבארענע אמעריקאנער זיינען גרעס־טענטיילס באשעפטיקט ביי דער בעסטער ארבייט און די ערגסטע ארבייט לאזען זיי איבער פאר די איינגעוואנדערטע. דאס איז פעסטגעשטעלט געווארען אלס אן אלגעמיינער פאקט אין דעם באַ־ריכט פון דער אימיגרעישאן קאמישאן, וואס דער קאנגרעס האט אנגעשטעלט צו אונטערזוכען די ווירקונג פון איינוואנדערונג. היינט ווען איהר געפינט אז א געבארענער יוניאן־פלאמער קריגט למשל 65 סענט פער שטונדע און דער איטאליענער ערד־ארבייטער $1.75 א טאג, הייסט דאס אז א סיטיזען פאדערט 6 דאלאר א טאג און א גרינער איז צופרידען מיט וועניקער ווי א דריטעל דערפון?

די יוניאן־פירער און זייערע פריינט די סאציאל־רעפארמערס וואס מאכען אזוינע פארגלייכען צווישען גרינע ארבייטער און די היגע געבארענע, נעמען ניט אין אנבעטראכט די מלאכה פאר וועל־כע די היגע געבארענע און די איינגעוואנדערטע קריגען באצאלט. נאך זייערע רייד וואלט מען געקענט מיינען אז דא אין אמעריקע איז פאראן א גלייכער פרייז פאר אלע סארטען ארבייט: ווען א גע־בארענער אמעריקאנער שטעלט זיך ארבייטען, צי ער איז א פלא־מער, צי ער איז א פראסטער ארבייטער, פארלאנגט ער זיינע 3 דא־לאר א טאג. קומט אבער דער גרינער און וואס פאר אן ארבייט ער זאל ניט טאן, איז ער צופרידען מיט איין דאלאר א טאג — וואס דארף אזא ברואה מער? דאס איז א פשוט'ער אונזין.

פראפעסאר דזשענקס און פראפעסאר לאוק, וועלכע האבען גע־פירט די אונטערזוכונג פון דער אימיגרעישאן קאמישאן און האבען דערנאך אנגעשריבען א בוך, אין וועלכען זיי גיבען איבער בקיצור דעם רעזולטאט פון דער אונטערזוכונג, זיינען געצוואונגען ניט ווי־לענדיק צוצוגעבען אז „די פארדינסטען הענגען אפ גיכער פון די באַ־דינגונגען פון דער ארבייט", איידער פון דעם ראסען־כאראקטער. דאס ווערט באוויזען מיט די דורכשניטלאכע שכירות פון דערזעלבער נאציאנאליטעט פאר פארשידענע מלאכות.

נאך פיל באדייטענדער זיינען די פאקטען, וואס זיינען מיט א צענדליק יאהר פריהער באריכטעט געווארען פון דער אינדאסטריאל קאמישאן וואס פרעזידענט מאק־קינלי האט אנגע־שטעלט צו אונטערזוכען די אינדוסטריעלע לאגע פון די פאראייניק־טע שטאאטען. די קאמישאן האט נעמלאך אויסגעפונען, אז אין

פענסילוויניא און אין ניו־דזשוירזי זיינען די אמעריקאנער־געבאָרענע שניידער־ארבייטער אין די פארמערשע געגענדען „צופרידען געוועזן מיט קלענערע שכירות איידער די אידען אין די שטעט“.

ווידער אַן אנדער אונטערזוכונג איז געמאַכט געוואָרען פון א גאַנצער גרופּע „סאָשאל וואָירקערס“ אונטער דער פירונג פון פּראָפעסאָר קאמאנז פון דעם וויסקאָנסינער אוניווערסיטעט. ער איז א געגנער פון אימיגראַציע און האלט זעהר שטארק פון דער ראַסען־טעאָריע. אין דעם באַנד וואו עס זיינען פארעפענטליכט געוואָרען די רעזולטאטען פון דער אונטערזוכונג פון דער שטאָל אינדוסטרי אין פּיטסבורג און ארום פּיטסבורג, שטעהט בפירוש אַז „די פרישע אימיגראַנטען וואָס טוען די גראָבע ארבייט, קריגען ניט ווענינקער באַצאָלט פאר א טאָג ארבייט, איידער די ראַסען וואָס האָבען פריהער געטאָן דיזעלביקע ארבייט“.

עס מעג טאַקע זיין, אַז וואָס לענגער אַן ארבייטער לעבט אין אמעריקא, אַלץ מער פארדינט ער, אָבער עס איז דאָך גאַנץ קלאָר, אַז קיין בעל הבית וועט ניט צאָלען אַן אויסגעגרינטען ארבייטער העכערע שכירות פאר דיזעלביקע ארבייט, איידער א גרינעם, נאָר דערפאר וואָס דער אויסגעגרינטער איז שוין געוואָרען א תושב דאָ, אין אמעריקע, און עס קומט איהם דעריבער על פּי יושר מער; נאָר איינפאַך, די ארבייטער וואָס זיינען שוין דאָ אָבגעוועזן לענגער האָבען זיך ארויפגעארביים אויף בעסערע שטעלען און קריגען דערפאר בעסער באַצאָלט.

פארשטעהט זיך, אַז איהר געהט זיך דורך איבער דעם איטאַליענישען קווארטאל, זעהט ער אוים אָרעמער פאר דעם דייטשען. דאָס ווייזט נאָך אָבער ניט, אַז דער איטאַליענער איז צופרידען צו נעמען קלענערע שכירות פאר בעסערע אַרבייט, נאָר אַז ער מוז צופרידען זיין מיט פּראָסטערע ארבייט, וועהרענד דער דייטש איז באַשעפטיקט ביי בעסערע ארבייט. פארשטעהט זיך, אַז פאר בעסערע ארבייט קריגט דער דייטש בעסער באַצאָלט. די פראַגע איז אָבער, צו קריגט דער איטאַליענער היינט קלענערע שכירות פאר בעסערע ארבייט איידער דער דייטש פלעקט קריגען מיט א יאָהר דרייסיק צוריק? אָדער צי פלעקט דער דייטש קריגען בעסער באַצאָלט פאר געמיינע ארבייט אין אמאַליקע יאָהרען, איידער דער איטאַליענער קריקט היינט? און דעם חשבון האָט נאָך קיינער ניט גע־

מאכט. מען רעדט מיט גוזמות, אבער פרעגט וואו זיינען די ציפערן, ווייס קיינער ניט.

ווען עס קומט אויס די אמעריקאנער ארבייטער צו טאן דיזעלביקע ארבייט ווי די גרינע, קריגען זיי דיזעלביקע שכירות. א ביישפיל געפינט איהר אין דעם באריכט פון דער אימיגרעישאן קאמישאן. אין דער צייט פון קריזיס אין 1908 האט דער שטאל־טראסט, אויס רחמנות אויף די אמעריקאנער בעלי־מלאכות וואס ער האט געדארפט אפלעגען, זיי געגעבען די געלעגענהייט צו פארנעמען די פלעצער פון א טייל אפגעלעגטע גרינע פראסטע ארבייטער. און די שטאלצע אמעריקאנער סיטיזענס זיינען צופרידען געווען צו טאן פראסטע ארבייט פאר 15 — 12 סענט פער שטונדע.

7.

דער איינפלוס פון דער אימיגראציע אויף די פארדינסטען פון די ארבייטער

די אמת'ע קראפט, וואס האט רעגולירט די שכירות דא אין אמעריקא פאר די לעצטע דרייסיק יאהר, איז די מאשין. ווען עס ווערט איינגעפיהרט א נייע מאשין, ווערט איינגעשפארט די ארבייט פון אן אויסגעלערענטען בעל מלאכה, וואס מ'רופט אויף ענגליש „סקילד מעקאניק". ביי דער מאשין קען מען אויסקומען מיט א קלענערע צאהל סקילד ארבייטער, און זייערע שטעלען ווערען באזעצט מיט פראסטע („קאמאנע") ארבייטער. אין אמעריקע איז דאס ניט אזוי קענטיק געווען, ווייל די אמעריקאנער אינדוסטרי איז געוואקסען זעהר שנעל. די אלטע פאבריקען זיינען גרעסער געווארען, עס האבען זיך געגרינדעט נייע פאבריקען, און כאטש די פראפארציע פאך־לייט אין א פאבריק איז קלענער געווארען, אבער ביי דער אויסברייטונג פון דער אינדוסטרי האט זיך געפונען פלאץ פאר אלע פאך־ארבייטער.

פארשטעהט זיך, דאס איז נאר דאן ריכטיק, ווען איהר באטראכט די אינדוסטרי אין גאנצען, אבער אין איינצעלנע פאבריקען איז נאטירליך אפטמאל פארגעקומען, אז די מאשין האט נעמאכט א געוויסע צאל פאך־ארבייטער איבעריק און זיי זיינען נעצוואונגען געווען צו זוכען א נייע שטעל. אויף זייערע שטעלען

האָט מען געדרונגען פראָסטע ארבייטער, און געוועהנלאך האָט דער פראָסטער ארבייטער געקראָגען קלענערע שכירות פון א פאך־מאן. היינט ווער איז געוועהנלאך געוועזן דער פראָסטער ארבייטער? א גרינער. ביי דעם אמעריקאנער אָדער איירישען פאכמאן, וואָס האָט אָנגעוואָרען די שטעל צוליעב דער מאשין, איז אויסגעקומען, אז שולדיק איז דער גרינער, וואָס איז צופריעדען מיט קלענערע שכירות. אין איירָאפּא, וואו אלע ארבייטער, אי די פאך־לייט, אי די פראָסטע ארבייטער, זיינען היימישע, איז די ווירקונג פון דער מאשין געוועזן קלאָהר פאר יעדערן; דאָ אין אמעריקע אָבער האָט די פארשיעדענקייט פון די נאציאָנאַליטעטען פארשטעלט די ווירקליכע אורזאכע, און די עקאָנאָמישע פראגע האָט אָנגענומען די פאָרמע פון א נאציאָנאלע פראגע.

ווען מ'וויל באהויפּטען, אז די איינוואנדערונג האָט ארונטערגעדריקט דעם ארבייטס־לוין, דארף מען פארגלייכען דעם ארבייטס־לוין פון די ארבייטער אין פערשיעדענע פאכען היינט צו טאָג מיט דעם ארבייטס־לוין, וואס די ארבייטער האָבען געקראגען פאר דעם זעלבען סאָרט ארבייט, איידער עס האָט זיך אנגעהויבען די גרויסע איינוואנדערונג פון די מזרח און דרום־לענדער. דאָס האָבען די געגנער פון אימיגראציע קיינמאָל אפילו ניט פּרובירט צו טאָן אויף א גענויען אופן; מ'רעדט אין אלגעמיינע פראזען, מ'פארגלייכט דעם ארבייטס־לוין פון א פאָרמאן אָדער א קאָנטראַקטאר פאר צוואנציק־דרייסיק יאהר מיט דעם ארבייטס־לוין פון א פראָסטען ארבייטער היינט צו טאָג, און עס קומט אויס אז די „פּרינצען פון ארבייט“ האָבען געקראגען פארצייטען פופצעהן דאָלאר א טאָג, און א „ווייסער קולי“, א פּאָליאק, אָדער א רוס היינט צו טאָג קריגט א דאָלאר פינף און זיבעציק*). אָבער ווען איהר נעמט אריינדרינגען אביסעל טיעפער אין דער געשיכטע, טו ווייזט זיך ארויס, אז אין די אלטע יאָהרען האָבען די שכירות פון די פראסטע ארבייטער און אפילו פון א סך פאך־לייט ניט געסטאַיעט אויף אויסצוהאַלטען א פאמיליע. וואָס עס האָט אויסגעפעהלט, האָבען די ווייב

*) אַזוי האָט זיך אויסגעדריקט אין זיינער אַ רעדע פאר דעם קאָנגרעס אין וואשינגטאָן דער געוועזענער סאָציאליסטישער קאָנגרעסמאן. וויקטאָר בערגער.

און די קינדער געמוזט אויסשקלאפען אין דער פאבריק אדער אין סוועט־שאפ.

ווען איהר באטראכט קודם כל די צאל אימיגראנטען זעהט איהר, אז זי וואקסט אין דער צייט פון „פראספעריטי“, ווען די אינדוסטרי פאדערט א סך ארבייטער און די שכירות זיינען דעריבער העכער, און זי פאלט ווען עס ווערט „סלעק“, און די שכירות פאלען. אלזא, ווען די אימיגראציע איז שטארקער, דעמאלט זיינען די שכירות העכער.

ווייטער, אויב עס איז ריכטיק, אז די אימיגראנטען דריקען ארונטער די שכירות, טו האבען זיי געזאלט זיין נידעריקער אין די גרויסע שטעדט, וואו אלע אימיגראנטען שטופען זיך, איידער אין די קליינע שטעדטלאך און אין די דערפער, וואו די מעהרסטע ארבייטער זיינען היימישע. עס איז אבער פונקט פארקעהרט. עס איז באוויזען געווארען, אז די געבארענע אמעריקאנער אין די דערפישע געגענדען ארבייטען פאר קלענערע שכירות, איידער די אימיגראנטען. ווען איהר וועט פארגלייכען די סטעיטס, וואו עס איז פאראן א גרויסער פראצענט איינגעוואנדערטע, מיט די סטעיטס וואס האבען אן עכט אמעריקאנער באפעלקערונג, טו וועט איהר געפינען, אז וואו עס זיינען פאראן מעהר אימיגראנטען, דארטען זייטען די שכירות העכער. ווען איהר וועט זיך איינקוקען אין די לאגע אין יענע פאכען, וואו מען קלאגט שטענדיג אויף די אימיגראנטען, טו וועט איהר געפינען דעמזעלבען פארהעלטניס. אין די פיטסבורגער שטאהל־ווערק קענען אלע ארבייטער איינגעטיילט ווערען אין דריי קלאסען. דער ערשטער קלאס זיינען די ארבייטער־אריסטאקראטען, אלע געבארענע אמעריקאנער אדער אירישע און אנדערע אתה־בחרתנו'קעס. פון זייערע שכירות האט דער שטאהל־טראסט אראפגעריסען אין די לעצטע צוואנציק יאהר א היבשען פראצענט, אין געוויסע פאכען פערציק סענט פון יעדען דאלאר. דער צווייטער קלאס זיינען האלבע בעלי מלאכות, וואס צוויי דריטעל פון זיי זיינען אמעריקאנער און איירישע פון די אלטע צייטען, און א דריטעל פון דעם עלטערען דור פאליאקען, סלאוואקען, אונגארען וכדומה. זייערע שכירות זיינען געבליעבען וואס זיי זיינען געווען מיט א יאהר צוואנציק צוריק. ווען איהר באטראכט אז אין דער צייט זיינען די פרייזען אויף אלע לעבענס־מיטלען געשטיגען, טו פערשטעהט איהר, אז אין דער אמת'ן זיינען זייערע שכירות גע־

זונקען, הגם ניט אזוי טיעף ווי די שכירות פון די ארבייטער־פרינ־צעפען. דער דריטער קלאס זיינען די פראסטע ארבייטער, כמעט אויסשליסלאך פון די פאראכטעטע פאליאקען, סלאוואקען, אונגארען א. אז. וו. זיי זיינען די איינציקע, וועמעס שכירות זיינען געשטי־גען.

נעהמט ווידער דעם שניידער־פאך. ביי דעם אמעריקאנער איז די שניידעריי ניט מעהר ווי אן אנדער נאמען פאר א סוועט־שאפ, און היות ווי א איד איז געגליכען צו א שניידער, קומט אויס, אז דער איד האט געשאפען דעם סוועטינג־סיסטעם, און דעריבער איז קלאהר, אז דער איד איז א שעדליכער אימיגראנט. דער פאקט איז אבער, אז סוועט־שעפער האבען עקזיסטירט אין ניו יארק און באס־טאן און פילאדעלפיא נאך מיט זעכציק, זיעבעציק יאהר צוריק. אמעריקאנער און איירישע מיידלאך האבען געארבייט אין די שע־פער פאר טיש און קוואטיר, און אויף קליידער האט דער טאטע געמוזט הארעווען. די היינטיגע איינגעוואנדערטע אידישע מיידעל פארדיענט אויף איהרע אייגענע הוצאות אליין.

דער כלל איז, אז וואו עס ווערען באשעפטיגט א סך אימיג־ראנטען, דארטען זיינען די שכירות געשטיגען. איך האב דא גאר ניט אין זינען איבערצוקעהרען דעם פעלד, כדי צו באווייזען די יענקים און די איירישע, אז ניט זיי זיינען די אתה־בחרתנו׳קעס, נאר מיר זיינען דאס גאר נאך פון משה רבינו׳ת צייטען. עס איז ניט קיין ראסען־פראגע, נאר א פשוטע עקאנאמישע פראגע: וואו עס ווערען באשעפטיגט א סך אימיגראנטען, איז א סימן, אז די אינדוסטרי וואקסט און דער פארלאנג אויף ארבייטער איז גרויס. וואו עס זיינען ניטא קיין אימיגראנטען, דארטען שטעהט די אינ־דוסטרי שטיל.

עס איז אמת, אז דער פרייז פון יעטוועדער זאך, וואס דער אר־בייטער פארצעהרט, איז געשטיגען נאך מעהר איידער דער אר־בייטס־לוין. דאס אבער האט גאר ניט צו טהאן מיט אימיגרא־ציע. ווען דער קאפיטאליסט איז געצוואונגען צו העכערען דעם ארבייטס־לוין, זוכט ער צו העכערען דעם פרייז אויף זיין וואארע. ווען אלע פרייזען שטייגען, מוז דער ארבייטער אלס קאנסומענט צאלען פאר אלצדינג טייערער.

איז ווידער די פראגע: פארוואס איז דער ארבייטסלוין אזוי טיף געזונקען? דאס הייסט: פארוואס האבען די ארבייטער דער־לאזען דער ארבייטס־לוין זאל אזוי טיף זינקען? לאמיר־זשע באַ־טראכטען, ווי אזוי וואלטען זיי עס געקענט ניט דערלאזען. דערצו זיינען פאראן צוויי מיטלען: ענטוועדער ארגאניזירען זיך און סטרייקען פאר העכערע שכירות, אדער גאר אהן קיין שום ארגא־ניזאציע זאל קיינער פשוט זיך ניט שטעלען ארבייטען אונטער א געוויסען פרייז.

מילא, וואס איז שייך סטרייקס, ווייסען מיר, אז די ארבייטער־ארגאניזאציעס זיינען געוואקסען אין צאל מיטגלידער, אבער זיי באשרענקען זיך אויף די געלערנטע ארבייטער, דאס הייסט אויף די בעלי מלאכות. די „אנסקילד" ארבייטער זיינען כמעט אין גאנצען אונארגאניזירט. א סטרייק פון אונארגאניזירטע ארבייטער איז מעגלאך, אבער אזעלכע סטרייקס ווערען זעלטען געוואונען. די איינוואנדערונג האט דערמיט גאר ניט צו טאן: א סטרייק פון גע־בארענע אמעריקאנער פון אמעריקאנער טאטע־מאמעס מוז אויך פארלארען געהן, ווען זיי זיינען ניט ארגאניזירט. דער קאפיטא־ליסט קען אויסהאלטען לענגער איידער די ארבייטער, בפרט נאך ווען זיי האבען הינטער זיך קיין יוניאן ניט.

היינט ווען איהר נעמט די געלערנטע ארבייטער וואס זיינען אפילו ארגאניזירט, טו ווייסען מיר אז עס איז זיי היינטיקע צייטען אויך ניט אזוי לייכט צו געווינען א סטרייק, און די אורזאכע דער־פון איז ניט וואס עס זיינען פאראן א סך איינגעוואנדערטע סקעבס, — עס איז נאך זעהר א גרויסע פראגע, ווער זיינען די סקעבס, צי איינגעוואנדערטע, צי טאקע גראד די געבארענע אמע־ריקאנער. דער גרעסטער סטרייק פון די לעצטע יאהרען איז גע־ווען דער סטרייק אין די קוילען־גרובען, אין 1902. דער סטרייק האט אנגעהאלטען גאנצע זעקס מאנאט, און ווען עס וואלט ניט גע־ווען פאר די וואהלען פאר'ן קאנגרעס און די „עפאנטלאכע מיינונג" וואלט ניט געווען אזוי אויפגערעגט — דער פרייז פון קוילען איז געשטיגען ביז צוואנציק דאלאר א טאן און עס איז שוין געווארען קאלטלאך, — זיינען די מאגנאטען פון דעם קוילען־טראסט געווען צופרידען צו ווארטען ביז וואנען די ארבייטער וואלטען אליין נעגאנגען צוריק צו דער ארבייט. דער סטרייק איז געשליכטעט

געוואָרען אויף דעם פּאָליטישען, ניט אויף דעם עקאָנאָמישען פעלד.

די וויכטיקסטע געשעפטען ליגען היינט אין די הענט פון די טראָסטס, און אַ טראָסט קען באַשטעהן צו וואַרטען אַזוי לאַנג ווי ער וויל, ווייל ער קען דערוויילע העכערען דעם פּרייז פאַר דעם קאָנסו־מענט; און כל־זמן דער טראָסט קאָנטראָלירט דעם מאַרק, קען דער קונד פון איהם ניט אַוועקגעהן צו אַנאַנדערען. די אַרבייטער אָבער קענען ניט סטרייקען אייביק. די איינוואַנדערונג האָט דער־מיט גאָר ניט צו טאָן. דער גרויסער סטרייק פון שטאָל־אַרבייטער קעגען קאַרנעגי אין 1892 איז געווען אַ סטרייק פון אַמעריקאַנער און אירישע אַרבייטער — אַן אירישער רעכענט זיך אַליין פאַר אַ געבאָרענעם אַמעריקאַנער, באַלד ווי ער געהט אַרויס פון עליס־איילאַנד, און אַט דער סטרייק איז פאַרלאָרען געגאַנגען, און די יו־ניאָן איז צובראָכען געוואָרען. פאַרקערט אין דעם סטרייק פון די מיינערס קעגען דעם קוילען־טראָסט מיט צען יאָהר שפּעטער, אין 1902, זיינען דאָס רוב סטרייקערס געווען איינגעוואַנדערטע און זיי האָבען טאַקע אַנגעהאַלטען דעם סטרייק גאַנצע זעקס חדשים.

און עס ווייזט זיך מיר אויס, אַז דאָס איז ניט קיין צופעליקע זאַך. דער אַמעריקאַנער אַרבייטער האָט בעסערע אַרבייט און איז צוגעוועהנט צו לעבען בעסער. ווען עס שטעלט זיך אָפּ די אַרבייט, געהט ביי איהם אויס די געלט גיכער ווי ביי דעם איינגעוואַנדער־טען אַרבייטער. מיט די סטרייק בענעפיטס קען דער איינגעוואַנ־דערטער ווי־עס־איז אויסקומען, ווערענד דעם אַמעריקאַנער קלעקט דאָס ניט.

היינט מיט וואָס וואָלט די אימיגראַציע יע געקענט שטערען דעם סטרייק? דערמיט וואָס די איינגעוואַנדערטע וואָלטען געגאַנ־גען סקעבען. איז גראָד אין דעם קוילען־סטרייק פון 1902 כמעט ניט געווען קיין סקעבס, און דער טראָסט האָט פאָרט ניט נאָכגע־געגעבען, און וואָלט זיכער געוואונען, ווען עס וואָלט זיך ניט אַריינ־געמישט די פּאָליטיק.

בקיצור, אויב די אָרגאַניזירטע אַרבייטער האָבען אין די צען—פופצען יאָהר ניט אויסגעסטרייקט קיין העכערע שכירות, איז עס ניט דערפאַר, וואָס עס זיינען פאַראַן צופיל פרעמדע אַרבייטער, נור דערפאַר, וואָס די אָרגאַניזירטע אַרבייטער זיינען ניט שטאַרק גע־נוג צו באַקעמפּפען די טראָסטס.

אין די גוטע, אַלטע צייטען, ווען די לאַנד איז נאָך ניט גע־ווען באַזעצט, און דער קאַפּיטאַליזם איז נאָך געווען שוואַך, איז מעגלאַך געווען פאַר די אַרבייטער אָהן אַן אָרגאַניזאַציאָן, יעדער פאַר זיך, צו באַהויפּטען אַ הויכען פּרייז. אָבער זינט די טראָסטס האָבען זיך אויסגעברייט איבער אַלע געביטען פון דער אינדוסטרי, האָט זיך די לאַגע געענדערט: דער טראָסט דיקטירט איצטער די שכירות דעם אַרבייטער, פּונקט ווי דער טאַבאַק־טראָסט דעם פּרייז פאַר דעם פאַרמער, ביי וועמען ער קויפט אָפּ זיין רויען טאַבאַק.

8.

די אַרבייטס־שטונדען.

די בעסטע מאָס פון דעם פאָרטשריט פון דעם אַרבייטער־קלאַס איז די צאָהל אַרבייטס־שטונדען. ווען די שכירות בלייבען אפילו דיזעלבע, קאָסט דאָך די אַרבייטס־קראַפט דעם קאַפּיטאַליסט טהייערער פער שטונדע. חוץ דעם וואָס דער אַרבייטער געווינט אין געזונט און אין פרייהייט, קריגט ער מעהר באַצאָהלט פאַר יעדע שטונדע אַרבייט. לאָמיר זשע א קוק טהאָן אויף דער געשיכטע פון דעם אַרבייטס־טאָג אין די פאַראייניגטע שטאַאַטען.

גאָר אַמאָל, ווען די אַרבייטער אין די פאַבריקען פון ניו־אינגלאַנד זיינען געווען פאַרמערשע קינדער, פלעגט מען אַרבייטען אין די פאַבריקען, אַזוי ווי אויף דער פאַרם: מען פלעגט זיך שטעלען צו דער אַרבייט באַלד ווי די זון איז אויפגעגאַנגען, און מ'פלעגט אַוועקגעהען פון דער אַרבייט פאַרנאַכט. ווען די איירישע אימיג־ראַנטען האָבען פאַרנומען די שטעלען פון די פאַרמערשע זיהן און טעכטער, זיינען די שטונדען געוואָרען קירצער, אין די לעצטע יאָהרען זיינען געקומען די איטאַליענער, די פּאָליאַקען, די אידען, די סיריער, די אַרמעניער, און דער אַרבייטס־טאָג אין דער טעקס־טיל־אינדוסטרי איז א שעה מיט אַ פערטעל קירצער איידער אין דער צייט, ווען די אַרבייטער זיינען געווען איירישע.

די בעסטע סטאַטיסטיקע פון אַרבייטס־שטונדען ווערט פאַר־עפענטליכט פון דעם ניו־יאָרקער לייבאָר־דעפּאַרטמענט. די באַריכטען פון די פעקטאָרי־אינספּעקטאָרס (פאַבריטשנע אינספּעקטאָרס) בעציהען זיך אויף א מיליאָן אַרבייטער

יעהרלאך, און זיי ווייזען, אז אין די לעצטע צעהן יאהר, ווען די איינוואנדערונג אין ניו־יארק איז געווען שטארקער ווי ווען עס איז אין דער מענטשלאכער געשיכטע, זיינען די ארבייטס־שטונדען אין די פאבריקען פארקירצט געווארען. נאך מעהר, ווען מען פארגלייכט די שטאדט ניו־יארק מיט דעם איבעריקען טייל פון דעם שטאט ניו־יארק, ווייזט זיך ארויס, אז אין דער שטאדט ניו־יארק מיט איהר גרויסער מאסע גרינע ארבייטען צוויי דריטעל פון אלע ארבייטער ניט מער ווי צען שטונדען א טאג און א האלבען טאג שבת, בעת אומעטום, חוץ די שטאדט ניו־יארק, וואו די צאהל איינגעוואנדערטע פון מזרח און דרום אייראפא איז זעהר קליין, ארבייטען דאס רוב פאבריק־ארבייטער לענגערע שטונדען. מען קען געפינען א תירוץ פאר וואס דער אמעריקאנער קליין־שטעדטעלדיקער ארבייטער איז צופריעדען מיט קלענערע שכירות איידער דער איינגעוואנדערטער ארבייטער אין ניו־יארק. אין א קליין־שטעדטעל קען מען מיט קלענערע שכירות מאכען אן אנשטענדיקערען לעבען, איידער אין ניו־יארק מיט גרעסערע שכירות. דער תירוץ טמעריקאנער ארבייטער, איז גאר ניט קיין גרעסערער כוואט פאר דעם איינגעוואנדערטען, ווען עס קומט צו א קאמפף פאר די איינטערעסען פון דעם ארבייטער־קלאס.

און דא קומען מיר טאקע צו דעם רעכטען עיקר.

9.

די ארבייטער-ארגאניזאציעס.

די „עכט־אמעריקאנער“ טרייד־יוניאניסטען, וואס שטאמען מעהרסטענס פון אירלאנד, שרייען אז די נייע אימיגראנטען, די אידען, די איטאליענער, די פאליאקען שטעהען ניט צו צו די יוניאנס, סיידען מען שלעפט זיי אריין פאר׳ן קאלנער. עס איז אבער א גרויסער טעות. דער אמת איז, אז די ארגאניזירונג פון די אמעריקאנער ארבייטער האט זיך ערסט אנגעהויבען אין ערנסט מיט א יאהר דרייסיק צוריק, צוגלייך מיט דעם אנהויב פון דער איינוואנדערונג פון די אידען, די פאליאקען, די אנדערע סלאווען און די איטאליענער, און מאנכע פון די שטארקסטע יוניאנס האלטען זיך נאר א דאנק אט די דאזיקע „אונגעווינטשטע“ איינוואנדערער. איין ביישפיעל האט איהר אין דער יוניאן פון די קוילען־גרעבער: זי איז געווארען א שטארקע ארגאניזאציע נאר זינט די מעהרצאהל פון די פלעצער אין די קוילען־גרובען זיינען באזעצט גע־

ווארען דורך פאליאקען און אנדערע סלאווען פון עסטרייך־אונ־גארן. די גרעסטע צרות, וואס די יוניאן האט געהאט אין די לעצטע פופצעהן יאהר פון איהר עקזיסטענץ, איז די קאנקורענץ פון די געבארענע אמעריקאנער, מעהרסטענס פארמערשע זיהן, וואס לאזען זיך ניט ארגאניזירען.

ווען דר. עליאט, דינר געוועזענער פרעזידענט פון הארווארדער אוניווערסיטעט האט געזאגט, אז „דער סטרייק־ברעכער איז א העלד“, האט ער אויסגעדריקט דעם אמת׳ן גייסט פון דעם געבארע־נעם עכט־אמעריקאנעם ארבייטער. ביז דעם יאהר 1880, כל־זמן די איינוואנדערונג איז געווען שוואך, אין פארגלייך מיט די היינטיקע צייטען, זיינען די אמעריקאנער יוניאנס געווען קליין אי אין צאהל, אי אין מיטגליעדערשאפט, און זייער איינפלוס אויף די באדינגונ־גען פון דער ארבייט איז געווען א נול. ווען עס האבען זיך אנגע־הויבען צו גרינדען יוניאנס און „אסעמבלים“ פון די „נאיטס אוו לייבאר“ אין 1880—1890, זיינען די מעהרצאהל פון די מיטגליע־דער געווען איינגעוואנדערטע. די געבארענע אמעריקאנער האבען געליפערט א מינדערהייט, וועניקער איידער זייער פראפארציע אין דער אינדוסטרי. דעם גרעסטען ערפאלג האט די ארגאניזאציאנס־ארבייט געהאט אין די לעצטע צעהן־צוועלף יאהר, זינט עס האט זיך אנגעהויבען די מאסען־איינוואנדערונג פון די „אונגעווינטשטע“ גרינע פון רוסלאנד, עסטרייך און איטאליע. איהר קענט דאס טאַ־קען זעהען באשיינפערלאך אין דעם סטעיט נויארק גופא: ווען איהר פארגלייכט די צאהל יוניאן־לייט פון יאהר צו יאהר, לויט דער סטא־טיסטיקע פון דעם לייבאר דעפארטמענט, און די צאהל גרינע, וואס קומען אין סטייט ניו יארק פון יאהר צו יאהר, ווייזט זיך ארויס, אז די מיטגליעדערשאפט פון די יוניאנס שטייגט אין יענע יאהרען ווען עס קומען מעהרער אימיגראנטען, און פאלט ווען עס קומען קנאפער אימיגראנטען. עס איז אין דערין גאר קיין כשוף ניטא; עס איז גאנץ פראסט: אי די מיטגליעדערשאפט פון די יוניאנס, אי די איינוואנדערונג שטייגען, ווען די געשעפטען געהען גוט, און פאלען ווען די געשעפטען געהען שלעכט.

שטעלט זיך א קשיה: אפשר ווען די דאזיקע גרינע וואלטען זיך אהער ניט געשפארט, וואלטען די יוניאנס געוואקסען נאך גי־כער? איז אויף דער קשיה אויך פאראן אן ענטפער אין דער סטא־

טיסטיקע. אין דעם סטייט קענזאס איז די אינדוסטריע אין די לעצטע יאָהרען אויך אזוי שנעל געוואקסען ווי אין דעם סטייט ניו־יאָרק. צו דער זעלבער צייט זיינען אין קענזאס פאַראַן גאָר ווענינ איינגעוואנדערטע, און אין די לעצטע דרייסיק יאָהר האָט זיך זייער צאָהל שטענדיק פארמינערט. וואָס זשע לאָזט זיך אויס? — אז דער פראָצענט צאָרגאַניזירטע ארבייטער איז גרע־סער אין ניו־יאָרק איידער אין קענזאס. דאָס ווייזט גאַנץ קלאָהר, אז די איינוואנדערונג שטערט ניט דעם וואוקס פון אָרגאניזאציאָן צווישען די ארבייטער, סיידען נאַטירליך די יוניאָנס אליין פאר־שליסען זייערע טיהרען פאר גרינע. ווען איהר וועט נעהמען ספּע־ציעל די אידישע פאכען, מעגט איהר זיך זיין אזוי פעסימיסטיש ווי איהר ווילט, אבער די צאָהלען וואָס זיינען צונויפגעזאמעלט געווארען דורך דער אימיגריישאָן קאָמישאָן (די רעגיערונגס־קאָמי־סיע וועגען אימיגראציע) ווייזען גאַנץ קלאָהר אז דער פּראָצענט אָרגאָניזירטע ארבייטער אין דער שניידער־אינדוסטרי איז גרע־סער איידער דער דורכשניטליכער פראָצענט אָרגאניזירטע ארביי־טער אין דער אַמעריקאנער אינדוסטרי בכלל. איך מיין גאָר ניט, אז דער איד דאַרף זיך גלעטען איבער'ן בייכעל, אָבער זיין ביי זיך נעפאלען האָבען מיר אויך ניט פארוואָס. וואָס די יוניאָנס אין אמעריקע זיינען ניט בכח געווען צו פאראייניגען די מעהרצאָהל פון די ארבייטער, איז ניט די שולד פון די איינגעוואנדערטע בכלל, אָדער פון די אידען, פּאָליאקען און איטאַליענער בפרט. די וויכ־טיקסטע אורזאַכע איז די איינפיהרונג פון מאַשינען, וואָס קוילענען אוועק דעם פאכמאַן און פארניכטען דעם פונדאמענט פון די צע־כאָווע יוניאָנס. און די דאָזיקע צעכאָווע יוניאָנס שטרעבען גאָר ניט צו אָרגאניזירען די פּראָסטע ארבייטער. פארקעהרט, עס האָט שוין פּאָסירט אין דער געשיכטע פון דעם אַמעריקאנער טרייד־יוניאָניזם, אז די צעכאָווע יוניאָנס זיינען פשוט געווען געגען די אָרגאניזירונג פון די פּראָסטע ארבייטער.

די צווייטע אורזאַכע, אויך זעהר אַ וויכטיקע, פאַרוואָס דער טרייד־יוניאָניזם וואקסט ניט אזוי שנעל, ווי עס האָט געדארפט זיין, איז די ענטוויקעלונג פון די טראָסטס. ווען עס ברעכט אויס אַן אל־געמיינער סטרייק אין אַ געוויסער שטאָדט אין אַן אינדוסטרי וואו עס איז פאַראַן אַ שאַרפע קאָנקורענץ צווישען די פאַבריקאנטען, האָט יעדערער פון זיי מורא, אז דורך דעם סטרייק וועט ער פאר־

ליערען באשטעלונגען און זיינע קונדען וועלען איבערגעהען צו זיינע קאָנקורענטען אין אנדערע שטעדט. אבער א טראָסט האָט דער־פאר קיין מורא ניט, און אויב ער זאָל יע האָבען היזק, וועט ער העכערען דעם פרייז פון זיין וואַאַרע און צווינגען דעם קויפער צו צאָהלען די קריעגס־קאָסטען. דעריבער קען א טראָסט געוועהנלאך אויסהאלטען א סטרייק לענגער איידער די ארבייטער.

די איינציגע סטרייקס, וואָס זיינען געוואונען געוואָרען געגען טראָסטס זיינען געוועזען יענע, וואו די מעהרצאָהל פון די סטריי־קערס זיינען געוועזען די „אונגעוויינטשטע" אימיגראַנטען פון מזרח און דרום איירָאָפּא. — דער סטרייק פון די אַרבייטער אין די האַרט־קוילען־גרובען פון פּענסילוועניא אין 1902, און דער סטרייק אין די טוך־פאַבריקען פון לאָרענס אין 1912. דאָקטאָר ראָבערטס, אַן אמעריקאנער גלח, וואָס האָט צוגעזעהען דעם סטרייק פון די קוי־לען־גרעבער און האָט דערנאָך וועגען איהם געשריעבען א בוך, איז מיט דער מיינונג, אז ווען ניט די סלאַווען וואָלט דער סטרייק קיינ־מאָל ניט אָנגעהאַלטען גאַנצע זעקס מאָנאַט. די אַמעריקאנער וואָל־טען א סך פריהער געגאַנגען צוריק צו דער אַרבייט. די אורזאַכע, וואָס די סלאַווען, די פּאָליאַקען, די איטאַליענער, די אידען קענען לענ־גער אויסהאלטען א סטרייק, איז וואָס זיי זיינען ניט אזוי צופּיעס־טשעט ווי די אַמעריקאנער. דער אמעריקאנער ארבייטער וויל לעבען א גוטען טאָג, אויך אזוי ווייט, ווי ער קען, און ווען עס קומט איהם אויס צו ליידען אין א סטרייק, פאַרליערט ער באַלד דעם מוטה, וועה־רענד דער אימיגראַנט, וואָס האָט זיך אָנגעליטען צרות אין דער היים, קען גרינגער ברענגען אָפּפער אין קאַמפּף, ווען עס איז נוי־טיק.

10.

וואָס קען אויפטאָן די באַשרענקונג פון דער איינוואַנדערונג?

היינט לאָמיר זיך פאָרשטעלען, וואָס וואָלט זיין, ווען די אַמע־ריקאַנער טרייד־יוניאָניסטען זאָלען אויספירען אַז זייער אידעאַל זאָל ווערען געזעץ און מען זאָל פאַר איירָאָפּעאישע איינוואַנדערער פאַרמאַכען די טירען פונקט אַזוי ווי פאַר די טשיינאַ־לייט (די כינע־זער). וואָס וואָלט זיין דער רעזולטאַט דערפון? מיר האָבען געזעהען אַז די איינוואַנדערונג פאָלגט דעם באַדאַרף פון דער אַמעריקאַנער

אינדוסטרי אין הענט. עס זיינען נויטיק מער הענט צו גראָבען מער קוילען, אייזען, קופּער, צו בויען נייע אייזענבאַנען, צו מאַכען מער שטאָל, רעלסען, לאָקאָמאָטיוועז, מאַשינען און אַזוי ווייטער. היינט שטעלט זיך פאַר, אַז עס הערען אויף צו קומען נייע ארבייטער, מיט וועמען יועלען די קאַפּיטאַליסטען אויסברייטען די פּראָדוקציאָן?

עס זיינען פאַראַן צו יעדער צייט אַ סך אַרבייטסלאָזע. ביז אַ געוויסער מאָס וואָלטען זיי געקענט גוט מאַכען דעם קלע־נערען אַנגעבאָט פון אַרבייטער, אָבער אויף ווי ווייט וואָלט דאָס קלעקען? איהר מוזט איהר נעמען אין באטראַכט, אַז פון די אַרבייטסלאָזע האָבען נאָהענט פון אַ העלפט געהאַט ארבייט וועניקס־טענס ניין מאָנאַט אין יאָהר, 40 פּראָצענט פון זעקס ביז ניין מאָ־נאַט, און סך הכל 10 פּראָצענט, דאָס הייסט איבער אַ האַלבען מיליאָן איז די אייגענטלאכע „אַרבייטסלאָזע אַרמעע“. ווען זיי וואָלטען געקראָגען ארבייט פאַר דעם גאַנצען יאָהר, וואָלט דאָס נאָך ניט גוטגעמאַכט די איינוואַנדערונג פון אַזאַ יאָהר ווי 1905, אָדער 1906, ניט רעדענדיק שוין פון 1907. עס וואָלטען אַלזאָ נאָך אויס־געפעלט ארבייטער.

אין אלע אינדוסטריעלע לענדער ציהען צו די שטעט אַרביי־טער פון די דערפער. דאָ אין אַמעריקע זיינען די געדונגענע פאַרם־ארבייטער סאַי ווי סאַי פאַרנומען נאָר עטלאכע מאָנאַט אין יאָהר, די איבעריקע צייט מוזען זיי אַרבייטען ערגעץ אין שטאָט. עס זיי־נען אָבער געווען אין 1900 איבער אַ האַלבען מיליאָן שוואַרצע אַרענדאַטאָרס, וואָס זיי זיינען אייגענטלאך געווען ניט מער ווי פאַרם־אַרבייטער, און נאָהענט פון אנדערהאַלבען מיליאָן ווייסע אַרענדאַטאָרס. לאָז זיין, אַז די צוויי מיליאָן וואָלטען אוועקגע־וואָרפען זייערע פאַרמס און געוואָרען אינדוסטריעלע אַרבייטער. דאָס וואָלט נאָך ניט גוט געמאַכט דעם פאַרלוסט פון פינף יאָהר איינוואַנדערונג פאַר די אינדוסטרי.

עס וואָלטען אין עטלאכע יאָהר אַרום פאַרט אויסגעפעלט אַר־בייטער פאַר די ווייטערע אויסברייטונג פון דער אינדוסטרי. ווען די אימיגראַציע וואָלט אין גאַנצען אויפגעהערט, וואָלט פון אָנהויב אַן דער אַרבייטסלוין אין די אינדוסטריעלע סטעיטס געשטיגען. וואָס וואָלט זיין דער רעזולטאַט? היינט־צו־טאָג ווערען נאָך מער ווי העלפט קוילען געגראָבען אָהן מאַשינען. זאָל דער אַרבייטסלוין פון

די קוילען־גרעבער שטייגען, וועלען די גרובען־איינענטימער איינפי־רען אומעטום מאשינען. אויף דעם אופן וועט איינגעשפּאַרט ווע־רען ארבייט פאר די אויסברייטונג פון דער אינדוסטרי. ווייטער וואַלט דאָס געגעבען אַ שטופּ דער אינדוסטריעלער ענטוויקלונג פון די סויטה, וואו אַ דאָלאַר אַ טאָג ווערט גערעכענט פאר הויכע שכירות פאר אַ שווארצען ארבייטער. אַנשטאָט צו פירען קאטאן (באוועל) פון אלאבאמא קיין מאסאטשוסעטס, וואָלטען די פאבריקאנטען פון מאַסאַטשוזעטס אַרי־בערגעטראָגען זייערע פאבריקען קיין אלאבאמא. אגב האָבען דאָרטען די ווייסע ארבייטער געהאָלפען צונעמען די פּאָליטי־שע רעכטע ביי די שווארצע ארבייטער, און די ווייסע ארבייטער אליין זיינען דאָרטען אין דער מינאָריטעט. די קאַפּיטאליסטען האָבען דאָרטען די מעגלאכקייט איינצופירען קינדער־אַרבייט אין אַ גרויסען מאַסשטאַב. מיט ביליגע שווארצע ארבייט און קינדער־אַרבייט אין די סויטה קענען שוין די קאַפּיטאַליסטען זיך אַביסעל אויסהעלפען קעגען דעם העכערען ארבייטסלוין פון די אינדוסטריע־לע סטעיטס פון די נאָרטה.

צו דערזעלבער צייט, ווען פאַרם־אַרבייטער ווערען אַבגעצווי־גען פון די פאַרמס, ווערט אַבגעהאַלטען דער וואוקס פון דער פאַר־מעריי, און דער פּרייז פון עסענוואַרג מוז שטייגען. דאָס איז גאָר ניט קיין איינגעבילדעטע זאַך. אפילו היינט פעלען אויס אַרביי־טער אויף די פאַרמס, דאָס איז איינע פון די אורזאַכען, וואָס די פאַרמעריי קען ניט האַלטען שריט מיט דעם וואוקס פון דער באַפעל־קערונג אין אַמעריקע; דער רעזולטאַט דערפון איז דער יקרות אויף לעבענסמיטלען.

ווייטער, אויף אַזוי ווייט ווי עס געלינגט די אַרבייטער צו הע־כערען די שכירות, זוכען די קאַפּיטאליסטען צו העכערען די פּריי־זען אויף זייערע וואַרען. די קאַפּיטאליסטען וואָס האַלטען אין זיי־ערע הענט די וויכטיקסטע פּראָדוקטען: קוילען, אייזען, קופּער, בליי, אייזענבאַנען און דערגלייכען, זיינען אָרגאַניזירט אין טראָסטס און האָבען די קראַפט צו דיקטירען די פּרייזען דעם קאָנסומענט. ביז אַהער האָבען מיר געזעהען אַז די אַרבייטער האָבען ניט פאַרמאָגט אַבצוגעווינען דורך זייערע יוניאָנס וואָס זיי האָבען פאַרלאָרען אַלס קאָנסומענטען דורך די הויכע פּרייזען.

די ארבייטער קענען דורך דעם פארבאָט פון אימיגראַציע פאַר־מינדערן די צאָל קאָנקורענטען אויף דעם ארבייטסמאַרק; ווען אַלע ארבייטער וואָס די קאַפּיטאַליסטען קענען אָנקלייבען אין דעם היי־מישען מאַרק זאָלען פאָרט ניט קלעקען אויף צו פארנעמען דעם פּלאַץ פון דער אימיגראַציע, טו דאַרף מען ניט פארגעסען אַז דער קאַפּיטאַליזם איז פאָרט אינטערנאַציאָנאַל. און ווי דער טייטש זאָגט, עס ווירד שאָן ראַפּיר געזאָרגט, דאַסס די בוימע ניכט ביז אין דען הימעל וואַקסען.

יעדע לאַנד פּראָדוצירט היינט חוץ פאַר דעם היימישען מאַרק אויך פאַר דעם וועלט־מאַרק. ווען איהר לאָזט ניט אריין קיין אַמעריקע אַ גרויסען פּראָצענט ארבייטער, וועלען זיי בלייבען אין דער היים און אַרונטערדריקען דאָרטען דעם ארבייטסלוין. די אייראָפּעאישע קאַפּיטאַליסטען וועלען קענען פּראָדוצירען וואַרען מיט ביליקערע הענט און וועלען ניט צולאָזען די אַמעריקאַנער וואַרען אויף דעם וועלט־מאַרק גאָר אָהן שום ראַגאַטקעס, פּשוט זיי־ערע וואַרען וועלען זיין ביליקער. דער איינציקער מיטעל פאַר די אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען צו קאָנקורירען אויף דעם וועלטמאַרק, איז צו מאַכען די אַמעריקאַנער ארבייט מער פּראָדוקטיוו, דורך בע־סערע מאַשינערי און דערגלייכען. אָבער וואָס הייסט מער פּראָ־דוקטיוו? עס הייסט, אַז אויף דיזעלבע ארבייט דאַרף מען וועַ־ניקער הענט. אַלזאָ סוף כל סוף לאָזט זיך אויס, אַז ווען מען זאָל אפילו אין גאַנצען פארשליסען די טויערן פון עלים איילענד פאַר אַלע פרעמדע, איז דאָס אויך אַ קאַלטע רפואה.

דאָס איז ניט געשפּונען פון קאָפּ. דאָס זיינען פאַקטען. דער אַמעריקאַנער עקספּאָרט איז זעהר שוואַך ענטוויקעלט. ווען עס זאָל געלינגען די אַמעריקאַנער טרייד־יוניאָנס צו פארשפּארען די טירען קעגען די פרעמדע ארבייטער, טו וואָלטען זיי דערמיט נאָר געקענט אויספירען, אַז די אַמעריקאַנער אינדוסטרי זאָל זיך מוזען באַשרענקען אויף דעם הייכּישען מאַרק. די אַמעריקאַנער קאַפּי־טאַליסטען וועלען זוכען געלעגענהייטען אריינצולעגען זייער קאַ־פּיטאַל אין אויסלאַנד.

די קאַפּיטאַליסטישע פּראָדוקציאָן אין אַמעריקע איז געגאַנגען מיט אזעלכע ריזיגע שריט דערפאַר, וואָס דער קאַפּיטאַל האָט דאָ איטער געהאַט אזוי פיל ארבייטער וויפיל ער האָט געדאַרפט. זאָ־

לען אבער אויספעלען ארבייטער, וועט דער אמעריקאנער קאפיטאל עמיגרירען קיין אויסלאנד. אנשטאט אריינצולעגען זייער פראפיט אין נייע מעטאל און קוילען־גרובען און נייע פאבריקען אין די פאר־אייניקטע שטאטען, וועלען די אמעריקאנער קאפיטאליסטען עקס־פארטירען די געלט און עפענען גרובען און פאבריקען אין מעקסי־קא, אין רוסלאנד, אין טשיינא, אין יאפאניע. אט נעמט א בייר־שפיל. די גוגענהיימס, דאס הייסט דער בליי־טראסט, קאנטראלירען כמעט אלע בליי און זילבער גרובען אין מעקסיקא. א גרויסען טייל פון דעם פראדוקט פון זייערע מעקסיקאנער גרובען שמעלצען זיי אין זייערע שמעלצווערק אין ניו דזשוירזי. אין די שמעלצווערק ארבייטען א סך סלאווישע אימיגראנטען. זאל מען אויפהערען אריינצולאזען אהער די סלאווען, וועלען די גוגענהיימס אויסבויען שמעלצווערק אין מעקסיקא און שמעלצען זייערע בליי און זילבער לעבען די גרובען גופא.

נאטירליך, די אמעריקאנער מעטאלגרובען קענען ניט אריבער־נעטראגען ווערען קיין מעקסיקא. אבער איהר מוזט וויסען, אז א מעטאלגרוב קען נאר דעמאלט געארבייט ווערען, ווען זי טראגט געגוג צו צאלען צינזען אויף דעם נעבארגטען קאפיטאל (באנדס) און א פראפיט אויף דעם קאפיטאל פון די אקציאנערען. עס ווענדט זיך אן דעם וויפיל עס קאסט די ארבייט און דער טראנספארט. ווען זיי שטייגען אריבער דעם גרענעץ, ביז וועלכען עס לוינט זיך דעם קאפיטאליסט צו ארבייטען די גרוב, שליסט ער זי צו, אדער ווען די גרוב איז נאך ניט מער ווי א פראבע, א „פראספעקט", און עס ווייזט זיך ארויס אז זי קען ניט טראגען דעם דורכשניטלאכען פרא־פיט, רוקט זיך ניט דער קאפיטאליסט אין אזא גרוב.

ביז אהער זיינען שוין הונדערטער מיליאנען אמעריקאנער קא־פיטאל אריינגעלעגט געווארען אין מעקסיקאנער און אנדערע אויס־לענדישע געשעפטען, אבער דאס איז א קלייניקייט אין פארגלייך מיט דעם קאפיטאל וואס געפינט פאר זיך א פלאץ אין דער היים. ווען עס זאל אבער פאסירען אז עס זאלען פעלען הענט און דער ארבייטסלוין זאל שטייגען איבער דער מאס, וואס דער קאפיטאל וויל דערלאזען, וועט דער אמעריקאנער קאפיטאל מער זיך אריינלע־גען אין אויסלענדישע געשעפטען ווי ביז אהער. די ענטוויקלונג פון דער אמעריקאנער אינדוסטרי וועט אנהייבען צו געהן זאמע־

לאך און עס וועט זיך מיט דעם אַמעריקאַנער קאַפּיטאַל ענטוויקלען אַן אינדוסטרי אין די לענדער מיט ביליקע אַרבייט. ווען די פּראָדוקטען פון אַזיאַטישער אַרבייט וועלען קאָנקורירען מיט די פּראָדוקטען פון דער טייערער אמעריקאַנער אַרבייט אויף דעם וועלט־מאַרק, וועט די אַמעריקאַנער אינדוסטרי קורץ אָפּשניידען. אויף דעם אופן מוזען מיט דער צייט אַ געוויסע צאָל אַמעריקאַנער אַרבייטער ווערען איבעריק אין דער היים. כל זמן דער קאַפּיטאַליזם עקזיסטירט, מוז ער שאַפען אַן איבערבאַפעלקערונג פון לעדיקע אַרבייטער, און מיר קענען זיך דערפון ניט אויסדרעהען דערמיט וואָס מיר וועלען פאַרצאמען די אַרבייטער דעם וועג פון איין לאַנד אין די אַנדערע.

דאָס איז אַלץ גערעדט אויב די אימיגראַציע זאָל אין גאַנצען אָפּגעשטעלט ווערען. די פּראַקטישע פּאָליטיק איז אָבער היינטצוטאָג זעהר וויט פון דער טרייד־יוניאָניסטישער אוטאָפּיע. העכסטענס קענען זיך אַלע פּלענער פון די שונאים פון אימיגראַציע אויסלאָזען דערמיט וואָס די צאָל איינוואַנדערער וועט קלענער ווערען מיט אַ פּאָר הונדערט טויזענט יעהרלאך. למשל ווען מי זאָל ניט אַריינלאָזען קיין מאַנדזביל וואָס קען ניט לעזען און שרייבען, געהען אַראָפּ אַן ערך צוואַנציק פּראָצענט. ווען מען זאָל פארלאַנגען פון יעדען אַן אויסלענדישען פּאָס פון זיין רעגירונג, פאלען אַראָפּ אידישע יונגעלייט וואָס אנטלויפען פון סאָלדאַטען. די העכסטע צאָל אידען אין איין יאָהר זיינען אָנגעקומען פון 1טען יול 1905 ביז דעם 1טען יול 1906, — איבער 150,000. אָבער די צאָהל זכרים פון 14 ביז 44 יאָהר צווישען די אידישע אימיגראַנטען אין אַן ערך אַ דריטעל פון אַלע וואָס קומען אַריבער אהער. ווען יעדערער פון זיי וואָלט דאַרפען זיך שטעלען צום פּריזיוו, וואָלט עס אויך אין יענעם יאָהר אויסגעמאַכט סך הכל 50,000 מאַן.

ווייטער וויל מען, יעדער אימיגראַנט זאָל ברייגגען מיט זיך וועניקסטענס 25 דאָלאַר. וויזט דער רעפּאָרט פון דעם אימיגרעישאָן קאָמישאָנער אַז אין 1909 האָט יעדער אימיגראַנט געהאַט ביי זיך דורכשניטלאך נאָר 30 דאָלאַר. אַלזאָ די צאָהל וואָס האָבען געהאַט וועניקער ווי 25 דאָלאַר האָט ניט געקענט זיין זעהר גרויס.

קורץ, מיט אַלע קונצען וואָלט מען העכסטענס געקענט אָפּהאַלטען צוויי־דריי הונדערט טויזענט אימיגראַנטען אַ יאָהר פון

קומען אהער. ווען מי וואָלט די אַלע גזרות דאַ איינגעפירט פריי־
הער, וואָלטען זיך אָפּגעשטעלט אין 1907 אַנשטאַט אַ מיליאָן לאַז
זיין 700,000. וואָלט דאָס שוין גערעטעוועט אמעריקע? אָט האָ־
בען זיך אין 1905 דאַ אָבגעשטעלט סך הכל 675,000 און אין 1904
נאָר אַ האַלבער מיליאָן, — האָט מען אין יענע יאָהרען וועניקער
נעקלאָגט אויף די אימיגראַנטען, איידער היינט־צו־טאָג? פאַרגעסט
ניט, אַז די צאָל מענטשען וואָס לעבען פון שכירות אין די פאַראיי־
ניקטע שטאַטען איז לויט דער פאָלקס־צעהלונג פון 1900 געווען מער
ווי 14,000,000; *) היינטצוטאָג איז די צאָל פיל גרעסער. ווען עס
פאַלען אַראָפּ אַ פּאָר הונדערט טויזענט אימיגראַנטען אַ יאָהר,
שוואַכט עס אָפּ די קאָנקורענץ צווישען די אַרבייטער אויף 2 פּראָצ.
וויפיל קען מען אויף דעם אופן העכערען דעם אַרבייטסלוין?

אין דערין טאַקע שטעקט אָבער די געפאַהר, אַז די באַשרענקונג
פון דער איינוואַנדערונג קען ווערען אַ מיטל אין די
הענט פון די פּאָליטישענס צו פאַרטומלען די קעפּ פון דעם אמערי־
קאַנער אַרבייטער־קלאַס: מי וועט זיי געבען געזעצע קעגען אימיג־
רעיטשאָן אַלע דריי שעה אַ פּאָר טראָפּען אין אַ לעפעלע וואַסער, שאַ־
דען די קאַפּיטאַליסטישע אינטערעסען קען דאָס ניט, און דערווייל
וועלען די טרייד־יוניאָניסטען פילען אַז זיי האָבען אויסגעפירט. דער
„טאַריף“ אַלס מיטעל צו „פּראָטעקטען דעם אמעריקאַנער אַרביי־
טער“, איז אויסגעשפּילט. מי קען שוין דערמיט ניט כאַפּען די
וואוטס פון די אַרבייטער. האָבען איצט די פּאָליטישענס אַ פריי־
שען מיטעל צו פּראָטעקטען דעם אמעריקאַנער אַרבייטער: פאַר־
מינדערען אימיגראַציע. דערמיט וועלען די פּאָליטישענס פירען די
טרייד־יוניאָנס אויף אַ שטריקעל פון איין וואַהל ביז צו דער אַנדע־
רער.

*) גערונגנענע פאַרם־אַרבייטער, אינדוסטריעלע לוין־אַרבייטער, דיענער און דינסט־מיידעל און פאַרקויפערס אין קראָמען. (ז. 2 באַנד, 22 קאַפּיטעל).

11.

דער סך־הכל.

וואס זשע איז דער סך הכל פון דער איינוואנדערונגס־פראגע ?

ערשטענס איז ניט ריכטיק, אז די נייע איינוואנדערער האבען פארנומען די פלעצער פון די געבארענע אמעריקאנער אדער עלטערע אימיגראנטען. זיי האבען נאר געליפערט די ארבייטס־קרעפטען וואס האבען געפעהלט אין אמעריקא פאר דער ענטוויקלונג פון דער אמעריקאנער אינדוסטרי.

צווייטענס, האט די איינוואנדערונג ניט געשאפען מעהר ארבייטסלאזיקקייט ווי עס איז פריהער געווען. פארקעהרט, ווען עס קומען מעהר אימיגראנטען איז די ארבייטסלאזיקקייט קלענער, איינפאך דערפאר, וואס ווען עס איז פאראן ווייניק ארבייט, קומען ווייניק איינוואנדערער.

דריטענס, די ארט לעבען (דער „סטענדארט אוו ליווינג“) פון דעם איינגעוואנדערטען איז ניט נידעריקער איידער די ארט לעבען פון די אמעריקאנער און עלטערע אימיגראנטען, וואס זיינען אמאל געווען באשעפטיקט ביי דער זעלבער ארבייט.

פיערטענס, האבען די אימיגראנטען ניט ארונטערגעהאקט די שכירות און ניט געשטערט די באוועגונג פאר א העכערען ארבייטס־לויז, נאר, אדרבה, זיי האבען געהאלפען די אמעריקאנער און די עלטערע איינוואנדערער ארויפצוארבייטען זיך אויף העכערע פלעצער.

פינפטענס, די מיטגלידער־צאל פון די ארבייטער־ארגאניזאציעס איז געוואקסען צוזאמען מיט דער איינוואנדערונג. די אימיגראנטען האבען זיך באטהייליגט נאך זייער צאהל נאך, אין די ארבייטער ארגאניזאציעס און אין זייערע סטרייקס.

עס איז אלזא קיין ספעציעלע איינוואנדערונגס־פראגע, עס איז פאראן אן אלגעמיינע ארבייטער־פראגע, אבער די ארבייטער־פראגע איז ניט דער פראדוקט פון איינוואנדערונג און קען ניט געלעזט ווערען — אפילו ניט געלינדערט ווערען — דורך דעם, וואס מען וועט באשרענקען די איינוואנדערונג.

צווייטער קאפיטעל

איינוואַנדערונג און פאַרמעריי

1.

די אייביגע טענה צום אימיגראַנט: למאי געהט ער ניט אויף אַ פאַרם?

זינט עס האָט זיך אָנגעהויבען אַן איינוואַנדערונג אהער, האָט מען צו די אימיגראַנטען שטענדיק געהאַט אַ טענה, אַז זיי מאַכען אַן ענגשאַפט אין די גרויסע שטעט, און מען האָט זיי שטענדיק געוואָלט אַוועקשיקען אויף די פאַרמס. איהר געפינט די טענה אין דעם באַריכט פון דעם „פאַראיין צו פאַרהיטען ניו־יאָרק פון בעטלעריי" פאַר דעם יאָהר 1819, און אין דעם אָפיציעלען באַריכט פון דעם ניו־יאָרקער מעיאָר אין 1837, א. א. וו. מיט ניין און ניינציק יאָהר צוריק האָבען מענטשען־פריינט געטראַכט וועגען מיטעל, ווי אַזוי גרויסצו'פטר'ען די אימיגראַנטען פון איבערגעפילטע שטעט אויפ'ן לאַנד".

אין דעם וואָכעדיקען לעבען מעג זיך דער פויער זיין אויף צרות, דערפאַר אָבער האָט ער אין אַלע צייטען שטאַרק אויסגענומען ביי די פּאָעטען, די סאָציאַל־פילאָזאָפען, די פּאָליטיקער און אַנדערע כלל־טוערס.

די פראַנצויזישע עקאָנאָמיסטען פון דעם אַכטצענטען יאָהר־הונדערט, וואָס זיינען באַקאַנט אונטער דעם נאָמען „פיזאָקראַטען", האָבען געלערנט, אַז פאַרמעריי טראָגט מערער ווי אַלע אַנדערע סאָרטען אַרבייט, ווייל זי ברייננגט אַריין חוץ שכירות און דעם פּראָפיט פון דעם אונטערנעמער, נאָך די רענט פון דעם לאַנד־אייגענטי־מער.

די סאָציאַליסטישע אוטאָפיסטען מכל המינים, וואָס האָבען דאָ אין אַמעריקע געוואָלט ווייזען דער וועלט אַ ביישפּיל ווי אַזוי די מענטשהייט קען לעבען גליקלאַך, האָבען זיך אויך גענומען צו פאַרמעריי.

דערנאָך זיינען געקומען די רוסישע שריפטשטעלען הערצען, טשערנישעווסקי און זייערע תלמידים די נאַראָד־ניקעס און האָבען געבויט זייערע סאָציאַל־רעוואָלוציאָנערע האָפנונגען אויף דעם רוסישען פויער.

די רוסישע רעוואָלוציאָנערע יוגענד האָט געגלויבט אַז דער מו־זשיק איז דער גואל פון דער וועלט, אַז ער וועט אויסהיטען רוסלאַנד פון קאַפּיטאַליזם, אַז דער אַנאַרכיסטישער קאָמוניזם איז שוין ביי איהם גאָר אַ פּאַרטיקער, מען דאַרף נאָר אַראָפּוואַרפען דעם צאַריזם.

טאָלסטאָי האָט איבערגעמאַכט זייער טעאָריע אויף זיין אייגענעם שטייגער און געמאַכט דעם פּויער פאַר דעם טרעגער פון זיין אַרנאַרכיסטישען אידעאַל. ווען די פּויערים האָבען גענומען מאַכען פּאָגראָמען אויף אידען, זיינען די אידישע נאַציאָנאַליסטען געקומען צום געדאַנק, אַז די גאולה פאַר דעם אידישען פאָלק וועט קומען דערפון, וואָס די אי־דען וועלען ווערען אויך מוזשיקעס. ס'הייסט פירען מיסט אויפ'ן פעלד איז ניט פּראָסט אַן אַרבייט ווי דרעהען אַ נעה־מאַשין, עס איז נאָך דערצו אַ נאַציאָנאַלע עבודה.

די אידישע סאָציאַליסטען פון דעם „עם עולם" וועלכע זיינען געקומען צוזאַמען מיט די ערסטע אימיגראַנטען, וואָס זיינען געלאָפען פון די פּאָגראָמען פון 1881, האָבען זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו באַווייזען פאַר דער וועלט, אַז די אידען זיינען אויך מסוגל, אַזוי ווי די רוסישע מוזשיקעס, צו ווערען די טרעגער פון דעם קאָמוניסטישען אידעאַל. און זיי האָבען זיך גענומען מיט איבערציי־גונג מעלקען בהמות אין אָרעגאָן און אין דאַקאָטאַ. עס געפינען זיך נאָך ביז היינט אידען וואָס גלויבען, אַז עס וואָלט געוועזען אַ גליק פאַר די אידישע אימיגראַנטען, ווען מען וואָלט זיי געקענט איינ־רעדען, זיי זאָלען זיך אַריינלעגען אין פאַרמעריי.

אונדזערע אידישע כלל טוערם מכל המינים וואָס האָבען זיך אָפּגעגעבען מיט דער פראַגע האָבען אויך אימער געזוכט מיט אַלע מיטלען צו מאַכען פאַרמערס פון די אידישע אימיגראַנטען.

אָבער די אימיגראַנטען האָבען זיך דוקא געדריקט אין די גרויסע שטעט. פאַרוואָס?

2.

דער שטראָם פון דאָרף אין שטאָט.

ווען איהר פאַרגלייכט די צאָל מענטשען וואָס זיינען פאַרנומען אין דער פאַרמעריי אין אַלע לענדער היינט צו־טאָג און וואָס האָבען

זיך פארנומען מיט פארמעריי אין די אַמאָליקע צייטען, ווייזט זיך אויס, אַז אומעטום האָט זיך דער פּראָצענט פארמערס און פארם־ארבייטער שטארק פערקלענערט.

וואָס באדייטעט דאָס? גאַנץ פּראָסט. די מענטשלאכע אַרבייט איז געוואָרען מער שפּאָרעוודיק (פּראָדוקטיוו, אויף דעם למדנ׳ישען לשון) ווי פארצייטען, און דעריבער דאַרף די גאַנצע געזעלשאַפט אָפּגעבען אַ קלענערען טייל פון איהר ארבייט אויף פּראָדוצירען תבואה און בהמות ווי אַמאָל, עס בלייבט איבער אַ גרעסערער טייל פון דער געזעלשאַפטלאכער אַרבייט אויף אַנדערע זאַכען, חוץ רויה־מאַטעריאַל פאַר עסענוואַרג. אין דערין באַשטעהט דער פּאָרטשריט פון די לעצטע הונדערט יאָהר.

אין אַלע ציוויליזירטע לענדער פון דער היינטיקער וועלט וואַקסען די שטעט שנעלער ווי די דערפישע געגענדען. אין פילע דערפישע געגענדען איז די באַפעלקערונג קלענער געוואָרען — דער עולם וואַנדערט אויס און באַזעצט זיך אין די שטעט. דאָס קומט פון דעם וואוקס פון פאַבריקען, וועלכע געפינען זיך אין די גרויסע שטעט.

אייגענטלאך איז גאָר ניט נויטיק, אַז אַ פאַבריק זאָל זיך געפינען דוקא אין אַ גרויסער שטאָט. דער פאַבריקאנט קען אויסבויען פאַר זיך אַ פאַבריק אין מיטען פון אַ פעלד, גאָר אָבגעזונדערט פון דער גאַנצער וועלט, אויב ער וויל. ער קען האָבען אַן אָפּטיילונג אין דער שטאָט. עס ווייזט זיך אַרויס אָבער פּראַקטישער צו האָבען אַלצדינג פאַראייניקט, מען שפּאָרט צייט דערביי, מען איז נאָהענטער צום מאַרק. דערמיט ערקלערט זיך פאַרוואָס ניו־יאָרק ציהט צו זיך צו אַזוי פיל פאַבריקען, וואָס וואָלטען פונקט אַזוי גוט געקענט זיך געפינען ערגעץ אויפ׳ן לאַנד. וואָס איז שייך קלענערע געשעפטען, לוינט זיך פאַר זיי בעסער צו דינגען עלעקטרישע קראַפט אויף צו טרייבען די מאַשינען.

לאָמיך אייך באַקאַנט מאַכען מיט די גענויע ציפערן.

ביי דער ערסטער פאָלקס־צעלונג אין 1790 זיינען אין די פאַראייניקטע שטאַטען געוועזן סך הכל זעקס קהלות מיט אַ באַפעלקערונג איבער 8,000 נפשות. אַלע אינאיינעם האָבען זיי געהאַט אַ באַפעלקערונג פון 130,000 אין קיילאַכדיקע צאָלען, דאָס הייסט אַן ערך אַזוי פיל ווי ניו־הייווען האָט געהאַט ביי דער לעצטער פאָלקס־

צעהלונג אין 1910. כמעט 97 פּראָצענט פון דער גאַנצער באַפעלקערונג האָבען געוואוינט אויף די פאַרמס, אָדער אין קלע־נערע שטעטלאך און דערפלאך. היינט־צו־טאָג באַטרעפט די באַ־פעלקערונג פון די קהלות מיט מער ווי 8,000 איינוואוינער כמעט צוויי פינפטעל (39 פּראָצענט) פון דער גאַנצער באַפעלקערונג.

ווען איהר רעכענט צוזאַמען די איינוואוינער פון אַלע שטעט, וואָס ווערען אַנערקענט פון דעם געזעץ פאַר שטעט און האָבען שטאָטישע פאַרוואַלטונג, טו האָבען זיי אויסגעמאַכט אין 1910 מער ווי אַ העלפט פון דער גאַנצער באַפעלקערונג — 55 פּראָצענט. פאַר די צוואַנציק יאָהר פון 1890 ביז 1910 זיינען צוגעקומען אין אַלע דערפישע געגענדען ווייניקער ווי 6,000,000 איינוואוינער, דאָס הייסט אַן ערך אַ זעקסטעל־חלק, און אין אַלע שטעט און שטעט־לאך 24,000,000, דאָס הייסט כמעט דאָפּעלט די צאָהל וואָס איז גע־ווען מיט צוואַנציק יאָהר צוריק.

פון וואַנען האָט זיך גענומען דער שטראָם צו די שטעט? זיי־נען דאָס אַלץ געווען אימיגראַנטען, וואָס האָבען ניט פאַרשטאַנען די גוטסקייט פון דעם לעבען אויפ׳ן ישוב און האָבען זיך דוקא גע־דריקט אין די שטעט? ניין. ווען איהר פאַרגלייכט די באַפעלקע־רונג פון די שטעט און שטעטלאך מיט מער ווי 2,500 איינוואוינער, פון איין זייט, און אַלע אַנדערע פון דעם אַנדערען זייט, טו ווייזט זיך אַרויס, אַז צו די היגע געבאָרענע פון אַמעריקאַנער עלטערען זיינען אין די צוואַנציק יאָהר פון 1890 ביז 1910 צוגעקומען אין די פאַרמערישע דיסטריקטען, צוזאַמען שוין מיט די קליינשטעטלאך, סך הכל 6,000,000, בעת אין די גרעסערע שטעט און שטעטלאך זיי־נען זיי געוואַקסען אין צאָהל מיט כמעט 9,000,000. דאָס מאַכט אויס אַז אין די פאַרמערישע געגענדען אַ צוואוואקס פון ווייניקער ווי אַ פערטעל, בעת אין די שטעט איז די צאָהל זייערע כמעט פאַרדאָ־פּעלט געוואָרען. עס איז גאַנץ קלאָר, אַז דאָס איז ניט געקומען דערפון וואָס אין די שטעט זיינען ביי די עכטע אַמעריקאַנער גע־באָרען געוואָרען מער קינדער ווי אויף די פאַרמס. פונקט פאַר־קערט, עס איז אַ פאַקט, וואָס איז דערוויזען געוואָרען מיט צאָהלען, אַז אין די שטעט ווערען געבאָרען ווייניקער קינדער ווי אין די דער־פישע געגענדען, — פשוט ווייל פאַר אַ פאַרמער איז גרינגער אויס־צוהאַלטען קינדער, ווי פאַר אַ שטאָטישען אַרבייטער, אָדער פאַר

א מענטש'ן וואס האט א שטעל ערגעץ אין א געשעפט. עס איז אלזא קלאר, אז די עכטע אמעריקאנער וואנדערען פון די פארמער־שע געגענדען אין די שטעט, פונקט אזוי ווי די אימיגראנטען, וואס קומען פון די אייראפעאישע דערפער און באזעצען זיך אין אמע־ריקאנער שטעט.

איך האב ביז אהער גערעדט פון דער באפעלקערונג פון די פאר־אייניקטע שטאטען אינגאנצען. אבער איהר פארשטעהט דאך, אז איין געגענד איז ניט גלייך צו דעם אנדערען.

וועגען ניו ענגלאנד און ניו־יארק סטעיט איז גאר אפגערעדט: דארטען איז שוין אין 1890 די דערפישע באפעלקערונג געווען שי־טערער ווי מיט צען יאהר פריהער. ביי דער פאלקס־צעהלונג פון 1900 האבען נאך פיר שטאטען פארצייכענט אן אפפאל פון דער דערפישער באפעלקערונג. ביי דער לעצטער פאלקס־צעהלונג, אין 1910, האט מען געפונען אין עכטע פארמערישע שטאטען, — אהייא, אינדיאנא, אייאווא און מיזורי — א קלענערע דערפישע באפעל־קערונג ווי אין 1900. ווען מען קוקט זיך איין אין די סטאטיסטי־שע קארטע, וואו די דערפישע באפעלקערונג פון יעדער קאונטי איז געוויזען באזונדער, טו געפינט מען כמעט איבער'ן גאנצען לאנד א סך געגענדען, וואו די דערפישע באפעלקערונג איז קלענער געווא־רען ווי מיט צען יאהר צוריק. דאס קומט דערפון, וואס די עכטע אמעריקאנער בני אמעריקאנער וואנדערען ארויס פון די דערפי־שע געגענדען אין די שטעט. אין דעם גאנצען געגענד פון קענעדע ביז דעם גרעניץ פון פענסילוויינא און דעלאווער, און פון דעם אטלאנטישען ים ביז דעם גרעניץ פון אינדיאנא און אילינאי, און ווייטער וועסט אין אייאווא און מיזורי, איז די צאל עכטע אמערי־קאנער ישוב'ניקעס פון 1900 ביז 1910 קלענער געווארען. אין אלע איבעריקע שטאטען איז דער פראצענט אמעריקאנער געבארע־נע פון אמעריקאנער עלטערען אין די דערפישע געגענדען קלענער געווארען.

הייסט, אז די געבארענע אמעריקאנער וואס זיינען אויפ־געוואקסען אין די פארמערשע געגענדען וואנדערען אויס אין די שטעט, געפינען זיי דאך מסתמא, אז זיי קענען פארדינען בעסער אין די שטעט. איידער אין די פארמערישע געגענדען. און דער אמת איז, אז זינט די ערסטע יאהרען פון דער גרויסער איירישער און

דייטשער איינוואנדערונג האט דער וואוקס פון דער אינדוסטרי אין די שטעט געשאפען דארטען א בעסערען ארבייטס־מארק ווי די פאר־מעריי. די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטרי קען מען מעסטען מיט

דעם וואוקס פון דער פראדוקציאן פון קוילען, ווארים יעדע אינדוס־טרי נויטיגט זיך אין קוילען. נו, טו געפינט איהר, אז אין משך פון 1870 ביז 1908 איז די פראדוקציאן פון קוילען געווארען פיר מאל אזוי גרויס, בעת די פראדוקציאן פון קאטאן, — וואס איז איי־נער פון די וויכטיקסטע פראדוקטען פון דער אמעריקאנער פארמע־ריי, — איז געוואקסען מיט 90 פראצענט, אנדערע פארמערשע פראדוקטען — מיט 50 פראצענט, און די צאל בהמות איז גאר קלענער געווארען ווי אמאל. פון די צאלען איז גאנץ קלאר, אז דער פארלאנג אויף פארם־ארבייטער האט געמוזט אפשטעהן פון דעם פארלאנג אויף ארבייטער אין דער מינעראל־אינדוסטרי, אין די פאבריקען און אויף די אייזענבאנען.

אין ניו־ענגלאנד, ניו־יארק, ניו־דזשוירזי און פענסילווייניא איז די צאל פארזעעטע אקער געפאלען פאר די לעצטע דרייסיק יאהר. אין פילע אנדערע שטאטען איז די צאל געשטיגען א סך ווענינקער ווי די גאנצע באפעלקערונג. צו דערזעלבער צייט אבער באמערקט איהר אזא פאקט, אז דער ווערט פון מאשינערי איז אומעטום גאנץ היבש געשטיגען (מיט דער אויסנאם פון איין שטאט לואיזאניא). דאס בעדייט, אז מען קען היינט־צו־טאג איינשפארען א סך אר־בייט דורך מאשינערי, און דעריבער דארף מען ווענינקער ארבייטער אויף די פארמס. דאס איז די אורזאכע, פארוואס פילע פארמער־שע זיהן מוזען זוכען ארבייט אין די שטעט. און פארשטעהט זיך, ווען עס קלעקט ניט קיין ארבייט פאר די פארמערשע זיהן, איז פאר־גרינגע אימיגראנטען אודאי ניטא וואס צו טאן אויף די פארמס.

3.

דער פארטשריט פון מאשינערי אין דער פארמעריי.

פאר דעם בירגערקריג האט דער אמעריקאנער פאר־

מער געארבייט זיין פארם אויף דעמזעלביקען שטיינער ווי דער רו־
סישער פויער. דער ערסטער פאטענט אויף אן אייזערנעם פלוג
איז ארויסגעגעבען געווארען אין אמעריקע אין 1897, אבער דער
אמעריקאנער פארמער האט ניט געהאט קיין צוטרוי צו אזא נאווי־
נע. עס האט גענומען א יאהר פופציק ביז וואנען די פראקטיקע
האט בייגעקומען דעם טיף־איינגעווארצעלטען גלויבען פון דעם קאנ־
סערוואטיווען פארמער, אז אייזען פאר׳סמ׳ט די ערד. ארום דעם
יאהר 1850, ווען דער אייזערנער פלוג איז שוין געווען אלגעמיין
איינגעפירט, האט מען נאך געשניטען ווייץ מיט א סיערפ, גראז
מיט א קאסע. אין ווינטער פלעגט מען דרעשען און וועיען, אזוי
ווי מען טוט דאס נאך היינט אין רוסלאנד. כל־זמן מען האט
געארבייט די ערד אויף אזא פארצייטיקען אופן, האט מען נויטיק
געהאט א סך הענט אויף א פארם, און עס איז געווען ארבייט פאר
א געדונגענעם מענטש א גאנץ יאהר. היינט צו טאג ווערט אלצ־
דינג געטאן מיט מאשינערי, אמאל פלעגט א פארמער שיילען
קארן מיט׳ן האנט און ער פלעגט קוים פארטיק ווערען מיט זעקס
בושעל א טאג, היינט ווערט דיזעלבע ארבייט געמאכט מיט א מא־
שין, וואס שיילט אפ א בושעל אין איין מינוט. אמאל האט א מאן
געדארפט ארבייטען עלף שטונדען אנצוקאסיען א טאן היי, היינט
ווערט די זעלבע ארבייט געמאכט אין אנדערהאלבען שטונדען.
דורכשניטלאך פאדערט היינט די ארבייט אויף א פארם מיט א מא־
שין א פינפטעל פון דער צייט, וואס עס האט גענומען אמאל מיט
דער האנט. איך האב גענומען די אלע צאלען פון א בוך, וואס פרא־
פעסאר קוויענטאנס האט אנגעשריבען מיט פערצען יאהר צוריק
איבער דעם „איינפלוס פון פארם־מאשינערי אויף די פראדוקציאן
און דעם ארבייטער“, מאכענדיק א סך־הכל פון דעם פארטשריט
פון מאשינערי, האט ער אויסגערעכענט, אז די פארם מאשינערי
האט איינגעשפארט די ארבייט פון אנדערהאלבען מיליאן מענער
זעקס טעג א וואך דעם גאנצען יאהר. דער חשבון איז געמאכט
געווארען אויף דעם גרונד פון דער דורכשניטליכער יעהלאכער
פראדוקציאן פון די אמעריקאנער פארמס פון 1890 ביז 1900.
די אויסשטעלונג אין סאן־פראנציסקא האט פארצייכענט א ווייי־
טערען פארשריט אויף דעם געביט זינט דער צייט, ווען פראפעסאר
קווינטאנס האט געשריבען זיין בוך.

דער טראסט פון פארם־מאשינערי, „דהי אינטערנעשאנאל
הארוועסטער קאמפאני“, האט אויסגעשטעלט א גאנצע רייהע מא־

דעלען פון אלערליי געצייג און מאשינען, וואס מען האט גענוצט אין די פעלדער פאר די לעצטע פאר טויזענט יאהר. איהר האט גע־זעהען באשיימפערלאך, אז דער גאנצער פארטשריט אין מאשינערי הויבט זיך אן איינגענטלאך אין די לעצטע הונדערט יאהר.

אט זעהט איהר א בילד, ווי מאנדזבילען און ווייבער האבען גע־שניטען תבואה מיט א סערפ און געבונדען די סנאפעס אין יאהר 1800. אין א טאג האבען דריי מאנדזבילען מיט פיר פרויען געקענט פארטיק ווערען סך הכל מיט א פערטעל אקער. היינט־צו־טאג קען איין געזאלין אדער אויל־מאשין שלעפען פינף מאשינען, וואס שניי־דען און בינדען די תבואה; ביי יעדער מאשין איז איינגעריכט א פלאץ אויף צו זיצען פאר איין ארבייטער. ער דארף זיך ניט בויגען, ניט מאטערען, ער פארט זיך ארום און גיט אכטונג ווי די מאשין טוט די ארבייט. וואס זיין עלטער־זיידע און עלטער־באבע האבען געטאן מיט די הענט, און אט די פינף מענער קענען מיט דער הילף פון די מאשינען פארטיק ווערען מיט 100 אקער א טאג. פארשטעהט איהר דעם אונטערשיד פון א פערטעל אקער ביז 100 אקער?

פאר יעדען סארט ארבייט, וואס איז נויטיק אויף דער פארם, האט דער הארוועסטער טראסט א מאשין. אקערען? — שפאנט מען איין טראקטאר און א האלב טוץ פלוגען מיט באראנעס, עס זיצט זיך איין ארבייטער און טרייבט דעם טראקטאר, און די מעכאנישע פלוגען אקערען אזוי טיף, ווי קיין סאכע האט קיינמאל ניט געקענט דערגרייכען, און די מעכאנישע באראנעס טוען שוין זייער ארבייט פאר איין גאנג. דער טראקטאר טוט אויף די ארבייט פון צען ביז זעכצען פערד. מיט אט דער מאשינערי קען מען אויפאקע־רען צוויי אקער פער שטונדע.

אויף צו שפרייטען מיסט אויף די פעלדער, איז ווידער פאראן א מאשין, וואס טוט די ארבייט א סך בעסער ווי א מענטש. אויף צו זעען איז ווידער פאראן א מאשין. פון דער זריעה וואס ווערט פארזעעט מיט א מאשין, גערט אויף א גרעסערער פראצענט, ווי פון דער זריעה, וואס ווערט פארזעעט מיט דער האנט. דערמיט ווערט אויך איינגעשפארט ארבייט: מען קען פארזעען א קלענערן פעלד.

ווען די תבואה איז שוין אפגעשניטען, דארף מען זי דרעשען.

אין רוסלאנד טוט מען עס נאך מיט פארצייטיקע נעציינ.

ביי דער ארט דרעשען איז ניט מעגלאך ארויסצושלאגען און צוזאמענקלייבען אלע זוימענדלאך, וואס געפינען זיך אין דער אנגעשניטענער תבואה; א היבשער טייל געהט אוועק אין ניוועז. אין אמעריקע דרעשט מען מיט א מאשין, וואס ארבייט א סך שפארעוודיקער.

אדער נעמט היי. די מאשין שניידט די גראז, אנאנדער מאשין ראמט אויף די געשניטענע גראז. — אין רוסלאנד טוט מען דאס מיט היי־גאפלען. די מאשין ווארפט די היי אין סטאגעס; עס איז פאראן א מאשין, וואס בינדט און פרעסט די היי און לאדט עס אן אויף די וואגענס. פאר קארן זיינען פאראן אנדערע מאשינען א. אז. וו.

די פראדוקציאן פון די פארמס איז ניט געוואקסען אזוי שנעל ווי די שפארעוודיגקייט פון מאשין־ארבייט, דעריבער איז דער פארלאנג אויף פארם־ארבייטער היינט צו טאג קלענער ווי אמאל. פון 1840 ביז 1870 האט מען דורכשניטליך נעארבייט 173,000,000 טעג צו פראדוצירען די וויכטיגסטע סארטען תבואה. פון 1893 ביז 1896 האט מען פראדוצירט אסך מער פון דיזעלביקע סארטען, אבער מען האט געארבייט איינגאנצען 120,000,000 טעג. מען האט אלזא איינגעשפארט צוויי פינפטעל פון דער אמאליקער צאל ארבייטס־טעג. היינט, זינט די צאל פארמערס איז אין דער צייט געוואקסען, הייסט דאס, אז עס איז קלענער געווארען די צאל גדונגענע ארבייטער. אין אזא עכט־פארמערשען שטאט, ווי נארטה דאקאטא, קען א פארמער וואס האט 320 אקער לאנד, אויסקומען אהן גדונגענע ארבייטער, חוץ אין דער צייט ווען עס קאכט די ארבייט, און דעמאלט דינגט ער אויף זעהר ווייניק ארבייטער. 320 אקער מאכט אוים 128 דעסיאטינעס, דאס איז שוין א גאנצער מאיאנטעק, די מערסטע פארמערס אין נארטה דאקאטא האבען ווייניקער לאנד. נעוועהנלאך דינגט מען ארבייטער אויף די אמעריקאנער פארמס נאר ווען עס קומט די צייט צו שניידען תבואה*).

---

*) איך האב געבעטען דעם פארטרעטער פון דער אינטערנעשאנאל הארוועסטער קאמפאני ביי דער אויסשטעלונג אין סאן־דיעגא ער זאל פאר מיר

דאס איז די אורזאכע, פארוואס פילע פארמערשע הן מר־ זען זוכען ארבייט אין די שטעט

וויטער האט זיך דער גאנצער כאראקטער פון דער פארמערייע געביטען. אמאל פלעגט מען אויף דער אמעריקאנער פארם פראָדוצירען אלצדינג פאר דעם אייגענעם געברויך פון דעם פארמער מיט זיין הויזגעזינט*). מען פלעגט אליין מאלען די תבואה אויף מעהל,

---

*) אן ענגלישער שרייבער, וואס האט ארויסגעגעבען א בוך איבער אמעריקא אין 1833, דערצעלט, אז דער אמעריקאנער פארמער פלעגט מאכען זיינע אייגענע געצייג, זיין מעבעל, פלעגט אפט אליין בויען א הויז פאר זיך; די פארמערשע הויזגעזינד פלעגט אליין שפינען, וועבען, נעהען קליידער און שיך, מאכען זייף און ליכט פאר זיך.

מאכען א השבון, וויפיל עס דארף קאסטען איינצוארדנען א פארם מיט מאדער־נער מאשינערי, וויפיל ארבייט מען קען אויפטאן און וויפיל מענטשען מען דארף דערביי האבען. ווערליק זיין רעכענונג איז אויסגעקומען, אז איינצוריכטען א פארם מיט אלע נויטיקע מאשינערי דארף קאסטען אן ערך 1,500 דאלאר, — ער האט מיר געגעבען באזונדער מיט איהר פרייז, אבער איך וויל אייך ניט מאטערן מיט ציפערען. מיט אזא אויסשטאטונג קען איין פארמער פאראקערען און פארזעען 200 אקער. דערצו איז נאך פאראן לאנד וואס ווערט באנוצט אויף צו פיטערען די בהמות. רעכענט אלץ צוזאמען 250 אקער. אויף אזא פארם וועט דער בעל־הבית זיך נויטיקען אין צוויי־דריי מענטשען. ווען עס קומט די צייט צו שניידען תבואה און קאסיען גראז, און אין אנדערע צייטען וועט ער דארפען צודינגען אמאל א מענטשען.

250 אקער איז אן ערך צוויי מאל אזוי גרויס ווי א דורכשניט־לאכער אמעריקאנער פארם. דער געוועהנלאכער פארמער האט ניט גענוג לאנד־עס זאל זיך איהם באצאלען צו האבען מאשינערי פאר יעטוועדער ארבייט. קויפט מען געוויסע מאשינערי אין שותפות, אדער מען דינגט געוויסע מאשי־נען, צום ביישפיל, דרעש־מאשינען, וואס איך האב ניט אריינגערעכענט אין מיין חשבון.

לאמיר איצטער פארגלייכען די גרויס פון אן אמעריקאנער פארם מיט דער גרויס פון א רוסישען „נאדיעל“ אין סיביר, וואו עס איז נאך פאראן א סך לאנד, קריגט א פויער 15 דעסיאטינעס אויף יעדען מאנדזביל, וואס געפינט זיך

און זאַלצען אונערקעס, און קוילענען בהמות און עופות, און מאַכען פּוטער*), קעז און חלב'נע ליכט און שפּינען און וועבען און נעהען א. אז. וו. נאָר אַ קליינעם פּראָצענט פון די פּראָדוקטען פון דער פאַרם האָט מען געמוזט פאַרקויפען. היינט צו טאָג זיינען די אַלע אַרבייטען אָפּגעטיילט געוואָרען און ספּעציאַליזירט אין באַזונדערע אינדוסטריען. דערצו איז נאָך היינט די פאַרמעריי גופא אויך זעהר שטאַרק ספּעציאַליזירט. דער פאַרמער מוז קויפען כמעט אַלץ וואָס ער פאַרברויכט און דעריבער מוז ער אויך פאַרקויפען דאָס רוב פון דעם וואָס ער פּראָדוצירט. דער פאַרמער איז דעריבער פּונקט אַזוי אָפּהענגיק פון דעם מאַרק ווי דער פאַבריקאַנט.

מען קען ניט פּראָדוצירען ווייץ און קאָרן גלאַט אין דער וועלט אַריין, מען מוז אויסרעכענען צי עס וועט זיך

*) אין 1870 פלעגט מען נאָך אין אַמעריקע מאַכען פּוטער אויף די פאַרמס, עס איז געווען אַ טייל פון דער אַרבייט פון יעדער פאַרם. היינט צו־טאָג איז דאָס אַ באַזונדערע אינדוסטרי.

אין זיין הויז־געזינט. דאָס מאַכט אויס 37 אַקער. אַלזאָ, אַן אַמעריקאַנער פאַרמער מיט מאָדערנע מאַשינערי קען אויפאַרבייטען אַן ערד זיבען מאָל אַזוי פיל לאַנד, ווי אַ פאַרצייטיקער פּויער. מיט הונדערט יאָהר צוריק האָט דער אַמעריקאַנער פאַרמער געאַרבייט מיט דערזעלבער מזל־ברכה'דיקער הילצערנער סאָכע, ווי דער היינטיקער רוסישער פּויער.

מאַכענדיק דעם רעכענונג, האָט דער פאַרטרעטער פון דער האַרוועסטער קאָמפּאַניע גענומען אין זינען דעם געוועהנליכען פאַרמער, אַזוי ווי ער איז. דעריבער האָט ער גערעכענט, צום ביישפּיל, איין טראַקטאָר און איין פּלוג מיט איין באַראָנע. אָבער, ווי איך האָב שוין געזאָגט, קען איין טראַקטאָר שלעפּען זעקס פּלוגען פּונקט אַזוי גוט ווי איינעם. און אַזוי איז עס כסדר. מיט אַנדערע ווערטער, ווען מען זאָל פאַראייניקען פיר פאַרמס פון 250 אַקער אין איינע פון 1000 אַקער, וועט מען ניט דאַרפען פיר מאָל אַזוי פיל מאַשינערי. אויף אַ גרעסערע פאַרם וועט דער בעטריב דעריבער זיין עקאָנאָמישער ווי אויף אַ מיטעלער. עס זיינען שוין היינט פאַראַן גרויסע פאַרמס פון טויזענטער אַקער.

באצאָלען. דער פאַרמער האָט זעהר אָפּט א חוב אויף זיין פאַרם, ער דאַרף צאָלען צינזען, ער דאַרף אַלזאָ אויסרעכענען, צי עס וועט זיך לוינען פאַר איהם צו פארזעען מער, ווערליק נאָך די פּרייזען וואָס ער קען קריגען. דער אמת איז אַז אַ העלפט פון די לאַנד אין די פאַרמס ליגט לעדיק און איז נאָך ניט באַרירט געוואָרען. דעם פאַרמער וואָס האָט שוין געקויפט די לאַנד, וואָלט זיך דאָך זיכער געלוינט צו פאַראַקערען די ווילדע לאַנד, פאַר וואָס־זשע טוט ער דאָס ניט? עס קען זיין, אַז ער האָט קיין געלט ניט, אָבער אויב עס וואָלט זיך געלוינט, וואָלטען זיך שוין געמעלדעט בעלנים אָפּצוקויפען ביי איהם די ווילדע לאַנד און זיי וואָלטען שוין דערפון געמאַכט אַ תכלית. ווען מען טוט דאָס ניט, איז א סימן, אַז עס באַצאָלט זיך ניט.

מיט וואָס איז מער פּראַקטיש צו שיקען די אימיגראַנטען, זיי זאָלען קויפען ערד און זעען טאַבאַק, ווי אָנצורעדען זיי צו קויפען טאַבאַק און מאַכען סיגאַרעטס אויף צו פאַרקויפען? ערסטענס, ווער קען דאָס ניט מאַכען קיין סיגאַרעטס, בעת זעען טאַבאַק דאַרף מען וויסען, וואו און ווען. צווייטענס, אַ פאַרם קאָסט אַ סך געלט, און סיגאַרעטס קען מען מאַכען ביי זיך אין דער היים — וואָס קאָסט די „מאַשינערי“ אויף צו מאַכען סיגאַרעטס? דערצו ווען מען איז אַ באַלעבאָס פאַר זיך, דאַרף מען זיך דאָך ניט שטיקען דוקאָ אין „דאַנטאַון“, מען קען זיך דינגען אַ הייזקע ערגעץ אין סטעטען־איילענד, וואוינט מען שוין אין אַ פּאַרטיקער „גאַרטען־שטאָט“ און מען מאַכט סיגאַרעטס. פאַר וואָס ניט?

פאַרוואָס זאָל מען זיך, כ׳לעבען, ניט שטעלען די פראַגע: צי דאַרף גאָר אַמעריקע מער פאַרמערס איידער זי האָט?

4.

וויפיל קאַפּיטאַל ליגט אין די פאַרמס.

היינט לאָמיר באַטראַכטען, וואָס פאַר אַ קאַפּיטאַל עס איז נויטיק צו ווערען אַ פאַרמער. מיר האָבען דערצו די ציפערן. וואָס זיינען צוזאַמענגעקליבען געוואָרען פון דער אַמעריקאַנער רעגירונג ביי דער פאָלקסצעהלונג פון 1910.

דער דורכשניטלאכער ווערט פון אַן אמעריקאנער פאַרם מאכט אויס $6,444, דערפון באַטרעפט די לאַנד, מיט דער שטוב, מיט די שטאַלען, מיט די שפּייכלערס א. אַז. וו. $5,476, און די מאַשינערי מיט די בהמות, נאָהנט פון $1,000. איהר זעהט דערפון אַז צו דינגען אַ פאַרם — ווער רעדט שוין פון קויפען? — דאַרף מען אויך אריינלעגען אַן ערך פון $1,000 אין מאַשינערי און בהמות, חוץ דעם וואָס מען דאַרף האָבען פון וואנען צו לעבען ביז מען נעמט אַראָפּ די תבואה פון די פעלדער.

נאַטירליך, דאָס זיינען דורכשניטלאכע צאָלען. אין די סאוטה איז די מאַשינערי צוזאַמען מיט די בהמות ווערט אַן ערך פון 400 דאָלאַר, אָבער דאָרטען זיינען אַ העלפט פון די אַרענדאַטאָרס שווארצע, וואָס זיינען נאָך היינט אויך פארשקלאַפט ביי די קינדער און קינדס־קינדער פון די אַמאָליקע פּלאַנטאַטאָרס, און קיין אימיגראַנט קען צוליב דעם מיט זיי ניט קאָנקורירען. אין דערין איז דאָך געלעגען די אורזאַכע פון דעם קאַמפּף צווישען די פּיאָניערען פון די וועסט און די שקלאַפען־אייגענטימער, וואָס האָט געבראַכט צו דעם בירגער־קריעג; די פרייע קאָלאָניסטען האָבען געוואוסט, אַז וואו עס באַזעצען זיך די פּלאַנטאַטאָרס מיט זייערע שווארצע ארבייטער, דאָרטען איז פאַר אַ פרייען ווייסען פארמער ניטאָ קיין פּלאַץ, ווייל ער קען ניט לעבען אַזוי ווי אַ שקלאַף. און מאַטעריעל האָט זיך די לאַגע אויך היינט ניט געביטען. אויב דער פרייער ניגער לעבט בעסער ווי דער שווארצער שקלאַף האָט געלעבט מיט זעכציק יאָהר צוריק, טו לעבען דאָך איצטער, דער ווייסער פאַרמער און דער ווייסער ארבייטער אויך בעסער ווי מיט זעכציק יאָהר צוריק, דער פאַרהעלטניס איז דעריבער געבליבען דער זעלבער.

דער בעסטער אַרגומענט זיינען די ציפערען: די אימיגראַנטען ווילען זיך בכלל ניט באַזעצען אין די סאוטה, און וואָס איז שייך אַרענדאַטאָרס פון פאַרמס, טו געפינט איהר אין די פערצען שטאַטען פון די סאוטה, פון דעלאַווער ביז לואיזיאנא, אריינרעכענענדיק די צענטראַלע שטאַטען פון די סאוטה — וועסט ווירדזשיניא, קענטאַקי, טענעסי און ארקאַנסאַ, קנאַפּע 3,000 איינגעוואַנדערטע אַרענדאַטאָרס, בעת די צאָל שווארצע איז מער ווי 600,000. די גאַנצע צאָל איינגעוואַנדערטע אַרענדאַטאָרס פון אַלע נאַציאָנאַליטעטען אין די פאַראייניקטע שטאַטען האָט באַטראָפען קנאַפּע 120,000,

בעת די גאַנצע צאָל פאַרמערס מכל המינים האָט באַטראָפען מער ווי 6,000,000. דערפון קענט איהר שוין זעהען, אז מסתמא איז עס ניט אַזאַ גרינגע זאַך, אפילו פאר יענע פעלקער וואָס זייערע אי־מיגראַנטען באַשטעהען דאָס רוב פון פויערים, צו באַזעצען זיך דאָ אויף אַ פאַרם.

אין ניו - אינגלאנד איז די צאָל איינגעוואַנדערטע ערענדאַטאָרס אויף זעהר קליין, סך הכל 2,500. דאָרטען איז דער ווערט פון מאַשינערי און בהמות אונטער דעם דורכשניט פאר די פאראייניקטע שטאַטען.

דאָס זיינען אָבער די שטאַטען, וואו די פאַרמעריי האָלט אין פאַלען. אין מעין ווערט היינט געאַקערט מיט אַ דריטעל וועניקער לאַנד ווי מיט דרייסיק יאָהר צוריק, און אין ניו־העמפּשיר פּוסטע־וועט איצטער 60 פּראָצ. פון די לאַנד וואָס מען האָט געאַקערט מיט דרייסיק יאָהר צוריק.

שיקען אימיגראַנטען אויף אַזעלכע פאַרמס, וואָס האָבען ניט געטראָגען גענוג פאר זייערע אַמעריקאַנער בעלי־בתים, וואָלט מען געקענט נאָר דערמאָלט ווען די אימיגראַנטען זאָלען זיין געניטערע פאַרמערס ווי די יענקים, אָדער וואָלטען געהאַט מעהר געלט צו פאַרבעסערען די פאַרמס. די שטאַטען, וואו עס געפינט זיך די גרעסטע צאָל איינגעוואַנדערטע ערענדאַטאָרס, זיינען די פאָלגענ־דע:

אייאָווא — — — — — —	14,000
אילינאָי — — — — —	13,000
טעקסאס — — — — — —	12,000
מינעסאָטא — — — — —	11,000

לאָמיר אַ קוק טאָן, וואָס באַטרעפען די מאַשינערי און די בהמות אין יענע שטאַטען.

די מאַשינערי פון אַ דורכשניטלאכער פאַרם איז ווערט אין אי־לינאָי און אין מינעסאָטא, ארום 300$, אין אייאָווא איבער 400$; בהמות אין אילינאָי איבער 1,200$, אין מינעסאָטאַ מער ווי 1,000$ און אין אייאָווא איבער 1,800$. צוזאַמען אָלזאָ, דאַרף מען אריינ־לעגען אין אַ געדונגענע פאַרם פון 1,300$ ביז 2,200$ אין איינעם פון יענע דריי שטאַטען. אין טעקסעס קען מען אויסקומען מיט אַ סך וועניקער געלט — ארום 900$.

ווען איהר וועט נעמען די פארמס וואס פארנעמען פון 20 ביז 50 אקער, באטרעפט זייער מאשינערי צוזאמען מיט די בהמות $346, נידעריקער קען מען שוין ניט געהן. דערצו אבער דארף מען האבען אויף הוצאות איבערצוקומען דעם זומער. אלזא, דרעהט ווי איהר ווילט, מען דארף האבען א פאר דאלאר צו ווערען א פאר־מער, אפילו ווען מען זאל שוין קריגען א היבשען טייל פון דער מא־שינערי און די בהמות אויף אויסצאלונג.

עס איז אן אלגעמיין אנגענומענער כלל פון פאליטישער עקא־נאמיע אז אין דער ענטוויקלונג פון לאנדווירטשאפטליכע געגענדען מוז קומען א פונקט, ווען א ווייטערער וואוקס פון דער באפעלקע־רונג וואס פארנעמט זיך מיט לאנד־ארבייט איז מעגלאך נאר דע־מאלט, אויב מען בייט איבער דעם גאנצען סיסטעם פון דער פאר־מעריי אויף אן אינטענסיווערען, ווי מען רופט עס אויף דעם וויסענ־שאפטליכען לשון, דאס הייסט ווען מען פארזעעט די ערד מיט אזעל־כע פלאנצען, וואס פאדערען מער ארבייט און ברענגען אויך דערפאר מער פראדוקטען. די פאראייניקטע שטאטען האבען שוין דער־גרייכט דעם פונקט. די רעגירונגס־לענדער זיינען שוין אלע צו־טיילט געווארען, חוץ אזעלכע, וואס פאדערען קינסטלאכע באוואַ־סערונג (איריגאציע), — אבער יענע לענדער קאסטען אזוי פיל, אז מען דארף זיין א שטיקעל קאפיטאליסט אום צו זיי צוצוקומען. דורכשניטלאך איז דער פרייז פון פארמערשער לאנד אין די פאר־אייניקטע שטאטען פארדאפעלט געווארען פון 1900 ביז 1910. די פארמערס אין די וועסט פארקויפען זייערע פארמס און עמיגרי־רען אין וועסט קענעדע, וואו זיי קריגען רעגירונגס־לענדער כמעט אומזיסט. אין 1910 האבען פון די פאראייניקטע שטאטען עמיג־רירט 15,000 פארמערשע פאמיליעס, יעדערע פון זיי האט מיטגע־בראכט אהין דורכשניטלאך 4,000 דאלאר.

ווען אמעריקאנער פארמערס, וואס פארמאגען אזוי פיל, וואנ־דערען ארויס פון די פאראייניקטע שטאטען, מוז דאך זיין קלאר, אז פאר אן איינגעוואנדערטען ארבייטער, אפילו ווען ער האט דא אפ־געארבייט א צייט און אפגעשפארט אביסעל געלט, איז די פארמע־ריי ניט קיין געשעפט, ווער רעדט שוין פון גרינע אימיגראנטען.

5.

די פאַרדינסטען פון פאַרמעריי.

איצטער לאָמיר זעהען, וואָס פאַרדינט אַ פאַרמער דורכ־שניטלאך.

דר. גאָלדענוויזער האָט אויסגערעכענט אויף דעם גרונט פון די רעזולטאַטען פון דער לעצטער פאָלקס־צעהלונג און אַנדערע סטאַטיסטישע קוועלען, אַז דער דורכשניטלאַכער פאַרמער, אַרבייטענדיק מיט זיין גאַנצער פאַמיליע, פאַרדינט $724 אַ יאָהר, דאָס מאַכט אויס כמעט $14 אַ וואָך. אין דערין זיינען שוין אַריינגערעכענט די פּראָדוקטען פון דער פאַרם, וואָס ער פאַרצערט אַליין, און די רענט וואָס ער וואָלט געקראָגען פאַר זיין הויז, ווען ער וואָלט זי פאַרדינגען, אָדער וואָס ער וואָלט געדאַרפט צאָלען. ווען ער וואָלט זי געדאַרפט דינגען. דערפון אָבער געהט אַרונטער 5% צינזען אויף דעם קאַפּיטאַל וואָס ליגט אין דער פאַרם, בלייבט סך הכל $402 אַ יאָהר, אָדער ווייניגער ווי $8 אַ וואָך פאַר די פּראַצע פון דער גאַנצער פאַמיליע. אמת, די פּראָדוקטען פון דעם פאַרם וואָס דער פאַרמער מיט זיין פאַמיליע. פאַרצערן אַליין, זיינען אָפּגעשאַצט געוואָרען צו אַ נידעריקען פּרייז. מיר קענען זיך אָבער באַנוצען מיט אַנאַנדער חשבון פון דעמזעלבען שרייבער. ער האָט אויסגערעכענט, אַז דער פאַרמער מאַכט פון זיין פאַרם, חוץ טיש און קוואַטיר, $303 אַ יאָהר אין מזומנ'ע געלט. היינט, ציהט אַראָפּ די $322 צינזען. אויף דעם קאַפּיטאַל וואָס ליגט אין דער פאַרם, הייסט דאָס, אַז דער דורכשניטלאַכער פאַרמער פאַרדינט מיט זיין אַרבייט און מיט דער אַרבייט פון זיינע קינדער קאָם — קאָם אויף טיש און קוואַטיר. די מזומנ'ע געלט וואָס די פאַרם ברינגט איהם חוץ דעם, איז ניט מעהר ווי דער פּראָצענט פון זיין קאַפּיטאַל.

מיט אַנדערע ווערטער, די אַרבייט פון דעם דורכשניט־לאַכען פאַרמער טראָגט ניט אויף קליידער און אַנדערע הוצאות.

געוועהנטלאך, דאָס איז דער „דורכשניטלאַכער" פאַרמער. אין דעם חשבון זיינען אַריין אי גרויסע פאַרמערס, אי קליינע, אי אַזוי־

נ׳ע וואָס האָבען אייגענע פאַרמס, אי ארענדאַטאָרר א. א. וו. די באַדייטונג פון דעם דורכשניט באשטעהט אָבער אין דעריי ואָס ער שטעלט מיט זיך פאַר דעם מיטלפונקט. עס זיינען פאַראַן פאַרמערס, וואָס זייערע פאַרדינסטען זיינען אַ סך העכער, דער־פאַר אָבער מוזען זיין אַ סך אַזוינע, וואָס פאַרדינען אפילו דאָס אויך ניט. ווי עס לעבען די אָרעמע פאַרמערס, וואָס פאַלען מסתמא אונטער דעם דורכשניט, האָבען באשריבען ראָבערט ברוער און זיין פרוי אין דעם זשורנאַל „אויטלוק“.

זיי האָבען באזוכט די קעטסקיל־בערג אין דעם שטאַט ניו־יאָרק. די פאַרמערס ארבייטען נאָך אויף דעמזעלבען אופן ווי זייערע טאַטעס און זיידעס האָבען געארבייט. ווער רעדט פון היינטיקער מאַשינערי? זיי האָבען דאָרטען געטראָפען אַ פאַרמערס אַ ווייב, וואָס איז קיינמאָל אין איהר לעבען ניט געפאָרען אויף אַן אייזענ־באַן. און מיינט ניט, אַז עס איז ערגעץ גאָר אַן אָבגעלעגענער ווינ־קעל — די אייזענבאַן איז נאָר פופצען מייל פון יענעם געגענד. די פאַרם, וואו די אַלטע פּאָר פאַלק האָבען געלעבט, איז געוועזן ניט ווייט פון דער שטעטל קינגסטאָן. נו, זיינען די פאָר פאַלק דעם לעצ־טען מאָל געפאָרען קיין קינגסטאָן אויך מיט 20 יאָהר צוריק.

די פאַרמערס פון דעם געגענד זיינען זעהר קאָנסערוואַטיוו אין זייער גאַנצען פירונג. אין יענעם געגענד קען מען אויפהאַלטען בהמות, אָבער די קיה זיינען קליין און גיבען ווייניק מילך. עס קומט די פאַרמערס גאָר ניט אין זינען, אַז עס איז מעגלאך איינצופירען בעסערע סאָרטען בהמות. רעדט מיט זיי, ענטפערען זיי, אַז די קיה וואָס האָבען געטויגט פאַר זייערע טאַטעס, טויגען פאַר זיי אויך. חוץ דעם, זאָגען זיי, באצאָלט זיך ניט צו פּראָדוצירען פיל פּוטער,

עס וואַקסען דאָרטען אַלערליי פרוכטען, אָבער די פאַרמערס זאָגען, אַז עס לוינט זיך ניט צו פאַרנעהמען זיך מיט גערטנעריי דאָס איז די פעסטונג פון דעם אמת׳ן „אמעריקאַניזם“, — די זיידעס און עלטער־זיידעס פון דעם היינטיקען דור זיינען דאָרטען געבאָרען געוואָרען.

און אַט האָט איהר אַ בילד פון ווירדזשיניא, פון די בלויע בערג (בלו רידזש). קיין אימיגראַנטען זיינען אין יענעם מזל־ברכה׳־דיקען געגענד ניטאָ. די אַלע פאַרמערס זיינען מזרע אַמעריקאַנער, דורות מיט דורות צוריק. איהר פאָרט דאָרטען שטונדען־לאַנג איידער איהר טרעפט אָן אַ הויז. אַ טיפּישע הויז אין יענעם געגענד איז אַ הילצערנע כאַטקע מיט איין טיר און צוויי פענסטער. אין אַזאַ כאַטקע וואוינט אַ גאַנצע פאַמיליע פון צען־צוועלף נפשות. דער דלות איז דאָרטען ערגער ווי אין די ערגסטע טענעמענט־הייזער. די מענער טראָגען הויזען, אַ העמד און אַ הוט, די ווייבער אַ „סאַנ־באָנעט“ (אַ הויב) און אַ קאַלענקאָרענעם ראָפּער — מער ניט. קיין וועש טראָגט דאָרטען קיינער ניט. אין איין סקול, וואָס איז געגרינ־דעט געוואָרען ביי אַ טשווירטש (קלויסטער), האָבען פילאַנטראָפּי־שע לייט צוגעשיקט וועש פאַר די קינדער. ווען זיי זיינען געקומען אַ היים אין די וועש, האָבען זיך זייערע מאַמעס שטאַרק געוואונ־דערט: „צו וואָס איז דאָס? אויף וואָס טראָגט מען דאָס? וואָס, מען טראָגט דאָס אַלע טאָג?“ — זיי האָבען נעקענט פאַרשטעהן אַז מען טראָגט שיך, ווען מען האָט געלט זיי צו קויפען, — געוועהנלאַך גע־העו זיי אַלע באָרוועס, — אָבער צו וואָס דאַרף מען נאָך זאָקען?

די אימיגראַנטען — קלאָגט מען — דריקען אַרונטער דעם אַמע־ריקאַנער סטענדאַרד אָף ליווינג. דער „אַמעריקאַנער סטענדאַרד אָף ליווינג“! וועט איהר געפינען אין דעם איטאַליענישען קוואַר־טאַל פון ניו־יאָרק אַ פרוי זאָל געהן אָנגעטאָן אין איין ראָפּער אויפ׳ן הוילען לייב און זאָל אַרומגעהן באָרוועס?

די אַמעריקאַנער זיינען זעהר שטאָלץ אויף זייער ריינלאַכקייט: „קלענלינעס איז נעקסט טו גאָדלינעס“ (ריינקייט איז כמעט אַזוי גוט ווי פרומקייט). פון יענעם געגענד אָבער רעפּאָרטירט אַ סאָשאַל וואָרקער צו דעם אַרטשדיקאָן פון דער טשווירטש וואָס האָט איהר אַהין געשיקט, אַז זי לערנט די קינדער, זיי זאָלען זיך וואַשען מיט זייף און קאַלטע וואַסער אפילו ווען דער וועטער איז קאַלט, — הפנים זיי קומען צו איהר ניט געוואַשען.

איהר קענט דערפון פאַרשטעהן, ווי אָרעם זיי זיינען. מיט זייער פאַרמעריי אַליין קענען זיי ניט אויסקומען, זיי מוזען זיך דינגען אַרבייטען, ווען עס מאַכט זיך. קיין אינדוסטרי איז אַרום ניטאָ. זומער צייט קען מען קריגען אַרבייט אויף די גרעסערע

פארמס אין דעם דארף, אמאל טרעפט זיך ארבייט ביי דער איי־זענבאן. דעמאלט קריגען זיי באצאלט פון פופציק סענט ביז א דאלאר מיט א פערטל א טאג. פילע געהען אוועק ארבייטען אין די קאטאן־פעקטארים.

וואס איז שייך געזונט, איז, ווי עס שיינט, די פרישע לופט פון די בערג נאך גאר קיין סגולה ניט: די יונגע לייט זעהען דארט אויס אלט און די אלטע האבען א פנים פון מתים.

דער איינציקער מיטעל פאר די מערסטע פון זיי צו פאריבע־סערען זייער לאגע איז צו פארלאזען זייערע פארמס אין די בערג און זוכען ארבייט אין די פאבריקען, — אזוי מיינען די שרייבערס, וואס האבען בעקאנט געמאכט די אלע פאקטען. אלזא עס זיינען דארטען פאראן זעהר וועניק סקולס, פילע קינדער געהען גאר ניט אין סקול, פון די דערוואקסענע זיינען א היבשער טייל ניעגרא־מאטנע, גאר ווי אין רוסלאנד.

דער אידעאל פאר דעם פארמער פון ווירדזשיניא איז צו געהן ארבייטען אין די קאטאן־פעקטארים. דער אימיגראנט וואס קומט קייט לארענס, מאסאטשוסעטס, הויבט באלד אן פון דעם אידעאל.

6.

דער אונטערגאנג פון דעם קליינעם פארמער.

די אונטערזוכונג פון פרעזידענט ווילסאן'ס אינדאס־טריאל קאמישאן אין די סויט־וועסט האט אויפגע־דעקט, וואס ביז אהער האט די וועלט וועגען דעם געהאט זעהר א קנאפע ידיעה, — דאס איז דער לאנגזאמער אונטערגאנג פון דעם קליינעם פארמער. און דאס איז א פאקט פון דער גרעסטער וויכטיקייט, וואס יעדער איינער, וועלכער וויל פארשטעהן דעם גאנג פון דער עקאנאמישער ענטוויקלונג פון אמעריקע מוז וועגען איהם זיין קלאר.

די פארמערס זיינען גאר ניט איין איינציקער קלאס. עס זיינען צווישען זיי אויך פאראן פארשידענע קלאסען, נאר דער אונטערשיד צווישען זיי איז גאר אנאנדערער, ווי צווי־שען פאבריקאנטען און פאבריק־ארבייטער. ער איז מער עהנלאך

צו דעם אונטערשיד צווישען פארשידענע קלאסען רוסישע פויע־רים. א גאנץ אינטערעסאנטער ארטיקעל וועגען דעם איז ערשי־נען אין דער „אינטערנעשאנאל סאשעליסט רעוויו“ פאר דעם מאנאט יאנואר 1916. דער שרייבער פארנעמט זיך דארטען נאר מיט די פארמערס פון אקלאהאמא און טעקסעס, וואו מער ווי א העלפט פון זיי זיינען ארענדאטארס, אדער „טענאנטס“, ווי מען רופט זיי אויף ענגליש. די ארענדאטארס קענען איינגעטיילט ווערען אין צוויי קלאסען: די וואס האבען זייערע אייגענע פערד און מא־שינערי און די, וואס האבען נאר זייערע אייגענע הענט. דער ערסטער קלאס איז דער גרעסערער, אבער די צאל אזוינע טענאנטס ווערט רק קלענער. פארקערט, די צאל „רענטערס“, וואס האבען נאר זייערע אייגענע הענט און דינגען די פארמס צוזאמען מיט די פערד און מאשינערי, האלט אין וואקסען.

צווישען די, וואס האבען אייגענע פארמס, טראגען א צאל א שווערע משא פון חובות. ווען זיי קענען ניט מאכען זייערע צאלונגען אין צייט, ווערען זייערע פארמס פארקויפט פער אוק־ציאן און זיי זינקען ארונטער אין דעם קלאס פון „טענאנטס“. אין אקלאהאמא האבען כמעט א העלפט פון אלע אייגענטימער חובות אויף זייערע פארמס; אין טעקסעס — אן ערך א דריטעל. מיט אנדערע ווערטער, זיינען אין אקלאהאמא נאר א פערטעל און אין טעקסאס א דריטעל פון דער גאנצער צאל פארמערס אמת׳ע בעלי־בתים איבער זייערע פארמס. די איבעריקע זיינען איינגעטיילט אין דריי קלאסען: די וואס האבען חובות צו צאלען, די וואס דינגען די לאנד, אבער האבען אייגענע בהמות און מאשינערי, און די רענ־טערס, וואס האבען נאר זייערע הענט. דער לעצטער קלאס זיינען אייגענטלאך ניט מער ווי געדונגענע ארבייטער, אבער זיי קריגען ניט קיין באשטימטע שכירות, זיי קריגען באצאלט מיט א טייל פון דער הכנסה פון דער פארם, דאס הייסט, זיי נעמען אויף זיך דעם ריסק, אויב דער יאהר איז א שלעכטער.

דער ארענדאטאר, וואס האט זיינע אייגענע פערד און מא־שינערי, מוז אפגעבען דעם לענדלארד א דריטעל פון דעם, וואס ער האט געשניטען פון פעלד; א „רענטער“ — א העלפט. אין דער לעצטער צייט פאדערען פילע לענדלארדס באזונדערע רענט פאר די הויז, פאר דאס רעכט צו פיטערן די בהמות אויפ׳ן פעלד און דער־

גלייכען. ווען דער רענטער איז שוין פטור מיט׳ן לענדלארד, פאלט ער אריין אין די הענט פון דעם קרעמער. — פאקטיש מוז ער פאר־קויפען זיינע פראדוקטען דעם קרעמער צו נידעריקע פרייזען, און ער מוז אלצדינג איינקויפען ביי דעמזעלביקען קרעמער צו הויכע פרייזען. א סך פון די לענדלארדס האלטען אליין קראמען, ווייל עס באצאלט זיך אויסגעצייכענט.

דער רענטער זיצט זעלטען אויף איין פארם מער ווי א יאהר. דעם ערסטען מארט הויבען די רענטערס אן צו וואנדערען פון איין פארם אויף די אנדערע, זוכענדיק וואו איז בעסער, אבער עס איז אומעטום די זעלביקע צרה.

די הויז, וואס ער קריגט, באשטעהט פון א קיך און א „פראנט־רום“. די קאמערען זיינען ניט געקאלכט און ניט געמאלט, געוועג־לאך זיינען די ווענט אויסגעקלעפט מיט צייטונגען. אין „פראנט־רום“ שטעהען א פאר בעטען פאר די גאנצע פאמיליע, א „דרעסער“, דאס הייסט, א קאמאד מיט א שפיגעל, און עטלאכע אלטע שטולען. אין קיך שטעהט א פראסטער ווייסער טיש, אן אויווען און אן אל־מער פאר געשיר. דאס איז אלעס. דער עסען פון דעם רענטער באשטעהט פון ברויט, בעבלאך (בינז), געזאלצענע חזיר־פלייש און גרינס פון זיין אייגענעם גארטען. אויף קיין בעסערס קלעקט ניט.

די עדות וואס די אינדאסטריאל קאמישאן האט פארהערט זיי־נען בשום אופן ניט קיין אויסנאמען. אין טעקסעס זיינען פאראן אן ערך 200,000 אזעלכע ארענדאטארס. דאס מאכט אויס מער ווי א העלפט פון דער גאנצער צאל פארמס. ווידער איז דער שטאט טעק־סעס אויך ניט קיין אויסנאם. אין די פאראייניקטע שטאטען זיינען פאראן נאהענט פון 2,500,000 ארענדאטארס, דאס הייסט דריי אכ־טעל (37 פראצענט) פון דער גאנצער צאל פארמערס. שוין ניט רע־דענדיק פון די סאוט, וואו די מערצאל פון די פארמס ווערען פאר־דונגען צו טענאנטס, געפינט איהר די זעלביקע לאגע אין אזא נייעם שטאט ווי אקלאהאמא, וואו מער ווי א העלפט (55 פראצענט) פון אלע פארמס ווערען באארבייט פון טענאנטס. און מערקט אייך, די טענאנטס זיינען ניט קיין אימיגראנטען, — פון דער גאנצער צאל טענאנטס אין די פאראייניקטע שטאטען זיינען סך הכל 5 פראצענט אימיגראנטען, צוויי דריטעל זיינען היגע געבארענע ווייסע, און די איבעריקע זיינען שווארצע אדער נעלע. ווידער פון די היגע געבא־

רענע ווייסע פארמערס זיינען א גאנצע דריטעל טענאנטס.

אין טעקסעס איז דער פראצענט טענאנטס צווישען די היגע נע־בארענע פארמערס נאך העכער — א גאנצע העלפט. מער ווי 150,000 פאמיליעס.

עס זיינען פאראן פארמערשע קאונטיס אין טעקסעס, וואו מער ווי א העלפט פון די קינדער פון זעקס ביז פערצען יאהר ביי אמע־ריקאנער עלטערען געהען ניט אין סקוהל. ביי דער לעצטער פאלקס־צעלונג (פון 1910) האבען זיך אין טעקסעס געפונען איבער 30,000 היגע געבארענע ווייסע וואוטערס וואס האבען ניט געקאנט לעזען און שרייבען.

די קאמישאן האט פארהערט א היבשע צאל עדות פון אלער־ליי קלאסען וואס זיינען פראקטיש באקאנט מיט דער פארמעריי. דעם טיפסטען איינדרוק האט געמאכט אן ארענדאטאר, אן אמע־ריקאנער פון יענע אמעריקאנער וואס זיינען מדור דורות געוועזן פארמערס.

דער עדות איז געוועזן א פארמער אין דעם שטאט טעקסעס, וואו א דריטעל פון די לאנד איז נאך גאר ניט פארנומען און דריי פערטעל פון די לאנד וואס געהערט צו די פארמערס איז נאך קיינ־מאל ניט געאקערט געווארען. אן אקער ערד אין טעקסעס, לויט דער לעצטער פאלקס־צעהלונג, איז ווערט געוועזן דורכשניטלאך פון 14 ביז 15 דאלאר, דאס מאכט אוים וועניקער ווי א העלפט פון דעם דורכשניטלאכען פרייז אין שטאט ניו־יארק אדער אין קאנעטי־קוט, וועניקער ווי א דריטעל פון דעם פרייז אין ניו־דזשוירזי, און ווער רעדט שוין פון אזא שטאט ווי אילינאי, וואו דער פרייז איז כמעט זיבען מאל אזוי הויך ווי אין טעקסעס.

און אט אין דעם געבענטשען שטאט וואהנט אונדזער פריינט לו סטוארט מיט זיין ווייב און זעקס קינדער זאלען לעבען, אויף א פארם. זיי זיינען אלע געקומען צום פארהער, עס איז געוועזן א קאלטער און א ווינדיקער טאג, וואסער איז געפרארען, אבער די דריי קליינע קינדערלאך זיינען געקומען בארוועסע, — זיי זיינען שוין צוגעוועהנט, ווארים דעם גאנצען ווינטער זיינען זיי געגאנגען אהן שיך.

לו סטוארט איז שוין א בעל־הבית גאנצע דרייסיק יאהר, אין דער צייט האט ער שוין איבערגעביטען צוואנציק פארמס, אבער

אומעטום האט ער קאם געמאכט א לעבען. זיין שוועגער איז געווען דער גרעסטער פארמער אין זיין קאונטי, אין דעם סטייט ארקאנ־סא, אין נדן האט די טאכטער געקראגען קליידער, בעטגעוואנט און א קוה מיט א קאלב. קיין געלט האבען די יונגע פאר פאלק ניט געהאט, האבען זיי געקויפט אביסעל מעבעל אויף קרעדיט. דערמיט האבען זיי אנגעהויבען זייער באלעבאטישקייט. אין דער צייט פון די דרייסיק יאהר וואס מיסיס סטוארט איז פארהייראט האט זי זיך געקויפט צוויי נייע היט. ביז פאר א יאהרען האבען די קינדער אימער געהאט שיך, אבער פאר די לעצטע צוויי ווינ־טערס האט אויף דארויף אויך ניט געקלעקט. דער מאן האט מיט פינף יאהר צוריק געקויפט פאר זיך א ראק מיט א פאר הויזען פאר צען דאלאר. — איהר קענט זיך פארשטעלען, וואס מען קען קריגען אין טעקסעס פאר אזוינע געלט. — זינט יענער צייט האט ער זיך קיין קליידער ניט געקויפט. אין אמאליקע יאהרען, ווען זיי האבען געוואוינט אין ארקאנסא, פלעגט די ווייב פאר איהם אויף נעהען אלע בגדים. חוץ דער ארבייט אין הויז העלפט זי אויך אין פעלד יעדען זומער. עס איז א שווערע ארבייט פאר א פרוי צו שלעפען זעק מיט קאטען, אבער זי מוז עס טאן. זומער צייט שטעהען זיי אויף פאר טאג, פיר א זייגער אין דער פריה, עסען אפ און דערנאך געהן זיי אלע אין פעלד צו דער ארבייט. עלף א זייגער געהט די ווייב א היים קאכען אנבייסען, נאכ'ן אנבייסען אר־בייט מען ווייטער, נאטירליך.

אין שול געהען די קינדער זעהר ווייניק, ווארים עס איז צו ווייט און עס איז שווער פאר זיי צו שלעפען זיך איבער דער שוואר־צער בלאטע.

און אט פאר דער ארבייט פון מאן און ווייב האבען זיי א הויז פון דריי קאמערען פאר אכט פארשוין און זיי קענען קאם דעקען זייערע הוצאות.

פארשטעהט זיך, זיי קויפען אלצדינג אויף בארג ביי דעם קרעמער, זעהר אפט איז דער קרעמער אויך דער לענדלארד פון דער פארם, און געוועהנלאך פארשרייבט ער זיך אין בוך וויפיל ער וויל, צוויי מאל די זעלבע זאך.

דער עדות האט דערצעהלט ווי די לענדלארדס האבען פון איהם געשונדען די הויט, — באדינגען זיך מיט א טענאנט אויף געוויסע

תנאים און דערנאָך ניט האַלטען דעם אָפּמאַך, איז ביי די לענד־לאָרדס גאָר ניט קיין זעלטענע זאַך. דער פּאַרזיצענדער פון דער אינדאָסטריאַל קאָמישאָן האָט ביי איהם געפרעגט, פאר וואָס ער האָט ניט אָנגעגעבען אין קאָרט (אין סוד). — „איך בין געוועזן אַ פרעמדער מענטש, — איך האָב ניט געהאַט קיין געלט צו נעמען אַן אדוואָקאט", האָט ער געענטפערט, „און צוקוקענדיק זיך ווי די קאָרטס פירען זיך, האָב איך פארשטאַנען אז אַן אָרעמאַן האָט דאָרטען קיין האָפענונג ניט".

דער עדות איז ניט געוועזן דער איינציקער. אַנדערע רענטערס האָבען דערצעהלט, אַז זומער־צייט, ווען די אַרבייט ברענט אין די פעלדער, מוזען זיי אויסקומען אָהן געקאָכטע עסען, וואָרים די ווייב האָט קיין צייט ניט אָוועקצוגעהן פון פעלד און אויסצו־קאָכען וואַרעמעס: די גאַנצע פאַמיליע, מאַן, ווייב און קינדער מוזען אַרבייטען, כדי ווי עס איז צו מאַכען אַ לעבען. עס איז גאָר קיין וואונדער ניט אַז קינדער שטאַרבען דאָרטען ווי פליגען.

ווען דער פאַרזיצענדער פון דער אינדאָסטריאַל קאָמישאָן האָט אויסגעהערט וואָס די עדות האָבען דערצעהלט וועגען זייערע צרות, האָט ער זיך עפּענטלאַך אויסגעדריקט, אַז „די לאַגע אין טעקסעס איז צוויי מאָל ערגער איידער אויף דער ניו־יאָרקער איסט סייד".

דאָס איז דער בעסטער ענטפער פאַרוואָס די אידען פון דער ניו־יאָרקער איסט סייד האָבען קיין חשק ניט צו ווערען פאַרמערס.

7.

דער געדונגענער פאַרם-אַרבייטער.

דאָס רוב אימיגראַנטען, אויב זיי זאָלען וועלען געהן אַרביי־טען אויף די פאַרמס, וואָלטען זיך געדאַרפט דינגען פאר רענטערס אָדער ארבייטער, — די וואָס האָבען מיטלען צו ווערען אמת'ע פאַר־מערס פאר זיך זיינען אויסנאַמען.

אין אַ לעקציע וואָס דער אסיסטאַנט סעקרעטער אָוו אַגריקאַל־טשור, לואיס פּאָסט, האָט געהאַלטען אין ניו־יאָרק, האָט ער געזאָגט, אז די אַרבייטער האָבען קיין חשק ניט צו געהן אַרבייטען אויף די פאַרמס. וואָרים זיי קריגען דאָרטען די ערגסטע באַהאַנדלונג.

דאָס איז די ווירקונג פון דער איינפירונג פון מאַשינערי אין דער פאַרמעריי, וואָס האָט געפירט צו אַ פאַרמינדערונג פון דעם באדארף אויף פארם־ארבייטער.

ווייטער דארף מען נעמען אין באטראכט, וואָס מיר האָבען שוין פריהער געזעהען, אַז מיט אַ יאָהר זיבעציק צוריק האָט די אַמעריקאנער פארם פארבונדען אין זיך די פּראָדוקציאָן פון רויה־מאַטעריאל מיט אַלערליי אינדוסטריען.

טוענדיק אַלערליי סאָרטען ארבייט, האָט דער פארמער געקענט געפינען ארבייט פאר אַ געדונגענעם מענטשען אַ גאַנץ יאָהר. אָבער די ענטוויקלונג פון דער פאבריק־אינדוסטרי האָט אָפּגעזונדערט די אַלע ארבייטען פון דער פארמעריי. היינט צו טאָג איז פאַראן ארבייט פאר אַ געדונגענעם מענטשען סך הכל עטלאכע מאָנאַט אין יאָהר.

די פאָרמעריי איז געוואָרען אַ סעזאָן אינדוסטרי, אַ סך ערגער ווי די שניידעריי.

אַזוי ווי דער פארלאַנג אויף אַרבייטער איז קליין, איז דער אַר־בייטס־לוין אויך קליין. עס איז אָפּיציעל באוויזען געוואָרען מיט סטאַטיסטישע ציפערען, אַז לאַנד־ארבייט ווערט ערגער באצאָלט ווי אַלע וויכטיקסטע באשעפטיקונגען.

פון דר. גאָלדענווייזער׳ס אַרטיקל קען מען אויסרעכענען דעם דורכשניטלאכען פארדינסט פון די 2,637,000 געדונגענע פארם־ארבייטער, וואָס זיינען פארצייכענט געוואָרען ביי דער פאָלקס־צעהלונג אין 1910: עס האָט אויסגעמאַכט $250 אַ יאָהר פאר יעדען איינעם. פארשטעהט זיך, עס זיינען געווען אַזעלכע וואָס האָבען פארדינט מער, דערפאר אָבער האָבען געמוזט זיין אַנדערע, וואָס האָבען דאָס אויך ניט פארדינט.

לאָמיר פארגלייכען די פארדינסטען פון געדונגענע פארם־אַר־בייטער מיט פארדינסטען פון אינדוסטריעלע לוין־ארבייטער. ווען איהר וועט צוטיילען די גאַנצע סומע, וואָס איז אויסגעצאָהלט גע־וואָרען צו די פאבריק ארבייטער אין אַלע אמעריקאנער פאבריקען, לויט דער פאָלקס־צעהלונג פון 1910, אויף די ג ר ע ס ט ע צאָהל ארבייטער וואָס זיינען געווען באשעפטיגט דורך דעם יאָהר אין יעדער אינדוסטרי, וועט אויסקומען אויף דעם דורכשניטלאכען אַר־

בייטער $473 א יאהר. דאס הייסט כמעט דאפּעלט אזוי פיעל ווי אויף די פארמס. איהר קומט צו דעם זעלבען שלוס, ווען איהר פארגלייכט די ציפערן פאר איינצעלנע שטאטען.

פארגלייכט די ציפערען פאר איינצעלנע שאטען*)

אין דער לעצטער צייט האָט מען זעהר פיל גערעדט און געשריבען וועגען די אונמענשלאך־לאנגע ארבייטס־שטונדען אין די שטאל־פאבריקען פון פענסילווייניא. נו, איז אויף די פארמס דער ארבייטס־טאג נאך לענגער. אין די נארטה־וועסט און אין די סיוטה שטעלט מען זיך צו דער ארבייט ווען די זון נעהט אויף, און מען נעהט אוועק ווען די זון נעהט אונטער. אן עקספּערט פון מערילענד, זאגענדיג עדות פאר פרעזידענט מאקקינלי׳ס אינדאסטריאל קאמישאן, האט דערצעלט, אז ער האט אמאל געהערט א רעדנער זאגען, אז די פארמערס האבען נעלייזט די אכט־שטונדען פראגע: זיי ארבייטען אכט שטונדען פאר אנבייסען און אכט שטונדען נאך אנבייסען. נאטירליך זיינען די שטונדען אזוי לאנג נאר אין דער צייט, ווען מען שניידט אויף די פעלדער, א גאנץ יאהר ארבייט מען סך־הכל צען שטונדען, אבער די מערסטע פארם־אר־

*) קענסאס איז א טיפּישער פארמערשער שטאט. לויט אן אונטערזוכונג וואס איז געמאכט געוואָרען פון דער קענזאס ביוראָ אוו לעיבאר, אין 1900, האט א פארם־ארבייטער פארדינט דורכשניטלאך 296 דאָלאר אַ יאָהר. שוין אריינרעכענענדיק דעם ווערט פון די קעסט וואָס ער האט געקראָגען פון דעם פארמער. פראָסטע אַרבייטער האָבען פארדיענט ביי בויען הייזער מיט $27 מערער, ביי די אייזענבאנען מיט 39 דאָלאר מערער, און די קוילען־גרובען מיט 61 דאָלאר מערער, איידער די ארבייטער אויף די פארמס. דערצו האָט אַ קוילען־גרעבער געהוהט מיט 62 טעג מערער אין יאָר און האָט געארבייט מיט דריי שטונדען וועניקער אַ טאָג, ווי דער אַרבייטער אויף אַ פארם.

לאָמיר מאַכען א שפּרונג אין קאליפאָרניא, וואָס איז זיכער ניט איבערפילט מיט גרינע אימיגראנטען. לויט אַ סטאַטיסטישער אונטערזוכונג וואָס איז דאָרטען געמאַכט געוואָרען אין 1905, האָבען סך־הכל 2 פּראָצענט פון אלע ווייסע אַרבייטער אויף די פארמס געקראָגען מער ווי 12 דאָלאר אַ וואָך, און אויף די אייזענבאנען — דריי־פערטעל פון דער גאַנצער צאָל.

**בייטער האָבען ניט דעם מזל צו אַרבייטען צען שטונדען, ווייל באַלד
ווי מען איז פאַרטיק מיט'ן שניידען, זאָגט מען זיי אָפּ.**

אין אַמאָליקע צייטען, ביז מיט אַ יאָהר זעכציק צוריק, האָבען נאָך די מערסטע אַמעריקאַנער פאַבריקען געאַרבייט מיט וואַסער־קראַפט, דערפון שטאַמט דער ענגלישער נאָמען „מיל" פאַר אַ פאַבריק. וואו עס איז געווען וואַסער, פלעגט מען בויען קליינע פאַבריקען. ווען עס האָט אויסגעפעלט אַרבייט אויף די פאַרמס, האָט אַן אַרבייטער געקענט געפינען וואָס צו טאָן אין די אַרומיקע שטעטלאַך. מיט דער צייט אָבער האָט סטים (פּאַרע) אומעטום פאַרדרענגט די וואַסער קראַפט. דאָס האָט געגעבען די מעגלאַכקייט צו גרינדען פאַבריקען אומעטום, דער רעזולטאַט איז געווען וואָס די פאַבריקען האָבען זיך איבערגעקליבען אין די גרויסע שטעט. אַן אַרבייטער האָט מער קיין מעגלאַכקייט ניט צו פאַרדינען אַ גאַנץ יאָהר אויף אַ לעבען אין אַ פאַרמערשער געגענד, און דעריבער האָבען די פאַרם־אַרבייטער אויך געמוזט אַריבערקלייבען זיך אין די גרויסע שטעט.

די אונטערסטע שורה פון דעם אַלעם איז, אַז אויב דער אימיגראַנט זאָל וועלען אַרבייטען אויף אַ פאַרם, דאַרף ער זיך ריכטען אויף לאַנגע שטונדען, ניט קיין שטענדיקע אַרבייט און נידעריקע שכירות.

דעריבער, ווען מען זעהט, אַז יאָהר־איין־ יאָהר אויס, נעהמען די אימיגראַנטען אין די שטעט און ווילען ניט געהן אויף די פאַרמס, טו דאַרף מען ניט אַנעמען, אַז זיי ווייסען ניט וואָס גוטס איז, נאָר מען דאַרף זיך פאַרטראַכטען ווענען די אורזאַכען פון אזא באַוועגונג פון דער באַפעלקערונג. דער דלות און די ענגשאַפט פון די אימיגראַנטען אין די טענעמענט הייזער פון ניו־יאָרק זיינען גרויס, אָבער עס איז פּראָסט אַן אונזין, ווען די שונאים און אפילו די פריינט פון די'אימיגראַנטען קומען צו זיי מיט עצות, זיי זאָלען זיך ניט דרענגען אין די גרויסע שטעט, זיי זאָלען זיך צושפּרייטען איבער די דערפישע געגענדען און לעבען נעהנטער צו־ דער „מוטער־נאַטור".

דריטער קאַפּיטעל:

די איבערפילונג פון די גרויסע שטעט

די פריינט פון די אימיגראנטען וואָס ווילען רעגולירען די איינוואנדערונג קלערען ווענען אלערליי פּלענער, ווי אזוי צו פּאַרטיילען די אימיגראַנטען איבער'ן לאַנד, זיי זאָלען זיך ניט דריקען אין די גרויסע שטעט, זיי זאָלען בעסער זוכען פאר זיך אַ פּלאַץ אין די קלענערע שטעטלאך, וואו עס איז געראַמער, יעדער זיצט זיך אויף זיין פּריזבע (פּאַרטש בלע"ז), ס'איז גרין אַרום און אַרום, אַ מיחה צו קוקען. די קאַלטע ציפערען צושטערען אויך די פּאָעזיע.

ווען מען באטראכט די באוועגונג פון דער באפעלקערונג, זעהט מען, אז איבערפילט זיינען דוקא די קליינשטעטלאך, און פּלאַץ איז פאַראַן אין די גרויסע צענטרען. פון 1890 ביז 1910 זיינען צו די שטעט מיט איבער 500,000 איינוואוינער צוגעקומען 7,000,000, צו די שטעט מיט אַ באפעלקערונג פון 25,000 ביז 500,000 — אויך אַן ערך אזוי פיל, און צו די קלענערע שטעט סך הכל 5,500,000.

ווער זשע האָט זיך געשטופּט אין די גרויסע שטעט, נאָר די גרינע אליין?

ביי דעם צענזוס פון 1890 זיינען פון די עכטע אמעריקאַנער בני אמעריקאנער, וואָס האָבען געוואוינט אין די שטעט, אַ העלפט געזעסען אין די קלענערע שטעט מיט אַ באפעלקערונג פון ווייניקער ווי 25,000. ביי דער לעצטער פאָלקס־צעהלונג האָט זיך ארויסגעוויזען, אז זייער צאָל איז זינט יענער צייט געוואַקסען מיט איבער 3,000,000, בעת די צאָל עכטע אמעריקאנער אין די גרעסערע שטעט איז געוואַקסען מיט 5,500,000. אַדער מיר קענען דאָס בארעכענען אנדערש: אין די גרעסטע שטעט איז זייער צאָל מער ווי פאַרדאָפּעלט געוואָרען, בעת אין די קלענערע שטעט זיינען צוגעקומען דריי־פערטעל צו זייער צאָל. עס איז קלאָר, אז די נעבאָרענע אמעריקאַנער, וואָס זיינען אויפגעוואַקסען אין די דאָרפישע געגענדען און אין די קליינע שטעט, וואו יעדער איינער קען דעם אנדערען און אַ היימישער מענטש קען גיכער געפינען פּרנסה ווי

אַ פרעמדער, — זיי לאָזען זיך אויך אוועק אין די גרעסערע שטעט, אנשטאט צו געניסען דעם וואוילטאָג, די פרישע לופט פון זייערע אייגענע שטעטלאך. הפנים, אַז מען קען מיט לופט ניט מאַכען קיין לעבען.

די אַלע פּלענער צו פארטיילען די אימיגראַנטען איבער'ן לאַנד זיינען דעריבער ניט מער ווי פאַנטאַזיעס.

ווען מען רעדט פון איבערפילונג, מוז מען נעמען אין באטראַכט ניט די ענגשאַפט פון די גאַסען, — דאָס איז גאַר אַ באזונדערע פראַגע, וואָס האָט צו טאָן מיט לאַנד־אייגענטום און שטאָטישע אייזענבאַנען, — נאָר מען מוז באטראַכטען די געלעגענהייטען צו געפינען ארבייט.

דער שטראָם פון דער באפעלקערונג פון די קליינע שטעט אין די גרעסערע איז אַ קלאָרער סימן, אַז זיי געפינען ארבייט אין די גרעסערע שטעט לייכטער, ווי אין די קלענרע. אמת, עס זיינען פאַראַן צייטען, ווען מיליאָנען מענטשען געהען ארום לעדיק אין די גרויסע שטעט, דאָרטען זעהט מען עס בעסער, ווייל זיי זיינען אַלע קאָנצענטרירט. אָבער אין די קליינע שטעט און אין די פארמערשע דיסטריקטען געהט מען אויך אַרום לעדיק, נאָר דער עולם איז צו־שפּרייט און דערפאַר איז דאָס ניט אַזוי קענטיק.

ווען מען נעמט די באפעלקערונג ניט אין איין מאָמענט, נאָר פאַר אַ לאַנגע צייט, איז דאָך קלאָר בעשיינפּערלאַך, אַז מיליאָנען מענטשען וואָלטען ניט געקענט זיצען אין די גרויסע שטעט, ווען זיי וואָלטען דאָרטען ניט פאַרדינט אויף אַ לעבען. ווען די פאַרדינסטען וואָלטען דאָרטען געווען ערגער ווי אין די קליינע שטעט, וואָלטען דאָך די וואָס קומען פון יענע קליינע שטעט גע־פאָרען צוריק אַהיים, אָדער זיי וואָלטען אָנגעזאָגט זייערע פריינט און קרובים, זיי זאָלען זיך ניט רירען.

אָט טאָקע דערפאַר, וואָס מיר האָבען דאָ צו טאָן מיט אַ וואַנ־דערונג פון מיליאָנען יחידים, וואָס איינער ווייס ניט פון דעם אנדערען, יעדער געהט זיך באזונדער, אָבער סוף כל סוף שטעלען זיי זיך אָפּ אַלע אין דיזעלבע צענטרען, מעגען מיר עס אָנעמען פאַר אַ באווייז, אַז זיי געהען אַהין, וואו מען דאַרף זיי.

פערטער קאַפּיטעל

די איינוואַנדערונג פון מערב אייראָפּא.

די אינדאַסטריאל קאַמישאַן וואָס איז געשאַפען געוואָרען אין 1912, זאָגט צום שלוס פון איהר בעריכט, אז דער בעסטער סימן אַז די לאַגע פון די היגע אַרבייטער איז ערגער געוואָרען, איז וואָס עס האָבען אין די לעצטע יאָהרען אויפגעהערט אהער צו קומען אימיגראַנטען פון מערב אייראָפּע, ס'הייסט פון ענגלאַנד, איירלאַנד, דייטשלאַנד און די סקאַנדאַווישע לענדער, און עס קומען אהער נאָר אימיגראַנטען פון איטאַליע, עסטרייך, רוסלאַנד און אַנדערע ריקשטענדיקע לענדער, דאָס הייסט, אַזעלכע וואָס האָבען ביי זיך אין דער היים געלעבט נאָך ערגער ווי דאָ אין אַמעריקע.

די זעלביקע תורה געפינט איהר אויך אין דעם רעפּאָרט פון דער אימיגרעישאַן קאַמישאַן, וואָס פּראָפעסאָר לאוק האָט נעשריבען פאַר איהר אין יאָהר 1910 — דער זעלבער לאוק איז אויך א צייט געווען סעקרעטער פון דער אינדאַסטריאל קאַמישאַן.

דאָס איז די סקאַרבאָווע טענה פון אַלע שונאים פון אימיגראַציע. דער ראַדיקאַלער אַנטיסעמיט און פרעמדען־האַסער ראָס, א פּראָפעסאָר אין דעם וויסקאָנסינער אוניווערסיטעט, טענה'ט רק אין זיינע ביכער, אין זיינע לעקציעס, אַז די לאַגע אין אַמעריקע ווערט אַלץ ערגער, — אַ סימן, אַז פריהער פלעגען קומען אהער אימיגראַנטען פון דער קעלטישער און דער גערמאַנישער ראַסע, אָבער די לאַגע איז דאָ געוואָרען אַזוי שלעכט, אַז זיי האָבען אויפגעהערט אהער צו אימיגרירען און האָבען איבערגעלאָזען די לאַנד פאַר די סלאַווען און אַנדערע ראַסען, וואָס זיינען צופרידען צו לעבען אַבי ווי. עס הויבען אָבער שוין אַן צו קומען סיריער, וואָס וועלען פאַרטרייבען די סלאַווען און די אידען, וואָרים די סיריער קענען לעבען נאָך געמיינער ווי די סלאַווען, ער קען שוין אָבער פאָראויסזעהן די צייט, ווען עס וועט זיך אפילו פאַר די סיריער לוינען בעסער צו בלייבען אין דער היים איידער צו קומען אין די אָרימע פאַראייניקטע שטאַטען. דעמאָלט וועט מען אויסזוכען נאָך נידעריקערע ראַסען ערנעץ טיף אין אזיע און מען וועט זיי אַריבערברענגען אהער. בקיצור,

די אמעריקאנער דעמאָקראַטיע וועט גערן צו גרונד, אויב מען וועט ניט פארשפּארען די טירען פאר אימיגראנטען. די רעדע האָט ער געהאַלטען ביי דעם יעהרלאכען מיטינג פון דעם אַמעריקאַנער פאראיין פון עקאָנאָמיסטען אין וואַשינגטאָן אין 1911.

דעם פאַקט, אַז עס קומען אַהער זעהר וועניק אימיגראַנטען פון מערב איירפּפּע און אַז דאָס רוב אימיגראנטען קומען איצטער פון די אָרעמערע לענדער, קען נאַטירליך קיינער ניט אָפּלייקענען.

איז עס טאַקע אָבער אמת אַז די „נייע“ אימיגראַנטען האָבען פאַרשטעלט דעם וועג פאר די אַלטע, וואָס פלעגען קומען אַהער פריהער? לאָז זיין אַז זיי זיינען געוועזען פון אַ בעסערן סאָרט ווי די היינטיקע און אַז זיי האָבען דאָ געקראָגען בעסער באצאָלט פאַר זייער ארבייט איידער די היינטיקע אימיגראַנטען — וואָס בײדע זאַכען זיינען ניט ריכטיק קען מען זיך ריכטען אַז, אויב מ'זאָל פאַר־שפּאָרען די טירען פאָר די „נייע“ אימיגראַציע, וואָלטען די איי־רישע, די ענגלישע, די דייטשע און סקראַנדינאַווישע אימיגראנטען ווידער גענומען קומען אַהער אין אַזעלכע מאַססען ווי אַמאָל? צו ענטפערן אויף די פראגען דארפען מיר באטראכטען יעדע לאַנד באַ־זונדער.

אויב מען זאָל באַשריינקען די נייע אימיגראַציע, וואָלטען די אירישע, די ענגלישע, די דייטשע און סקאַנדינאַווישע אימיגראַנטען ווידער גענומען קומען אַהער אין אַזעלכע מאַסען ווי אַמאָל? צו ענט־פערן אויף די פראַגע דאַרפען מיר באַטראַכטען יעדע לאַנד באַזונ־יער.

אין די ערסטע צען יאָהר פון דעם צוואַנציקסטען יאָהר־הונ־דערט האָט די צאָל אָנגעקומענע אימיגראַנטען באַטראָפען 8,795,386, — די גרעססטע צאָל אימיגראַנטען וואָס איז געקומען אַהער אין יענער צייט, ווען די איטאַליעניישע, די סלאַווישע און די אידישע אימיגראַציע איז נאָך געוועזען קליין, איז געוועזען 5,246,613 אין די צען יאָהר פון 1881 ביז 1890. אַלזאָ איז די אימיגראַציע איבערהויפּט גרעסער געוואָרען אין דער לעצטער צייט. וואָלטען ענגלאַנד, איירלאַנד, דייטשלאַנד און די סקאַנדינאַווישע לענדער גע־קענט ליפערען אזא גרויסע צאָל אימיגראַנטען, ווען מען וואָלט דאָ פארשפּאַרט די טירען פאר די סלאַווען, די אידען און די איטאַליע־

נער? דערצו וואָלט נויטיק געווען, אז די אויסוואַנדערונג פון יענע לענדער זאָל זיך מעהר ווי פארדאָפּלען. וואָלט דאָס געווען מעג־לאַך?

די באפעלקערונג פון איירלאַנד איז אין דער זעלבער צייט געוואקסען סך הכל אויף אַ זיבעטעל, ווען זי וואָלט געדאַרפט לי־פערען איהר פּראָפּאָרציע אימיגראנטען אנשטאָט די „אונגעווינטש־טע" פעלקער, וואָלט עס אויסגעמאכט נאָהענט פון אַ דריטעל פון איהר באפעלקערונג אין צעהן יאָהר, אַזאַ אויסוואַנדערונג האָט איר־לאנד ניט געהאט אפילו אין די הונגער יאָהרען, ווען עס האָט זיך אַנגעהויבען די מאסען־אויסוואַנדערונג פון איירלאַנד. דאָס זעלבע איז אויך מיט אנדערע לענדער.

חוץ דעם דאַרף מען אָבער נעמען אין באטראכט, אז די צאָל איינוואַנדערער אין אַמעריקא העגקט אָפּ פון דער לאַגע פון די אויס־וואַנדערונגס־לענדער. לאָמיר זיי באטראכטען כסדר.

מיר וועלען אָנהויבען מיט איירלאַנד. די אויסוואַנדערונג פון איירלאַנד האָט אָנגעהויבען צו פאלען נאָך אין 1861, איידער עס האָט זיך אָנגעהויבען די איינוואַנדערונג פון רוסלאַנד, עסטרייך און איטאַליע. די עמיגראַציע איז אַביסעל געשטיגען אין דער צייט ווען עס איז אין איירלאַנד אָנגעגאַנגען אַ שטאַרקע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע אגיטאַציע צווישען די ארענדאַטאָרס, פון 1882 ביז 1891, דערנאָך איז זי ווידער געפאלען. עס איז אויך אינטערע־סאנט צו וויסען, אז אין דער צייט, ווען די עמיגראַ־ציע פון איירלאנד אין די פאראייניקטע שטאַטען איז געפאלען, איז אויך געפאלען די צאָל איירישע עמיגראנטען, וואָס זיינען געפאָרען אין אנדערע לענדער. ווידער זינט עס האָט זיך אָנ־געהויבען די „נייע" אימיגראציע אין די פאראייניקטע שטאַטען, איז געפאלען די צאָל איירישע אויסוואַנדערער ניט נאָר וואָס פאָרען אהער, נאָר וואָס פאָרען אין אַנדערע לענדער אויך, — וואָס זיי האָט שוין די סלאַווישע איינוואַנדערונג אין די פאראייניקטע שטאַטען אודאי ניט געקענט שטערען. פונקט פארקערט, אויב די מיינונג פון די געגנער פון איינוואַנדערונג וואָלט געווען ריכטיק, וואָלט דאָך די צאָל אויסוואַנדערער פון איירלאַנד וואָס פאָרען אין אַנדערע לענדער געדאַרפט גרעסער ווערען צוליב דעם וואָס עס לוינט זיך זיי ניט צו פאָרען אהער. ווייזט זיך אָבער אויס, אז פון יעדע 100 איירישע וואָס האָבען אויסגעוואַנדערט פאר 1890, ווען די צאָל סלאַווישע, אידישע און איטאַליענישע אימיגראנטען איז אין אמע־

ריקע געוועזן קליין, זיינען 72 געפאַרען אהער, און זינט עס האָט זיך אָנגעהויבען די דאָזיקע גרויסע אימיגראַציע, פאָרען אהער 83 פון יעדע 100 איירישע אויסוואנדערער.

היינט פאר וואָס זשע איז פּאָרט די איירישע אויסוואנדערונג בכלל געפאַלען? איהר ווייסט, אז פון גרויס וואוילטאָג לויפט מען ניט אין פרעמדע לענדער. דער פאקט איז, אז די אַגיטאַציע פון די פארשידענע איירישע פארטייען האָט געצוואונגען דעם ענגלישען פארלאַמענט צו פארבעסערען די לאַגע פון די איירישע פויערים. מעהר ווי אַ דריטעל פון זיי האָבען געקראָגען קרעדיט פון דער רעגירונג אַף צו קויפען לאַנד. די רענט וואָס די איבעריקע דאַרפען צאָלען פאר זייער לאַנד צו די ענגלישע לאָרדען איז שטארק ארונטערגעשניטען געוואָרען דורכ'ן געזעץ. חוץ דעם האָט אמאָל דער לענדלאָרד געהאַט דאָס רעכט צו יעדער צייט הייסען דעם ארענדאטאָר, ער זאָל פארלאָזען זיין פארם, — די לאַנד־רעפאָרם האָט דערצו געמאַכט אַ סוף. ווייטער האָט זיך דאָרטען ענטוויקעלט אַ קאָאָפּעראַטיווע באוועגונג צווישען די פארמערס, וואָס האָט פארבעסערט די לאַגע פון אַ סך פאַמיליעס. בקיצור, די איירישע באפעלקערונג לעבט היינט אַ סך בעסער ווי אמאָל, און דעריבער עמיגרירט מען איצטער ווענִיקער פון איירלאַנד, ווי אין די פריהערע יאָהרען.

די ענגלישע קאָלאָניעס — קענעדע, אויסטראַליע א. אז. וו. — זוכען מיט אַלערליי מיטלען צוצוציהען צו זיך היימישע אימיגראַנטען. די רעגירונגען פון אויסטראַליע העלפען אוים היימישע עמיגראַנטען מיט רייזע־קאָסטען. חוץ דעם איז אומעטום אין די קאָלאָניעס נאָך פאראַן אַ סך לאַנד, וואָס די רעגירונג גיט פריי, ווערענד אין די פאראייניקטע שטאַטען איז שוין די לאַנד פאר פארמעריי אין גאַנצען אין פריוואַטע הענט.

ווייטער, וואָס איז שייך גרויס־בריטאַניע אַליין, זיינען די פארדינסטען פון די ארבייטער נעשטיגען אין פארגלייך מיט זייערע הוצאות. מען האָט אויסגערעכענט, אז ווען מען פארגלייכט וואָס אַן ארבייטער האָט געקענט קויפען מיט זיינע שכירות אין ענגלאַנד אין 1880, דאָס הייסט, ווען סלאַווען, אידען און איטאַליענער פלעגען נאָך זעהר זעלטען קומען אין אמעריקע — און אין 1900, ווען די נייע אימיגראַציע האָט שוין איבערגעשטיקען די אַלטע, ווייזט זיך אוים, אז די פארדינסטען פון דעם ארבייטער זיינען געשטיגען מעהר ווי אויף 40 פּראָצ. ווען עס גערט איינעם בעסער, האָט ער ווענִיקער חשק צו געהן זוכען גליקען אַנדערשוואו.

און נאָך אַלעמען, ווען מען ציהט אָפּ פון דער צאָל בריטישע אונטערטאַנען, וואָס האָבען עמיגרירט פון דער היים, די צאָל וואָס זיינען געקומען צוריקאַהיים, זינט די איינוואַנדערונג אַהער פון מזרח און דרום איירָאָפּא האָט גענומען איבערשטייגען די איינוואַנדערונג פון מערב און צפון־איירָאָפּע, דאָס הייסט, זינט 1895, טו ווייזט זיך אויס, אַז די צאָל בריטישע אונטערטאַנען וואָס זיינען פארבליבען היגע תושבים איז געשטיגען פון יאָהר צו יאָהר.

עס איז געווען אַ צייט ווען די איינוואַנדערונג אַהער פון צפון און מערב איירָאָפּע איז געווען זעהר גרויס, און אין די לעצטע יאָהרען איז זי שטאַרק געפאַלען. דערפאַר אָבער קומען אהער אין די לעצטע יאָהרען אַ סך סלאַווען, איטאַליענער און אידען, על כן, איז גאַנץ קלאָר, אַז די דייטשען, די סקאַנדינאַווען, די איירישע, די ענגלישע ווילען אַהער ניט קומען, ווייל זיי ווילען ניט קאָנקורירען מיט אַזעלכע נידעריקע באַשעפענישען, וואָס זיינען צופרידען צו לעבען ווי חזרים.

די דאָזיקע טענה ווערט אָנגענומען גאָר אָהן קיין שום קריטיק פון די אַמעריקאַנער געלערנטע עקאָנאָמיסטען און פּובליציסטען. עס קומט זיי גאָר ניט אין זינען, אַז די דייטשע אָדער איירישע איינוואַנדערונג נאָך אַמעריקע איז צו דערזעלבער צייט אַן אויסוואַנדערונג פון דייטשלאַנד אָדער איירלאַנד. אום צו זיין קלאָר, פאַר וואָס די דייטש'ע אָדער איירישע איינוואנדערונג איז קלענער געוואָרען, מוז מען דאָך אויך נעמען אין באַטראַכט די לאַגע אין דייטשלאַנד אָדער איירלאַנד, — וואָס איז געווען דעמאָלט ווען די אויסוואַנדערונג איז געווען גרויס און וואָס זי איז געוואָרען אין די לעצטע יאָהרען, ווען די אויסוואַנדערונג האָט זיך כמעט אינגאַנצען אָפּגעשטעלט.

לאָמיר ערסטענס באַטראַכטען די צאָל דייטשע אימיגראַנטען וואָס זיינען אַהער געקומען אין פאַרשידענע צייטען. קורץ נאָך דער רעוואָלוציאָן פון 1848, זיינען אַהער אַריבערגעקומען נאָהענט פון אַ מיליאָן עמיגראַנטען פון דייטשלאַנד, דאָס הייסט דורכשניטלאך 95,000 אַ יאָהר. אין די נעקסטע צען יאָהר איז די צאָל געפאַלען אויף צוואַנציק פּראָצענט. אין די צען יאָהר פון 1871 ביז 1880 איז דער יעהרלאכער דורכשניט ווידער געפאַלען ביז אויף 7,000 אַ יאָהר, אָבער אין דער אמת'ן איז ער געפאַלען מעהרער, ווייל די

פריהערע צען יאָהר, פון 1861 ביז 1870, האָבען איינגעשלאָסען די פיר יאָהר בירגער קריג אין אַמעריקע. דאָס איז אַלץ געווען נאָך אין יענער צייט, ווען די איינוואַנדערונג פון עסטרייך, רוסלאַנד און אי־טאַליע צוזאַמען האָט אויסגעמאַכט 18,000 פּערשוין אַ יאָהר.

אין די נעקסטע צען יאָהר, פון 1881 ביז 1890, הויבט זיך שוין אָן אַ גרעסערע אימיגראַציע פון יענע לענדער: פון די דריי לענדער צוזאַמען זיינען אָנגעקומען נאָהענט פון אַ מיליאָן אימיגראַנטען. אָט, דאַכט זיך, אין דער צייט האָבען די דייטשען געמוזט דערשרעקען זיך און אויפהערען צו קומען אין אַזעלכע מאַסען. ווייזט זיך אָבער אַרויס אַז פּונקט אין יענע צען יאָהר זיינען אַהער געקומען מיט אַ האַלבען מיליאָן מערער, איידער אין די צען יאָהר פון 1851 ביז 1860. אַ פּנים די צאָל איינגעוואַנדערטע פון דייטשלאַנד האָט ניט קיין שייכות צו דער צאָל איינוואַנדערער פון יענע לענדער.

דער ריכטיקער אמת איז, אַז זינט דעם אָנפאַנג פון דעם צוואַנ־ציקסטען יאָהרהונדערט האָט דייטשלאַנד אויפגעהערט צו זיין אַ לאַנד פון אויסוואַנדערונג און איז געוואָרען אַ לאַנד פון איינוואַנ־דערונג: עס באַזעצען זיך אין דייטשלאַנד יעהרלאָך אַרום אכציק טויזענט (80,000) אימיגראַנטען. דריי פערטעל פון דער צאָל קומען פון רוסלאַנד, עסטרייך און איטאַליע, — דאָס ווייזט אַז וואָס די דייטשען קומען ניט אַהער איז ניט דערפאַר וואָס זיי האָבען כלומר׳שט קיין חשק ניט צו קאָנקורירען מיט די ביליקע פּוילישע אָדער איטאַליענישע אַרבייטער, זיי האָבען דיזעלביקע קאָנקורענ־טען אין דער היים, חוץ דעם קאָסט עס אַ סך ווייניקער צו קומען קיין דייטשלאַנד פון יענע לענדער, ווי פאָרען אין די פאַראייניקטע שטאַטען, דאָס הייסט, אַז דער דייטשער אַרבייטער דאַרף ביי זיך אין דער היים קאָנקורירען מיט גרעסערע קבצנים פון רוסלאַנד, עסטרייך און איטאַליע, איידער דאָ, אין די פאַראייניקטע שטאַטען.

די צאָל אימיגראַנטען וואָס איך האָב אָקאָרשט געגעבען, איז נאָר אַ טייל פון די אויסלענדישע אַרבייטער אין דייטשלאַנד. די רייזע־קאָסטען פון פּוילען אָדער פון עסטרייך קיין דייטשלאַנד זיי־נען אַ קליינינקייט און דעריבער קומען אַ פּאָר הונדערט טויזענט אויסלענדישע אַרבייטער פון יענע לענדער קיין דייטשלאַנד נאָר אויף

עטלאכע חדשים, און ווען דער סעזאן ענדיקט זיך, פאַה'ן זיי צוריק אהיים.

מען וויל איינרעדען די וועלט, אז די דייטשע אַרבייטער וואָס גראַבען קוילען אין דייטשלאַנד האָבען אויפגעהערט צו קומען אהער אַרבייטען אין די קוילען־גרובען דערפאר, וואָס זיי ווילען ניט קאָנ־קורירען מיט די פּאָליאַקען, — אָבער אין דעם רוהר־דיסטריקט, וואָס ליפערט אַ העלפט פון די קוילען וואָס ווערען פּראָדוצירט אין דייטשלאַנד, אַרבייטען פערטהאַלבען הונדערט טויזענד פּוילישע גרובען־אַרבייטער. הייסט דאָס שוין אַז אויסמיידען די פּאָליאַקען קענען די דייטשע קוילען־גרעבער ניט.

וואָס דייטשלאַנד איז פון אַן אויסוואַנדערונגס־לאַנד געוואָרען אַן איינוואַנדערונגס־לאַנד, קומט פון איהר אינדוסטריעלער ענט־וויקלונג. די פּראָדוקציאָן פון אייזען, וואָס איז דער פונדאַמענט פון דער היינטיקער אינדוסטרי, איז געוואקסען אין דייטשלאַנד כמעט אַזוי גיך ווי אין די פאראייניקטע שטאַטען. די לענג פון די אייזענבאַנען איז אויך געוואַקסען כמעט אין דערזעלבער פּראָ־פּאָרציע ווי אין די פאראייניקטע שטאַטען, און איהר מוזט געדענ־קען, אַז דייטשלאַנד איז אַ סך קלענער ווי די פאראייניקטע שטאַ־טען. די צאָל מענטשען וואָס פארנעמען זיך מיט האַנדעל און אינ־דוסטרי איז אין דייטשלאַנד געוואַקסען אַ סך שנעלער ווי די גאַנ־צע באפעלקערונג. דאָס הייסט אַז דער האַנדעל און די אינדוסטרי האָבען צוגעצויגען אַרבייטער פון אַנדערע באשעפטיקונגען, פאר־שטעהט זיך, אַז די שכירות אין דער אינדוסטרי זיינען דורך דעם געשטיגען. די דייטשע יוניאָנס מעלדען אַז די לאַגע פון די אַר־בייטער איז פארבעסערט געוואָרען. אין די ניינצען יאָהר פון 1890 ביז 1909 זיינען די שכירות געשטיגען אויף העלפט. דאָס זעלבע איז אויך באוויזען געוואָרען מכח די „אונגעלערענטע“, דאָס הייסט די פּראָסטע אַרבייטער, וואָס מען רופט אויף ענגליש „אָנ־סקילד“. די אַרבייטס־שטונדען זיינען צו דערזעלבער צייט קירצער געוואָרען. חוץ דעם איז די אַרבייטסלאָזיקייט אין דייטשלאַנד ניט אַזוי גרויס ווי דאַ. דאָרטען איז אַ געזעץ אַז קיין אַרבייטער טאָר ניט אַוועקגעשיקט ווערען אַנדערש ווי נאָך אַ מעלדונג פון צוויי וואָ־כען.

ווייטער פון 1878 ביז 1890 איז געווען אין קראַפט דער געזעץ

געגען די סאָציאַליסטען. יענער געזעץ האָט געמאַכט די אָרגאַ־ניזירונג פון די ארבייטער כמעט אונמעגליך. אַ סטרייק איז באַ־טראַכט געוואָרען פון דער דייטשער רעגירונג פונקט אזוי ווי אין רוסלאַנד — פאַר אַ „רעוואָלוציאָנערע מאַניפעסטאַציע". ווען דער געזעץ קעגען סאָציאַליסטען איז אָפּגעשאַפט געוואָרען, האָט נאָך די רעגירונג גאָר אין גאַנצען ניט אָראָפּגענומען איהר לאַפּע פון די יו־ניאָנס. דאָס איז געשעהען אין 1900, ווען עס זיינען אָפּגעשאַפט געוואָרען אַלע געזעצען קעגען יוניאָנס. אין די ערסטע צען יאָהר נאָך דעם איז די צאָל אָרגאַניזירטע אַרבייטער כמעט פאַרדרייפאַכט געוואָרען. די צאָל יוניאָן־לייט אין דייטשלאַנד אין 1910 איז גע־ווען גרעסער ווי אין די פאַראייניקטע שטאַטען, הגם די דייטשע באַ־פעלקערונג איז אַ סך קלענער ווי די אַמעריקאַנער.

דאָ, אין אַמעריקע, זיינען מיר באַקאַנט מיט דעם טיפּ פון פּאַ־פּירענע יוניאָנס פון קאָראָפּקע־צאָלערס אָבער די דייטשע יוניאָנס זיינען ניט פון יענעם טיפּ. דער בעסטער באַווייז וואָס זיי האָבען אויפגעטאָן איז זייערע אויסגאַבען. אין 1895 האָבען זיי אויס־געגעבען אויף סטרייקס 300,000 מאַרק, אין 1900 איז די סומע געשטיגען ביז 2,000,700, און אין 1910 האָט זי איבערגעשטיגען 20,000,000 מאַרק. חוץ דעם האָבען די דייטשע יוניאָנס אַר־בייטסלאָזען־בענעפיטס, קראַנקען־בענעפיטס א. אַ. וו.„ אויף דיעזע בענעפיטס האָבען זיי אין 1910 אויסגעגעבען איבער 17,000,000 מאַרק, בעת אין 1895 — סך הכל דריי פערטעל מיליאָן.

אונטער דעם דרוק פון דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער באַוועגונג האָט די דייטשע רעגירונג איינגעפירט פאַרזיכערונג פאַר אַרבייטער קעגען קראַנקהייט און סיבות און פּענסיעס פאַר אַלטע לייט. — דייטשלאַנד איז געווען די ערסטע לאַנד וואו דיזע געזעצע זיינען איינגעפירט געוואָרען. ווי ווייט דער סיסטעם איז אויסגע־אַרבייט, קענט איהר זעהן דערפון, אַז פון 19,000,000 לוין־אַרביי־טער זיינען 15,000,000 פאַרזיכערט מיט פּענסיעס אויף דער עלטער און 13,000,000 מיט קראַנקען־בענעפיטס, — קעגען סיבות זיינען אַלע פאַרזיכערט.

דאָס איז אַלץ וואָס איז שייך שטאַטישע אינדוסטרי. איהר וואוקס איז אין דער לעצטער צייט געווען אַזוי גרויס, אַז זי האָט

צוגעצויגען דעם גאנצען נאַטירליכען צואוואוקס פון דער דערפי־
שער באפעלקערונג. אום איינצוהאלטען אַרבייטער אין די דערפער
האָבען די גרויסע לאַנד־אייגענטימער געמוזט העכערען די שכירות,
און דאָס איז נאָך פּאַרט ניט געווען גענוג, ביז דער מלחמה פלעגען
יערען זומער קומען קיין דייטשלאַנד א סך פּוילישע אַרבייטער פון
רוסלאַנד.

דאָס האָט, פאַרשטעהט זיך, געהאַט אַ ווירקונג אויף די אויס־
וואנדערונג פון די דאָרפישע איינוואוינער. אין דער צייט פון דער
גרעסטער דייטשער אויסוואַנדערונג נאָך אַמעריקא פאַר דעם ביר־
גער־קריג, האָט זיך אין דייטשלאַנד אָנגעהויבען אַ גאַנצע איבערקע־
רעניש אין דער לאַנדווירטשאַפט. ביז יענער צייט פלעגען די דייַ־
טשע יונקערס פירען זייער ווירטשאַפט אויף דעמזעלביקען פאַר־
צייטיקען שטייגער ווי די פּוילישע און די רוסישע פּריצים. אָבער
אַרום יענער צייט איז דער פּרייז פון לאַנד אַזוי געוואַקסען, אַז די
פאַרצייטיקע פירונג האָט אויפגעהערט צו טראָגען גענוג אויף צו
דעקען די צינזען פון דעם קאַפּיטאַל וואָס איז געלעגען אין דער
ערד. מען האָט זיך געמוזט נעמען צו פאַרבעסערטע מעטאָדען, מען
האָט איינגעפירט מאַשינען וואָס האָבען איינגעשפּאָרט אַרבייטס־
קראַפט. אין פּרייסיש־פּוילען איז די ענדערונג געקומען מיט אַ
יאָהר דרייסיק שפּעטער. דאָס האָט זיך אָפּגערופען אויף דער לאַגע
פון די פּויערים, פילע פון זיי האָבען געמוזט עמיגרירען, — איין
שטראָם האָט זיך אוועקגעלאָזען נאָך אַמעריקע אין די פופציקער
יאָהרען, דער אַנדערער, פון פּרייסיש־פּוילען אין די אַכציקער פון
דעם לעצטען יאָהרהונדערט.

זינט יענער צייט אָבער זיינען פון איין זייט די פּרייז לענדער
אין אַמעריקע צו׳גנב׳עט געוואָרען פון לאַנד־ספּעקולאַנטען און דער
פּרייז פון ערד איז דאָ אַזוי געשטיגען אַז די מאַסע אימיגראַנטען
קענען צו איהר גאָר ניט צוקומען, און פון דעם אַנדערען זייט האָט
די דייטשע אינדוסטרי געעפענט אַן אַרבייטס־מאַרק פאַר די דייַ־
טשע און פּוילישע פּויערים אין דער היים.

אין אַלע קאַפּיטאַליסטישע לענדער האָט דער וואוקס פון דער
גרויס־אינדוסטרי פאַרניכטעט דעם קליינעם בעל־מלאכה וואָס האָט
געאַרבייט פאַר זיך, דעם קליינעם סוחר און אויף די אָרעמערע צווי־
שען די קליינע פּאַרמערס. אין דייטשלאַנד אָבער האָט זיך ענטוויי־

קעלט אַ קאָאָפּעראַטיווע באַוועגונג וואָס האָט אָפּגעהאַלטען די פּאַר־ניכטונג פון דעם קליינעם אונטערנעמער. לויט די לעצטע סטאַ־טיסטיקע האָט די צאָל מיטגלידער אין די קאָאָפּעראַטיווע .פּאַר־איינען דערגרייכט פיל מיליאָנען.

ווען מען באַטראַכט דאָס אַלץ צוזאַמען, מוז מען זיין בלינד ניט צו פאַרשטעהן, אַז די אויסוואַנדערונג פון דייטשלאַנד האָט גע־מוזט אָפּפאַלען. ווען מען פאַרגלייכט די דורכשניטלאַכע צאָל דיי־טשע איינוואַנדערער אין אַמעריקע אין די צוועלף יאָהר פון 1899 ביז 1910 מיט דער דורכשניטלאַכער צאָל אין די צוועלף יאָהר פון דעם סאָציאַליסטען־געזעץ, 1879 — 1890, טו איז זי געפאַלען סך הכל אויף איין דריטעל. עס איז גאַנץ קלאָר אַז, ווען איין דריי־טעל פון די לייט וואָס וואָלטען אין יענער צייט געזוכט צו פאַרבע־סערען זייער לאַגע דורך אויסוואַנדערונג נאָך אַמעריקע זיינען אין די לעצטע יאָהרען געבליבען אין דערהיים, איז עס ניט געווען צוליב דעם וואָס די אַנגעלאָפּענע אידען, פּאָליאַקען און איטאַליענער האָ־בען פאַר זיי פאַרצאַמט דעם וועג, אין אַמעריקע, נאָר פּשוט דער־פאַר, וואָס די עקאָנאָמישע ענטוויקלונג און די פאַרבעסערונג פון די סאָציאַלע צושטענדע אין דייטשלאַנד, האָט זיי געבאָטען אַ סך געלעגענהייטען פאַר אַ מענשלאַכען לעבען אין דער היים.

עהנלאַכע אורזאַכען האָבען געווירקט אויך אין די סקאַנדינאַ־ווישע לענדער — שוועדען, נאָרוועגיע און דענמאַרק, חוץ דעם וואָס די אויסוואַנדערונג פון יענע לענדער קיין אמעריקאַ איז קיינמאָל ניט געווען אַזוי גרויס ווי פון דייטשלאַנד, ווייל זייער באַפעל־קערונג איז זעהר קליין.

דער כאַראַקטער פון דער מענטשען־וואַנדערונג אין היינטיקע צייטען איז אַן אינדוסטריעלער : מען וואַנדערט אויס פון די דערפער אין די שטעט, — אין אייגענע שטעט, וואו עס ענטוויקעלט זיך אַן אייגענע פאַבריק־אינדוסטרי, אָדער אין אויסלענדישע שטעט, וואו די אייגענע אינדוסטרי ענטוויקעלט זיך צו לאַנגזאַם. גרויסע מאַ־סען האָבען אויסגעוואַנדערט פון מערב־אייראָפּאַ נאָך אַמעריקע, ווייל אַמעריקע ענטוויקעלט זיך אינדוסטריעל. ווען אַ לאַנד הויבט זיך אַן אַליין צו ענטוויקלען אינדוסטריעל, פאַרקלענערט זיך איהר אויסוואַנדערונג. און דאַריבער איז גאַנץ נאַטירליך, אַז דער ווייַ־

דערער וואוקס פון דער אמעריקאנער אינדוסטרי מוז צוציהען אי־
מיגראנטען פון די אפגעשטאנענע לענדער מיט א גרויסער דער־
פישער באפעלקערונג.

די ווירקונג פון אימיגראציע אויף דעם וואוקס פון דער אמעריקאנער באפעלקערונג.

צווישען די פילע טענות, וואס די געגנער פון אימיגראציע האבען צו אונדז, איז אז מיר לאזען די יענקים ניט האבען קיין קינדער. אן אמעריקאנער מאטעמאטיקער וואטסאן האט מיט הונדערט יאהר צוריק אויסגערעכענט וויפיל איינוואוינער די פאראייניקטע שטאטען וועלען האבען ביי יעדער פאלקסצעהלונג, וואס ווערט דא געמאכט אלע צען יאהר, און זיינע נביאות זיינען ניט מקוים געווארען — איז דאס א קלארער סמן, אז די אימיגראנטען זיינען שולדיג. איהר וועט פרעגען ווי אזוי. טו הערט־זשע: פון 1820 ביז 1850 איז די צאל איינוואוינער געוועזען פונקט אזוי גרויס, ווי ער האט אויסגערעכענט, — אן אונטערשיד פון 2—3 אין יעדע 1000 איז ניט וויכטיק. שפעטער אבער האט גענומען אויספעלען און אין 1890 האט שוין אויסגעפעלט 14,000,000 מענטשען, וואס האבען געזאלט זיין אין אמעריקע, — לויט וואטסאן'ס חשבון, וועלכער איז געמאכט געווארען מיט פינף און זיבעציק יאהר פריהער. היינט ווען איהר וועט באטראכטען, אז אין די דרייסיק יאהר פון 1820 ביז 1850 זיינען אהער אנגעקומען 2,500,000 אימיגראנטען, און די באפעלקערונג איז פארט ניט געווארען גרעסער, ווי וואטסאן האט אויסגערעכענט, בעת די געבארענע אמעריקאנער האבען אליין געדארפט ברענגען אין דער וועלט אזא באפעלקערונג, איז עס דעריבער קלאר, אז די 2,500,000 אימיגראנטען האבען פארנומען די פלעצער, וואס די נאטור האט צוגעגרייט פאר די צוקונפטיקע קינדער פון די אמעריקאנער: זעהענדיק, אז עס איז פאר זייערע קינדער ניטא קיין פלאץ, האבען די אמעריקאנער ניט מקיים געוועזען די מצוה פון פרו ורבו. ווייטער איז געגאנגען נאך ערגער — עס האט שוין אפילו

פאר די אימיגראנטען אויך ניט געקלעקט אויף צו האדעווען קינדער, ווער רעט שוין פון די עכטע אמעריקאנער.

דער אמת איז, אז דער גאנצער חשבון איז א פאלשער. ווען וואטסאן האט געשריבען, איז אמעריקע געווען א נייע פארמערשע לאנד מיט א שיטערער באפעלקערונג. מען פלעגט חתונה האבען יונג און מען האט געהאט א סך קינדער. אפילו היינטצוטאג גע־פינט איהר מער קינדער ביי די פארמערס איידער ביי די איינוואוי־נער פון די שטעט. מיט דער צייט אבער האבען די שטעט אנגעהוי־בען צו וואקסען שנעלער ווי די פארמערשע געגענדען. דאס אליין האט שוין געבראכט צו פארמינדערונג פון געבורטען.

חוץ דעם אבער איז דער „קאנטראל איבער געבורטען", וועגען וועלכען מען רעט איצטער אזוי פיל, גאר קיין נייעס ניט אין אמע־ריקע. מען טוט דאס שוין א צייט מיט יאהרען, אבער ביז אהער האט מען וועגען דעם ניט גערעט אפען. און אמעריקע איז גאר ניט קיין אויסנאם, — אין דער גאנצער וועלט טוט מען דאס זעלבע.

וואס איז שייך אמעריקע, האט פראפעסאר ווילקאקס פון קאר־נעל יוניווערסיטי באוויזען מיט צאלען, אז די צאל קינדער ביי די אמעריקאנער האט אנגעהויבען צו פאלען נאך אין דער צייט פון 1810 ביז 1830, ווען די איינוואנדערונג האט נאך גאר קיין ראליע ניט געשפיעלט.

ביי דעם יעהרלאכען צוזאמענפאר פון דער אמעריקאנער סטא־טיסטישער געזעלשאפט אין 1915 האט ער באריכטעט וועגען די רע־זולטאטען פון זיין נייער אונטערזוכונג איבער די צאל געבארענע און געשטארבענע: ער האט אויסגערעכנט, אז אין 154 יאהר ארום, דאס הייסט אין דעם יאהר 2070, וועט דא אין לאנד ניט זיין קיין איינציקע קינד אינגער פאר 5 יאהר. דאס הייסט אין 150 יאהר ארום וועלען די ווייבער אין אמעריקע מאכען א גענעראל־סטרייק גע־גען קינדלען.

האפענטלאך וועלען שוין דעמאלט די אמעריקאנער פרויען ווע־רען אנערקענט פאר גלייכע מענטשען מיט מענער אויף יעדען פעלד פון מענטשלאכער טעטיקייט. אויב זיי וועלען סטרייקען, הייסט דאס, זיי וועלען פשוט ניט וועלען נעמען אויף זיך די טרחה צו האבען קינדער.

נאטירליך, אז ערנסטער מענטש און א בארימטער סטאטיסטי־
קער, ווי פראפעסאר ווילקאקס, קען ניט אנעמען דעם חשבון ערנסט.
ער זאגט אויסדריקלאך, אז ער מיינט דאס ניט מער ווי אלס א משל
צו ווייזען וואס וואלט זיין ווען די ענטוויקעלונג פון דער געזעלשאפט
זאל ווייטער אנגעהן אזוי ווי זי איז געגאנגען ביז אהער. אבער ער
זאגט אליין, אז די ענטוויקעלונג פון דער געזעלשאפט געהט ניט אויף
א גלייכער ליניע. אבער די צאלען, וואס ער ברענגט ארויס, זיינען
זעהר אינטערעסאנט.

דער וואוקס פון דער באפעלקערונג העננגט אפ, ערסטענס, פון
דער צאל קינדער וואס ווערען געבארען, און צווייטענס פון דער צאל
מענטשען וואס שטארבען אוועק אין דערזעלבער צייט. פראפעסאר
ווילקאקס ווייזט, אז די דורכשניטלאכע צאל מענטשען וואס שטאר־
בען יעהרלאך אין דער שטאט ניו־יארק איז שטענדיק געפאלען פאר
די לעצטע זעכציק יאהר. אין די צען יאהר פון 1850 ביז 1859
זיינען דורכשניטלאך נעשטארבען כמעט 36 פון יעדע 1000 איינ־
וואוינער יעהרלאך, אין די פיר יאהר פון 1910 ביז 1913 זיינען
דורכשניטלאך געשטארבען סך־הכל 15. פארשטעהט איהר, וואס
דאס מיינט? עס הייסט, אז עס שטארבען איצטער וועניקער ווי
העלפט אין פארגלייך מיט דער צייט פאר דעם בירגער־קריעג. ווי
קומט דאס? דערצו מוזען זיין פארשידענע אורזאכען.

ערסטענס, פאסט מען איצטער אויף מער אויף דער ריינקייט
פון די גאסען און די הייזער, ווי אין די אמאליקע צייטען.

צווייטענס, די געזונט פון דער באפעלקערונג העננגט אפ פון
דעם, אין וואס פאר א דירות זיי וואוינען, ווי זיי זיינען געקליידעט,
ווי זיי עסען, — וואס מען רופט אויף ענגליש „סטענדארד אוו לי־
ווינג„. און דער סטענדארד אוו ליווינג העננגט אפ נאטירליך פון
זייער פרנסה. דא האט איהר אלזא א גאנץ קלארען באוויז, אז די
לאגע פון פאלק אין ניו־יארק האט זיך פאר די לעצטע פופציק יאהר
פיל פארבעסערט.

היינט לאמיר פארגלייכען די דורכשניטלאכע צאל טויטען אין
פערשידענע צייטען: ערסטענס אין דעם משך פון 1830 ביז 1840,
איידער עס האט זיך אנגעהויבען די גרויסע איירישע איינוואנדערונג,
ווען די באפעלקערונג פון דער שטאט ניו־יארק איז באשטאנען פון
אלטע תושבים, אמעריקאנער אדער אוראייניקלאך פון די האלענ־

דער; צוױיטענס, פון 1860 ביז 1870, װען עס זײנען שױן דא גע־װען א סך איירישע און דײטשען; דריטענס, פון 1880 ביז 1890, װען עס האבען נאר אנגעהױבען צו קומען אידען און איטאליענער; און פערטענס, פון 1900 ביז 1910, װען די אידען און איטאליענער זײנען געװארען דער גרעסטער עלעמענט אין צאל פון דער אײנגע־װאנדערטער באפעלקערונג.

װאס־זשע זעהען מיר? אײדער די אימיגראציע האט זיך אנ־געהױבען פלעגען דא שטארבען יעהרלאך כמעט 30 פון 1000 אײנ־װאױנער. מיט דרײסיק יאהר שפעטער, װען די אימיגראנטען זײ־נען געװען כאר איירישע און דײטשען, איז די צאל טױטען־פעלע גע־שטיגען א קאפ, ביז כמעט 32 פון 1000. אין די נעקסטע צװאנ־ציק יאהר, װען זײ זײנען נאך אלץ געװען דאס רוב פון די אײנגע־װאנדערטע, אבער עס האבען זיך שױן געװיזען אידען און איטאליע־נער, איז די צאל טױטען־פעלע פארקלענערט געװארען מיט 5 פון 1000. פאר די לעצטע צװאנציק יאהר, װען די אידען און איטאל־יענער האבען זיך אױסגעברײט איבער מײלען פון די ניו־יארקער גא־סען, איז די צאל טױטען־פעלע פארקלענערט געװארען מיט 8 פון 1000. דאס הײסט, אין דער צײט, װען די אײנגעװאנדערטע בא־פעלקערונג איז געװען איריש און דײטש, איז די שטערבלאכקײט פארקלענערט געװארען מיט 16% אין צװאנציק יאהר, און זינט די אײנגעװאנדערטע באפעלקערונג באשטעהט דאס רוב פון אידען און איטאליענער, איז די שטערבלאכקײט פארקלענערט געװארען מיט 29% אין צװאנציק יאהר.

איך װיל ניט זאגען, אז די נײע אימיגראנטען פארדינען דעם גאנצען כבוד דערפאר, אײן זאך אבער איז קלאר, אז דער פארט־שריט נעהט הײנט מיט א שנעלערען שריט, װי פאר אונדזער אנ־קומען. הײסט דאס, לכל הפחות, מיר האבען ניט געשטערט דעם פארטשריט, פארקערט מיר האבען געהאלפען שאפען די עפענטלאכע מײנונג, װאס האט נױטיק געמאכט פאר די שטאטישע בעאמטע צו זארגען פאר די געזונט פון דער שטאט בעסער װי אין די אמאליקע צײטען.

עס איז װערט צו פארגלײכען די שטאט ניו־יארק מיט דעם גאנצען שטאט מאסאטשוזעטס, פאר װעלכען עס זײנען פאראן צי־פערען פאר א צײט מיט יאהרען. הײנטצוטאג איז גאנץ מאסאטשו־

זעטס איין גרויסע שטאט — סך הכל 5% פון זיינע איינוואוינער באשעפטיגען זיך מיט פארמעריי. אבער סך הכל א דריטעל פון דער גאנצער באפעלקערונג וואוינט אין גרויסע שטעט מיט מער ווי 100,000 איינוואוינער, אן ערך א דריטעל אין קלענערע שטעט מיט א באפעלקערונג פון 25,000 ביז 100,000 פארשוין, און די איבעריקע וואוינען אין קליינע שטעטלאך און דערפער, וואו עס איז נגראמער פאר קינדער, ווי אין ניו־יארק, וואו עס זיינען פאראן אפענע פעלדער און פרישע לופט. נו, ווייזט זיך ארויס, אז די צאל געשטארבענע האט פאר די לעצטע פיר יאהר באטראפען אין ניו־יארק אקוראט אזוי פיל ווי אין אט דעם גאנצען סטייט מאסאטשוזעטס. דאס איז א צייכען פון א גרויסען פארטשריט, בפרט נאך ווען מען באטראכט, אז פון 1850 ביז 1860, בשעת די איירישע אימיגראציע איז געווען זעהר שטארק, פלעגען שטארבען אין דער שטאט ניו־יארק צוויי מאל אזוי פיל פון יעדע טויזענט מענטשען, ווי אין דעם שטאט מאסאטשוזעטס.

דאס איז אן ענטפער צו יענע וואס שרייען, אז די איינוואנדערונג האט ארונטערגעדריקט דעם אמעריקאנער סטענדארד אוו ליווינג. מיט דעם מלאך המות קען זיך קיין סטאטיסטיקער ניט פלפול'ן.

צווייטע אפטיילונג.

די אידישע איינוואַנדערונג.

פערטער קאַפּיטעל:

סטאַטיסטישער איבערזיכט.

נאָך דער אמעריקאנער קלאַסיפיקאַציע ווערען די אידישע איינוואַנדעהער אריינגערעכענט צווישען די איינוואנדערער פון מזרח און דרום אייראָפּע.

ווי פּראָפעסאר הערש פון זשענעווער אוניווערסיטעט האָט געוויזען אין זיין בוך וועגען אימיגראציע, ספּעציעל וועגען דער אידישער איינוואנדערונג אין די פאראייניקטע שטאַטען, איז דער אידישער אימיגראַנט אין יעדער הינזיכט ענלאָך צו די איינוואנדערער פון צפון און מערב אייראָפּא.*)

די איינטיילונג פון די איינוואַנדערער אין צוויי גרופּען — די וואָס קומען פון צפון און מערב אייראָפּע (די גוטע) און די וואָס קומען פון דרום און מזרח אייראָפּע (די אונגעווינטשטע) — שטאַמט פון די רעסטריקשאָניסטען. אין קענעדע איז זי א טייל פון דעם נייעם אימיגראַנטען געזעץ, אין די פאראייניקטע שטאַטען איז זי אָפּיציעל אַנגענומען געוואָרען פון דער אימיגרעישאָן קאָמישאָן, וואָס איז אין 1907 אַנגעשטעלט געוואָרען פון דעם קאָנגרעס און האָט אין 1910 אָפּגעגעבען איהר אָפיציעלען באריכט. די דאָזיקע איינטיילונג פּאַסט זיך גאַנץ גוט פאר די רעסטריקשאָניסטען, דערפאר וואָס די איינוואַנדערונג פון ענגלאַנד, איירלאַנד, דייטשלאַנד, שוועדען און נאָרוועגיע איז איצטער זעהר קליין — אלזא האָבען זיי פאר איר קיין מורא ניט, ווערענד די איינוואנדערונג פון איטאַליענער, אידען און סלאווען איז זעהר גרויס אין די אויגען. זיי האָבען אבער געמוזט מאכען אַן אויסנאם פאר די טשעכען: ביי פּרעסקאט האלל'ן**) זיינען זיי פארעכענט פאר „טעווטאָנען"

*) דער בוך איז געגרינדעט הויפּטזעכליך אויף דער אָפיציעלער סטאטיסטיקע פון דער הויגער ביוראָ אוו אימיגרעישאָן, אָבער דער שרייבער פארגלייכט זי מיט דער אָפיציעלער סטאַטיסטיקע פון די אייראָפּעאישע מדינות, פון וועלכע די אידען וואנדערען ארויס, און ער גיט אויף דעם אופן אַ פאָלשטענדיקע כאראקטעריסטיקע פון דער אידישער עמיגראציע.

**) פּרעסקאָט האלל איז דער מחבר פון אַ בוך געגען איינוואנדערונג און דער סעקרעטער פון דער „אימיגרעישאן רעסטריקשאן ליג" (דעם פאראיין פאר די באשרענקונג פון איינוואנדערונג.

(דאָס הייסט אז זיי שטאַמען פון טייטשען). די טשעכען, וואָס זייַנען אַזוי אויסגעשפּראָכען נאַציאָנאַליסטיש און האָבען שטאַרק פיינט די טייטשען, מוזען קוועלען פון דעם כבוד. דער ביישפּיל ווייזט, ווי ווייניק באַגרינדעט עס איז די ראַסען־קלאַסיפיקאַציע פון די רעסטריקשאָניסטען. דר. הערש האָט מיט זיין בוך געמאַכט אַ נייעם בראָך אין דער דאָזיקער קלאַסיפיקאַציע.

די גרעסטע מעלה וואָס מען געפינט ביי די דייטשע, די ענגלישע, די איירישע און די סקאַנדינאַוויער איינוואַנדערער איז: וואָס זיי באַלאַנגען כלומרשט צו דעם „פאַמיליען־טיפּ“, דאָס הייסט, אז זיי קומען דאָס רוב מיט זייערע פאַמיליעס צו באַזעצען זיך אין אַמעריקאַ, בעת די „נייע“ ראַסען שיקען אַהער, מערסטענס, זייערע מענער, זיי זאָלען מאַכען דאָ אַ פּאָר דאָלאַר און פאָרען צוריק אַ היים. דאָס איז איינגענטלאך אויך ניט אמת: ווען איהר זאָלט נעמען דעם פּראָצענט פרויען צווישען די איינוואַנדערער מיט אַ יאָהר אכטציק צוריק. טו וועט זיך אַרויסווייזען, אַז ביי די זעלבע ראַסען איז דעמאָלט אויך געווען די צאָל פרויען זעהר קליין, שפּעטער איז זי אויסגעוואַקסען. דאָס איז גאַנץ נאַטירליך. פּאַר אַ מענטשען וואָס לאָזט זיך אַוועק אין אַ נייע לאַנד, איז גרינגער פריהער אַליין צו פאָרען. ווען עס געהט איהם גוט, קליובט ער צוזאַמען אַ פּאָר דאָלער און שיקט נאָך זיין פאַמיליע. ווען די איינוואַנדערונג פון אַ געוויסער נאַציאָנאַליטעט איז שוין אַן אַלטע, טו קומען אַריבער אַלע יאָהר אַ סך פרויען און קינדער, וועמעס מענער און טאַטעס זיינען שוין אַריבערגעקומען מיט עטלאכע יאָהר פריהער. ווען אָבער די איינוואַנדערונג איז נאָך פריש, טו געפינען זיך צווישען די אימיגראַנטען ווייניקער פרויען, וואָס זייערע מענער האָבען נאָך זיי געשיקט. עס איז אַלזאָ ניט קיין פראַגע פון ראַסע, ווי די רעסטריקאָניסטען ווילען עס אויסטייטשען.

מילא, ווי עס זאָל ניט זיין, איז אַ פאַקט אַז די אידען פאַרנעמען דעם צווייטען פּלאַץ צווישען אַלע פעלקער אין באַטרעף צו דער צאָל פרויען. דעם ערסטען פּלאַץ פאַרנעמען די איירישע, ביי זיי איז די צאָל פרויען גרעסער ווי די צאָל מענער. דר. הערש לאָזט זיך ניט אַריין אין די פראַגע, פאַרוואָס דאָס איז אַזוי, וואָרים ער באַהאַנדעלט ניט די איירישע איינוואַנדערונג. די אורזאַכע איז, וואָס עס קומען אַהער אַ סך איירישע מיידלאך צו זוכען שטעלען אַלס דינסטמיידלאך. אַלזאָ, חוץ די איירישע, האַלטען די אידען

און די טשעכען דעם אויבען אן: 43 פון 100 איינוואנדערער ביי די אידען און ביי די טשעכען זיינען פרויען.

וואס איז שייך קינדער, טו האבען מיר קיינע קאנקורענטען ניט: א פערטעל פון אלע אידישע איינוואנדערער זיינען קינדער, ווערענד ביי די אידישע זיינען נור 5 פראצענט.

ווייטער, די אידען וואס קומען אהער, בלייבען שוין דא אויף אימער: די צאל וואס פארען צוריק זיינען ניט מעהר ווי 8 פון יעדע 100 וואס קומען אהער. ביי איירישע איז די צאל 7 פון יעדע 100, וואס איז כמעט די זעלבע זאך. ביי די אנדערע פעלקער, וואס קו־מען אהער פון די זעלביקע לענדער ווי די אידען, איז די צאל וואס פארען צוריק א סך גרעסער: ביי די רוסען 41 פון יעדע 100, ביי די פאליאקען 30, ביי אלע אנדערע פעלקער איז דער פראצענט וואס פארען צוריק אויך גרעסער ווי ביי אידען.

ווען עס געפינט זיך ביי א געוויסער נאציאנאליטעט א גרויסער פראצענט מענער, וואס קומען אריבער אהער נור אויף א קורצע צייט, טו איז געוועגלאך די צאל פארהייראטע מענער צווישען זיי אויך גרויס. ביי די אידישע אימיגראנטען וואס זיינען פון 14 ביז 45 יאהר אלט זיינען דריי פון יעדע אכט מאנזבילען פארהייראט. דאס איז אן ערך אזוי פיל ווי ביי די ענגלענדער, ביי די דייטשע, און ביי די שוועדען, ביי די פאליאקען, זיינען כמעט די העלפט פארהייראט, ביי די רוסען און די רוטענער מער ווי העלפט, ביי די אונגארען און די רומענער כמעט דריי פערטעל. ווען א פארהייראטער מאן פארט אליין אוועק קיין אמעריקע טו ברייגנט ער אריבער מיט דער צייט זיין פאמיליע, אדער ער פארט אליין צוריק. ווען איהר וועט פארגלייכען די צאל פארהייראטע מענער און פרויען וואס קומען אהער, טו ווייזט זיך ארויס, אז אויף יעדע 100 מענער קומען אויס ביי די אידישע אימיגראנטען 80 פרויען. דאס איז דער העכסטער פראצענט וואס איהר געפינט ביי ערגעץ א נאציאנאליטעט פון איינוואנדערער. נאך א זאך. ווען א פארהייראטער מאן פארט אוועק אויף א לאנגע צייט קיין אמעריקע, לאזט זיך אויס זעהר אפט דערמיט אז די פאמיליע ווערט צובראכען. דר. הערש אבער האט אויסגערעכענט, אז ביי אידען איז די צאל צובראכענע פאמיליעס זעהר קליין, גאר קיין

פארגלייך ניט מיט אנדערע נאציאנאליטעטען. די אורזאכע דער־
פון איז ניט, וואס דער נאציאנאלער כאראקטער פין דעם אידען איז
אן אנדערער, נור פשוט וואס די עקאנאמישע לאגע פון דער אידי־
שער מאסע איז אן אנדערע ווי ביי די גוי׳ים אין יענע קלאסען,
וואס ליפערען דאס רוב פון די עמיגראנטען. א היבשער טייל פון
די סלאווישע אדער איטאליענישע עמיגראנטען זיינען פויערים;
ווען זיי פארען אוועק, בלייבען זייערע פאמיליעס ביי דער שטיקעל
ערד, פון וועלכער זיי מאכען א לעבען. עס לוינט זיך פאר זיי ניט
צו קומען אהער ביז וואנען ער איז נאך ניט גוט אפ און דאס קען
דויערען א צייט, און מען ווערט אבגעוועגט איינע פון די אנדערע.
דער אידישער עמיגראנט, פארקערט, איז א שטאטישער מענטש;
זיין גאנצער אייגענס איז זיין קאפ און די פאר הענט. ווען ער לאזט
זיין פאמיליע אין דער היים, דארף ער זיי צושיקען אויף חיונה פון
אמעריקע. גאנץ נאטירליך, דויערט דאס נאר א קורצע צייט און
ער ברענגט אריבער די פאמיליע אהער.

דער מחבר לעגט א בעזונדערע געוויכט אויף די עקאנאמישע
אורזאכען פון דער אידישער אויסוואנדערונג. זיין גרונד־געדאנק
איז, אז די אידען וואנדערען אוים ניט נאר דערפאר וואס זיי זיינען
אונטערדריקט, אבער הויפטזעכלאך דערפאר וואס זיי קענען ניט מא־
כען קיין לעבען אין דער היים. די אידען וואנדערען אוים גרעסטענ־
טיילס פון די מיעסטעטשקעס, דערפאר וואס דער וואקסענדער דלות
פון די פויערים האט רואינירט דעם מסחר פון די אידען.

די אלגעמיינע מיינונג איז, אז דער איד טויג פון נאטור ניט
צו זיין א פארמער. מען פארגעסט גאר דערביי, אז אין די אמא־
ליקע יאהרען פלעגט כמעט יעדער אידישער בעל הבית האבען א
גארטען, א ציג, אמאל אויך א בהמה, הינער, גענדז, קאטשקעס, אפילו
אינדיקעס. מילך, שמאלץ, אלערליי מינים גרינס, א הון אויף
שבת פלעגט מען האבען אייגענע. דאס איז געווען ניט נאר אין
די קליינע שטעטלאך, נאר אפילו אין אזעלכע שטעט ווי מינסק,
נאטירליך ניט אין דעם צענטער פון שטאט, נאר אויף די אפגעלע־
גענע גאסען, וואו עס האבען געוואוינט די ארעמע לייט. ווען דער
אידישער עולם האט זיך א לאז געטאן פון די מיעסטעטשקעס אין
די גרויסע שטעט און די שטעט האבען גענומען וואקסען, זיינען די
גארטענס פארבויט געווארען מיט גרויסע מויערען. דער אידישער

בעל הבית דארף היינט קויפען עסענוואַרג אין מאַרק. דערצו דאַרף מען מערער געלט, און דעם רובעל איז ניטאַ וואו צו נעמען.

די גרויסע אינדוסטרי פּאַרטרייבט דעם בעל מלאכה, אָבער אויך אין די פאַבריקעס נעמט מען קיין אידען ניט אַז פאַר אַן אַר־בייטער. די פּוילישע אַרבייטער דערלאָזען ניט קיין אידישע אַר־בייטער אין פאַבריקעס. עס שפּילט זיך דאָרטען אָפּ דער זעלבער ראַסען־קאַמפּף אין די רייהען פון דעם פּראָלעטאַריאַט ווי דאָ אין די סאוטה, וואו די ווייסע אַרבייטער דערלאָזען ניט די שוואַרצע צו אַרבייטען אין די פאַבריקעס.

דער אידישער פּראָלעטאַריער וואָס קען ניט געפינען קיין אַרבייט אין רוסלאַנד און אין פּוילען איז געצוואונגען צו עמיגרי־רען.

די פאַקטען זיינען אַלע ריכטיק. דער מחבר פאַרגעסט נאָר, אַז די אורזאַכע פון דער איבערפילונג פון דעם אַרבייטס־מאַרק אין דעם אידישען תחום איז אין גרונד אַ פּאָליטישע. ווי ער ווייזט אַליין אַן, איז אין די עכט־רוסישע גובערניעס די צאָל סוחרים און בעלי מלאכות אַ סך קלענער ווי אין די אידישע גובערניעס. אָבער אַ מאָהלעוועד איד טאָר ניט באַטרעטען די הייליקע לאַנד פון סמאָ־לענסקער גובערניע. ווען דער איד וואָלט געמעגט באַזעצען זיך אין ראַסיעי, איז נאָך דאָרטען פאַראַן אַ סך פּלאַץ פאַר סוחרים און בעלי מלאכות, און דער איד וואָלט פאַרשפּאָרט צו עמיגרירען קיין אַמע־ריקע.

דר. הערש האָט אויך אונטערזוכט די באַשעפטיקונגען פון די אידישע עמיגראַנטען. לויט דער אַמעריקאַנער סטאַטיסטיקע זיי־נען צוויי דריטעל פון די פאַרדינערס צווישען די אידישע אימיג־ראַנטען בעלי מלאכות, און כמעט אַ העלפט פון די בעלי מלאכות — שניידער־אַרבייטער. די צאָל אידישע שניידערס צווישען די אי־מיגראַנטען איז צוויי מאָל אַזוי גרויס ווי די צאָל שניידערס פון אַלע אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען צוזאַמען. פון וואַנען נעמט זיך אַזאַ גרויסע אויסוואַנדערונג גראַד פון אידישע שניידערס? דער מחבר ווייזט, אַז אַן ערך אַ העלפט פון אַלע אידישע מפרנסים אין רוסלאַנד זיינען באַשעפטיקט אין דער קליידער אינדוסטרי. דעריבער איז נאָר קיין וואונדער ניט וואָס איינער פון יעדע דריי פאַרדינער צווישען אידישע אימיגראַנטען איז אַן אַרבייטער ביי

קליידער. דאָס וואָלט געווען אַ גאַנץ גוטע ערקלערונג, דער חסרון איז נאָר, וואָס די אַמעריקאַנער סטאַטיסטיקע שטימט ניט מיט דער רוסישער. ווערליג די אַמעריקאַנער ציפערען, האָבען אין די 12 יאָהר פון 1899 ביז 1910 איינגעוואַנדערט אַהער מער אידישע ארבייטער ביי קליידער, איידער עס זיינען געווען אין רוסלאַנד אין יאָהר 1899. ווען דאָס וואָלט געווען ריכטיק, וואָלטען געבליבען אין רוסלאַנד ניט מער אַרבייטער אין דיזער אינדוסטרי, וויפיל עס באַטרעפט אַן ערך דער צוּוואַקס פון דער אידישער באַפעלקערונג. דאָס וואָלט געקענט אויסמאַכען העכסטענס צוואַנציק פּראָצענט (אין אמת'ן איז צען פּראָצענט אַ סך ריכטיקער). דאָס הייסט, וואו עס זיינען אין 1899 געווען פינף שניידערס, איז אין 1910 געבליבען איינער. דאָס איז נאַטירליך שטאַרק איבערטריבען. דער טעות שטאַמט דערפון, וואָס מען קען זיך ניט פאַרלאָזען אויף די אַמעריקאַנער ציפערען מכח באַשעפטיקונגען. מען פרעגט ביי דעם אידישען אימיגראַנט אין עליס איילאַנד, וואָס איז זיין מלאכה. געפינט שוין כמעט יעדער איינער אַ מלאכה צו מעלדען, וואָרים ער האָט מורא, אַז אַנדערס וועט מען איהם ניט אריינלאָזען. היינט וואָס פאַר אַ מלאכה? די גרינגסטע זאַך איז אָנצוגעבען די זעלביקע ביי וועלכער זיין קרוב אָדער זיין פריינט איז באַשעפטיקט אין אַמעריקע. די גרעסטע אידישע אינדוסטרי אין אַמעריקע איז די אַרבייט מיט דער נאָדעל, נו, איז גאַנץ נאַטירליך, אַז איינער פון יעדע דריי אידישע אימיגראַנטען זאָגט, אַז ער איז אַ שניידער. אזוי שטעלט זיך דאָס מיר פאָר.

אמת, פאַרגלייכענדיק די צאָל בעלי מלאכות וואָס זיינען געקומען אהער אין יאָהר 1905 מיט דער צאָל וואָס זיינען געקומען אין יאָהר 1906, געפינט דער מחבר, אַז בעת די צאָל פאַרדינער בכלל איז געפאַלען אויף 8 פּראָצענט, איז די צאָל בעלי מלאכות געפאַלען אויף 15 פּראָצענט. דאָס ערקלערט ער דערמיט, וואָס אין דער רעוואָלוציאָנערער צייט פון זומער 1905 ביז זומער 1906 האָט זיך די לאַגע פון די אידישע בעלי מלאכות אַ סך פאַרבעסערט און דעריבער איז די צאָל עמיגראַנטען צווישען זיי אָבגעפאַלען. דאָס שיינט צו זיין אַ גוטער באַווייז, אַז די אַמעריקאַנער אָפיציעלע סטאַטיסטיקע וועגען די באַשעפטיקונגען פון די אימיגראַנטען איז ריכטיק. ווען אָבער מען פאַרגלייכט דעם יאָהר1906 מיט אַנדערע יאָהרען, טו ווייזט זיך אַרויס, אַז מען קען מיט דעם שלום ניט

זיין אזוי זיכער. די צאָל בעלי מלאכות צווישען די אידישע אי־מיגראַנטען האָט אויסגעמאַכט אין 1906 67 פּראָצענט פון אַלע פאַרדינער, און פּונקט אזוי פיל אויך אין יאָהר 1904, נאָך פאַר דער רעוואָלוציע. ווייטער, — און דאָס איז נאָך וויכטיקער, — דער דורכשניט פאַר די צוועלף יאָהר פון 1899 ביז 1910 האָט אויך אויסגעמאַכט די זעלביקע 67 פּראָצענט. אַלזאָ, ווען מען פאַר־גלייכט די צוויי יאָהרען, וואָס דר. העריש האָט אויסגעקליבען, טו קען מען דעם אונטערשיד ערקלערען נאָך אויף אַן אַנדער אופן, נעמלאָך, אז דער יאָהר 1905 (ס'הייסט פון דעם ערסטען יול 1904 ביז דעם ערסטען יול 1905) איז געווען אַן אויסנאַם. און דאָס איז טאַקע אַזוי. אין יענעם יאָהר האָט אויסגעוואַנדערט די העכסטע צאָל פאַרדינערס בכלל און אויך די העכסטע צאָל בעלי מלאכות. דאָס ערקלערט זיך גאַנץ גוט דורך דעם, וואָס אין יענעם יאָהר איז געווען די מלחמה מיט יאפּאַניע, און חוץ די יונגע לייט, וואָס זיינען געלאָפען פון פּריזיוו, זיינען נאָך אוועק אַ סך אויסגעדינטע סאָלדאַטען, ווען די רעגירונג האָט גע־נומען ישיקען די זאַפּאַסנע קיין מאַנדזשוריע. ווען מען זאָל זיך פאַרלאָזען אויף די אַמעריקאַנער סטאַטיסטיקע וועגען בעלי מלאכות, טו קומט אויס, אַז דער גאַנצער צוּוואַקס פון דער צאָל דערוואַק־סענע אימיגראַנטען פון 1904 ביז 1905 האָט אויסגעמאַכט 15,288 פּאַרשוין, און די צאָל בעלי מלאכות צווישען זיי — 15,026. אויף אַלע אַנדערע בלייבט איבער אין גאַנצען 262 פּאַרשוין. ווען איהר פאַרגלייכט, ווי די צאָל בעלי מלאכות און אַנדערע מפרנסים שטייגט און זינקט פון יאָהר צו יאָהר, טו געפינט איהר קיין אַנדער יאָהר ניט, וואו דער אונטערשיד זאָל זיין אַזוי אונגעהויער גרויס.

עס איז מעגלאָך, אַז עס זיינען געווען אַנדערע אורזאַכען, חוץ דער מלחמה, וואָס האָבען געטריבען אַ גרעסערע צאָל אידען צו עמיג־רירען אין יאָהר 1905 איידער אין יאָהר 1904. פונדעסטוועגען, קען דען דאָס זיך פאַרט לעגען אויפ'ן שכל, אַז בעת עס זיינען אַוועק העכער ווי פופצען טויזענט בעלי מלאכות צוליב פאַרשידענע אוי־סערגעווענלאַכע אורזאַכען, זיינען פון אַלע אַנדערע קלאַסען אַוועק ווייניקער ווי דריי הונדערט מענטשען?

די צאָל אַנטלאָפענע זאַפּאַסנע פון דעם מיטעל־קלאַס אַליין איז זיכער געווען אַ סך גרעסער ווי 300. אויב עס איז ריכ־

טיק, אז א דריטעל פון אלע אידישע איינוואנדערער באלאנגען געווענלאך צו דעם קלאס לופט־מענטשען, האבען אפנים 5,000 לייט לכל הפחות אנגעגעבען פאלש אז זיי זיינען בעלי־מלאכות.

וואס איז די ווירקונג פון דער אידישער אויסוואנדערונג אויף די לאגע פון דער אידישער מאסע וואס בלייבט אין דער היים? דר. הערש האט אויסגערעכענט, אז ניט אכטענדיק אויף די גרויסע אויסוואנדערונג אין די צוועלף יאהר צייט, האט זיך די צאל אידען אין רוסלאנד פארמערט וועניקסטענס מיט הונדערט און פופציק טויזענט. דערפון פירט ער אויס, אז די אויסוואנדערונג איז ניט קיין לייזונג פון דער אידישער פראגע אין רוסלאנד. פון דער אנדערער זייט אבער, ווען מען פארגלייכט די צאל מיט די 850,000 עמיגראנטען וואס האבען אין דער זעלבער צייט פארלאזען רוסלאנד אויף אימער, טו ווייזט דער חשבון, אז די אויסוואנדערונג האט ארייננעצויגען 85 פראצענט פון דעם נאטירליכען צואוואקס פון דער אידישער באפעלקערונג אין רוסלאנד. א צואוואקס פון, דורכשניטלאך 50,000 עמיגראנטען יעהרלאך וואלט איינגאנצען פארשלונגען דעם נאטירליכען וואוקס פון דער אידישער באפעלקערונג.דאס איז ניט אזא אונמעגלאך גרויסע צאל, עס זיינען געווען יאהרען, ווען די אידישע אויסוואנדערונג איז געשטויגען א סך מער. מען מוז נעמען אין אנבעטראכט, אז די צוציהונגס־קראפט פון די אויסגעוואנדערטע אויף זייערע קרובים און פריינט ווערט רק גרעסער מיט דעם ווייטערען גאנג פון דער אויסוואנדערונג: ווען עס זיינען געווען אין אמעריקע הונדערט טויזענט רוסישע אידען, האבען זיי געקענט אריבערנעמען אהער ווייניקער נייע אימיגראנטען איידער דער מיליאן רוסישע אידען וואס געפינען זיך דא היינט צו טאג.

מיינט אבער דר. הערש, אז די רוסיש־אידישע עמיגראציע האלט שוין אין פאלען, אי נאך דער צאל אידישע עמיגראנטען, אי אין פארהעלטניס צו די גוי'אישע עמיגראנטען פון רוסלאנד. זייערע ציפערען ווייזען עס ניט. עס איז ריכטיק, פארשטעהט זיך, אז די צאל איז איצטער קלענער ווי אין דער צייט פון דער רוסישער מלחמה מיט יאפאניע אדער אין דער צייט פון די פאגראמען, אבער יענע יאהרען דארף מען ניט רעכענען; דאס זיינען

אויסנאַמען. דער יאָהר 1908 ווידער איז אויך אַן אויסנאַם: דאַס איז געווען דער יאָהר פון דעם קריזיס. בלייבען נאָך צוויי יאָהר 1909 און 1910 (ווייטער געהען זיינע ציפערען מיט) צוויי יאָהר אָבער איז אַ צו קורצע צייט מען זאָל אויף זיי קענען בויען פון דער אַנדערער זייט איז די צאָל אידישע איינוואַנדערער אין 1910 געווען העכער ווי אין ערגעץ אַ יאָהר פון 1899 ביז 1903 (שוין אריינרעכענענדיק 1903). אפילו אין 1909, ווען די אידישע איינוואַנדערונג איז געזונקען ביז דעם נידעריקסטען פּונקט, איז די צאָל פּאָרט געווען גרעסער ווי אין אירגענד וועלכען יאָהר פון די פיר יאָהר זינט 1899. עס קען זיין, אז די אידען האָבען געוויזען דעם וועג דעם רוסישען, דעם ליטווישען און דעם פּוילישען פויער, און אַז זיי וועלען זיך אַ לאָז טאָן, וועט דער פּראָצענט אידען צווישען די עמיגראַנטען פון רוסלאַנד פאַלען. דערווייל אָבער איז ער נאָך זעקס מאָל אַזוי הויך ווי צווישען די עסטרייכישע עמיגראַנטען. עס שיינט מיר, אלזאָ, אַז די סטאַטיסטיקע וואָס מיר האָבען, ערלויבט אונדז ניט צו זאָגען נביאות וועגען דעם צוקונפטיגען גאַנג פון דער אידישער אויסוואַנדערונג. ניט רעדענדיק וועגען דער ווירקונג פון דעם פּוילישען באָיקאָט אויף אידען, וואָס איז אַ ספּעציעלע אורזאַכע, וועלכע קען פונדעסטוועגען האָבען אַ ווירקונג אויף די אידישע עמיגראַציע אין די נעקסטע עטלאַכע יאָהר, קענען מיר איצטער גענוי ניט וויסען, וואָס פאַר אַן איינפלוס עס וועט האָבען די עפענונג פון דעם פּאַנאַמאַ קאַנאַל. מען רעכענט אַז ער וועט צוציהען אַ סך אימיגראַנטען צו קאַליפאָרניא, אָרעגאָן און וואַשינגטאָן. די אידען וועלען מסתמא אויך ביישטייערען זייער צאָל.

די איינוואַנדערונג אין קענעדע איז קליין אין פארגלייך מיט דער איינוואַנדערונג אין די פאראייניקטע שטאַטען, אָבער זי האַלט אין וואַקסען. די אידען וועלען מסתמא אַהין אויך צושטעלען זייער חלק אימיגראַנטען.

עס איז מעגלאַך, אַז די באשרענקונג פון איינוואַנדערונג אין אמעריקע וועט אויף א געוויסע צייט פארקלענערען די צאָל אידישע אויסוואַנדערערס פון רוסלאַנד. איך גלויב אָבער, אַז עס איז אַ טעות צו באַטראַכטען די אויסוואַנדערונג פאר אַ מין חולאת אין

דעם לעבען פון דער היינטיקער געזעלשאפט*). פונקט פארקערט: די עמיגראציע איז א נארמאלע ערשיינונג אין דעם גאנג פון דער ציוויליזאציע. אין אלע צייטען האבען די מענטשען געזוכט זיך אויסצושפרייטען פון די געדיכט־באזעצטע געגענדען אין די ווילדע לענדער. די אייזענבאנען און די שיפען האבען געמאכט די וואנדערונג פון איין לאנד אין די אנדערע א סך לייכטער און שנעלער. דאס איז ניט קיין קראנקהייט, נאר פארקערט, דאס איז א געזונטער וואוקס פון דעם אינדוסטריעלען לעבען. כל זמן עס געפינען זיך נאך לענדער אין סאוט־אמעריקע, וואו איהר קענט פארען הונדערט מייל און ניט אנטרעפען קיין איין דערפעל, איז נאך צו פריה צו רעדען וועגען א פארקלענערונג פון עמיגראציע. זאל די איינוואנדערונג איז די פאראייניקטע שטאטען באשרענקט ווערען און דער אמעריקאנער קאפיטאל וועט ניט געפינען גענוג הענד צו עפענען נייע מעטאל־גרובען און בויען נייע אייזענבאנען אין די פאראייניקטע שטאטען, וועלען די אמעריקאנער מיליאנען באנוצט ווערען צו עפענען נייע מעטאל־גרובען און בויען נייע אייזענבאנען אין סאוט־אמעריקע, און דאס וועט צוציהען עמיגראנטען אהין.

*) „אין א געוויסען זין א פאטאלאגישע ערשיינונג אין דעם געגענווערטיגען סאציאלען לעבען". (דר. הערש, ז. 321).

צווייטער קאַפּיטעל

די אַמעריקאַנער קליידער אינדוסטרי,

די פאַבריקאַציע פון פאַרטיקע קליידער אין אַמעריקע איז גע־שאַפען געוואָרען פון אימיגראַנטען. זיי האָבען צוגעשטעלט די אַר־בייטער, און גרעסטענטיילס אויך דעם קאַפּיטאַל. די אַפטע סטרייקס פון די אידישע אַרבייטער האָבען געלאָזען ביי דעם אַמע־ריקאַנער עולם דעם איינדרוק, אַז זיי אַרבייטען אַלע אין „סוועט שאַפּס". און אין דער לעצטער צייט, ווען די אַגיטאַציע פון די אַמע־ריקאַנער און די איירישע אַרבייטער קעגען איינוואַנדערונג און דער ראַסען־האַס קעגען די „אונגעווינטשטע איינוואַנדערער פון מזרח און דרום אייראָפּא", זיינען געוואָרען זעהר שטאַרק, איז די טענה פון די אַרבייטער־פריינט און די ענגליש־שפּרעכענדע יוניאָן־פירער געוואָרען, אַז די אידישע אימיגראַנטען זיינען אַליין שולדיק אין דעם סוועטינג סיסטעם: זיי שטעהען אויף זעהר אַ נידעריקער קולטורעלער מדרגה, זיי פאַרשטעהען קיין בעסערס ניט, און זיי זיי־נען גאַנץ צופרידען מיט דעם סיסטעם. נו, זאָגט אַליין, קען מען עפּעס האָבען סימפּאַטיע צו אַזוינע לייט, וואָס זיינען „צופרידען" מיט אַזאַ סיסטעם פון בלוטזויגעריי? דערצו האָבען די "יוניי־טעד גאַרמענט וואָירקערס„ אויף זייער יעהרלאַכען קאָנווענשאָן אין 1905 אַנגענומען אַ רעזאָלוציע, אַז זיי פאַרלאַנגען די איינוואַנדערונג זאָל באַשרענקט ווערען, כדי צו באַשיצען די איינגעוואַנדערטע אַרבייטער, וואָס זיינען שוין דאָ.

דאָס פאַרלאַנגען דאָך שוין ניט קיין פאַרביסענע שונאים פון די אימיגראַנטען, נאָר די אימיגראַנטען אַליין, און נאָך וואָס פאַר אימיגראַנטען? דוקא אידישע, וואָס זיינען אַנטלאָפען פון די רוסי־שע צרות, זיי סימפּאַטיזירען דאָך געוויס מיט זייערע ברידער, וואָס זוכען זיך צו ראַטעווען פון פאַרפאָלגונגען. אָבער זיי וויסען בע־סער פאַר אַלעמען ווי שעדלאַך די איינוואַנדערונג ווירקט אויף דעם שניידער־פאַך, און כאָטש זייערע נשמות נעהען אויס פאַר די רוסי־שע אידען, אָבער זייערע ווייבער און קינדער זיינען ביי זיי ביל־כער. אַזוי פאַרטייטשען עס די נעגנער פון איינוואַנדערונג. דער

ריכטיקער אמת איז אָבער, אז די לאַגע פון די ארבייטער אין דער קליידער אינדוסטרי איז פיל פארבעסערט געוואָרען אין די לעצטע צוואַנציק יאָהר, טאַקע אין דער צייט פון דער גרעסטער איינוואַנ־דערונג. לאָמיר אקאָרסט א בליק טאָן אין די געשיכטע פון דער אינדוסטרי.

ערסט[illegible]נס, וואָס [illegible]ז שייך דעם סוועטינג סיסטעם, טו שטאַמט ער ניט פון אידישע אַרבייטער, ער האָט שוין עקזיסטירט מעהר ווי פופציק יאָהר איידער די אידען האָבען זיך אַ לאָז געטאָן קיין אַמע־ריקע. אין 1828, האָט אַן אַרבייטער־פריינטלאכער רעפאָרמער פון יענע צייטען, אַ געוויסער מאַטיו קערי, געמאַכט אַ רעכענונג, אַז עס זיינען צו יענער צייט אין באָסטאָן, ניו־יאָרק, פילאַדעלפיע און באַלטימאָר געווען אַן ערך 20,000 ארבייטערינען וואָס האָ־בען געארבייט אין סוועט־שאָפּס. זיי פלעגען נעמען די אַרבייט צו זיך אַהיים, פלעגען אויפשטעהן מיט דער זון און אַרבייטען ביז צען און עלף אַ זייגער ביינאַכט, כדי זיי זאָלען קענען אויסאַרביי־טען אַנדערהאַלבען דאָלאַר אַ וואָך, רעכענענדיק שוין, אַז זיי האָ־בען געהאַט שטענדיקע אַרבייט. דינגען איין צימער האָט געקאָסט אַ דאָלאַר אַ וואָך, הייסט דאָס, אַז אַרבייטענדיק שווער און ביטער אַן ערך זעכצען שטונדען אַ טאָג, פלעגט אַ פרוי קענען פאַרדינען סך־הכל אויף דירה־געלט.

אַ קאָמיטע, וואָס איז אויסגעקליבען געוואָרען ביי אַ מאַס־מיטינג אין 1829 צו אונטערזוכען די לאַגע פון די אַרבייטערינס, האָט באריכטעט, אַז די פרויען, וואָס אַרבייטען ביי זיך אין דער היים — נייטערקעס, שפּינערקעס, מיידלאַך, וואָס אַרבייטען פאַר בוכבינדער, וועשערינס — פאַרדינען ניט גענוג אויף חיונה, אפילו ווען זיי אַרבייטען שטענדיק. געוועהנלאַך אָבער פלעגט זיך די אַר־בייט אָפּשטעלען זעהר אָפט אויף אַ וואָך צייט, אָדער די אַרבייטע־רינס פלעגען קריגען אַרבייט העכסטענס פיר ביז פינף טעג אין וואָך. מיט אַ פּאָר יאָהר שפּעטער, אין 1833, האָט מען פון באַל־טימאָר אויך באריכטעט, אַז די פאַרדינסטען פון אַן אַרבייטספרוי קלעקען ניט אויף איהרע אייגענע הוצאות, ווי זי זאָל זיך ניט אָנ־שטרענגען.

אַ באַשרייבונג פון דעם סוועטינג סיסטעם איז איבערגעבליבען

פון דעם יאהר 1844, נאך איידער עס האט זיך אנגעהויבען די אייז־רישע מאסען־איינוואנדערונג. עס שטעהט אין דעם באריכט, אז א קאנטראקטאר, ארבייטענדיק מיט צוויי ארבייטערינען פון צוועלף ביז זעכצען שטונדען א טאג, האט געמאכט א דאלאר א טאג פאר אלע דריי צוזאמען, דערפון אבער איז אראבגעגאנגען א דאלאר א וואך פאר דעם בוידים, וואו זיי האבען געארבייט. פון די פינף דאלאר, וואס האבען זיך אפגעשטעלט, האט יעדע מיידעל געקראגען א דאלאר מיט א פערטעל און דריטהאלבען דאלאר א וואך איז געבליבען פאר דעם קאנטראקטאר.

ארום 1850 איז די אינדוסטרי אריין אין איירישע הענט. אין יענער צייט זיינען פארטיקע קליידער נאך געווען א נאווינע אין ניו־יארק. קיין פאבריקען זיינען ניט געווען, און די ארבייטערינען האבען געוואוינט און געארבייט אין קליינע הדרים׳לאך, דאס הייסט אין שוויץ־שעפער. אין 1853 האט די צייטונג „טריביון" געמאכט אן אונטערזוכונג איבער די לאגע פון דער קליידער־אינ־דוסטרי, — די אינדוסטרי איז דעמאלט געלעגען צווישען דער בויערי און דעם איסט ריווער. די רעפארטערס האבען דארטען געפונען אן אלטע איירישע פרוי, וואס האט געארבייט מיט פיר מיידלאך. געלט האט זי זיי ניט געצאלט, זיי האבען נאר געקראגען טיש ביי איהר און־דערוואכען, זונטאג האבען זיי נאטירליך ניט גע־ארבייט און האבען געגעסען אין דער היים. אין אנאנדער סוועט־שאפ האט די בעל־הבית׳טע געדונגען פיר „לערנערקעס", צוויי פון זיי האט זי אויסגעהאלטען ביי זיך אויף קוואטיר און זיי געגעבען עסען „פריי", און די אנדערע צוויי האט זי געצאלט א דאלאר א וואך יעדערער, אהן עסען. ווען איהר פארגלייכט די פארדינסטען פון די אמאליקע אמעריקאנער און איירישע ארבייטערינען מיט די היינטיקע, טו ווייזט זיך אויס, אז דער אונטערשיד איז וואס אמאל האבען די ארבייטערינען ניט פארדינט גענוג אויף זייער איינענע אויסהאלטונג, — זיי זיינען געזעסען ביי זייערע טאטעס, — פארקערט די היינטיקע אידישע מיידלאך מאכען א לעבען פון זייער ארבייט. עס איז ניט די פראגע, פארשטעהט זיך, צי זיי מאַ־כען גענוג, צי ניט, דער עיקר איז, אז זיי דארפען צו קיינעם ניט אנקומען, אימיצער זאל זיי מאכען א קלייד, אדער ווענען אנדערע אויסגאבען.

די וויכטיקסטע אורזאכע, וואס האט אין די אמאליקע גוטע

צייטען אזוי טיף ארונטערגעדריקט די שכירות די ארבייטערינען, איז געווען די קאנקורענץ פון די פארמערשע טעכטער, וואס האבען געארבייט ביי זיך אין דער היים און האבען אויסגעגעבען זייערע פארדינסטען אויף קליידער. אין יענע צייטען, ווען עס איז נאך קיין נעה־מאשינען ניט געווען און מען האט אלץ געדארפט נעהען מיט די הענט, האט מען געצאלט אין די דערפער פאר א גאנצע שווירט־וויסט (א בלוזקע) עלף סענט א שטיק. נאטירליך, מיט אזעלכע פרייזען האט מען אפילו דעמאלט ניט געקענט מאכען קיין לעבען, אבער די פארמערשע טאכטער האט ביי זיך גערעכענט, אז ווען ניט די ארבייט, וואלט זי פארבראכט די צייט גאר אומזיסט. אין דער שטאט ניו־יארק גופא האבען מיידלאך געקראגען פון 10 ביז 20 סענט א טאג.

דאס האט זיך אלץ איבערגעביטען מיט דער ענטוויקלונג פון דער פאבריקאציע פון פארטיקע קליידער. צו ליפערען ווארע פאר דעם גאנצען אמעריקאנער מארק, קען דער פאבריקאנט זיך ניט פארלאזען אויף הענט, וואס ארבייטען ווען זיי האבען קיין אנדער זאך ניט צו טאן, — ער מוז האבען רעגעלמעסיקע ארבייטער, ווען די אינדוסטרי פארלאנגט זיי. דאס האט נויטיק געמאכט די שטאטישע פאבריקען, וואו עס ווערען באשעפטיקט רעגעלמעסיקע לוין־ארבייטער, וועלכע מוזען מאכען א לעבען פון זייער ארבייט. די ארבייטער זיינען געליפערט געווארען דורך דער איינוואנדערונג. פריהער זיינען געקומען די איירישע, דערנאך די טייטשען, שפעטער די אידען, די פאליאקען און די איטאליענער. די אימיגרעישאן קאמישאן האט געמאכט אן אונטערזוכונג אויסצוגעפינען צי די נייע אימיגראנטען, די „אונגעווינטשטע“ אידען, איטאליענער און פאליאקען, קריגען ווענִיקער באצאלט איידער די פריהערע. דער רעזולטאט ווייזט, אז צווישען די גרינע אידען, וואס זיינען דא אין לאנד ווענִיקער ווי פינף יאהר, פארדינען מער ווי א פינפטעל איבער פופצען דאלאר א וואך, אין דער צייט ווען צווישען די גרינע דייטשען געפינט זיך ניט מער ווי איינער פון יעדע צוועלף קליידער־ארבייטער, וואס פארדינט אזוי פיל. פארקערט, דער פראצענט שלעכט־באצאלטע גרינע ארבייטער, וואס פארדינען ווענִיקער ווי צען דאלאר א וואך, איז עפעס העכער ביי די דייטשען איידער ביי די אידען אדער ביי די פאליאקען. דאס ווייזט יעדענפאלס.

אז די נייע איינוואַנדערער האָבען ניט אראָפּגעשלאָגען די שכירות פון די אתה־בחרתנו׳ניקעס, וואָס קומען פון דייטשלאַנד.

די קליידער־אינדוסטרי ליידט פון לאַנגע שטונדען. פונ־דעסטוועגען, ווען מען אונטערזוכט די געשיכטע פון דער אינדוס־טרי, ווייזט זיך אויס, אַז אין די אַמאָליקע צייטען פלעגען די אַמע־ריקאַנער פרויען און מיידלאך אַרבייטען אין די סוועט־שעפּער נאָך לענגער, און אין דער לעצטער צייט האָט מען געפונען, אַז די אַמע־ריקאַנער קליידער־אַרבייטער אין די פאַרמערשע געגענדען האָבען געאַרבייט פּונקט דיזעלבע שטונדען, ווי די אידישע און איטאַל־יענישע אַרבייטער אין שטאָט, און חוץ דעם זיינען אַמעריקאַנער אין די פאַרמערשע געגענדען צופרידען געווען צו אַרבייטען בילי־קער איידער די אידישע און איטאַליענישע אַרבייטער אין שטאָט, און חוץ דעם זיינען אַמעריקאַנער אין די פאַרמערשע געגענדען צופרידען געווען צו אַרבייטען ביליקער איידער די אידישע אַרביי־טער אין די גרויסע שטעט. די אורזאַכע איז היינטצוטאָג דיזעלבע ווי מיט זעכציק יאָהר צוריק: די דערפישע אַרבייטערינען זיינען פאַרמערשע פרויען און טעכטער, וואָס נעמען „באַנדעלס“ (בינט־לאך אַרבייט) פון די קאָנטראַקטאָרס, ווען זיי האָבען שוין אָבגע־פּטר׳ט די זומער־אַרבייט אויף די פאַרמס.

א חוץ דעם איז פאַראַן נאָך אַנאַנדער וויכטיקע אורזאַכע פאַר וואָס די אַמעריקאַנער מיוחסים וויליגען איין אויף נידעריקערע שכירות איידער די אידישע אַרבייטער: די אַמעריקאַנער זיינען צושפּרייט און צושאָטען איבער די פאַרמס ־און קענען זיך דעריבער ניט פאַראייניקען, ווערענד די אידישע און איטאַליענישע אַרבייטער זיינען מער אָדער ווייניקער אָרגאַניזירט.

די וועטעראַנען פון דער יוניאָן ־ באַוועגונג זיינען גע־נייגט צו זיין זעהר פּעסימיסטיש בנוגע די אידישע יוניאָנס: דער גוי ווערט באַטראַכט פאַר אַ בעסערען יוניאָן־מאַן ווי דער איד. אָבער ווען איהר קוקט זיך איין אין די ציפערען, טו ווייזט זיך ארויס, אַז מיר האָבען גאָר ניט וואָס צו זיין אַזוי געפאַלען ביי זיך אליין אין די אויגען. איך מוז זיך ווידער באַרופען אויף די אימיג־רעישאַן קאָמישאַן, וואָס איז בכלל געווען נעגען דער אידישער איינוואַנדערונג. פון איהרע ציפערען ווייזט זיך אויס, אַז די צאָל אָרגאַניזירטע קליידער־אַרבייטער, וואָס זיינען כמעט אַלע אידען אָדער איטאַליענער, האָט באַטראָפען אין ניו־יאָרק 36 פּראָצענט

פון דער אינדוסטרי; דאָס איז געווען נאָך פאר די גרויסע סטרייקס, וואָס האָבען זיך געענדיקט מיט אַ זיג פון די אַרבייטער און האָבען שטאַרק פאַרמערט די צאָל אָרגאַניזירטע אידישע אַרבייטער. פון דער אַנדערער זייט באַטרעפט די צאָל אָרגאַניזירטע אַרבייטער בכלל איבער דעם גאַנצען לאַנד העכסטענס 25 פּראָצענט פון אַלע לוין־אַרבייטער אין די פאַראייניקטע שטאַטען. איהר זעהט, אַלזאָ, מיר זיינען ניט ערגער פאר לייטען. עס איז נאַטירליך נאָך פאַראַן אַ סך צו טאָן צווישען די אידישע אַרבייטער, איידער זיי וועלען אַלע אָרגאַניזירט זיין ווי נעהעריג, אָבער עס איז נאָך פּונקט אַזוי פיל אַרבייט פאַראַן ביי די גויים.

עס מעג זיין אמת, אַז דער אידישער טרייד־יוניאָניזם איז ווי אַ סאָרט קדחת; מיט אַמאָל שטייגט די היץ אין דער הויך און באַלד ווערט די טעמפּעראַטור ווידער אָפּגעקילט. אָבער ווען עס האַלט אין קאַמפף, איז דער איד אַ בעסערער סטרייקער איידער דער גוי. מיר האָבען וועגען דעם אַ גענויע סטאַטיסטיקע פון דער וואַשינגטאָנער ביוראָ אָוו לייבאָר. אין די ניינצען יאָהר פון 1887 ביז 1905 איז אין דער קליידער־אינדוסטרי צוגעשטאַנען צו די סטרייקערס אַ גרעסערער פּראָצענט פון אַלע אַרבייטער אין יענע שעפּער, וואו מען האָט געסטרייקט, איידער אין אַלע אַנדערע אינדוסטריען. ווע־רענד אין אַלע אינדוסטריען אין די פּעראייניגטע שטאַטען זיי־נען דורכשניטלאָך באַטייליקט געווען אין די סטרייקס אַ קנאַפּע העלפט פון אַלע מענער אַרבייטער אין די פאַבריקען, וואָס זיינען גע־ווען אין סטרייק, האָבען זיך אין דער קליידער־אינדוסטרי אָנגע־שלאָסען אַן די סטרייקערס אַן ערך פינף־זעקסטעל פון אַלע מענער אין די סטרייקענדע שעפּער, און ניט מער ווי איינער פון זעקס האָט געסקעבט. די פרויען ווייזען געוועהנלאָך וועניק סאָלידאַריטעט אין סטרייקס: דורכשניטלאָך איבער די פאַראייניקטע שטאַטען האָבען פון די אַרבייטערינען אין די פאַבריקען, וואו עס זיינען ערקלערט געוואָרען סטרייקס, ניט מער ווי צוויי זיבעטל מיטגעסטרייקט, און פינף פון יענע זיבען האָבען געסקעבט. אין דער פרויען־קליי־דער אינדוסטרי פון דער אַנדערער זייט האָבען כמעט צוויי דריטעל מיטגעסטרייקט, אין דער מענער קליידער אינדוסטרי האָבען די פרויען געוויזען וועניק סאָלידאַריטעט, אָבער אפילו דאָרטען אויך ניט וועניקער ווי די מענער אין די אינדוסטריען, וואו די אַרבייטער זיינען גויים.

וואָס איז שייך אָרגאַניזאַציע אין סטרייקס, טו איז דורכשניט־לאך איינער פון יעדע דריי סטרייקס אין דער גאַנצער אַמעריקאַנער אינדוסטרי געווען אונאָרגאַניזירט, און צוויי דריטעל זיינען ער־קלערט געוואָרען פון יוניאָנס; אין דער פרויען־קליידער אינדוסטרי איז די צאָל אונאָרגאַניזירטע סטרייקס געווען איינער אין יעדע זעקס, און פינף פון יעדע זעקס זיינען געווען אָרגאַניזירט; אין דער מענער־קליידער אינדוסטרי איז דער פּראָצענט אָרגאַניזירטע סטרייקס געווען נאָך קלענער, — סך הכל צען פּראָצענט.

וואָס איז שייך דעם פּראָצענט ערפאָלגרייכע סטרייקס, איז די קליידער אינדוסטרי אין דעם פּרט אויף געשטאַנען איבער דעם דורכשניט. די צאָל פאַבריקען, וואו די סטרייקס זיינען אינגאַנ־צען געוואונען געוואָרען, האָט באַטראָפען אין דער אַמעריקאַנער אינדוסטרי בכלל וועניקער ווי אַ העלפט, אין דער פרויען־קליידער אינדוסטרי צוויי דריטעל און אין דער מענער־קליידער אינדוסטרי דריי פערטעל.

אמת, די גוי'אישע אינדוסטריען שליסען איין אַזעלכע, וואָס זיי־נען קאָנטראָלירט פון טראָסטס, און מיט אַ טראָסט איז שווער פאַר אַן אַרבייטער־אָרגאַניזאַציע זיך צו ראַנגלען. פון דער אַנדערער זייט אָבער זיינען די שעפּער אין דער קליידער־אינדוסטרי דורכ־שניטלאך קליין, און אין אַ קליינעם שאַפּ איז שווערער צו געווינען אַ סטרייק, וואָרים עס איז לייכטער פאַר אַ קליינעם בעל־הבית'על צו קריגען צוואַנציק סקעבס איידער פאַר אַ טראָסט צו קריגען מיט אַ מאָל צוואַנציק טויזענט.

ווען איהר וועט ווידער פארגלייכען ווי אַפט עס זיינען פאָר־געקומען סטרייקס אין יענער צייט, ווען די אַרבייטער אין די שניי־דער־אינדוסטריען זיינען געווען מערסטענס דייטש'ען און איירישע, און שפּעטער, ווען די אידען און די איטאַליענער האָבען פארנומען זייערע פלעצער, טו וועט זיך ווידער אַרויסווייזען, אַז די אידען און איטאַליענער זיינען גרעסערע פּראָטעסטאַנטען. ווען איהר נעמט די פינף און צוואַנציג יאָהר פון 1881 ביז 1905 און צוטיילט זיי אויף צוויי פעריאָדען: ביז דעם ערסטען יולי, 1894, און פון יענער צייט אָן (אַזוי זיינען די ציפערען איינ־געטיילט אין דער אָפיציעלער סטאַטיסטיקע), טו ווייזט זיך אויס,

אז אין דער ערסטער העלפט איז די דורכשניטלאכע צאָל סטרייקער געווען 9,000 א יאָהר, און אין דער צווייטער העלפט איבער 38,000, דאָס הייסט, מעהר ווי פיר מאָל אזוי פיל. די צאָל אר־בייטער אין דער קליידער־אינדוסטרי איז אין דער צייט ניט גע־וואקסען אזוי שנעל. עס איז פשוט, די אידישע ארבייטער זיינען ניט געווען צופרידען מיט זייערע פארדינסטען און האָבען דעריבער עפטער געסטרייקט, איידער די דייטשען און די איירישע.

דריטער קאַפּיטעל:

פּלענער צו באזעצען די אידען אין די סוימה.

עס זיינען פאראן א סך גוטע מענטשען צווישען די ניו־יאָרקער יהודים וואָס האָבען גרויסע שברי לב דערפון וואָס אונדזערע רוסישע אימיגראנטען שפּארען זיך אַלע אין די גרויסע שטעט פון די איסט, אנשטאָט צו באזעצען זיך אין די סטעפּען פון טעקסאס אָדער אין די בערג פון נעוואדא. די נאטור איז דאָרטען פּראכטפאָל, די לופט איז פּריש און ערקוויקענד, אונגעצעהלטע אוצרות ליגען דאָרטען אין דער ערד און וואַרטען אויף דעם אונטערנעמונגס־גייסט פון דעם איינוואַנדערער, ווערהענד וואָס געפינען זיי דאָ אין ניו־יאָרק? פאר׳עפּוש׳טע טענעמענט הייזער און פאר׳חשוך׳טע שעפּער! על־כן, דארף מען געפינען עפּעס א מיטעל אראָפּצובריינגען דעם רוסישען איד דירעקט אין די וויינגאָרטענס פון די סוימה, ער זאָל זיך אפילו פון ווייטען ניט קענען פארקוקען אויף ניו־יאָרק.

איך האָב מורא, אונדזערע אמעריקאַנער פריינט זיינען זיך מטריח אומזיסט; דער רוסישער איד וועט ניט פאָהרען ניט קיין טעקסאס, און ניט קיין נעוואדא, און איהר וועט מיר מוחל זיין, דער גרינער רוסישער איד פארשטעהט זיין לאַגע בעסער איידער זיינע אמעריקאנער אַפּעקונעס.

ראשית, לאָמיר איך זאָגען, קוקט דער גרינער אויף סאָפּאָלק סטריט גאָר מיט אַנדערע אויגען ווי דער אמעריקאַנער. יענער פארגלייכט דעם אידישען דאון־טאון מיט ריווערסייד דרייוו, אָדער מיט ערגעץ א קליין שטעטעל ווי נייאַק, וואו יעדער איינער האָט א הויז פאר זיך אליין, בעת דאָ הערט ער גאָר פון די נעלערנטע נאטור־פאָרשערס, וועלכע האָבען זיך אוועקגעלאָזען טיף אין פאר־סייטה סט., אז אין א גאַנצען בלאָק האָט ער געפונען איין וואַנע! און ער ווערט דערשראָקען: וואָס וועט ווערען פון אונדזער ציוויליזאַציע? דער רוסישער איד, פארשטעהט איהר אָבער, איז אָקאָרסט אַנגעקומען פון ניטקע טויבע׳ס זאוואולעק, און ווער האָט דאָרטען

געהערט פון א „פּריוועט באטה“ אין יעדער דירה? מי געהט אַלע פרייטאג אין מרחץ, אַגב ווער האָט עס צייט, אפילו דאָ אין אַמע־ריקע, צו נעמען אַ וואנע עפּטער, — מיר רעדען נאַטירליך פון אר־בייטער. אייך שמעקט ניט דער גערוך פון עססעקס סטריט, ס'איז זאָגט איהר, בלאָטיק אין גאַס? טו קומט־זשע, זייט אַזוי גוט, אין ערגעץ א הויף אויף גובערנאַטאָרסקע גאַס אין מינסק, — דאָס איז דער מינסקער בראָדוויי. עס געפעלען אייך ניט די רומס אין די טענעמענטס? זיי זעהען אָבער אויס ווי אַפּאַרטמענטס „דע ליוקס“ אין פארגלייך מיט די דירות אויף טרעצקער בארג. דאָס דארף מען קיינמאָל ניט פארגעסען, ווען מי באהאנדעלט די פראַגע וועגען איינוואַנדערונג: דער אריבערגעקומענער געניסט שוין פון ערס־טען טאָג מער קאָמפאָרט איידער ער האָט ווען עס איז אין זיין לעבען געהאַט אין סניפּישעק. איי וואָס אייך געפעלט ניט ווי ער וואוינט? פאר איהם אַליין אָבער איז גוט גענוג ניו־יאָרק, און זיין שוואָגער, וועלכען ער קלייבט זיך אַרויסשיקען א שיפס־קארטע, איז אויך ניט קיין גרעסערער פּריץ פאר איהם, ניש־קשה.

דאָס מוזען מיר צוגעבען, די לופט איז אין טעקסאס אַ מחיה. אָבער ווי לעבט מען פון לופט? די אַמעריקאנער אידען וואָס פאנ־טאַזירען וועגען אידישע אימיגראַציע אין די וויסטעניסען פון די סויט, רעדען זיך איין, אַז עס איז גענוג אַריבערצוברייננגען מענטשען אין ערגעץ אַ פּלאַץ, און זיי וועלען שוין ווי עס איז אַרויפארבייטען זיך אויף אַ דזשענטס פוירנישינג סטאָר. פארוואָס זאָל מען זיך ניט אָפּשטעלען און באקלערען, וואָס ציהט צו דעם אידישען אימיג־ראַנט קיין ניו־יאָרק, אָדער פילאדעלפיע? אַ גרינער קומט אַהער אַהן געלט, אַהן ערגעץ אַ האנדווערק, אַ שטומער מענטש, וואָס קען זיך מיט אַן אַמעריקאַנער ניט צוזאַמענריידען. אין ניו־יאָרק זייי־נען פאראַן מעהר ווי אַ האַלבער מיליאָן רוסישע אידען, דאָס מאַכט אויס איינער אויף יעדע צען אידען אין רוסלאַנד. ס'הייסט כמעט יעדער רוסישער איד האָט ערגעץ אַ קרוב אין ניו־יאָרק, און גלאָט באקענטע, לאַנדסלייט, — וועלכער אימיגראַנט האָט עס ניט קיין באקענטע אין ניו־יאָרק? מי קומט אַהער, ס'איז פאראַן וועניקסטענס ביי וועמען צו פרעגען וואו זוכט מען ארבייט. היינט ווען אַזאַ שטומער מענטש קומט קיין גאַלוועסטאָן, וואו ער קען קיין לעבעדי־קען מענטש'ען ניט, צו וועמען זאָל ער זיך ווענדען? ווען עס גליקט

איהם באלד צו קריגען ארבייט, איז גוט, און ווען ניט, מוז ער באלד אנקומען צו די צדקה־אנשטאלטען.

היינט ווי האלט עס מיט דער ארבייט אין די סויטה? די היגע אידישע גבירים לעזען די עדיטאריעלס אין די קאפיטאליסטי־שע צייטונגען, אז די סויטה האט נויטיק אימיגראציע אויף צו ענט־וויקלען איהר אינדוסטרי, און זיי נעמען עס אן פאר א כשר'ע מטבעה. אבער ווען איהר נעמט די סטאטיסטיקע, טו ווייזט זיך אויס, אז פון דעם גרויסען שטראם פון אימיגראציע קריגט די סויטה גאר־נישט. שטעלט זיך דאך א קשיא: פארוואס? און דער ענט־פער איז זעהר פראסט: עס איז ניטא דארט פאר זיי וואס צו טאן.

די אינדוסטרי אין די סויט איז נאך גאר יונג. זי באשטעהט אין קאטאן־פעקטארים און קוילען און אייזען - גרובען. אין די מיינס ארבייטען ניגערס, אידען וועלען דארטען סיי־ווי־סיי ניט ארבייטען, אין די קאטאן־פעקטארים ארבייטען ווייסע פרויען און קינדער. דער ראסען־האס דערלאזט ניט, אז פארביקע מענער זא־לען ארבייטען צוזאמען מיט ווייסע פרויען און קינדער. די קאפי־טאליסטען האבען שוין ערגעץ וואו געגרינדעט פעקטארים אין וועל־כע זיי באשעפטיקען נאר שווארצע. אבער מיט די שווארצע איז ווייטער א צרה. זיי האבען צוויי הונדערט יאהר פארבראכט אין שקלאפעריי, און איצטער באטראכטען זיי פרייהייט ווי די אלטע גריכישע פילאזאפען. א מענטש איז פריי נאר דעמאלט ווען ער דארף ניט ארבייטען. דער ניגער יאגט זיך ניט נאך דעם דאלאר, איהם איז גענוג אז ער האט וואס צו עסען און וואו צו שלאפען; וויבאלד ער האט אויף אזוי פיל פארדיענט, רוהט ער אפ פון דער ארבייט אויף א פאר טעג. דער פאבריקאנט איז א קאפיטא־ליסט פון די נארטה, ער איז אליין א שקלאף פון דעם גאלדענעם קאלב, און ער איז געוואהנט צו האנדלען מיט ווייסע לאהן־שקלא־פען, וועלכע פרעהען זיך ווען זיי האבען א טשאנס צו ארבייטען טאג־טעגלאך פון מארגען ביז אוועגט. די פרייע קאלירטע מענ־טשען פאסען ניט פאר דעם קאפיטאליסטישען סיסטעם, דעריבער זוכט דער קאפיטאליסט ווייסע לאהן־שקלאפען, אבער ער וויל זיי זאלען ארבייטען פאר דעם פרייז פון שווארצע ארבייטער, און ווען א שווארצער קריגט א דאלאר א טאג איז שוין גוט, געוועהנלאך אר־

בייטען זיי נאָך ביליקער. פארשטעהט זיך, א וויסער קען ניט קאָנקורירען מיט די שוואַרצע אויף אַזעלכע פּרייזען, און דערי־בער פּאהרען אַהין ניט קיין ווייסע אַרבייטער. מי זוכט זיי אַריינ־צונארען אַהין מיט אַלערליי קונצען, איהר לעזט אָפט ווי קאָרופּטע דזשאַדזשעס וואָס דינען אַלס שקלאַפען־טרייבער ביי די קאַפּיטאַ־ליסטען, פאר'משפּט'ען ווייסע אַרבייטער אויף פאַלשע אנקלאגען צום אַרבייטס־הויז און פאַרדינגען זיי דערנאָך צו די קאַפּיטאַליס־טען; די אונגליקאכע מענטשען ווערען באהאַנדעלט דאָרטען ווי קאטאָרזשניקעס. מאַנכע אידישע אַרבייטער זיינען שוין אויך אַזוי אריינגענארט געוואָרען.

און אָט אַהין, אין יענע פארפלוכטע לאנד פון שקלאַפעריי האָט מען דאָס געוואָלט שיקען די אידישע אימיגראַנטען.

דריטע אַבטהיילונג.

איינוואַנדערונג און דער געזעץ.

ערשטער קאַפּיטעל.

איינוואַנדערונג און פאַרברעכען

די אַמעריקאַנער פרעמדען־האַסער האָבען זיך אין אַלע צייטען באַקלאַגט, די איינוואַנדערער פילען אָן אַלע טורמעס. דער ניו־יאָרקער פּאָליס קאָמישאָנער בינגהאַם האָט געהאַט די חוצפּה צו ערקלערען אין 1907, אַז נאָך זיינע ביכער נאָך, זיינען די מערסטע פאַרברעכער אין ניו - יאָרק אידען. פאַר יעדען איינעם וואָס איז אַביסעל באַקאַנט מיט סטאַטיסטיקע, איז גאַנץ קלאָר געווען, אַז דאָס איז ניט מער ווי רכילות פון אַן אונוויסענדען גראָבען יונג. קורץ נאָכדעם איז ארויסגעטראָטען די סענסוס ביוראָ מיט אַן אויספירלאכען באריכט וועגען די פאַרברעכער אין די פאַראייניקטע שטאַטען, און דער באַריכט זאָגט בפירוש און באווייזט עס מיט ציפערן, אַז די מיינונג אַז צווישען די איינוואַנדערער געפינט זיך אַ גרעסערער פּראָצענט פאַרברעכער איידער צווישען די אַמעריקאַנער איז אַ פאַלשע.

נאַטירלאַך, קודם כל, דאַרף מען וויסען וואָס מען מיינט ווען מען רעדט פון פאַרברעכער. ווען אַ פּאָליסמאַן פאַרשפּארט איינעם אין אַ לאָך, הייסט דאָס נאָך ניט אַז דאָס איז אַ פאַרברעכער. דעריבער האָט די סענסוס ביוראָ ניט איינגעשלאָסען אין איהר אונטערזוכונג אַזעלכע אַרעסטירטע וואָס זיינען נאָך ניט פאַר׳משפּט געוואָרען. ווייטער אַ סך מענטשען ווערען אַרעסטירט פאַר אַנשיכּור׳ן זיך, פּעדלער ווערען ארעסטירט מאַסענווייז פאַר אָפּשטעלען זיך וואו דער פּאָליסמאַן הייסט ניט, און נאָך אַזוינע פאַרברעכען, פאַר וועלכע די לייט ווערען שטראָפירט מיט אַ פּאָר דאָלאַר. עס זיינען פאַראַן צווישען זיי אַזעלכע ביטערע אביונים וואָס פאַרמאָגען ניט צו באַצאָלען דעם שטראַף און מוזען גערן זיצען. אַזוינע אָרעמע לייט, מיינט דער פּראָפאסער פון דעם באַריכט פון דעם סענ־

סוס, זיינען גאָר ניט קיין פארברעכער, און דעריבער זיינען זיי אויך ניט אריינגערעכענט געוואָרען אין דער סטאַטיסטיקע פון פארברעכער. עס בלייבען נאָר יענע וואָס זיינען פאר'מישפט געוואָרען צו זיצען.

די סענסאַציאָנעלע באריכטען פון די געלע צייטונגען וועגען יעדען פארברעכען מאַכען דעם איינדרוק אַז די לאַנד איז פול מיט פארברעכער; אין דער אמת'ן אָבער מאַכען זיי אויס סך הכל איין צענטעל פּראָצענט פון דער באַפעלקערונג (1006 פון יעדען מיליאָן).

וואָס איז שייך ווי די פארברעכער זיינען פארטיילט צווישען די געבאָרענע אַמעריקאַנער און די איינגעוואַנדערטע, טו האָבען מיר זיך אויך ניט מיט וואָס צו שעמען. ווען איהר פארגלייכט די צאָל פארברעכער מיט אַלע איינוואוינער וואָס זיינען ניט אינגער פאר 15 יאָהר, — וואָרים אינגער פאר פופצען יאָהר זיינען כמעט קיין פארברעכער נישטאָ, טו שטעלט זיך אויס אַז דער פּראָצענט פארברעכער צווישען איינוואַנדערער איז 23.7. בעת אין דער גאַנצער באַפעלקערונג מאַכען זיי אויס 21.9 פּראָצענט, דאָס איז נאָך ניט אַזאַ געוואַלטיקער אונטערשיד. דערצו מישט זיך דאָ נאָך אריין אַן אַנדער אומשטאַנד, וואָס פאר אַ זייטיקען מענטשען איז ער ניט קענטיק, הגם פאר אַ סטאַטיסטיקער איז ער קלאָר. פרויען געפינט איהר צווישען פארברעכער אין גאַנצען 5.5 פּראָצענט, ווערענד אין דער גאַנצער באַפעלקערונג זיינען זיי אונגעפעהר אַ העלפט. אָבער צווישען די איינגעוואַנדערטע זיינען פאראַן מערער מאַנזבילען. ווען איהר פארגלייכט די צאָל פארברעכער מיט דער גאַנצער באַפעלקערונג, טו וועלען דעריבער די איינגעוואַנדערטע אויפווייזען אַ גרעסערן פּראָצענט פארברעכער איידער די געבאָרענע אַמעריקאַנער. אָבער ווען איהר פארגלייכט נאָר מאַנזבילען, טו שטעלט זיך אויס אַז צווישען די איינגעוואַנדערטע און די געבאָרענע אַמעריקאַנער איז גאָר אַ קנאַפּער אונטערשיד. די איינגעוואַנדערטע וואָס זיינען עלטער ווי 15 יאָהר מאַכען אויס 23 פּראָצענט פון אַלע זכרים, און די איינגעוואַנדערטע פארברעכער מאַכען אויס 23.7 פּראָצענט צווישען אַלע מענלאַכע פארברעכער. דיעזער פארהעלטנים אָבער איז ניט אין אַלע סטעיטס דערזעלבער: אין די סטעיטס פון דעם צענטראַלען נאָרטה (אָהייאָ, אינדיאַנאַ, אילינאָי, א. אַז. וו.) איז דער פּראָצענט איינגעוואַנדערטע מאַנזבילען עלטער ווי 15 יאָהר 24.8, און דער פּראָצענט איינגעוואַנדערטע צווישען די מענלאַכע פארברעכער פון דעמזעלבען על־

שער סך הכל 16 ; אין די וועסט געפינען זיך אויך וועניקער פאר־ ברעכער צווישען די איינגעוואנדערטע ווי מען וואלט געקענט רעכענען ווערלוג זייער פראצענט פון דער גאנצער באפעלקערונג. אין די סויטה איז פארקערט, און אין די נאטרה ביי דעם אטלאנטי־ שען אקעאן אויך. אבער דער אונטערשיד איז דא אויך נים קיין זעהר גרויסער : דער פראצענט איינגעוואנדערטע איז 31.8 פון דער באפעלקערונג, און דער פראצענט איינגעוואנדערטע צווישען די פארברעכער 32.7.

דאס ווייזט אז אין דער אמת'ן ווערט א מענטש א פארברע־ כער ניט דערפאר וואס ער איז געבארען געווארען אין סמילאווי־ צי אין פאוקיפסי, נאר גאר צוליב אנדערע אומשטענדען.

ווען איהר לאזט זיך אריין אין א פארגלייך פאר יעדען סטעיט באזונדער, טו איז דער אונטערשיד פון איין סטעיט ביז צו דעם אנדער׳ען זעהר באדייטענד : דער העכסטער פראצענט איז אין נע־ וואדא — 30 פון יעדע 10,000 איינוואוינער, דאן קומט אריזאנא מיט 23, וואיאמינג מיט 22, קאליפארניא מיט 21, און מאנטאנא מיט 20, — דאס זיינען אלין סטעיטס וואו א גרויסער טייל פון דער באפעלקערונג זיינען בערגארבייטער. ווייטער אבער קומען נאך דער רייהע נאך, קענסאס מיט א קאפ איבער 19 פראצענט, מאסא־ טשוסעטס מיט א קאפ אונטער 19 פראצענט. אין מיסיספי. וואו די מאיאריטעט פון דער באפעלקערונג זיינען ניגערס, וואס מען שרייט אז זיי זיינען אזעלכע שרעקלאכע פארברעכער, איז דער פראצענט פארברעכער קלענער ווי אין דעם יענקיישען סטעיט ניו־ העמפשיר.

דאס ווייזט אז דער פארברעכען הייננט ניט אפ פון נאציא־ נאליטעט אדער ראסע, נאר פון גאנץ אנדערע אורזאכען.

אידען ווערען ניט גערעכענט באזונדער אין אמעריקאנער סטא־ טיסטיקע, הוץ אין דער סטאטיסטיקע פון אימיגראציע. דער איינציקער סימן וואס מיר הגיבען איז פון וואסער לאנד די איינ־ וואנדערער שטאמען. אידען קומען דאס רוב פון רוסלאנד, פוילען, עסטרייך און רומעניע. פוילען איז אין דעם סענסוס באריכט גע־ רעכענט פאר א באזונדערע לאנד, אבער פון פוילען קומען מער באטיאקען איידער אידען. פון עסטרייך קומען איינוואנדערער מיט אלע זיבעציק לשונות וואס משה רבינו האט גערעדט, קען מען נאר ניט דערנעהן ווער עס איז א איד, ווער עס איז א טשעך,

ווער עס איז א סלאוואק און דערגלייכען. רומעניען איז צו קליין און דעריבער איז זי אריינגערעכענט צוזאמען מיט אנדערע קליינע לענדער. בלייבט אלזא נאר רוסלאנד. צווישען די איינוואנדערער פון רוסלאנד געפינען זיך א גרויסע צאל גוים, אבער די צאל אידען איז גרעסער.

די צאל פארברעכער פון רוסלאנד וואס זיינען פאר'משפט געווארען אין 1904 באטרעפט איבער גאנץ יונייטעד סטעיטס 3,5 פראצענט פון אלע פארברעכער וואס זיינען פאר'משפט געווארען אין דערזעלבער צייט, ווערענד דער פראצענט „רוסישע" אין דער גאנצער באפעלקערונג אין 1900 איז געווען 4,1 און פון 1900 ביז 1904 איז די איינוואנדערונג פון רוסלאנד געשטיגען אין פארגלייך מיט אנדערע לענדער. דאס הייסט אז די רוסישע איינוואנדערער האבען געליפערט מיט 15 פראצענט ווייניקער פארברעכער איידער זייער חלק. ווען איהר וועט נעמען יענע סטעיטס וואו עס זיינען קאנצענטרירט די מערצאל אידען, די נארטה אטלאנטיק סטעיטס, טו איז דערזעלבער פאקט נאך מער קענטיק: דער פראצענט רוסישע אין דער באפעלקערונג איז 5.9, בעת דער פראצענט רוסישע צווישען די פאר'משפט'ע איז אין גאנצען 4,1, דאס הייסט די רוסישע ליפערן מיט 30 פראצענט ווייניקער פארברעכער איידער נאך זייער פראפארציע צו דער באפעלקערונג. דא זיינען אריינגערעכענט ניו־יארק, ניו דזשוירזי, פענסילוויינא, מאסאטשוסעטס און קאנעטיקוט.

פארגלייכט די רוסישע מיט די איירישע וועלכע זיינען די גאנצע אנפירער אין דער באוועגונג צו באשרענקען די אימיגראציע. די צאל איירישע אין די פאראייניקטע שטאטען איז 15.6 פראצענט פון דער גאנצער באפעלקערונג, ווערענד דער פראצענט איירישע פארברעכער איז 36.2. דאס הייסט, זיי ליפערן מעהר ווי צוויי מאל אזוי פיל פארברעכער ווי עס קומט אויס אויף זייער חלק. אין פארגלייך צו די רוסישע מאכט דאס אויס כמעט דריי מאל אזוי פיל פארברעכער אין פראפארציע צו דער באפעלקערונג. עס איז כ'לעבען גלייכער פאר די שונאים פון איינוואנדערונג גאר ניט טשעפען די סטאטיסטיקע.

צווייטער קאפיטעל

די אַמעריקאַנער ראָנאַטקע.

די אָרגאַניזירטע אַרבייטער איז מיט זייער אַגיטאַציע דערוויי־לע ניט געלונגען צו באַשרענקען די צאָל געזונטע ווייסע אי־מיגראַנטען. זיי האָבען אויסגעפירט נאָר איין זאַך, אַז מען שיקט צוריק יעדען יאָהר אַ פּאָר צענדליק טויזענט אימיגראַנטען, וואָס זיינען גאָר ניט קיין קאָנקורענטען אין דעם אַרבייטס־מאַרק. דערצו אָבער איז נויטיק געוועזען איינצופירען ביי דעם אַמעריקאַנער גרע־ניץ אַ סיסטעם פון אינספּעקציע, וואָס איז פאַרבונדען מיט אַ סך מער שוועריגקייטען פאַר אַלע אימיגראַנטען און גלאַט רייזענדע, ווי דער פּאַספּאָרטענער סיסטעם ביי דעם רוסישען גרעניץ. זינט עס איז אין 1913 געגרינדעט געוואָרען אַ ספּעציעלער דעפּאַרט־מענט אָוו לעיבאָר, מיט אַ געוועזענעם טרעיד־יוניאָן פירער אַלס מיניסטער פון אַרבייט בראָש, און די איינוואַנדערונגס־ביוראָ איז געשטעלט געוואָרען אונטער זיין השגחה, האָבען די בעאַמטע פון דער ביוראָ — דאָס רוב געוועזענע יוניאָן־פירערס פון אַ קלענערן שניט — גענומען טשעפּען זיך צו אימיגראַנטען נאָך מערער, ווי פריהער. דאָס קען מען זעהען קלאָר פון דעם רעפּאָרט פון דעם קאָמישאָנער דזשענעראַל אָוו אימיגרעישאָן פאַר די צייט פון דעם 1־סטען יול 1913 ביז דעם 30 יון 1914.

פאַרגלייכענדיג זיין אייגענע אויפטואַכץ אין דעם ערסטען יאָהר מיט דער צייט ווען וויליאַמס איז געוועזען דער קיסר איבער עלים איילאַנד, סטאַרעט זיך קאָמישיאָנער־דזשענעראַל קאַמינעטי צו באַווייזען, אַז אויב זיין פאָרגענגער האָט געשמיסען די אימיג־ראַנטען מיט פּראָסטע ריטער, שמייסט ער אַליין זיי איצטער מיט אייזערנע ריטער. אין דעם ערסטען פולען יאָהר וואָס מר. קאַמינע־טי האָט באַלאַבאַטעוועט איבער אימיגראַציע האָט ער פאַרהאַלטען ביים אַנקומען און אומגעקערט צוריק מיט צוויי דריטעל מערער אימיגראַנטען איידער עס זיינען אומגעקערט געוואָרען אין דעם פאָרינען יאָהר: 33,000 מענטשען זיינען צוריקגעשיקט געוואָרען.

עס מאכט אויס 23 פון יעדע 1,000 אנגעקומענע. אבער דאס איז נאך ווייט ניט גענוג פאר איהם: „אפילו מיט דעם איצטיקען געזעץ", זאגט ער, „וואלט מען געקענט און געדארפט אומקערען א סך מער ווי 23 פון 1000 אנקומענדיקע פרעמדע". איצטער איז עס פשוט אונמעגלאך דערפאר, וואס דער קאנגרעס זשאלעוועט געלט און גיט איהם ניט גענוג טשינאווניקעס. זיי ארבייטען צוועלף און פערצען שעה אין א מעת־לעת און עס קלעקט זיי פארט קיין צייט ניט צו כאפען אלעמען פאר'ן קאלנער. אזא קארקייט, מאכט ער, איז אמת אן עולה, מחמת די אימיגראנטען צאלען אליין פאר די ריטער מיט וועלכע מען שמייסט זיי, און דער קאנגרעס האט שוין אפגעשפארט אן זיי אן ערך 10,700,000 דאלאר, — אט דעם פראפיט וואלט מען געדארפט אנווענדען אויף אויסצובראקירען מערער אימיגראנטען.

לאמיר איצט איינקוקען זיך וואס פאר א סארט אימיגראנטען עס זיינען אויסגעבראקירט געווארען. די גרעסטע גרופע, כמעט א העלפט פון אלע, איז באשטאנען פון אזעלכע וואס מען קען זיך ריכטען, אז זיי וועלען אנקומען צו צדקה („לייקלי טו ביקאם א פאבליק טשארדזש"), אין איין פולען יאהר פון מר. קאמינעטי'ס אדמיניסטראציע זיינען צוריקגעשיקט געווארען כמעט צוויי מאל אזוי פיל אימיגראנטען אויף דעם גרונד, ווי אין דעם פריהערדיקען יאהר. ווען איהר פארגלייכט די צוזאמענשטעלונג פון די אימיגראנטען פון איין יאהר מיט דעם אנדערען, טו געפינט איהר זעלטען זעהר א גרויסען אונטערשיד: די צאל פרויען און קינדער אין פארגלייך מיט מענער, די צאל אלטע לייט אין פארגלייך מיט יונגע, די צאל בעלי מלאכות אין פארגלייך מיט פראסטע ארבייטער א. א. וו., זיינען געווען כמעט די זעלבע פון איין יאהר ביז דעם אנדערען. ווי אזוי זשע קומט עס אז מיט א מאל, באלד ווי מר. קאמינעטי איז געווארען קאמישאנער־דזשענעראל, האט זיך די צאל צוקונפטיקע בעטלערס פארדאפעלט? עס איז גאנץ קלאר, אז מען האט זיך גענומען טשעפענען מער צו די אימיגראנטען. פון די עשרה מכות פון דעם איצטיקען געזעץ ווענען אימיגראציע איז די מאכט פון דעם אמעריקאנער אוריאדניק צוריקצושיקען אן אימיגראנט דערפאר וואס אפשר וועט ער זיך נויטיקען אין צדקה, זיכער די ערגסטע. וועלכער אימיגראנט איז דאס זיכער, אז ער וועט ניט „פאלען צו לאסט

דעם כלל״? אַ מענטש איז אַ גוטער בעל מלאכה פון דער היים, איז ער זיכער אַז ער וועט דאָ געפינען אַרבייט אין זיין פאַך? אויב ער האָט מיט זיך געבראַכט אַ פּאָר הונדערט דאָלאַר, איז ער שוין אַן אַריסטאָקראַט צווישען די אימיגראַנטען, אָבער אויף ווי לאַנג קען עס קלעקען אַ מענטשען? אויב ער קען ניט קריגען קיין אַרבייט, עסט ער דאָס אויף אין עטלאָכע מאָנאַט. אַז ער האָט דאָ קרובים אָדער פריינט, וואָס קענען און ווילען איהם אויסהעלפען, איז גוט; אַז ניט בלייבט איהם נאָר אַנצוקומען צו צדקה. איצטער אַז דאָס פּאַסירט מיט איהם אין די ערסטע דריי יאָר קען מען איהם פּאַקען און אַרויס׳שיקען. מר. קאַמינעטי וואָלט געוואָלט אַז „די צייט אין אַזעלכע פעלע זאָל פאַרלענגערט ווערען וועניקסטענס ביז פינף יאָהר, ווי עס איז פאָרגעשלאָגען אין דעם פּראָיעקט וואָס איז איצטער פאַר׳ן קאָנגרעס״, — ער מיינט דעם בוירנעט ביל, דאָס הייסט, כדי אַן אימיגראַנט זאָל זיין זיכער אַז ער וועט ניט אָנקומען צו צדקה. אין דער צייט פון פינף יאָהר, דאַרף ער סיידען ברענגען מיט זיך נענוג געלט, עס זאָל איהם קלעקען אויף הוצאות אויף פינף יאָהר צייט, אַ צוויי־דריי טויזענט טאַליאַרעס. אויב ער האָט דאָס ניט, הענגט ער אָפּ אין גאַנצען פון דעם וואָס פאַר אַ ווינט בלאָזט פון וואַשינגטאָן. קומט אַ פריקאַז פון אַזאַ מר. קאַמינעטי: „טאַשטשי אי ניע פּוּשטשאַיי״ (שלעפּט און לאָז ניט אָפּ), איז עס ניט מער ווי אַ לאָטערייע.

ווייטער קומען 6,500 מענטשען מיט אַלערליי חסרונות „וואָס קענען זיי שטערען אין פאַרדינסט״. דאָס איז אַנ׳אַנדער קאַוטשוק־קענער פּאַראַגראַף, וואָס לאָזט זיך ציהען אַזוי ווייט ווי מען וויל. איך קען דאָ אַ הינקעדיקען כימיק, וואָס האָט געענדיקט אוניווערסי־טעט אין דער שווייץ. ווען ער איז געקומען אַהער אין 1903, האָט מען איהם ניט אַראָפּגעלאָזען אויף עלים אייילאַנד. אַ הינ־קעדיקער מענטש, וואָס איין פוס איז ביי איהם קירצער פאַר דער אַנדערער, טויג ניט אויף צו שלעפּען באַנדלאַך פון דעם עלעווי־טאָר צום עקספרעס, והא ראיה, אַז ער האָט אַזאַ שטעל טאַקע ניט. אַ גליק וואָס ער האָט געעפענט אַ באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָ־ריע און מאַכט, גאָט צו דאַנקען, אַ פיינעם לעבען, — אָבער פון וואַנען האָט דאָס דער אימיגריישאָן אינספּעקטאָר מיט צוועלף יאָהר צוריק געקענט וויסען אין פאָראויס? ווערט איהר זאָגען, איך האָב אויסגעקליבען בכיון אַ ביישפּיל וואָס פּאַסט זיך ניט צו דער זאַך.

טו נאַט איך אַז אַנדערען. איך האָב געהערט אין פאַל־ריווער א בלינדען אינגעל זינגען אין שול, וואָס זיינע ברידער האָבען איהם קאם מיט צרות אַרונטערגענומען פון שיף. די באָארד און אינקווייערי אויף עלים איילאנד זיינען ניט קיין מבינים אויף חזנות. עס האָט די ברידער אָפּגעקאָסט א היבשע ביסל געלט צו אַפּעלירען קיין וואשינגטאָן, — וואָס טוען זיי, ווען זיי וואָלטען ניט געהאַט קיין געלט?

טויזענטער מענטשען וואָס קענען דאָ מאַכען א לעבען ליגען אויף דעם אופן אין די הענט פון קליינע בעאַמטע פון דער ביורא און אימיגריישאָן. היינט, ווען דער קאָמישאָנער־דזשענעראל באַריכט זיך אין זיין רעפּאָרט דערמיט, וואָס ער האָט צוריקגעשיקט מערער אימיגראַנטען איידער דער קאָמישיאָנער וואָס איז געווען פאר איהם, פארשטעהט איהר שוין אַז יעדער קליינער טשינאָווניקל אויף עלים־איילאַנד וועט זיך סטארעווען צו באווייזען אַז ער ראַטעוועט די לאַנד.

ווייטער זיינען פאר א יאָהרען עפּעס אָנגעקומען אַהער צוויי מאָל אַזוי פיעל „שוואַכזיניקע“ אימיגראַנטען ווי פאר צוויי יאָהרען. די ריכטיקייט איז, אַז מען האָט געפרעגט די אימיגראַנטען אַלערליי מאָדנע קשיות, און עטלאכע הונדערט מענטשען זיינען דורכגעפאַלען ביין עקזאמען. יעדער איינער וואָס האָט ווען געהאַלטען אַן עקזאַמען ווייס ווי לייכט עס איז דורכצופאַלען, ווען מען דערשרעקט זיך.

דאָסזעלבע קען מען אויך זאָגען וועגען „פארקאָנטראַקטירטע“ ארבייטער. די געשיכטע פון דער אַמעריקאַנער אימיגראַציע ווייזט גאַנץ קלאָר, אַז דער גאַנצער געשריי וועגען פארקאָנטראַקטירטע ארבייטער איז ניט מער ווי אַן איינבילדונג. עס איז געווען דאָ א צייט, גאַנצע צוואַנציק יאָהר נאָך דעם בירגער־קריעג, ווען מען האָט געמענגט פריי אימפּאָרטירען פארקאָנטראַקטירטע אַרבייטער, אין יענער צייט האָט מען געעפענט א סך נייע מעטאַל־גרובען אין די וועסט, געבויט נייע אייזענבאַנען, און איבערהויפּט ענטוויקעלט די אינדוסטרי, ארבייטער האָט מען גערארפט א סך, און פונדעסטוועגען האָבען זיך די קאַפּיטאַליסטען נאָר זעהר קנאַפּ באנוצט מיט דער נעלעגענהייט צו אימפּאָרטירען ארבייטער. די אונטערזוכונגען, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרען פון דער אימיגראַנטען־פּרעסרישער

קאָמיסיע, האָבען קלאָר באַוויזען, אַז סך־הכל זיינען אפשר אימפּאָר־טירט געוואָרען אין דער גאַנצער צייט עטלאַכע טויזענט אימיגראַנ־טען. אין קענעדע היינט־צו־טאָג איז דער געזעץ פּונקט דער היפּוך פון דעם היגען געזעץ, דאָרטען וויל דער געזעץ דוקא, אַז דער אי־מיגראַנט וואָס קומט אַן זאָל אין פאָראויס זיין פאַרזאָרגט מיט אַרבייט. אין קענעדע וואָלט זעהר לייכט געווען פאַר די אַמערי־קאַנער קאַפּיטאַליסטען צו גרינדען פאַבריקען און אימפּאָרטירען פּאַרקאָנטראַקטירטע אַרבייטער צו קאָנקורירען מיט די אַמערי־קאַנער פאַבריקען. מיט ביליגע אַרבייט וואָלט מען שוין ווי עס איז נעקענט בייקומען דעם טאַריף און אימפּאָרטירען די ביליגע וואַ־רע אַהערצו. חוץ דעם ווערען דאָך אַ סך אַמעריקאַנער פּראָדוק־טען געמאַכט פאַר אויסלאַנד, — אויב דער פאַבריקאַנט פון באָפאַ־לאָ קען קריגען ביליגערע אַרבייטער אין טאָראָנטאָ, טו קען ער דאָר־טען גרינדען אַן אָפּטיילונג וואָס זאָל פּראָדוצירען ספּעציעל פאַר דעם עקספּאָרט. פאַר וואָס טוט מען דאָס ניט? זיינען עפּעס די שכירות קלענער אין קענעדע ווי אין די פאַראייניקטע שטאַ־טען?

דער אמת איז, אַז עס וואָלט נעווען אַ משוגעת צו אימפּאָרטי־רען אַרבייטער, ווען עס קומען אַהער הונדערטער טויזענטער אַר־בייטער אויף זייערע אייגענע הוצאות. חוץ דעם וואָלט דאָך דער קאַפּיטאַליסט ניט געקענט זיין זיכער, אַז די אימפּאָרטירטע אַרביי־טער וועלען ביי איהם זיך שטעלען אַרבייטען פאַר דעם פּרייז אויף וועלכען זיי האָבען זיך באַדונגען. עס איז שוין נאָהענט פון הונ־דערט יאָר זינט עס זיינען דאָ אָבגעשאַפט געוואָרען די געזעצען מיט וועלכע מען האָט אַמאָל דאָ געקענט צווינגען אַ מענטשען צו אַר־בייטען, ווען ער וויל ניט. און זינט יענער צייט האָט מען אויפ־געהערט צו אימפּאָרטירען פאַרקאָנטראַקטירטע אַרבייטער.

אויסנאַמען זיינען מעגלאַך, פאַרשטעהט זיך, אָבער ווען מר. קאָמינעטי דערצעהלט אַז דעם לעצטען יאָהר האָבען זיינע מיטהעל־פערס געכאַפּט כמעט 3,000 פאַרקאָנטראַקטירטע אַרבייטער, ווערענד דעם פאָריגען יאָהר האָט מען געכאַפּט מיט 1,300 ווייניקער, לעגט זיך דאָס שוין ביי מיר ניט אויפ'ן שכל. צו דען האָבען די קאַפּיטאַליסטען ניט געוואוסט, אַז עס איז געקומען קיין וואַשינגטאָן אַזא שומר פון די אינטערעסען פון דעם אַמעריקאַ־נער אַרבייטער־קלאַס, ווי מר. קאָמינעטי? האָבען זיי ניט פאַרשטאַ־

נען, מיט וועמען זיי הויבען זיך אן? איך האב אבער א שטארקען חשר, אז פון די 1,300 כלומר'שט פארקאנטראקטירטע ארבייטער האבען א סך גאר ניט געהאט קיין שום קאנטראקטען, נאר מען האט זיי פארפלאנטערט ביי דעם עקזאמען. ווארים, אויב מען וויל, קען מען אזוי אויסטייטשען דעם געזעץ, אז יעדער אימיגראנט, וואס האט אין דער היים געקראגען א בריוול פון א היגען פריינט זיינעם, אז „נישקשה, קום, מיר וועלען שוין פאר דיר קריגען ארבייט", איז הייסט דאס א „פארקאנטראקטירטער" ארבייטער.

די אנפירער פון דער אגיטאציע פאר די באשרענקונג פון איינוואנדערונג, די אמעריקאנער טרייד־יוניאניסטען, האבען אין זינען צו פארשפארען די טירען פאר אויסלענדישע קאנקורענטען, צו מיידלאך וואס קומען אהער חתונה האבען, טשעפענען זיי זיך ניט. מר. קאמינעטי אבער געהערט צו יענעם סארט גאט'ס סטראפעס, וואס זוכען רק צו פארבעסערען יענעם'ס מאראל. דא איז געווען א מנהג, אז ווען עס קומט אן א יונגע אימיגראנטקע וואס האט דא א חתן, אדער א געליבטען, זאל מען דא אויף דער אימיגריישאן כטיישאן זיי חתונה מאכען און נאר דעמאלט איהר ארונטערלאזען ווען זי איז שוין אפיציעל א ווייבל. דאס געפעלט אבער ניט אונזער קאמישאנער־דזשענעראל. ער שלאגט פאר, אז קיין אימיגראנטקע „זאל ניט אריינגעלאזען ווערען אלס פרוי פון א היגען אויב זי האט מיט איהם אינגאנצען און פאלשטענדיק ניט חתונה געהאט" אין דער היים.

דריטער קאפיטעל

פלענער ווי צו באשרענקען די איינוואנדערונג.

זינט 1897 האט דער קאנגרעס דריי מאל אנגענומען א געזעץ צו פארשפארען די טירען פון אמעריקע פאר אימיגראנטען וואס קענען ניט לייענען — דער „ליטערארי טעסט“, און יעדען מאל איז דער ביל וועטירט געווארען: אין 1897 פון פרעזידענט קליוולענד, אין 1913 פון פרעזידענט טאפט און אין 1915 פון פרעזידענט ווילסאן. אין דעם מאמענט ווען דער קאפיטעל געהט אין דרוק, איז דער אימיגרעישאן ביל מיט דעם פונקט וועגען דעם בילדונגס־עקזאמען ווידער פאר'ן קאנגרעס. אלע ארגומענטען, וואס ווערען איצטער געמאכט קעגען דעם פונקט שיסען פארביי דעם ציעל. מען טענה'ט אז א מענטש וואס קען ניט שרייבען קען זיין אן ארענטלאכער מאן און א פעלשער פון טשעקס מוז דוקא קענען שרייבען. דאס איז אמת, אבער אויף דעם ענטפערען אייך בוירנעט מיט גאמפערס'ן, אז זיי ווילען ניט קיינע אימיגראנטען, זיי מעגען זיך זיין די פיינסטע לייט אין דער וועלט. מען טענה'ט, אז א מענטש וואס קען ניט לעזען קען זיין א גוטער ארבייטער. — מערקווירדיק! דערפאר וויל מען איהם דאך טאקע ניט, וואס ער איז א גוטער ארבייטער. אז ער איז א גוטער ארבייטער, וועט ער קאנקורירען מיט די היימישע ארבייטער, און דעריבער טאקע דארף מען איהם ניט אריינלאזען. ווען דער צוועק איז צו פארקלענערען די צאל אימיגראנטען, איז די פראגע איינציק, צי דער פונקט וועט דערגרייכען דעם צוועק, צי ניט. אויב יע, אויב איהר קענט באווייזען, אז א סך ערלאבע און פלייסיקע ארבייטער וועלען דורך דעם ליטעראסי טעסט ניט קענען אריינקומען אהער, האט איהר געגעבען דעם שטארקסטען ארגומענט צו גונסטען פון דעם בוירנעט־אימיגרעישאן ביל.

היינט אז אפילו די פריינט פון די אימיגראנטען געפינען פאר דיפלאמאטיש צו ערקלערען, אז זיי זיינען, ווי אלע גוטע בירגער, פאר א פארנינפטיקע באשרענקונג פון אימיגראציע, נאר זיי זיינען קעגען דעם, אז מען זאל ניט אריינלאזען קיין אימיגראנטען, וואס קענען ניט לעזען, איז דאך קלאר בעשיינפערלאך, אז מען וועט שוין געפינען ערגעץ א „פארנינפטיקען" מיטעל ווי אזוי צו באשרענקען די איינוואנדערונג. דער „ליטעראסי טעסט" איז דאך פארגעשלאגען געווארען נאר צוליב דעם, וואס עס איז זעהר לייכט איהם דורכצופירען, און מען מוז איינשטימען מיט דעם אימיגראנטען־פרעסערישען פראפעסאר ראס, אז אויב מען דארף יע קלענער מאכען די צאל פון אימיגראנטען, איז דער ליטעראסי טעסט אזא מיטעל וואס וועט פארשאפען די אימיגראנטען וועניקער צרות ווי יעדער אנדערער מיטעל: א מענטש וואס קען ניט לעזען וועט וויסען אז מען וועט איהם ניט אריינלאזען און וועט ניט פארלירען זיין לעצטען גראשען אויף א שיפס־קארטע.

פון דער אנדערער זייט, ווען מען טרייבט ניט דעם אימיגראנט פון דערהיים מיט פאגראמען, האט ער צייט זיך אויסצולערנען לעזען, איידער ער פארלאזט זיין היים. ווען די שונאים פון אימיגראציע וואלטען זיך אויף דעם אפגעשטעלט, וואלט נאך זיין נישקשה. די צרה איז אבער, אז זיי וועלען זיך אויף דעם ניט אפשטעלען. דערמיט וואס מען וועט פארשפארען די טירען פאר אימיגראנטען, וואס קענען ניט לעזען וועט מען העכסטענס אויספירען, אז די צאל איינוואנדערער וועט פון א מיליאן ארונטערפאלען ביז אכט הונדערט טויזענט א יאהר. דאס וועט אבסאלוט גארנישט ניט איבערבייטען אין דער אלגעמיינער לאגע פון די ארבייטער. עס וועלען בלייבען ארבייטסלאזע, ווי פריהער, די טראסטס וועלען האבען די זעלבע מאכט איבער די שכירות און ארבייטס־שטונדען, ווי ביז אהער. יענע, וואס גלויבען, אז מען קען העלפען די ארבייטער דורך דער באשרענקונג פון אימיגראציע, וועלען אין א פאר יאהר ארום ווידער אנהויבען צו שרייען, אז דער ליטעראסי טעסט איז ניט גענוג, מען דארף אנדערע, ווירקזאמערע מיטלען.

די אימיגרעיישאן קאמיישאן האט אויסגערעכענט א רייהע אנדערע מיטלען, וואס מען וואלט געקענט אנווענדען פאר דעמזעלבען צוועק. דער גרויסער אימיגראנטען־פריינט דער ניו־יארקער

קאנגרעסמאן בענעט, האט אין זיין מינאריטעטס־באריכט פארגע־שלאגען, אז מען זאל ניט אריינלאזען קיין בחורים, און צווייטענס, קיין פארהייראטע מענער, וועלכע קומען אהער אליין, אהן זייערע פאמיליעס. ווען זיין פלאן זאל אנגענומען ווערען, וואלטען פון יעדע פיר מאנדזבילען, וועלכע מעגען איצטער אריינקומען אהער, דריי מוזען זיצען אין דיר היים, — דער ליטעראסי טעסט וועט סך־הכל אויסשליסען איינעם פון די פיר.

די אינדאסטריאל קאמישאן, וואס פרעזידענט ווילסאן האט אנגעשטעלט אין 1913, איז אויך ארויס מיט פלענער, ווי צו בא־שרענקען די איינוואנדערונג. די קאמישאן, מוזט איהר וויסען, האט זיך געמאכט א שם פון שרעקלאכע רעוואלוציאנערן.

ערסטענס, זאל יעדער אימיגראנט אין דער צייט פון זעקס מאנאט ערקלערן, אז ער וויל ווערן א בירגער (ארויסנעמען די ערס־טע פייפערס); אויב ניט, טו זאל ער זיך פאריאווען ביי דער „פרא־פער אטאריטי“ (פאדלעזאשטשעיע נאטשאלסטווא) אלס א רייז־זענדער. ווער עס איז אובר דעם זאקאן, זאל ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד. ווער עס נעמט ניט ארויס זיינע ערסטע פייפערס אין דער צייט פון צוויי יאהר, זאל ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד. ווער עס האט יע ארויסגענומען די ערסטע פייפערס, אבער ער ווערט ניט קיין בירגער אין צייט, זאל ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד.

היינט, דארפט איהר וויסען, אז קיינער קען ניט ווערען א בירגער, אויב ער קען קיין ענגליש ניט רעדען. עס זיינען פאראן א סך אימיגראנטען, וואס זיינען שוין דא א צייט מיט יאהרען און קענען קיין ענגליש ניט. אזעלכע אימיגראנטען וועלען מעגען אפ־זיין העכסטענס אכטאלבען יאהר, — א האלב יאהר ביז די ערסטע פייפערס, און העכסטענס זיבען יאהר ביז וואנען עס געהט אויס די צייט צו נעהמען די צווייטע פייפערס, און דעמאלט אויב ער קען ניט ווערען קיין בירגער, וועט מען איהם ארויסשיקען. ווער עס איז איין מאל ארויסגעשיקט געווארען, זאל ניט טארען דעם צווייטען מאל אריינקומען אהער. אויב אזא פלאן וואלט אנגענומען געווארען, וואלטען א סך ארבייטער אין די קוילען־גרובען געמוזט ארויסגעשיקט ווערען. די ביסעלע איירישע און ענגלישע אימיגראנטען, וואס קומען נאך אהער, וואלטען געקענט ווערען בירגער און בלייבען דא.

ווען מען באטראכט דעם פּלאַן אפילו פון דעם שטאַנדפּונקט פון אַ רעסטריקשאַניסט, איז דאָס אַ פּשוט'ע פּאָליציייסקע רדיפה, וואָס קען קיינעם קיין נוצען ניט ברייגנען. עס וואָלט נאָר גע־בראַכט דערצו, אַז יעדער סלאַווישער אימיגראַנט וואָלט דאַ אָפּ־געוועזן אַכטאַלבען יאָהר און דערנאָך וואָלט איהם די אַמעריקאַנער רעגירונג וויסיעלאַיעט, ווי די רוסישע רעגירונג טוט איצטער מיט די אידען אין די מלחמה געגענדען. אויף די פּלעצער פון די ארויסגעשיקטע סלאַוואַקען וואָלטען קומען נייע סלאַוואַקען, ווידער אויף אַכטאַלבען יאָהר.

קיין אויסלענדער וואָלט ניט געטאָרט קומען אַהער אפילו ווי אַ געשעפטס־רייזענדער מער ווי אויף צוויי יאָהר, סיידען ער זאָל דאַ ווערען אַ בירגער. קענט איהר זיך פאָרשטעלען, ווי אַזאַ פּלאַן וואָלט זיך געפּאַסט פאר אַ היינטיקע קאַפּיטאַליסטישע לאַנד?

דערזעלבער פּאָליציייסקער גערוך שלאָגט אין נאָז פון אַ „קאָנ־סטרוקטיווען" פּלאַן, וואָס איז ערשינען אין דעם וועכענטלאכען זשורנאל „דהי ניו רעפּאַבליק", וואָס ווערט אַרויסגעגעבען פון די סאַמע פּני פון דער אַמעריקאַנער פּראָגרעסיווער באַוועגונג.

דער אַרטיקעל טראָגט די קעפּעל: „פּארלאַנגט אַ פּאָליסי בנוגע צו אימיגראַציע". דער אַרטיקעל דערמאָנט אייך אָן דער פּאַבעל וועגען דעם פוקס, וואָס האָט באַוויינט די אומגליקלאכע פייגאלאך וואָס זיינען געבליבען עלענדע יתומים אין זייער נעסט. נאָך דער מלחמה וועלען מיליאָנען מענטשען ווערען רואינירט און זיי וועלען זוכען צו ראַטעווען זיך דאַ אין אַמעריקע. עס איז אויף זיי אַ ביטערער רחמנות, אָבער מיר מוזען זיך ווערען געגען זיי, וואָרים „קיין מגפה איז ניט טויטלאכער ווי דער דלות".

דער עקזאַמען אין לייענען געפּעלט דעם שרייבער ניט. ער איז ניט בעסער, מיינט ער, ווי אַ געזעץ וואָס וואָלט אויסגעשלאָסען אַלע אימיגראַנטען מיט רויטע האָר, — עס וואָלט זיכער פאר־קלענערט די צאָל אימיגראַנטען, אָבער וואָלט אַזאַ געזעץ אריינגע־לאָזען אַהער די בעסטע פון די אימיגראַנטען? פרעגט ער. איז דער אימיגראַנט שולדיק, וואָס ער קען ניט לעזען, אָדער אפשר איז דאָס איינע פון די צרות, פון וועלכע ער האָט דעם מוט צו אַנט־לויפען? — כליפּעט דער פוקס ווייטער. איהם ווילט זיך בעסער „אַ ברייטערע פּאָליסי, אַ מער קאָנסטרוקטיווע, אַ מער מענטשלאָ־

כע, ניט אזא שטארק באשרענקענדע, ווי יענע וואס ווערט איצטער פארנעשלאגען".

וואס־זשע איז די דאזיקע פאליסי? ער וויל האבען „הויך־גע־בילדעטע און הויך־באצאלטע רעגירונגס־עקספערטען, וואס זאלען זיצען אין איראפא און זעהען זיך מיט דעם אימיגראנט עטלאכע מאנאט אדער אפילו עטלאכע יאהר איידער ער פארט ארויס; די רעגירונג זאל מיט איהם זיין אין בארירונג ווענינקסטענס פינף יאהר נאך זיין איינוואנדערונג, און אפשר גאר די גאנצע צייט ביז וואנען ער ווערט א בירגער. מיט אנדערע ווערטער, דער פלאן וואס מיר וואלטען געוואלט זעהן אויסגעארבייט, איז א סיסטעם פון אויפזיכט איבער דעם פרעמדען, פון עצה, פון שוץ, פון ערציהונג וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע ספעציעלע באדערפנישען און צו זיין באזונדערען געזעצלאכען שטאנד, א סיסטעם פאר זיין טובה, און פארבייגעהענדיק פאר אונדזער אלעמענס טובה... אזא סיס־טעם וואלט מען געקענט מאכען ארבייטספעהיק דערמיט, וואס מען זאל פארלענגערען ביז פינף יאהר די צייט, אין וועלכער די רעגי־רונג האט דאס רעכט ארויסצושיקען דעם אימיגראנט... די פעדע־ראלע רעגירונג וואלט געקענט אויסאיבען דיזעלבע פריינטלאכע אפיעקע איבער דעם אימיגראנט, ווי דער שטאט איבט איצטער אויס איבער א מינדעריעהריקער פערזאן. די רעגירונג וואלט גע־קענט פארשאפען ספעציעלע מיטלען פאר זיין ערציהונג, און זי וואלט געקענט פאדערען, אז אויב ער וויל פארבלייבען אין אמעריקע זאל ער ערווערבען א געוויסע בילדונג וואס איז נויטיק פאר אן ער־פאלג אין אמעריקע".

ווייטער געהען פארשידענע פלענער ווי אזוי צו העלפען דעם אימיגראנט דא אין אמעריקע: מען וועט איהם פארזארגען מיט עצות, מען וועט פאר איהם זוכען ארבייט, מען וועט איהם זאגען וואוהין ער זאל פארען און וואוהין ער זאל ניט פארען, מען וועט זוכען צו „פארטיילען" די אימיגראנטען, זיי זאלען ניט זיין צו גע־דיכט (ארער צו גרויס אין די אויגען) אין איין פלאץ א. אז. וו. די אלע פלענער זיינען אבער ביי דעם פראגרעסיוועז רעדאקציאנע־לען שרייבער פארבונדען מיט א גאנצען סיסטעם פון „פאליצעיסקע נארזאר".

באטראכט נאר וואס מען פלאנעוועט אינ'ם נאמען פון סא־ציאל־רעפארם. ערסטענס, דארף דער אימיגראנט געשטעלט ווע־

רעז אונטער „גלאסני נאדזאר" פון טשינאָווניקעס. ווי אזוי וועט מען דאָס קענען דורכפירען? ניט אַנדערס ווי יעדער אימיגראַנט וועט מוזען האָבען א ספּעציעלען פּאַספּאָרט וואָס ער וועט מוזען „יאווען" ביי די הויף־געבילדעטע און גוט־באַצאָלטע סאָציאַל־רע־פּאָרמערס. אין דער צייט פון די ערסטע פינף יאָהר וועט ער באַ־האַנדעלט ווערען ווי אַ מענטש וואָס איז נאָך ניט אַלט קיין איין־און־צוואַנציק יאָהר, — דאָס הייסט ווען ער וועט וועלען מאַכען ער־גענץ אַ קאָנטראַקט וועט ער מוזען אַנקומען צו די הויף־געבילדעטע אַפּיעקונעס זיינע, בכלל וועט ער איבער זיך ניט זיין קיין פולער בעל־הבית. נאָך פינף יאָהר וועט ער מוזען אויסהאַלטען אַן עקזאַ־מען און אויב ער וועט דורכפאַלען, וועט איהם די רעגירונג קענען ארויסשיקען „אדמיניסטראַטיוונים פּאָריאַדקאָם". אמת, דער סאָ־ציאַל־רעפּאָרמאַטאר וואָלט איהם געבען דאָס רעכט צו אַפּעלירען צו די קאָורטס.

אויף דעם אָבער וואָלט דער פּלאַן זיך ניט קענען אָפּשטעלען. מען קען דאָך נאָכ'ן נאָז ניט דערקענען, צי אַ מענטש איז נאָך אַן אימיגראַנט, צי ער איז שוין אַ בירגער, וועט מען מוזען געבען די סאָציאַל־רעפּאָרמערס דאָס רעכט צו פאָדערען ביי יעדערען אַ פּאָס, אָדער זיינע בירגער־פּאַפּירען. דאָס הייסט, ווען מען וויל זיין זיכער, אַז קיין אימיגראַנט וועט זיך ניט ארויסדרעהען פון דעם פּאָליציייסקען נאַדזאָר, וועט מען דאַרפען איינפירען דעם גאַנצען רוסישען סיסטעם פון פּאַספּאָרטען.

וואָס איז שייך דעם פּלאַן צו שטעלען מיליאָנען מענטשען אונטער דער אויפזיכט פון טשינאָווניקעס אין זייער טאָג־טעגלאכען געזעלשאַפטלאכען לעבען, טו איז ער שוין אויף אויסגעפּרובירט גע־וואָרען אין רוסלאַנד, אין דער צייט פון ניקאָלאַי דעם ערסטען. דאָרטען האָט די רעגירונג אויך געפּרופט צו פאַרזאָרגען מיט עצות און אַנדערע טובות די אידישע קאָלאָניסטען און די רוסישע פּויע־רים אויף רעגירונגס־לענדער. אפשר וואָלטען די אַמעריקאַנער סאָ־ישעל וואָירקערס זיך אויסווייזען פאַר בעסערע אַפּיעקונעס ווי די אַמאָליקע רוסישע טשינאָווניקעס. פון דער ערפאַרונג וואָס מען האָט ביז אַהער געהאַט מיט דער אַמעריקאַנער ביוראָקראַטיע וואָלט איך מורא געהאַט איבערצוגעבען מיליאָנען מענטשען אין די הענט

פון אַ מחנה טשינאַוואַניקעס, וואָס זאָלען איבער זיי מעגען שאַלטען און וואַלטען, און אויב מען פאָלגט זיי ניט, איז „פּאַשאָל!“ מען שרייבט אויף אייער פּאַס „נאָ וויעזד“ און גייט אַפּעליר צו די גע־ריכטען. פאַר אַמעריקאַנער אַדוואָקאַטען וואָלט דאָס געווען אַ גע־שעפט.

גאָר אַנאַנדערער פּלאַן קומט פון די סטעיטס ביי'ן ברעג פון דעם שטילען אָקעאַן, פון וואַנען עס האָט זיך אָנגעהויבען די גאַנצע אַגי־טאַציע פאַר די באַשרענקונג פון איינוואַנדערונג. זיי האָבען דורכ־געפירט דעם פאַרבאָט פון איינוואַנדערונג פון כינאַ, זיי האָבען געצוואונגען די אַמעריקאַנער רעגירונג אָפּצומאַכען מיט דער רע־גירונג פון יאַפּאַניע, אַז זי זאָל ניט געבען קיין פּאַספּאָרטען צו איהרע ארבייטער וואָס ווילען עמיגרירען קיין אַמעריקאַ. דאָס האָט אָבער געשאַפען אַ ביטערע שטימונג געגען די פאַראייניקטע שטאַטען צווישען דעם פאָלק אין יאַפּאַניע. די פראַגע איז באַ־האַנדעלט געוואָרען אין אַ רעפעראַט וואָס פּראָפעסאָר סמיט פון סיאַטעל, אין וואַשינגטאָן סטעיט, האָט פאָרגעלעזען פאַר דעם יעהרליכען מיטינג פון דער אַמעריקאַנער עקאָנאָמישער געזעלשאַפט אין סענט־לואי, אין דעצעמבער 1910.

פּראָפעסאָר סמיט, מוזט איהר וויסען, איז זעהר אַ ראַדיקאַלער מענטש. אין 1896 האָט ער פאַרלאָרען זיין שטעל אין אַ קאָלעדזש דערפאַר וואָס ער איז געווען צו ראַדיקאַל פאַר די בעלי־בתים איבער דעם קאָלעדזש. אין 1908 האָט ער פאַרעפענטליכט אַן אויסגע־צייכענטען בוך איבער דעם גייסט פון דער אַמעריקאַנער קאָנסטי־טוציע, וואָס פאַר דעם בוך האָט ער ווידער שיעור ניט פאַרלאָרען זיין שטעלע אין אוניווערסיטעט, אָבער ער איז אַן אַמעריקאַנער און ער קומט פון דעם ברעג פון שטילען אָקעאַן, און דאָס איז גענוג. ער סימפּאַטיזירט מיט דעם אַרבייטער־קלאַס, נאָר, נאַטירליך, מיט דעם אַמעריקאַנער אַרבייטער־קלאַס. די אַרבייטער פון די פּאַסי־פיק סטעיטס פאַרלאַנגען מען זאָל ניט אַריינלאָזען קיין געלע אַר־בייטער, איז פאַר איהם גאָר וועגען דעם קיין פראַגע ניטאָ, אַז דאָס דאַרף געטאָן ווערען. די פראַגע איז נאָר, ווי אַזוי? די צייט איז געקומען, זאָגט ער, ווען עס איז אונמעגליך פאַר די פאַראייניקטע שטאַטען צו מאַכען אַן אויסנאַהם קעגען די אַזיאַטישע פעלקער. אַמעריקע האָט אויפגעוועקט יענע פעלקער, זי האָט פאַרלאַנגט אַז

אפענע טיר אין אזיע, איצטער פילען די אזיאטישע פעלקער, אז זיי זיינען אויך בארעכטיקט צו דערזועלבער באהאנדלונג אין אינטערנאציאנאלע אנגעלעגענהייטען, ווי אלע אנדערע פעלקער. דער באיקאט פון אמעריקאנער ווארען אין כינא אין 1905 האט געגעבען אנצוהערענעס דעם אמעריקאנער פאלק, אז די אזיאטען וועלען ניט שווייגען. ווען די פאראייניקטע שטאטען וועלען אויסשליסען אזיאטישע איינוואנדערונג, וועלען כינא און יאפאניע אויסשליסען אמעריקאנער ווארען, און דאס וועט שעדיקען די אמעריקאנער אינדוסטרי. דערפון איז נאטירליך ניט געדרונגען פאר איהם, אז מען מוז יע אריינלאזען געלע ארבייטער, נאר פארקערט, אז מען מוז די זעלבע באשרענקונגען אנווענדען צוגלייך אויך אויף די איינוואנדערער פון איירא[פא].

א פלאן פאר דעם צוועק האט פארגעשלאגען אן אמעריקאנער מיסיאנער דר. גיוליק, וואס איז געווען אכט און צוואנציג יאהר א פראפעסאר אין יאפאניע און פארט איצטער ארום איבער'ן לאנד מיט זיין פראיעקט.

זיין פלאן איז אייגענטליך ניט ניי, ער איז שוין פארגעבראכט געווארען פאר דער אימיגריישאן קאמישאן. עס איז די בארימטע רוסישע „פראצענטען־נארמע“: מען זאל אריינלאזען נאר א געוויסען פראצענט אימיגראנטען פון יעדער לאנד, ניי אבער איז אין דעם ארגומענט פון דר. גיוליק, וואס ער מיינט דערמיט אויסצונעמען ביי יאפאניע, צו דערזועלבער צייט ניט אריינלאזענדיק קיין יאפאנעזער אימיגראציע. איהר וועט פרעגען, ווי? אט הערט. די יאפאנעזער, זאגט ער, זיינען א שטאלצער פאלק, זיי פילען זיך באליידיקט, וואס מען מאכט אויסנאמען ספעציעל געגען זיי, בעת מען לאזט אריין אימיגראנטען פון אנדערע לענדער. פארקערט, ווען מען זאל פאר אלעמען גלייך פארשפארען די טירען, וועלען זיי גארנישט ניט האבען דאגעגען, ווייל יאפאניע אנערקענט אליין, אז יעדע מלוכה האט דאס רעכט אינגאנצען צו פארשליסען זיך געגען פרעמדע.

אבער אינגאנצען פארשליסען די טויערען פון אמעריקא געגען אימיגראנטען ווילען אפילו די רעסטריקשאניסטען אויך ניט. זיי האבען גארנישט דאגעגען, אז עס זאלען אריינקומען אהער פריי

אַלע ענגלישע, דייטשע און סקאַנדינאַווישע אימיגראַנטען, ווייל זי
זיינען כלומרשט בעסערע אימיגראַנטען. אין דער אמת'ן האָט מ
זיי מער ליב דערפאַר, וואָס זיי קומען שוין מער ניט אין גרויס
צאָלען, ווי אַמאָל. אין יענע צייטען, ווען זיי פלעגען קומ
אהער אין גרויסע מאַסען, פלעגט מען ביי זיי געפינען פונקט ד
זעלביקע הסרונות, ווי איצטער ביי די אידען, די איטאַליענ
און די סלאַווען. דער אונטערשיד אָבער צווישען דעם קריסטליכ
מיסיאָנער און די טרייד־יוניאָן לידערס איז, וואָס זיי קומען אַרו
בולט און זאָגען: „מיר ווילען זיך מיט קיינעם ניט טיילען מיט
שטעלען". ווערענד ער האָט א שענעם תירוץ. מיר קענען ארי
לאָזען אהער נאָר אזוי פיל אימיגראַנטען, טענה'ט ער, וויפי
מיר קענען אַסימילירען. וואָרים אויב מיר זאָלען לאָזען אונדז
לאַנד פארפלייצט ווערען פון אימיגראַנטען, וואָס פארשטעהען נ
דעם גייסט פון אונדזער פאָליטישען סיסטעם, וועט אונדזער ד
מאָקראַטיע געהן צו גרונד. ווען אַ גרינער אימיגראַנט קומט אה
קומט ער פון אָנהויב אין באַרירונג נאָר מיט זיינע אייגענע לאַנ
לייט, זיי זיינען די רביים זיינע אין הלכות אַמעריקאַניזם. א
די עלטערע אימיגראַנטען זיינען פעהיג צו אַמעריקאַניזירען נאָ
געוויסע צאָל פון זייערע גרינע לאַנדסלייט. דעריבער מעג
אריינלאָזען גרינע אימיגראַנטען נאָר אין אַ באַשטימטער פ
פאָרציע צו די אויסגעגרינטע, וואָס האָבען זיך שוין געניג אַמער
ניזירט צו ווערען בירגער, און צו זייערע קינדער, — וואָרי
היגע געבאָרענע קינדער פון די אימיגראַנטען זיינען דער וויכט
טער אַמעריקאַניזירענדער עלעמענט. דר. גיוליק שלאָגט פאַר
פראָצענט אַלס די נאָרמע, אָבער ער באַשטעהט ניט אויף
צאָל פינף. אויב מען וועט ווייזען, אַז מען מעג אריינלאָזע
פראָצענט, קענט איהר דאָס אויך ביי איהם פועל'ן.

ער באַשטעהט אָבער אויף דעם פרינציפ פון גלייכהייט
אַלע פעלקער און ראַסען. אויב פינף פראָצענט, טו לאָז זיי
אַלעמען פינף, פאַר די יאַפּאַנעזער און די כינעזער צוגלייך מ
ווייסע פון אַלע נאַציאָנען. ער האָט פארבראַכט מער ווי א
פון זיין לעבען אין יאַפּאַניע און ער קען עדות זאָגען, אַז די
נעזער זיינען ניט וועניקער ציוויליזירט, ווי די ווייסע אימיגראַנ

ער האָט געערדט וועגען דעם פּלאַן מיט יאַפּאַנעזישע שט
לייט און כלל־טהוער, און זיי האָבען זיך אַלע אויסגעדריק

אויב אמעריקע געפינט פאר נויטיג צו בעשרענקען אימיגראציע, זייַ־
נען זיי מיט דעם פלאן גאנץ צופריעדען: נאציאנאלע עהרע איבער
אלעס!

לאמיר איצט איינקוקען זיך אין דעם חשבון. ווען מען זאל
ארייַנלאזען 5%, וועלען מעגען אריינקומען אהער אַן ערך 300,000
איירישע א יאהר, און איבער 300,000 דייטשען א יאהר, — אזעל־
כע צאלען זיינען קיינמאל ניט געקומען פון יענע לענדער אפילו אין
יענע יאהרען ווען די עמיגראציע פון דארטען האט דערגרייכט
איהר העכסטען פונקט. אין דעם לעצטען יאהר פאר דער מלחמה
זיינען געקומען אהער סך־הכל א פערטעל פון דער דאזיקער נארמע
איירישע און א צענטעל פון דער צאל דייטשען. דאס זעלבע איז
אויך מיט די סקאנדינאווישע לענדער, האלאנד, פראנקרייך און די
שווייץ. פארקערט פון איטאליע וואלטען געמעגט קומען 44,091,
ווערענד אין דעם לעצטען יאהר זיינען ארייַנגעלאזען געווארען נא־
הענט פון 300,000. דאס הייסט די צאל וואלט ארונטערגעהאקט
געווארען אויף 85%. פון רוסלאנד וואלט מען ארייַנגעלאזען
קנאפע 56,553, ווערענד אין דעם לעצטען יאהר פאר דער מלחמה
זיינען אנגעקומען 255,650. דאס הייסט מען וואלט פארשפארט
די טירען פאר דריי פערטל פון אלע אימיגראנטען פון רוסלאנד. פון
עסטרייך וואלטען געמעגט אנקומען אַן ערך א דריטעל, פון אונ־
גארן 7% פון די אימיגראנטען וואס קומען איצטער.

וואס איז שייך כינא, טו האט מען אפילו אונטער דעם איצ־
טיקען געזעץ אריינגעלאזען אין 1914 — 2502, לויט דעם פרא־
יעקט פון דר. גיוליק וואלט די צאל געפאלען ביז 1107 א יאהר.
פון יאפאניע זיינען אין דעמזעלבען יאהר געקומען אונטער דעם
„דזשענטעלמענס אגרימענט" צווישען די צוויי רעגירונגען 8,929
פריוועליגירטע אימיגראנטען, — לויט דעם נייעם פלאן וואלטען
געמעגט אריינקומען סך־הכל 1220, ד. ה. 14%. אבער די שטאל־
צע יאפאנעזער וואלטען זיין צופרידען, ווערענד איצטער פילען
זיי זיך באליידיגט.

דער עיקר פון דעם פלאן, ווי איהר זעט, איז אריינצולאזען
פרייַ די אימיגראנטען פון די פריווילעגירטע לענדער און פאר־
שפארען די טירען פאר די אירען, איטאליענער, סלאווען און די
יעלע.

פערטער קאפיטעל

פאָליטישע און רעליגיעזע עמיגראַנטען.

די אפיציעלע שטעלונג פון דער אמעריקאַנער רעפובליק איז נאך פון אלטע צייטען, אז זי איז אן עיר־מקלט פאר אלעמען וואס זוכען זיך צו ראַטעווען פון רעליגיעזע און פאליטישע פארפאלגונ־גען. אין די לעצטע יאהרען אבער באמערקט זיך אין דעם פרט אויך א רעאקציע.

אין די רעגירונגס־קרייזען האט מען דא ניט זעהר שטארק ליב די פרעמדע בונטאווישטשיקעס, ווארים זיי קומען אהער און אגיטי־רען דא פאר סאציאליזם, סינדיקאליזם און נאך ערגער.

דאס איז דער ריכטיקער גערוף פון דעם רעפארט פון דער אימיגרעישאן קאמישאן, וואס זי האט צוגעשטעלט צום קאנגרעס אין דעצעמבער 1910. אין דעם ראפארט ווערט דערצעהלט, אז דעם 23טען מאי 1906, האט דער סענאט אנגענומען א געזעץ, עס זאלען ניט ארייגעלאזען ווערען קיין איינוואַנדערער וואס קענען ניט לע־זען און שרייבען. אין דער רעפרעזענטאנטען־הויז איז עס אבער ניט דורכגעגאנגען, פארקערט, עס איז דארטען אנגענומען געווארען קאנגרעסמאן ליטאוער'ס אמענדמענט, אז אן איינוואנדערער, וואס איז אנטלאפען אהער פון פאליטישע אדער רעליגיעזע פארפאלגונ־גען זאל ניט צוריקגעשיקט ווערען צוליב דעם, וואס ער האט ניט קיין מיטלען, אדער וואס ער וועט אפשר ניט קענען מאכען א לע־בען. ווען דער סענאט און די רעפרעזענטאנטען־הויז זיינען ניט איניק, מוז די פראגע אנקומען אין א קאנפערענס־קאמיטע. דאר־טען האט מען געמאכט א קאמפראמיס: דער סענאט האט זיך אפ־געזאגט פון דער פארערונג, אז יעדער איינוואַנדערער זאל קענען לעזען און שרייבען, דערפאר האט זיך די רעפרעזענטאנטען־הויז

אפגעזאגט פון דער פאָדערונג אז די קרבנות פון פּאָליטישע און רעליגיעזע פאַרפאָלגונגען זאָלען אריינגעלאָזען ווערען אהער אומבאשרענקט. דאָס הייסט, די רעפּרעזענטאַנטען־הויז האָט אויס־געפירט, אז ניעגראַמאַטנע איטאַליענער, סלאָוואַקען און פּאָליאַקען, וואָס ארבייטען ביי די אייזענבאַנען, ביי דעם קוילען־טראָסט און דעם שטאָל־טראָסט, זאָלען אריינגעלאָזען ווערען פריי; צוליב דעם האָבען די פּאָלקס־פאַרטרעטער געמוזט מקריב זיין די „אונגעווינט־שטע" אידישע סטרייקערס און סאָציאַליסטען.

די אימיגרעישאָן־קאָמישאָן האַלט ניט דערפון, אז מען מוז מאַכען אַן אויסנאָם פאַר פאַרפאָלקטע אידען אָדער פּאָליטישע עמיג־ראַנטען. פּונקט פאַרקערט, צווישען די פּראָיעקטען פון דער קאָמי־שאָן געפינען זיך אַזעלכע באשרענקונגען, וואָס זיינען ספּעציעל צו־געפּאַסט צו רוסישע אידען און פּאָליטישע עמיגראַנטען.

די קאָמישאָן שלאָגט פאָר, אז דער פּרעזידענט זאָל שיקען שליחים אין „יענע מדינות, וואָס האָבען ריכטיקע פּאָליציייסקע רעיעסטערס", זיי זאָלען אָפּמאַכען, אז „איינוואַנדערער פון יענע מדינות זאָלען אריינגעלאָזען ווערען אין די פאַראייניקטע שטאַטען ניט אַנדערס ווי מיט א סווידעטעלסטווע, אז זיי זיינען ניט פאַר־משפּט געוואָרען פאַר אזעלכע פאַרברעכענס, וואָס צוליב זיי טאָרען זיי אהער ניט אריינקומען".

היינט וואו געפינט איהר נאָך אזוינע ריכטיקע פּאָליציייסקע רעיעסטערס, ווי אין רוסלאַנד! ס'הייסט, פּראָסט גערעדט, וועט יע־דער אויסוואַנדערער פון רוסלאַנד דאַרפען צושטעלען א „כאַראַשעיע פּאָוועדעניע" פון דער פּאָליציע, אנדערס וועט מען איהם ניט אריינ־לאָזען אהער. פאַרשטעהט איהר שוין, אז אַן אנטלאָפענער פון סי־ביר וועט מוזען אויסקלייבען אַזאַ לאַנד, וואָס פאָדערט ניט קיין הכשר פון א רוסישען פּאָליצמייסטער.

דיזע שטעלונג האָט געפונען אַן אָפּקלאַנג אין דעם פּאָליציי־סאָ־ציאָליסטישען „אוטלוק". אָט וואָס עס איז געשטאַנען אין זיינעם א לייטאַרטיקל:

„עס לעגט זיך גאָר ניט אויפ'ן שכל, פאַר וואָס דאַרף דיזע לאַנד נאָך ווייטער בלייבען א מ ק ו ם מ ק ל ט פאַר די אונ־טערדריקטע פון אַנדערע לענדער. אין מערב־איירָאָפּא איז שוין

אזא פּאָליטישע אונטערדריקונג ניטאָ, וואָס האָט געטריבען אויס־וואַנדערער צו אנטלויפען פון איירלאַנד, דייטשלאַנד און איטאַל־יען אין דער ערסטער העלפט פון דעם 19טען יאהר־הונדערט. עס איז שוין ניטאָ קיין הורטאַווע אונטערדריקונג פון פרייהייט, וואָס זאָל אונדז צווינגען צו עפענען אונדזערע טירען פאר אַלע אנטלאָפע־נע. נאָר אין רוסלאַנד הערשט נאָך אַ וואַיענער דעספּאָטיזם; נאָר דער רוסישער איד נויטיקט זיך נאָך אין אַ מקום מנוחה. אָבער מיר זיינען ניט מחויב, מיר האָבען אפילו קיין רעכט ניט צו לאָזען אונדזער גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטיק זאָל באַשטימט ווערען דורך סימפּאַטהיע צו איהם".

קלאָרע דבורים! דער רוסישער איד ווערט פארטריבען פון זיין היים דורך דעם רוסישען דעספּאָטיזם, פּונקט אַזוי ווי פריהער די ארמעניער פון טערקיי, אָדער ווי די דייטשע און איטאַליענישע רעוואָלוציאָנערען אַמאָל, אָבער דאָס איז ניט אונדזער דאגה.

די רעאַקציאָנערע פּראָיעקטען פון דער אימיגרעישאָן קאָמישאָן זיינען פאר דעם בלאָט נאָך ניט גענוג. „מיר מיינען, זאָגט ער, אז אונדזער רעגירונג קען געהן נאָך ווייטער. זי קען אָננעמען אַ סיסטעם פון פּאַספּאָרטען". אַ קונץ אָבער צו מאכען אַ פאַלשען פּאַס? דעריבער „דאַרף דער פּאַס צוגעשטעלט ווערען צום נאָהענטסטען אַמעריקאַנער קאָנסול, און ער דאַרף האָבען די געלעגענהייט צו אונטערזוכען, צי די פּאַפּירען זיי־נען די ריכטיקע, און וואָס פאר אַ סאָרט מענטש איז דער אייגענ־טימער זייערער". אַ רוסישען טשינאָווניק קען מען אָפּנאַרען, אָבער ניט אַן אַמעריקאַנער טשינאָווניק. אָבער הערט נאָר ווייטער.

איינע פון די אורזאַכען, פון אויסוואַנדערונג, זאָגט דער שריי־בער, איז די ליבע פון פרייהייט. „דיזע פרייהייטס־ליבע ברינגט צו אונדז די בעסטע און די ערגסטע לייט. די בעסטע זיינען יענע, וואָס זוכען אַ געלעגענהייט פאר זיך אַליין פריי צו ענטוויקלען זיך און פאר זייערע קינדער. די ערגסטע זיינען די, וואָס ווילען זיין פריי פון פּאָליציייסקער שפּיאָנעריי און פון דער שנעלער און קרעפ־טיקער אנווענדונג פון געזעץ, וואָס דאָס איז אין אמעריקע נאָר אונבאקאַנט. איינצופירען פּאָליציייסקע שפּיאָנעריי אין אַמעריקע וואָלט זיך קאָם לוינען, אפילו ווען דאָס וואָלט זיך געלאָזט איינ־פירען; אָבער פּאָליציייסקע שפּיאָנעריי וואָלט געקענט אַנגעווענ־

דעם ווערען מיט גוטע רעזולטאַטען צו באַשטימען ווער עס זאָל צוגעלאָזען ווערען אין אַמעריקע".

נאָך אַמאָל־זשע: איינפירען אַ שפּיאָנעריי דאָ אין אַמעריקע וועט ניט געהן... אבער אין רוסלאַנד קען דער אַמעריקאַנער קאָנ־סול מושוה ווערען מיט דער אָכראַנקע, זי זאָל איהם ליפערען ספּראַווקעס וועגען יעדען אויסוואַנדערער. איז דער אויסוואַנדע־רער פון די „בעסטע לייט", וואָס זוכען נאָר אַ שטיקעל פּרנסה פאַר זיך און פאַר זייערע קינדער, איז אָלל־רייט; ווען עס וועט זיך אָבער אַקאַזשען, אַז ער איז פון יענער חברה וואָס ליבען ניט אַז אַ שפּיאָן געהט נאָך זיי נאָך אויף יעדען שריט און טריט, טו זאָל ער זיך אומזיסט ניט מטריח זיין.

עס קומט מיר אין זינען דעם רוסישען שרייבער שטשעדרין'ס סאַטירע אויף דעם רוסישען סיסטעם פון שפּיאָנעריי: „אויב די נשמה דיינע איז ריין, טו למאי זאָלסטו איהר ניט געבען איבער־לייענען?" ווער וואָלט זיך ווען געקענט פאָרשטעלען, אַז אַ קאַרי־קאַטור אויף דעם רוסישען דעספּאָטיזם זאָל גאַנץ ערנסט געפּרע־דיקט ווערען אין אַן אַמעריקאַנער וואָכענבלאַט, וואָס איז כלומר'שט „פּראָגרעסיוו"?

זינט פּרעזידענט מאַק'קינלי איז דערשאָסען געוואָרען, אין 1901, זיינען דאָ איינגעפירט געוואָרען באַשרענקונגען געגען פּאָ־ליטישע עמיגראַנטען. אַנאַרכיסטען ווערען ניט אַריינגעלאָזען, און אויב זיי קומען אַריין און מען געפינט זיי אויס, ווערען זיי אַרויס־געשיקט. אַזעלכע פעלע זיינען דאָ שוין פאָרגעקומען. דער נאָ־מען „אַנאַרכיסט" ווערט אַזוי ערקלערט אין דעם געזעץ, אַז ער קען אָנגעווענדעט ווערען אויף יעדען טעראָריסט. דער איצטיקער געזעץ מאַכט אַן אויסנאַם צו גונסטען פון אַזעלכע אימיגראַנטען וואָס האָבען באַגאַנגען „אַ ריין פּאָליטישען פאַרברעכען, וואָס איז מאָ־ראַלי'ש ניט שענדלאַך". אונטער דעם דאָזיקען געזעץ האָט מען דאָ געמאַכט טראָבעל ביים אַריינפאָהרען דעם געוועזענעם פּרעזידענט פון ווענעסועלאַ, דעם געוועזענעם פּרעזידענט פון ניקאַראַגואַ און דער פירערין פון די ענגלישע סאַפראַדזשעטקעס, מיסיס פּאַנק־הורסט, וואָס דאָס שטימט שוין גאָר ניט מיט דער כלומר'שטיקער פריינטלאַכקייט צו פּאָליטישע עמיגראַנטען.

אונדזער רעגירונג האָט געפונען, אַז די פירונג פון די סאַפּראַ־

דזשעטקעס איז „מאָראַליש שענדלאַך“, אַז פּרעזידענט זעלאיא האָט באַגאַנגען אַ מאָראַליש שענדלאַכען פאַרברעכען, זייענדיק אין אַמט, ווען ער האָט געהייסען אויפהיינגען זיינעם אַ פּאָליטישען געגנער און אַז. וו. אויף דעם גרונד פון דעם פּונקט קען מען אויסשליסען אַ סך רעוואָלוציאָנערען, ווייל אין דער צייט פון אַ רעוואָלוציע, ווי אין דער צייט פון מלחמה, ווערען פון די רעוואָלוציאָנערען באַגאַנגען אַזעלכע אַקטען, וואָס אונטער געוועהנלאַכע אומשטענדען איז עס אַ פאַרברעכען צו טאָן. הרג'ענען אַ מענטשען, אָדער אַוועקנעמען ביי איהם זיין אייגענטום, איז אַ פאַרברעכען, אָבער אין אַ רעוואָלוציע שיסט איין צד אין דעם אַנדערען, און רעוואָלוציאָנערען ראַבירען קראָמען וואו עס ווערט פאַרקויפט געוועהר. לויט דעם איצטיקען געזעץ, אַלזאָ, קענען אַהער אַריינקומען פריי נאָר אַזעלכע מענטשען וואָס האָבען ניט מער ווי גערעדט און געשריבען געגען זייער רעגירונג. און אפילו אין דעם איז פאַראַן אַ באַשרענקונג, וואָרים דער איצטיקער געזעץ לאָזט ניט אַריין קיין טעראָריסטען. ווען אימיצער זאָל מסר'ן אַ רוסישען טעראָריסט אין דער צייט פון די ערסטע דריי יאָהר נאָך זיין אָנקומען, קען ער אַרויסגעשיקט ווערען אין די לאַנד, וואו ער האָט זיך געזעצט אויפ'ן שיף.

דאָס איז נאָך אָבער אויך ניט אַלץ. לויט דעם עקזיסטירענדען געזעץ, ווען איינער אַ היגער העלפט אַן אויסלענדישען טעראָריסט קומען אַהער, איז ער אויך אַ פאַרברעכער און עס קומט איהם דערפאַר „ניט מער ווי באַצאָלען פינף טויזענט דאָלאַר שטראָף, אָדער ניט מער ווי אָפּצוזיצען פינף יאָהר אין פּריזאָן, אָדער ביידע זאַכען“. געדענקט, עס געהט דאָ ניט אום איינעם וואָס איז אַליין פאַרמישט געווען אין אַ טעראָריסטישען אַקט, עס איז גענוג אַז ער גלויבט, אַז עס איז רעכט געווען צו הרג'ענען פּלעווע'ן.

דערצו האָט נאָך בוירנעט'ס אימיגריישאָן ביל צוגעלעגט אַ פאַרבאָט אַריינצולאָזען אימיגראַנטען וואָס „לערנען אַז מען מעג אונגעזעצלאַך פאַרניכטען אייגענטום“, — דאָס מיינט מען די כאַפּראַדזשעטקעס. ווייטער איז די צייט, ווען די רעגירונג קען כאַפּען אַן אימיגראַנט און איהם אַרויסשיקען אַלס אַ טעראָריסט, פאַרלייענגערט געוואָרען פון דריי ביז פינף יאָהר.

מילא, אָפּטימיסטען װעלען זאָגען, אַז מען דאַרף ניט זעהר ערנסט נעמען װאָס עס שטעהט אויפ'ן פּאַפּיר, — אָט איז שוין זיבען יאָהר אװעק זינט די אַלע פּונקטען שטעהען אין דעם געזעץ און דערװײלע האָט מען קײנעם ניט געטשעפּעט. דאָס איז דער־פאַר, װאָס די רעגירונג האָט קײן מיטעל ניט אויסצוגעפינען, אַז ערגעץ אַ רוסישער סימפּאַטיזירער מיט דער טעראָריסטישער טאַק־טיק האָט אָפּגענאַרט דעם אימיגרעישאָן אינספּעקטאָר אַרײנקומענ־דיק אַהער. דער בוירנעט־דילינגהאַם ביל אָבער האָט קעגען דעם אויך אַ מיטל: אין דעם נײנצענטען פּאַראַגראַף װערט באַשטימט, אַז אויב אַן אימיגראַנט װעט אין די ערסטע פינף יאָהר נאָך זײן אַנקומען „לערנען אַז מען דאַרף אַרונטערװאַרפען מיט געװאַלט די רעגירונג פון די פאַראײניקטע שטאַטען", דאַרף ער אַרויסגעשיקט װערען פון לאַנד. איך װיל איהר זאָלט גוט באַטראַכטען װאָס דאָס מײנט.

די סאָציאַליסטישע פּאַרטײען רײדען װעגען „אַ רעװאָלוציאָן", זיי לערנען, אַז דער קאַפּיטאַליזם מוז אָבגעשאַפט װערען דורך אַ „רעװאָלוציאָן". דער אויסדרוק װערט אויסגעטײטשט אויף פאַר־שידענע אופנים. אײנע זאָגען, אַז דאָס װעט זײן אַ געזעצלאַכע רעװאָלוציאָן: װען די גאַנצע רעגירונג װעט זײן אין די הענט פון די סאָציאַליסטען, װעט מען דעמאָלט ערקלערען אַלע קאַפּיטאַליס־טישע געשעפטען פאַר קהל'שע אײגענטום, און די קאַפּיטאַליסטען װעט מען דערפאַר קײן סענט ניט באַצאָלען. די אײנגעװאַנדער־טע סאָציאַליסטען װאָס קומען פון מאָנאַרכיסטישע לענדער זײנען ניט אַזוי געזעצליבענד און זאָגען אָפּטמאָל, אַז דער קאַפּיטאַליזם װעט מוזען אָפּגעשאַפט װערען דורך אַ פאָלקס־אויפשטאַנד אפילו אין די פאַראײניקטע שטאַטען. נו, אויב דער בוירנעט־דילינגהאַם ביל װעט דורכגעהן, װעט מען פאַר אַזאַ רעדע מעגען אַן אײנגעװאַנ־דערטען רעדנער אַרויסשיקען פון די פאַראײניקטע שטאַטען.

דער איצטיקער געזעץ געגען „אַנאַרכיזם" גיט דער רעגירונג די מאַכט צו אַרעסטירען אַן אײנװאַנדערער און איהם אַרויס־פּטור'ן אַזוי װי אין רוסלאַנד. װען ער זאָל באַגעהן אַ גנבה אָדער אַ מאָרד, טאָר מען איהם ניט באַשטראָפען אָהן אַן עפענטלאַכען פּראָצעס פאַר אַ דזשורי. װען אָבער ער װערט באַשולדיקט, אַז ער איז אַן אײנגעװאַנדערטער „אַנאַרכיסט", זײנען פאַר איהם ניטאָ

קיין שום געזעצלאכע גאראנטיעס, ער ווערט באשטראפט „אדמיניס־
טראטיוונים פאריאדקאם".

פון דער אדמיניסטראציע אויף אלע עפענטליכע מיטינגען. יעדער

בוירנעט'ס אימיגריישאן ביל וויל אויסברייטען דיזע מאכט
אימיגרעישאן אינספעקטאר וועט האבען דאס רעכט צו ארעסטי־
רען יעדען רעדנער אויף דער אנקלאגע, אז ער האט אויפגערייצט
דעם עולם אונטערצואווארפען מיט גוואלט די רעגירונג פון די פאר־
איי‌ניקטע שטאטען.

אין דער צייט פון דעם סטרייק אין לארענס האט איינער
פון די שותפים פון דעם וואולען־טראסט ערקלערט דורך דער פרע־
סע, אז מען וועט זעהען די אנפירערס פון דעם סטרייק ארויסצו־
שיקען אלס איינגעוואנדערטע אנארכיסטען. דאס איז דעמאלט
געבליבען א סטראשונעק, ווארים עס וואלט שווער געווען צו דער־
ווייזען, אז זיי זיינען געווען „אנארכיסטען" אין דער צייט ווען זיי
זיינען אהער אנגעקומען. דער בוירנעט־דילינגהיים ביל וועט געבען
א מיטעל דאס איינצופירען, שטיצענדיק זיך אויף דעם וואס דער
איינגעוואנדערטער סטרייקער האט דא גערעדט. די מעשיות וואס
די דעטעקטיווס האבען דערצעהלט אין דער צייט פון דעם סטרייק
אין באטערסאן וואלטען געווען גענוג ארויסצושיקען פון אמעריקע
יעדען סטרייק־פירער, וואס איז נאך ניט אפגעווען אין אמעריקע קיין
פולע פינף יאהר. איהר קענט פארשטעהן וואס פאר א ווירקונג
אזא געזעץ קען האבען אויף דער ארבייטער־באוועגונג. אט דאס
איז דער ביל וואס האט געקראגען די איינשטימיקע אונטערשטי־
צונג פון דער אמעריקאן פעדערעישאן אוו לעיבאר ביי איהרע קאנ־
ווענשאנס.

פירטע אפטהיילונג

די שטעלונג פון די אמעריקאנער סאציאליסטען צו עמיגראציע.

1

די אינטערנאציאנאלע קאנגרעסען און די אמעריקאנער ס. פ.

די פראגע וועגען אימיגראציע איז צום ערסטען מאל אויפגעהויבען געווארען אויף דעם אינטערנאציאנאלען סאציאליסטישען קאנגרעס אין אמסטערדאם אין 1904, ווען מארים הילקוויט*) האט געמאכט דעם פארשלאג, אז דער קאנגרעס זאל זיך אויסשפרעכען פאר די באשרענקונג פון דער איינוואנדערונג פון „ריקשטענדיקע ראסען“. דער פארשלאג איז געקומען גאר אונגעריכטערהייט, געגען איהם זיינען ארויסגעטראטען אנדערע אמעריקאנער דעלעגאטען, דר. אננא אינגערמאן און ניקאלאס קליין, ביידע רוסישע אידען, אזוי ווי מארים הילקוויט. דער קאנגרעס האט דעמאלט באשלאסען, אז אזוי ווי די פראגע איז א נייע און מוז גוט דורכגעטראכט ווערען, זאל מען זי אפלעגען ביז דעם נעקסטען קאנגרעס.

ביי דעם קאנגרעס אין שטוטגארט אין 1907 איז הילקוויט ארויסגעקומען אין דעם נאמען פון דער עקזעקוטיווע פון דער אמעריקאנער סאציאליסטישער פארטיי, מיט א רעזאלוציע, וועלכע איז געווען גערינכטעט געגען די איינוואנדערונג פון „ריקשטענדיקע ראסען“, אבער ער איז נידערגעשטימט געווארען מיט א מאיאריטעט פון ניין־צענטל פון אלע דעלעגאטען. הילקוויט האט ערקלערט, אז זייענדיק א גוטער סאציאלדעמאקראט וועט ער פאלגען דער מאיאריטעט און זוכען איבערציינגען זיינע גענאסען אין אמעריקע, אז זיי דארפען זיין פאר פרייע איינוואנדערונג.

---

*) דער דעלעגאט פון דער סאציאליסטישער ארבייטער פארטיי

אבער זיינע געגאַסען אין אַמעריקע זיינען מיט איהם גאָר ניט געווען איינפערשטאַנען. די היגע פּאַרטיי האָט נאָך פאר דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס אין שטוטגאַרט אַנגענומען א רעזאָלוציע קעגען אַזיאַטיישע איינוואַנדערונג; נאָך דעם קאָנגרעס האָט די היגע סאָציאַליסטישע פּרעסע גערעדט קעגען די שטעלונג פון די אייראָפּעאישע סאָציאַליסטען, און די „ניו־יאָרקער פאָלקס־צייטונג“ האָט געזאָגט, אַז זי איז שטאָלץ דערמיט.

דער אָנפירער פון דעם קאַמפּף געגען דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס איז געווען וויקטאָר בערגער פון מילוואָקי: אין אַן אַרטיקעל אין דעם „סאָשעל דעמאָקראַטיק העראָלד“, האָט ער געלאָזט וויסען, אַז „מיר“ ווילען האַלטען פאר דעם עכטען אַמעריקאַנער פּראָלעטאַריאַט.

„מיר האָבען ווילקאָמען געהייסען זעקס מיליאָן אימיגראַנטען אין די לעצטע זעקס יאָהר. די מערסטע פון זיי זיינען געווען סלאַווען, גריכען, איטאַליענער און רוסישע אידען. זיי זיינען אַלע פרעמד צו אונדזער אַרט דענקען און אונדזער אַרט לעבען. נאָר א משוגע'נער אָדער אַ שופט קען באַהויפּטען, אַז דאָס האָט ניט אַרונטערגעדריקט דעם לעבענס־סטענדאַרד פון דעם אַמעריקאַנער אַרבייטער. עס האָט איהם יאָ אַרונטערגעדריקט. עס האָט אַרונטערגעשטופּט אונזער אַרבייטער אומעטום, אין די בערג, אין דער פאַבריק, פונדעסטוועגען האָבען די אָרגאַניזירטע אַרבייטער עס דערלאָזען. אָבער אַלע אַרבייטער, אָרגאַניזירטע און אונאָרגאַניזירטע, ווילען ציהען דעם גרענעץ קעגען אַזיאַטישע אימיגראַציע“.

דעם פּרינציפּ פון אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט פון דעם פּראָלעטאַריאַט ערקלערט בערגער פאר אַ „פּוסטע פראַזע פון אינטעליגענטען“. ער שליידערט אין די סאָציאַליסטישע רייהען די באַשולדיגונג, אַז עס געפינט זיך צווישען זיי „צופיל היפּאָקריטסטווע“ אין דיזער פראַגע:

„זיי וואַגען ניט צו זאָגען דעם אמת — אַז דאָס איז א ראַסען־פראַגע און אַז מיר ווילען מוזען ברעכען מיט א דאַנטע ווען עס איז ניט אין דעם פאַל“.

בערגער אליין האָט ניט געוואַרט אויף אנדערע, ביז וואנען זיי וועלען ברעכען מיט דער דאָגמע, ער איז געווען צופרידען מיט די פּאָגראָמשטשיקעס פון וואַשינגטאָן סטעיט און בריטיש קאָלומביא, וועלכע האָבען אַרויסגעטריבען די יאַפּאנעזער און אינדוסען:

„עס איז גוט — שרייבט ער — וואָס דיזע רויהע וועסטליכע אַרבייטער האָבען אויף זייער אייגענעם אופן צוגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון די פאראייניקטע שטאַטען און בריטיש קאָלומביא צו דער אַזיאַטישער פראַגע“.

„דער קערן פון דער פראַגע — זאָגט ער ווייטער — איז צי די פאראייניקטע שטאַטען און קענעדע זאָלען בלייבען אַ ווייסע לאַנד, אָדער זיי זאָלען באַזעצט ווערען פון אַ געלבלאַך־שווארצע ראַסע אַ ביסעל פאַרווייסט“*).

אַלזאָ אַמעריקא'ס בייטראַג צו דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזם איז, אַז דער סאָציאַליזם קען פאראייניקט ווערען מיט ראַסען־האַס און סימפּאַטיע צו פּאָגראָמען.

די אורזאַכען פון דער דאָזיגער שטעלונג האָט דער סאָציאַליסטישער פירער אַרויסגעזאָגט גאַנץ אָפען: א. פ. אָוו ל., א קאָנסערוואַטיווע קערפּערשאַפט, און די וועסטערן פעדערעישאָן

*) דער סאָציאַליסטישער פירער דערצעהלט, אַז די „געלערנטע“ זאָגען בלומרשט, אַז די אנאַטאָמיע פון די יאַפּאנעזער איז מער עהנלאַך צו מאַנקים אידער די אַנאַטאָמיע פון דער ווייסער ראַסע. ווער זיינען די „געלערנטע“, זאָגט ער ניט אויס. פונקט דאָס זעלבע האָט מיט אַ פּאָר יאָהר פריהער געזאָגט דער דעמאָקראַטישער קאָנגרעסמאַן פון אלאַבאַמא דזשאָן שארפּ וויליאמז, אַ געוועזענער שקלאַפענהאַלטער, וועגען די ניגערס. פארשטעהט זיך, קעגען די נאַטור קענט איהר עפּעס טאָן? ווען די „געלערנטע“ זאָגען אונדז, אַז די יאַפּאנעזער זיינען פון דער נאַטור אַ ניעדריקע ראַסע אידער מיר, קומט אויס, אַז „די ראַסען־פראַגע איז אַ פראַגע פון ציוויליזאַציאָן“. פונקט דאָס זעלבע זאָגען אויך די ניגער־פרעסער פון די סויט.

און מיינערס, א סאציאליסטישע,*) זיינען קעגען אזיאטישע איינ־וואנדערונג, אלזא „פון א פאליטישען שטאנדפונקט איז עס א ריי־נער משוגעת" פאר די אמעריקאנער סאציאליסטישע פארטיי אנ־צונעמען דעם שאנדפונקט פון דעם שטוטגארטער אינטערנאציאנא־לען קאנגרעס. דאס הייסט, די אמעריקאנער ארבייטער זיינען אנ־געפילט מיט דעם ראסען־האס פון דער רוסישער שווארצער מאה, דעריבער מוזען די אמעריקאנער סאציאליסטען אויך אנעמען א שווארץ־מאה'דיקע שטעלונג אין דער פראגע וועגען אינטערנאציא־נאלער סאלידאריטעט!

עס וואלט זיין א טעות צו באשולדיקען אין דערין בערגער'ן פערזענלאך. זיין פערזאן האט דערמיט גארנישט צו טאן, זיין לאגיקע איז די לאגיקע פון יעדען פארטיי־פאליטישען. פאר יעדען פאליטי־שען איז זיין פארטיי בילכער פאר אלעס: אויב זיין פארטיי קען געווינען וואוטס דערמיט, וואס זי וועט אנעמען א געוויסע פאדע־רונג אין איהר פלאטפארמע, מאכט פאר איהם גאר ניט אויס וואס די פאדערונג שטעהט אין ווידערשפרוך מיט זיין גאנצען פאליטישען פראגראם.

ווען מען וויל זיין קאנסעקווענט, טו שטעלט זיך א קשיא: פארוואס זאלען די אמעריקאנער ארבייטער זיין אזוי גוטהארציק צו די רוסישע אידען, למשל, וואס דריקען ארונטער דעם אמעריקא־נער סטענדארד פון לעבען. צי עס וועלען אהער קומען מיליאנען אי־מיגראנטען פון טשיינא (קיטיי), אינדיע און יאפאניע, ווייסען מיר דערווייל נאך ניט. עס איז געווען א צייט, ווען די איינ־וואנדערונג פון טשיינא איז געווען פריי, דאס איז געווען ניט מער ווי עטלאך' און צוואנציק יאהר צוריק, די קאפיטאליסטישע אינ־דוסטרי האט דאמאלס געדארפט בילינע הענט, אקוראט אזוי ווי היינט, און פון דעסטוועגען זיינען קיין מיליאנען פון טשיינא ניט געקומען. ביז 1906 איז די אימיגראציע פון יאפאניע געווען גאר פריי, און די אימיגראציע פון אינדיע איז נאך עד היום פריי, — וואו זיינען די מיליאנען? צו דערזעלבער צייט זיינען אין עטלאכע

---

*) זינט דער צייט ווען דיזע שורות זיינען געשריבען געווארען (דעם 7טען דעצעמבער 1907), האט זיך די וועסטערן פעדערעישאן אויס־געוויזען פאר א געוועהנלאכע מאשין פון יוניאן־ביוראקראטען.

יאהר אַנגעקומען מיליאָנען איטאַליענער, סלאַווען און רוסישע אי־דען, וואָס „נאָר אַ משוגע'נער אָדער אַ שופט" קען לייקענען אַז דאָס האָט ניט געשאַדט דעם אַמעריקאַנער ארבייטער. שטעלט זיך די קשיא: וואָס איז דער זינן צו שרייען גוואלט קעגען די פּאָר הונדערט טויזענט געלע שונאים פון דעם אַמעריקאַנער ארבייטער און צוזעהען קאַלטבלוטיק ווי מיליאָנען רוסישע אידען רייסען ביי איהם ארויס די שטיקל ברויט פון מויל? ער זוכט חן ביי דער אַמעריקאַן פעדערעישאַן אָוו לעיבאָר, אָבער דיזע אָר־גאַניזאַציע פּאַרלאַנגט די באַשרענקונג פון איינוואַנדערונג פון אייראָפּאַ אויך. בערגער'ן ווילט זיך אריינכאַפּען פאר זיין פּאַרטיי די וואוטס פון די קאָנסערוואַטיווע טרייד־יוניאָניסטען, — לכאי־זשע זאָל ער בלייבען שטעהן אין מיטען וועג? אַוועק מיט די רוסישע אידען, וואָס דריקען אַרונטער בערגער'ס אַמעריקאַנער סטענדאַרד!

„מיר קענען אויסלערנען די סיציליאַנער, די גריכען און די רו־סישע אידען", ענטפערט ער אים נאָמען פון די אַמעריקאַנער סאָ־ציאַל־דעמאָקראַטען. אָבער די טרייד־יוניאָניסטען ווילען גאָר ניט זיין קיין לעהרער. אויב עס איז אמת, ווי בערגער האָט געסטראַשעט, אַז די אַמעריקאַנער אַרבייטער וועלען מאַכען אַ פּאָגראָם אויף די סאָציאַליסטען, ווען יענע וועלען זיין פאר די פרייע איינוואַנדע־רונג פון די יאַפּאַנעזער, טו פאַרוואָס זאָלען די עכט־אַמעריקאַנישע „אַרבעטאַרערס" ניט מאַכען אַ פּראָגראָם אויף די סאָציאַליסטען וואָס נאַראיען זיי אַ קנעלונג מיט אנדערהאַלבען מיליאָן איראָפּעאי־שע אימיגראַנטען?

מיר וועלען ווייטער זעהען, אַז דער אַרויסטרעטען געגען די געלע אימיגראַציע איז נאָר געווען דער ערסטער שריט אויף דעם לאָגישען וועג, וועלכער האָט מיט דער צייט געבראַכט די אַמעריקאַ־נער סאָציאַליסטען צו אַן אַלגעמיינער שטעלונג געגען אימיגראַציע בכלל.

.2

די פּאַרטיי עקזעקוטיווע געגען דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס.

די נאַציאָנאַל עקזעקוטיווע פון דער אַמעריקאַנער סאָציאַליס־טישער פּאַרטיי האָט באַשלאָסען, אַז זי וועט די רעזאָלוציע פון

דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליסטישען קאָנגרעס וועגען אימיג־ראַציע ניט פאָלגען. דערמיט האָט זי באוויזען, אַז די סאָציאַליס־טישע פאַרטיי, פונקט ווי די אַלטע פּאַרטייען, איז צופרידען אויס־צובייטען אויף אַ פאַר וואוטס איהרע פּרינציפּען. אַז די גאַנצע אַגיטאַציע נעגען אימיגראַציע איז רעאַקציאָנערער האַמבאַג, האָט דאָך געמוזט קלאָר זיין פאַר אַ פּאַרטיי, וואָס איז דעם וויסענ־שאַפטליך־סאָציאַליסטישען תנ״ך׳ס אַן איניקעל, ווי יענער איך האָט זיך בארימט. דערצו נאָך האָט דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס מיט דער אַמעריקאַנער פּאַרטיי גאַנץ גוט געלערענט בלק.

די ביוראָקראַטישע נשמות האָבען זיך פאַרענטפערט מיט דעם תירוץ, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס האָט קיין „יורסדיקציע“ ניט אין די היימישע געשעפטען פון דער אַמעריקאַ־נער פּאַרטיי. מילא, ערסטענס, איז דאָס אויך פאַלש. ווער עס האָט נאָר אַביסעל שטודירט דאָס אינטערנאַציאָנאַלע רעכט, פאַר־שטעהט, אַז אימיגראַציע איז אַן אינטערנאַציאָנאַלע פראַגע. אַזעלכע זאַכען ווערען באַשטימט דורך אינטערנאַציאָנאַלע טראַקטאַטען. אין דער סאָציאַליסטישער וועלט ווערען אויף דערויף אָפּגעהאַלטען אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען. עס האָט זיך דאָ געהאַנדעלט ניט נאָר אום די אינטערעסען פון דעם אַמעריקאַנער פּראָלעטאַריאַט, אָבער אויך פון דעם יאַפּאַנישען און אָסט־אינדישען פּראָלעטאַריאַט. אי יאַפּאַניע, אי אָסט־אינדיע זיינען געווען פאַרטראָטען אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליסטישען קאָנגרעס צוגלייך מיט די פאַראייניקטע שטאַטען. די סאָציאַליסטישע פאַרטרעטער פון דעם אַמעריקאַנער פּראָלעטאַריאַט האָבען געוואָלט פאַרשפּאַרען דעם איינגאַנג אין אַמעריקע פאַר דעם יאַפּאַנישען פּראָלעטאַריאַט. איז דאָס ניט אַן אינטערנאַציאָנאַלע אַנגעלעגענהייט? דער בעסטער באַוויז איז, וואָס די אַמעריקאַנער סאָציאַליסטישע פּאַרטיי האָט דאָך אַליין פאַרגעבראַכט די רעזאָלוציע פאַר דעם קאָנגרעס, הייסט דאָך, אַז זי האָט געוואָלט, דער קאָנגרעס זאָל וועגען דעם אָנעמען אַ באַשלוס. שוין צוליב דעם האָט זי געזאָלט פאָלגען דעם באַשלוס פון דעם קאָנגרעס.

צווינגען די אַמעריקאַנער סאָציאַליסטישע פּאַרטיי פאָלגען

דעם באשלוס פון קאָנגרעס קען קיינער ניט. אָבער ניט דאָס איז די באַדייטונג פון דעם שטוטגארטער באשלוס: ער האָט ער־קלערט וואָס איז דער שטאַנדפּונקט פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזם אין דער פראגע וועגען אימיגראַציע.

3.

די קאָנווענשאָן פון דער סאָציאַליסטי־שער פּארטיי אין 1908.

די פראגע וועגען אימיגראציע איז געקומען אויף די טאָגעס־אָרדנונג פון דער פּארטיי־קאָנווענשאָן פון 1908 אין שיקאַגאָ. דער אינטערנאַציאָנאלער קאָנגרעס אין שטוטגארט האָט מיט אן אונגעהויערער מאַיאָריטעט פארוואָרפען די רעזאָלוציע קעגען די „ריקשטענדיקע ראַסען".

די פראגע וועגען איינוואַנדערונג אין איין לאַנד פון די אַנ־דערע איז אַן אינטערנאַציאָנאלע פראגע, און דער באשלוס פון אַן אינטערנאַציאָנאלען קאָנגרעס אין דער זאַך איז אַזוי ווי אַן אינ־טערנאַציאָנאלער טראַקטאַט, אָבער ווען דער באשלוס האָט זיך ניט געפּאַסט פאר די אמעריקאנער סאָציאַליסטישע פּארטיי, האָט זי איהם באטראַכט פאר א „שטיקל פּאַפּיר".

וואָס זיינען געווען אירע ארגומענטען? אז אויף דעם אינטער־נאַציאָנאלען קאָנגרעס האָבען פאר די רעזאָלוציע געשטימט אַלע אויסוואַנדערונגס־לענדער און דאַגעגען אַלע איינוואַנדערונגס־לענ־דער. אַלזאָ, האָט זי דערמיט באוויזען, אז די אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט פון דעם ארבייטער־קלאַס איז ניט מער, ווי א פּוסטע פראַזע: די אינטערעסען פון דעם יאַפּאַנ'ישען ארבייטער־קלאַס, וואָס געהט אויס פאר הונגער אין דער היים און זוכט צו פארבעסערען זיין לאַגע דורך אויסוואַנדערונג, זיינען ניט די זעלבע, ווי די אינ־טערעסען פון די בערגארבייטער פון קאָלאָראַדאָ, וואָס פארדינען דריי דאָלאַר א טאָג און ווילען קריגען פערטהאַלבען.

אין ניו־יאָרק, וואו די פּאַרטיי האָלט זיך מייסטענס אויף אַי־דען, האָט מען באַלד אויסגעפונען, אַז דאָס איז אַ געפערלאַכער שפּיל. מיט די פּאַרטיי־קיטאַיאַוועצעס איז מען זיכער. אַז וואָס די פּאַרטיי זאָל ניט טאָן, וועלען זיי פּאַרט שפּרינגען קדש און צאַ־לען זייערע קוואָדערס. אָבער דעם אידישען וואוטער, וואָס איז ניט צוגעשריבען צו דער פּאַרטיי־סקאַזקע, קען מען ניט צווינגען, ער זאָל שטימען פאַר אַ פּאַרטיי, וואָס וויל פאַרשליסען די טירען פאַר איינוואַנדערער. און דעריבער האָט מען אין ניו־יאָרק אָנגע־נומען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער מען האָט גוט־געהייסען דעם באַ־שלוס פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס. אמת, די רעזאָלוציע איז דורכגעגאַנגען מיט אַ קאָנפער מאַיאָריטעט, אבער אויף אַ ווייַ־לע איז דאָס געווען אַ טרויסט.

די קאָנווענשאָן אין שיקאַגאָ האָט דיזע האַפּנונג אויף אָוועקגע־נומען. די דעבאַטען זיינען געווען העכסט באַלערענד. עס האָט ניט געפעלט קיין רעדנער, וועלכע האָבען מיט קלאָרע אַרגומענטען נעזאָגט אַלץ, מיט וואָס אַ סאָציאַליסט קען באַגרינדען די אינטער־נאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט פון דעם אַרבייטער־קלאַס. אָבער זיי זיינען געווען אַ קליינע מינאָריטעט. די מאַיאָריטעט האָט געווי־זען, אַז דער סאָציאַליזם קען גאַנץ גוט צוזאַמענגעפּאָרט ווערען מיט ראַסען־האַס, מיט נאַציאָנאַלען שאָוויניזם, מיט רעאַקציאָנערע פּאָ־ליטישע טענדענצען.

מ'האָט גענומען אויס'פּשט'לען קאַרל מאַקס'עס נעדאַנק: „פּראָלעטאַריער אַלער לענדער, פאַראייניקט אייך!“ הייסט גאָר ניט, אַז זיי זאָלען זיך אַרומשלעפּען פון איין לאַנד אין די אַנדערע, נאָר זאָל זיך יעדערער זיצען ביי זיך אין דער היים, און באַקעמפּפען זיינע אייגענע קאַפּיטאַליסטען, אין דערין וועט זיך אַרויסווייזען זייער פאַראייניקונג.

מיט דעם גרעסטען ציניזם האָט מען זיך לוסטיק געמאַכט אי־בער די „אַבסטראַקטע אידעאַלען פון מענטשלאַכער ברידערלאַכ־קייט“. פאַרשטעהט זיך, האָט מען די „מאָראַלישע אידעאַלען“ אָפּ־גע'פּטר'ט פון דעם שטאַנדפּונקט פון „קלאַסענקאַמפּף“, — ווי דען?

ווען די אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען פאַרלאַנגען, אַז מי זאָל

דא ארייגלאזען יאפאנישע ארבייטער, טו פארדערט דער קלאסען־קאמפף, אז די אמעריקאנער ארבייטער זאלען זיין דאגעגען, ווארים דאס איז געגען די אינטערעסען פון דעם אמעריקאנער ארבייטער־קלאס. אי, וואס דאס איז דאך אן ארגומענט קעגען דעם קלאסען־קאמפף, ווארים אויב די אינטערעסען פון דעם יאפאנישען ארבייטער־קלאס זיינען דיזעלבע ווי די אינטערעסען פון דער אמעריקאנער קאפיטאליסטען־קלאס, און פארקערט, די אינטערעסען פון דעם אמעריקאנער ארבייטער־קלאס זיינען געגען די אינטערעסען פון דעם יאפאנישען ארבייטער־קלאס, הייסט דאך דאס שוין ניט קלאסען־קאמפף, נאר ראסענקאמפף? די געגנער פון אזיאטישער אימיגראציע האבען דאס צוגענעבען.

דעלעגאט מיללער פון קאלאראדא האט געזאגט, אז ער גלויבט ניט אין צוזאמענמישונג פון ראסען, דאס איז אן אונגליק פאר אלע ראסען. אין דער פראגע זיינען פארמישט ביאלאגישע פראגען, האט ער געזאגט. דער ווארט האט געקלונגען זעהר „וויסענשאפטליך“. די זעלבע וויסענשאפטליכע ארגומענטען האט שוין די וועלט געהערט פון די אייראפעאישע אנטיסעמיטען.

אין דער אמת'ן אבער זיינען די בייאלאגישע טעאריעס ניט מעהר ווי א תירוץ, אזוי ווי אין דער צייט פון שקלאפעריי האבען געלערענטע לייט דא אין אמעריקע נע'טענה'ט, אז די שווארצע ראסע מוז צוליב ביאלאגישע אורזאכען זיין פארשקלאפט.

א דעלעגאט פון פענסילוויינִיא, יאנג, האט גאנץ אפען געזאגט, אז נאך זיין מיינונג וואלט פאר דעם ארבייטער־קלאס זיין די בעסטע זאך, מ'זאל אין גאנצען אויפהערען אריינצולאזען איינוואנדערער קיין אמעריקע. און ער איז געוועזן גאנץ קאנסעקווענט: אויב מ'דארף ניט אריינלאזען קיין געלע ארבייטער דערפאר, וואס זיי זיינען געוואהנט צו דלות און וועלען אונטערדריקען די שכירות פון אמעריקאנער ארבייטער, טו פאר וואס פאסט זיך דער תירוץ ניט אויף אייראפעאישע אימיגראנטען אויך? די „ניו־יארקער פאלקסצייטונג“ האט מיט עטלאכע טעג פאר דער קאנווענשאן געהאט אן ארטיקל, אין וועלכען זי האט מיט גרויס שמחה דערצעהלט וועגען דעם באשלוס, וואס איז קורץ פאר דעם אנגענומען געווארען פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי אין ציריך, צו „רעגולירען“ די איינוואנדערונג פון איטאליענישע ארבייטער. היינט

ווען די איטאַליעניש ארבייטער זיינען שוין אפילו פאר ציריך צו וואַלוועל. טו וואָס דארף שוין אמעריקע זאָגען?

דער וויכטיקסטער ארגומענט קעגען פרייע איינוואנדערונג איז געוועזן, וואָס דערמיט וועט מען אָפּשטויסען טרייד־יוניאָניסטישע וואוטערס. דאָס האָט געזאָגט מאַקס הייז, דער „אונקאָמפּראָמיס־ליכער“ וויים־פּרעזידענט פון דער אמעריקאַן פעדעריישאָן אָוו לעי־באַר. אָפּען אָבער אָנעמען א רעזאָלוציע קעגען פרייע אימיגראַציע האָט די קאָנווענשאָן אויך ניט געוואָלט, ווייל פאר א קאמפּיין האָט מען זיך ניט געוואָלט איינרייסען מיט די אירען. די גאַלעריעס זיי־נען געוועזן פול מיט אידישע סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען שטיר־מיש אפּלאָדירט יענע דעלעגאטען, וואָס האָבען פּארטיידיקט דעם אינטערנאַציאָנאַלען פּרינציפּ, און האָבען אויסגעפּייפט יענע, וואָס האָבען גערעדט דאגעגען. האָט מען געטאָן אַזוי פּונקט ווי די פּראָ־פעסיאָנעלע פּאָליטישענס האָבען שטענדיק געטאָן אין דער אמערי־קאנער געשיכטע, ווען עס איז געשטאנען פאר זיי א ברענענדיקע פּראַגע: זיי האָבען אָנגענומען א רעזאָלוציע, וואָס זאָל זיין אי נאַ־שים אי וואַשים. מען האָט באַשלאָסען צו ערוועהלען א קאָמיטע, וואָס זאָל די פראַגע אונטערזוכען און זאָל באריכטען נאָך דעם קאמפּיין. עס זיינען געוועזן דעלעגאטען פוןביידע זייטען, וואָס זיינען געוועזן עהרלאך געננוג צו פרעגען: וואָס האָבען מיר דאָ צו אונטערזוכען? וואָס וויסען מיר נאָך ניט וועגען דער פראַגע, וואָס די קאָמיטע קען פאר אונדז אויסגעפינען? אָבער אזעלכע שטימען זיינען געוועזן אין דער מינאריטעט פאר די מעהרצאָל פון דעלעגאטען פון דער אמעריקאנער סאָציאַליסטישער פּארטיי איז ניט געוועזן קלאָר, צי זי דארף מאכען ראסען אונטערשידען צווישען אר־בייטער, צי ניט.

אין דער קאָמיטע, וואָס איז ערוועהלט געוואָרען צו אונטער־זוכען די פראַגע, זיינען געוועזן פיר מענטשען, וואָס האָבען ביי דער קאָנווענשאָן זעהר שארף גערעדט פאר באשרענקונג. דער פינפטער האָט וועגען דער פראַגע זיך ניט אויסגעשפּראָכען. קיין איינציקער פון די, וואָס האָבען גערעדט פאר דעם אינטערנאַציאָנאַלען באַשלוס, איז ניט ערוועהלט געוואָרען פאר דער קאָמיטע. אין דעם קאפּי־טאַליסטישען קאָנגרעס אין וואשינגטאָן, ווען עס ווערט צוזאַמענ־געשטעלט א קאָמיטע, קריגט אין איהר אימער די אָפּאָזיציע אויף

א פּאַר פּאַרטרעטער. אויף דעם סאָציאַליסטישען קאָנגרעס האָט מען עס געפונען פאַר איבעריק.

.4

דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי - קאָנגרעס פון 1910

די קאָמיטע, וואָס איז אויסגעקליבען געוואָרען ביי דער פּאַרטיי קאָנווענשאָן אין שיקאַגאָ אין 1908 צו שטודירען די פראַגע איבער איינוואַנדערונג האָט געזאָלט אריינברינגען איהר באריכט ביי דעם קאָנגרעס פון דער פּאַרטיי אין שיקאַגאָ אין 1910.

אויף דעם קאָנגרעס זיינען פּאַרטראָטען געווען צוויי ריכטונגען: די אַלטע אונקאָמפּראָמיסליכע ריכטונג אויף איין זייט און די וואָס זוכען צו געווינען די וואוטס פון די טרייד־יוניאָניסטען און די פאַרמערס מיט אַלע מיטלען — אויף דער אַנדער זייט. די נייע ריכטונג האָט געמאכט חוזק פון די „בליסטשענדיקע געמיינפּלעצער“, זי האָט געשריען אַז זי וויל קיין פראַזען ניט, זי וויל זיך רעכענען מיט „פאַקטען“; און זי האָט געהאַט אויף איהר זייט די גדולים פון דער פּאַרטיי, דעם איבערזעצער פון קאַרלס מאַרקס ערנעסט אונטערמאַן און דעם גרויסען שטאַאטסמאַן וויקטאָר בערגער. די צוויי סטארס זיינען דאָס געווען די מחברים פון דעם באריהמטען מאַיאָריטעטס רעפּאָרט וועגען אימיגראַציע. ערנעסט אונטערמאַן האָט געזאָגט אין זיין רעפּאָרט אַז די קאָמיטע האָט אָנגעקליבען אַ סך מאַטעריאַלען, נאָר די דאָזיקע מאַטעריאַלען האָט ער ניט פאַרגעלעגט פאַר דעם קאָנגרעס, ער האָט נאָר געגעבען אַ מאָגערען רעפּאָרט, אין וועלכען ער שווערט זיך אויף זיינע נאמנות אַז די איינוואַנדערונג שעדיקט די היגע אַרבייטער. אין וואָס באַשטעהען זייערע מאַטעריאַלען, איז געבליבען אַ סוד, חוץ דעם וואָס ער האָט געגעבען אין דער שטונדע צייט וואָס ער האָט גערעדט פאַר דעם קאָנגרעס און אין וואָס בערגער האָט דערצעהלט אין זיין האַלבע שעה. פון די סעמפּעלס אַבער קען מען זיך שוין פאָרשטעלען, אויף וואָס פאַר אַ סאָרט פאַקטען עס האָט זיך געשטיצט זייער רעפּאָרט.

„די אויספוהר און איינפוהר פון א קאפיטאליסטישער לאנד ווערען זיכער אנגענומען פון יעדען עקאנאמיסט אלס א גוטער צייכען פון דער מדרגה וואס די ענטוויקלונג פון דער לאנד האט דערגרייכט — האט אונטערמאן געזאגט אין זיין ערסטער רעדע — וואס זשע זיינען די אויספוהר און איינפוהר פון טשיינא און יאפאניע?ביידע באטרעפען אן ערך די זעלבע ציפערען. טשיינא מיט א באפעלקערונג פון אן ערך 500,000,000 פירט ארויס ווארען יעהרלאך אויף 350,000,000 דאלארס, יאפאניע מיט א באפעלקערונג פון 40,000,000 אויך אזוי פיל. מיט אנדערע ווערטער, דער געשעפט פון טשיינא, אויף ווי ווייט עס ווייזט זיך ארויס פון דער איינפוהר און אויספוהר באטרעפט אן ערך 80 סענט אויף יעדען נפש. אין יאפאניע באטרעפט ער אן ערך 8 דאלאר. אין די פאראייניקטע שטאטען באטרעפט ער 1,000 דאלאר. מיר עקספארטירען מער ווי אויף 2,000,000,000 יעדען יאהר. דאס ווייזט אייך ווי אפגעשטאנען יענע לענדער זיינען אינדוסטריעל“.

דאס שטעהט אויף דער 88ער זייט פון דעם סטענאגראפישען באריכט. איך האב געמיינט, אפשר איז דאס א דרוק־פעלער, אבער אין זיין שלום־רעדע חזר'ט ער עס איבער נאך אמאל אויף דער 165טער זייט:

„איך האב אייך געגעבען די ציפערען פון אויספוהר און איך האב אייך באוויזען אז בעת טשיינא האט אן עקספארט פון 80 סענט אויף יעדען נפש און יאפאניע אויף 8 דאלאר, האבען די פאראייניקטע שטאטען אן עקספארט פון 1,000 דאלאר אויף יע־דען נפש, וואס דאס ווייזט ווי גרויס איז דער אונטערשיד אין דער אינדוסטריעלער ענטוויקלונג פון די צוויי לענדער“.

ווען מען דערלאנגט אייך א פאקט, אז דער אונטערשיד פון יאפאניע ביז צו די פאראייניקטע שטאטען איז ווי פון 8 דאלאר ביז א 1,000 דאלאר, וואס קענט איהר ענטפערען אויף אזא פאקט?

איינער פון די ארגומענטען קענען די באשרענקונג פון אימיג־ראציע איז וואס דורך דעם בייט מען נאר איבער די קאנקורענץ פון די איינגעוואנדערטע ארבייטער אין אמעריקע אויף די קאנקור־רענץ אין דעם וועלטמארק צווישען אמעריקאנער ווארען און די פראדוקטען וואס ווערען פאבריצירט אין די אויסוואנדערונגס־לענ־דער. היינט אבער ווען יאפאניע עקספארטירט סך הכל אויף 8 דא־

לאר אנטקעגעז די אמעריקאנער 1,000 דאלאר, טו איז דאך קלאר בעשיינפערלאך אז אונדזער נעבענטשטע לאנד האט ניט וואס מורא צו האבעז פאר די קאנקורענץ פון דער יאפאנישער אינדוסטרי אין דעם וועלטמארק, און דער וויכטיקסטער ארגומענט פון די וואס ווי־לעז פרייע איינוואנדערונג האט קיין ווערדע ניט.

דער גליק אבער איז, וואס די גאנצע מעשה וועגען די 1,000 דאלאר איז ניט געשטויגען ניט געפלויגען, און ווען עס וואלט צווי־שען די הונדערט דעלעגאטען געווען כאטש איינער וואס וויים עפעס פון פאליטישער עקאנאמיע, וואלט די וויסענשאפטליכע קרוין פון דער אמעריקאנער סאציאליסטישער פארטיי געדארפט זיך באגרא־בען לעבעדיקערהייט פון חרפה.

א טויזענט דאלאר עקספארט דורכשניטלאך אויף א פארשוין און אין גאנצען מאכט אויס דער אמעריקאנער עקספארט, זאגט ער, 2,000,000,000 דאלאר. דאס הייסט אז די באפעלקערונג פון די פאראייניקטע שטאטען מוז באטרעפען אקוראט 2,000,000 מענ־טשען. ווי געפעלט דאס אייך? די שטאט שיקאגא אליין, וואו די געלערענטע קאנווענשאן איז אבגעהאלטען געווארען, האט מער ווי 2,000,000 איינוואוינער.

איהר פארשטעהט, וואס הייסט 1,000 דאלאר עקספארט דורכשניטלאך אויף יעדען איינוואוינער? אין 1900 האט די פאלקס־צעהלונג געוויזען אין אמעריקע 76,000,000 איינוואוינער. ניט רע־כענענדיק די וואס זיינען צוגעקומען אין די צען יאהר צייט, וואלט 1,000 דאלאר פון יעדען איינוואוינער געדארפט אויסמאכען $76,000,000,000 א יאהר, דאס איז פינף מאל אזוי פיל וויפיל די גאנצע אינדוסטרי פון די פאראייניקטע שטאטען פראדוצירט א יאהר.

די אמעריקאנער רעגירונג פארעפענטליכט יעדען יאהר א בוך פון עטלאכע הונדערט זייטען סטאטיסטיקע. דאס איז דער „סטא־טיסטיקאל אבסטראקט". ווען די אימיגרעישאן קאמיטע פון דער פארטיי וואלט אריינגעקוקט אין יענעם בוך, וואלט זי געלערענט א סך פאקטען. ערסטענס, וואלט זי זיך דערוואוסט אז די אמעריקאנער פארמס פראדוצירען יעהרלאך אז ערך פון $9,000,000,000, די מינעראל־אינדוסטרי אן ערך פון

$1,500,000,000, די וועלדער $500,000,000. די פאבריקען באנוצען די רויהע פראדוקטען פון די פארמס, די מיינס און די וועלדער פאר מאטעריאלען; ווען איהר ציהט אראפ וואס די מאטעריאלען האבען געקאסט (ווארים זיי זיינען שוין איינמאל גערעכענט געווארען), טו בלייבט פאר די פראדוקציאן פון די פאבריקען $6,000,000,000. אלזא סך הכל $15,000,000,000. די באפעלקערונג פון די פאראייניקטע שטאטען אין 1909 איז אפיציעל אבגעשאצט געווארען אויף 80,000,000. אלזא, האט די גאנצע אמעריקאנער פראדוקציאן באטראפען קאם $170 אויף יעדען איינוואוינער. וואו זעע נעמט זיך $1,000 אויף צו עקספארטירען? איז דער תירוץ אז מען עקספארטירט טאקע פון די פאראייניקטע שטאטען סך הכל אויף אן ערך $20 יעהרלאך אנשטאט אונטערמאן'ם 1,000, די העכסטע ציפער פון עקספארט אין דער געשיכטע פון דער אמעריקאנער אינדוסטרי איז געווען אין דעם יאהר וואס האט זיך געענדיקט דעם 30טען יון 1907, און די גאנצע סומע האט באטראפען אן ערך $22. אין 1909 איז די אויספוהר געפאלען ביז $19 דורכשניטלאך*).

היינט לאמיר באטראכטען די טעאריע פון אונדזער געלערנטען מאן, אז מיט דעם ווערט פון עקספארטירטע ווארען קען מען מעסטען די אינדוסטריעלע ענטוויקלונג פון א לאנד. נעמט דעם „סטאטיסטיקאל אבסטראקט" פאר 1909, טאבליצע נומ. 318, וועט איהר דארטען געפינען אויסגערעכענט וויפיל עס באטרעפט דורכשניטלאך דער עקספארט אויף יעדען איינוואוינער אין די וויכ־

*) איך האב דא איבערגעלאזען די ציפערן, וואס די רעגירונג האט באקאנט געמאכט, איידער דער פארטיי־קאנגרעס פון 1910 איז אפגעהאלטען געווארען. די שפעטערע ציפערן האבען דעם חשבון בעצם ניט געענדערט.

טיקסטע לענדער. אַט נאָט אייך אויף ציעקאוואַסין די ציפערען:

האָלאַנד	$150
ארגענטינא	58
ענגלאַנד	41
אורוגוואַי	36
טשילי	36
פראַנקרייך	25
דייטשלאַנד	24
די האָלענדישע קאָלאָניעס אין אמעריקע	21
פאראייניקטע שטאַטען	18

עס קומט אויס אַז די העכסטע מדרגה פון דער קאַפּיטאַליסטישער ענטוויקלונג געפינט איהר אין האָלאַנד, וועהרענד די פאראייניקטע שטאַטען זיינען וועניקער ענטוויקעלט אינדוסטריעל איידער די האָלענדישע קאָלאָניעס אין אמעריקע. אַרגענטינא איז העכער ענטוויקעלט אינדוסטריעל איידער ענגלאַנד, אורוגוואַי און טשילי איידער דייטשלאַנד און פראַנקרייך. ווי קומען גאָר די פאראייניקטע שטאַטען צו גלייכען זיך מיט אזא הויך־ענטוויקעלטע אינדוסטריעלע לאַנד, ווי ארגענטינא?

די גאַנצע טעאָריע פון אונדזער וויסענשאַפטליכען עקאָנאָמיסט איז, ווי איהר זעהט, „העהערעס בלעך“, אויף דייטש גערעדט. דער עקספּאָרט שפּילט גאָר ניט אזא ראָליע אין דער קאַפּיטאַליסטישער אינדוסטרי, ווי עם הארצים האָבען זיך איינגערעדט. די גרעסטע עקספּאָרט־לענדער זיינען טאַקע יענע, וואָס האָבען קיין אייגענע אינדוסטרי ניט און האָבען דעריבער ניט קיין היימישען מארק פאר זייערע רויהע מאַטעריאַלען. פאַרקערט, די פאראייניקטע שטאַטען האָבען אַ גרויסען היימישען מארק און דעריבער עקספּאָרטירען זיי וועניקער.

פון דעם וויסענשאַפטסמאַן זיינען מיר פּטור. היינט לאָמיר אייך באַקאַנט מאַכען מיט אונזער גרויסען סאָציאַליסטישען שטאַטסמאַן, וויקטאָר בערגער. אויף דער ז. 230 פון דעם סטענאָגראַפישען באריכט הזר'ט ער איבער צוויי מאָל, אַז עס זיינען פאראַן אין די פאראייניקטע שטאַטען 12,000,000 פארמערס. דאָס איז

אקוראט צוויי מאָל אזוי פיל, ווי עס איז געווען לויט דער פאָלקס־צעהלונג פון 1900*). די באפעלקערונג פון די פאראייניקטע שטאַטען איז אין די 10 יאָהר געוואקסען אן ערך %**).

ווען די צאָל פארמערס וואָלט זיך אין דער צייט פארדאָפּעלט, וואָלט עס געהייסען, אז די פארמערריי האָט אפּגעצויגען א פּאָר מיליאָן מענטשען פון די שטעט. אויב אזוי, וואָלט מען דאָך ניט געדארפט זיך ברעכען די קעפּ װעגען אימיגראציע. אז די שטאָטישע לייט, ס'הייסט ארבייטער און קליינע געשעפטס־לייט, געהען אוועק אויף די פאַרמס, ווערט דאָך פּלאַץ פאר איינוואנדערער אין די שטעט. נאַטירליך, דער אמת איז, אז בערגער האָט זיך קיינמאָל ניט גענומען די מיה אויסצוגעפינען פון וועמען באשטעהט די אמעריקאַנער באפעלקערונג און ער האָט גלאָט גערעדט אין דער וועלט אריין***). פארשטעהט זיך, האָט דאָס איהם ניט געשטערט צו זיין א מיטגליד פון דער קאָמיטע צו „שטודירען“ די פראגע וועגען אימיגראציע.

אין דער דעבאַטע האָט ער געסטראשעט די וועלט, אז טשיינא קען שיקען קיין אמעריקא 5,000,000 איינוואנדערער א יאָהר און וועט עס גאָר ניט פילען.

„איך זאָג, אז אויב עס זאָלען קומען 5,000,000 א יאָהר, וועלען מיר אין פופצען יאָהר אויסגעראָכט ווערען דורך זייער צאָל, דורך זייער עקאָנאָמישע קראַפט, דורך די קראַפט פון עקאָנאָמישע עוואָלוציאָן. (דאָ האָט ער זיך צוהיצט). איך וועל קעמפּפען פאר מיין ווייב און קינדער; איך וועל קעמפּפען פאר מיין שכן'ס ווייב און קינדער; איך וועל קעמפּפען פאר אייערע אלעמענס ווייבער און קינדער קעגען די רזיקע אימיגראציע“ (ז. 121).

---

*) די נענויע צאָל פארמערס איז געווען 5,675,000.

**) דאָס איז נעשריבען געוואָרען אויסער די ציפערן פון דער פאָלקס־צעהלונג פון 1910 זיינען פארעפענטליכט געוואָרען. דער צואוואוקס פון 1900 ביז 1910 האָט באטראָפען 21 פראָצענט.

***) לויט דעם צענזוס פון 1910 זיינען אין די פאראייניקטע שטאַטען געווען 5,982,000 פאַרמערס.

די רעדע פּאַסט זיך אמת פּאַר דעם „גרויסען קונדס“: 75,000,000 איינוואַנדערער אין פופצען יאָהר! גלאַט פאַר־וואַלט זיך, געגומען די פּיס אין די הענט און געקומען אין די גאָל־דענע לאַנד! ווייסט איהר, ס'איז אַן אויסגעצייכענטער פּלאַן פּאַר אונזערע אידען אין רוסלאַנד.

וואָס דאַרפען זיי זיך דרעהען די קעפּ מיט טעריטאָריאַליזם? גענומען איינגעפּאַקט זיך און אַוועק אַלע אין אַמעריקע! נאָך גע־נאָסע בערגער'ס חשבון קענען זיי זיך אַלע איבערקלייבען קיין גאָל־דענעסטאָן אין דעם משך פון איין יאָהר. וואָס מיינט איהר, ס'איז ניט כדאי?

ווי פרעגט זיך ניט אַ מענטש, מיט וואָס וועלען די 75,000,000 אביונים אַריבערקומען און פון וואַנען וועלען זיי דאָ מאַכען אַ לע־בען? לאָז זיין, ווי די געגנער פון אַזיאַטישער איינוואַנדערונג זאָ־גען, אַז אַלע טשיינאַליים, וואָס גנב'ענען זיך אַריין אין אַמעריקע, זיינען פאַרקאָנטראַקטירטע אַרבייטער. אַריבערצוברענגען אַהער 5,000,000 איינוואַנדערער פון טשיינאַ דאַרף קאָסטען אַ פּאָר הונדערט מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר. די קאַפּיטאַליסטען, וואָס וועלען אַריינלעגען אַזאַ סומע געלט, דאַרפען דאָך זיין זיכער, אַז זיי וועלען קריגען די געלט צוריק, דאָס הייסט, עס דאַרף זיין פאַר די איינוואַנדערער באַשטעלטע אַרבייט. היינט שטעלט זיך די פראַ־גע: קען די אינדוסטרי זיך אויסברייטען אַזוי גיך, אַז די באַפעל־קערונג זאָל זיך פאַרדאָפּלען אין 18 יאָהר? דאָס האָט נאָך די וועלט ניט געזעהען אַפילו אין יענע צייטען, ווען אַמעריקע איז געווען באַדעקט מיט וועלדער און די מערצאָל אַמעריקאַנער זיינען געווען פאַרמערס. מיט דער גרויסער איינוואַנדערונג, מיט דער גרויסער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטרי אין די לעצטע צען יאָהר, איז די באַלעקערונג סך הכל געוואַקסען אויף אַן ערך 16,000,000

סיידען די קאַפּיטאַליסטען וועלען מאַכען אַ לאָקאַוט פון אַמע־ריקאַנער אַרבייטער און בילאַכוויז דינגען אויף זייערע פּלעצער אימפּאָרטירטע טשיינאַליים. פון די איינוואַנדערער זיינען מער ווי העלפט מאַנסבילען עלטער פון פערצן יאָהר; דאָס וואָלט אויס־מאַכען אַ לאָקאַוט פון מער ווי דריטהאַלבען מיליאָן יעדען יאָהר. עס זיינען היינט צו טאָג פאַראַן אַן ערך 15,000,000 אינדוסטריעלע אַרבייטער, עס הייסט אין זעקס יאָהר צייט וואָלטען אונזערע קאַ־

פּיטאַליסטען פּאַרטיק געוואָרען מיט דעם לאַקאוט און עס וואָלט שוין ניט געבליבען קיין איינציקער ווייסער אַרבייטער. וואָרזשע וואָלטען זיי זיך אהינטאָן מיט די 45,000,000 טשיינאַליים, וואָס דאַרפען נאָך אָנקומען אין די איבעריקע ניין יאָהר?

נאָך אַ קליינינצקע קשיא: דער לאַקאוט וועט זיך ציהען זעקס יאָהר, וואָס וועלען די אַרויסגעשטופּטע אַרבייטער דערווייל טאָן? וועלען זיי אַלע זיך רוהיק לעגען אין קבר צוזאַמען מיט זייערע קינדער? אַלע אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען וואָלטען געדאַרפט אַראָפּ פון זינען אַריינצולעגען געלט אין אַזאַ פּראָיעקט. האָט די אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען־קלאַסע גענוג סאָלדאַטען איינצושטילען פינף מיליאָן הונגעריקע מענטשען? אַזאַ משוגענער איינפאַל איז גוט פאַר דזשעק לאָנדאָן'ס אַ פאַנטאַסטישען ראָמאַן. אָבער אַ סאָציאַליסטישער פירער זאָל אַרויסקומען דערמיט פאַר אַ פּאַרטיי־קאָנגרעס און ער זאָל געפינען דעלעגאַטען — ניט פּראָסטע גענאָסען, נאָר אויסגעקליבענע פּערטרויענס־מענער — וואָס זאָלען אָנעמען אַזעלכע חלומות פאַר „פאַקטען", דאָס איז מעגלאך נאָר אין אַמעריקע.

ווי ביי דער קאָנווענשאָן מיט צוויי יאָהר פריהער, האָט זיך איצטער אויך די דעבאַטע ניט באַשרענקט אויף די געלע איינוואַנדערונג. עטלאכע דעלעגאַטען האָבען גערעדט געגען אימיגראַציע בכלל.

בערגער האָט געזאָגט, אַז די מאַסען־איינוואַנדערונג פון די לעצטע יאָהרען האָט אַרונטערגעדריקט די שכירות פון די אַרבייטער; די נייע איינוואַנדערער, די פּאָליאַקען, די איטאַליענער, וואָס זיינען צופרידען מיט קלענערע שכירות, האָבען אַוועקגענומען די אַרבייט ביי די טייטשען און איירישע וואָס האָבען געקראָגען בעסער באַצאָלט. לעצטען יאָהר זיינען אהער אַריבערגעקומען, האָט ער דערצעהלט, אַנדערהאַלבען מיליאָן אימיגראַנטען. ווען עס וועלען נאָך אַנהייבען קומען אַהער גריכען און סיריער, וועלען די שכירות אַרונטערזינקען אפשר נאָר ביז פינף דאָלאַר אַ וואָך.

בערגער'ס רעדע פאַר אַ קאָנגרעס פון „וויסענשאַפטליכע" סאָציאַליסטען באַווייזט, ווי ווייניק דער עולם קימערט זיך דאָ וועגען דעם אמת. דער יעהרלאכער באַריכט פון דעם קאָמישאַנער אָוו

אימיגרעישאַן איז אַן עפּענטלאכער דאָקומענט וואָס יעדער איינער קען קריגען פריי. ווען איהר וועט אריינקוקען אהין, וועט איהר געפינען אז אין 1909 זיינען אַנגעקומען קיין אַמעריקע 751,786 אימיגראַנטען, עס זיינען אָבער צוריקגעפאָהרען 225,802; הוץ זיי זיינען אַנגעקומען ביז 200,000 רייזענדע אָדער אַזעלכע וואָס זיינען שוין פריהער דאָ געווען, אָבער עס זיינען ארויסגעפאָהרען אַזוינע נאָהענטע פון 175,000. סך־הכל זיינען צוגעקומען 543,843 פרעמדע, אנשטאט בערגער'ס אנדערהאלבען מיליאָן. די העכסטע צאָל איינוואַנדערער זיינען אַנגעקומען אהער אין דעם יאָהר פון דעם 1טען יול 1906 ביז דעם 1טען יול 1907, און אפילו אין יענעם יאָהר האָט אויסגעפעלט מער ווי 60,000 צו בערגער'ס אנדערהאלבען מיליאָן, שוין אריינרעכענדיק אין די צאָל אַלע רייזענדע און יענע וואָס זיינען שוין דאָ פריהער געווען און זיינען געקומען צוריק פון אַ רייזע נאָך אייראָפּאַ. אָבער, ווען איהר רעכענט ארונטער יענע וואָס זיינען ארויסגעפאָהרען קיין אייראָפּאַ אין דעמזעלבען יאָהר, האָבען זיך דאָ אָפּגעשטעלט אין גאַנצען 1,007,000 פרעמדע. דערפון קענט איהר זעהן, ווי בערגער האָט „שטודירט" די פראַגע וועגען אימיגראַציע.

צו אַן אָפּשטימונג איבער דעם עיקר פון דער פראגע איז ווידער ניט געקומען. הילקוויט האָט פארגעשלאָגען אַ קאָמפּראָמיס־רעזאָלוציע, וואָס יעדער צד האָט געקענט אויסטייטשען ווי ער האָט געוואָלט. דיזע קאוטשוקענע רעזאָלוציע איז אַנגענומען געוואָרען מיט אַ זעהר קליינער מאַיאָריטעט. די מינאָריטעט איז באַשטאַנען פון אַזוינע, וואָס זיינען געווען פאר פרייע איינוואַנדערונג און פאר באַשרענקונג פון איינוואַנדערונג בכלל. די רעזאָלוציע האָט צוגעזאָגט די ארבייטער, אַז אויב די סאָציאליסטישע פּאַרטיי וועט האבען די מאכט, וועט זי פארהיטען די איינוואַנדערונג פון סטרייק־ברעכער און פון אַזעלכע אימיגראַנטען וואָס זיינען אהער געבראַכט געוואָרען מיט דעם צוועק צו שוועכען די ארבייטער ארגאַניזאציעס און ארונטערדריקען די לעבענס־האַלטונג פון די היגע ארבייטער. דערמיט האָט מען געוואָלט געווינען חן ביי די יוניאָנס. אָבער די טרייד־יוניאָניסטען פון קאליפאָרניא וואָס ווילען פארשפארען די טיר פאר די געלע ארבייטער, האָבען שוין זייערען אַ פּארטרעטער אין קאָנגרעס, דעם רעפּובליקאנער קאָנגרעסמאַן קאהן, צוליב וואָס זאָלען זיי איהם בייטען אויף דעם סאָציאַ־

ליסטישען אזיאטען־פרעסער אונטערמאן, וואס האט קיין אויסזיכט ניט עלעקטעט צו ווערען?

איי, וואס די רעפובליקאנער פארטיי איז א קאפיטאליסטישע פארטיי, טו האט געזאגט דער זעלבער קלאסען־בעוואוסטער סאציאליסט אונטערמאן, אז אין דעם קאמפף נעגען אזיאטישע איינוואנדערונג איז ער, דער טשעמפיאן פון דעם קלאסען־בעוואוסטען פראלעטאריאט, צופרידען צו געהן האנט אין האנט מיט דער קליין־בורזשואזיע פון קאליפארניא, מיט די קרעמערלאך, וואס זיי זיינען די גאנצע אנפירער אין דער אניטאציע קעגען די געלע ראסע. די ארבייטער, וואס עלעקטען אלע צוויי יאהר דעם רעפובליקאנער קאהן, פאלגען אונטערמאן׳ס עצה.

דער „קלאסען־קאמפף", פון וועלכען די כלומרשטדיקע „רעוואלוציאנערען" דרשה׳נען אזוי פיל, לאזט זיך אויס איז א קאמפף פון דער ווייסער קליין־בורזשואזיע אין פארבינדונג מיט די ווייסע ארבייטער קעגען די געלע קליין־בורזשואזיע אין פארבינדונג מיט די געלע ארבייטער און די ווייסע גרויס־קאפיטאליסטען!

דער „היסטארישער" קאנגרעס איז נעגאנגען אויף דעם זעלבען וועג ווי די קאנווענשאן פון 1908: ער האט צוזאמענגעמישט די קלאסען און געמאכט פון דעם קלאסען־קאמפף א ראסען־קאמפף.

באלד נאכ דעם שיקאגער קאנגרעס האט די סאציאל־דעמאקראטישע פארטיי פון וויסקאנסין אפגעהאלטען איהר סטעיט קאנווענשאן, אויף וועלכער עס זיינען נאמינירט געווארען קאנדידאטען פאר גאווערנאר און אנדערע סטעיט־עמטער און אויך פאר דעם סענאט פון די פאראייניקטע שטאטען, און עס איז אויך אנגענומען געווארען א פלאטפארמע פאר דעם סטעיט וויסקאנסין. אין דער פלאטפארמע איז אריינגעשטעלט געווארען א פאדערונג, די אזיאטישע איינוואנדערונג זאל פארבאטען ווערען. אין דער קאנווענשאן האט מען גערעדט, אז אזיאטישע ארבייטער זיינען שוין אנגעקומען קיין וויסקאנסין און אז די ארגאניזירטע ארבייטער פון וויסקאנסין פילען שוין דעם דרוק פון זייער קאנקורענץ.

די סאציאלדעמאקראטישע פארטיי פון וויסקאנסין איז אין יענעם יאהר געוועזען פאר די אויגען פון דעם גאנצען לאנד. די קאפיטאליסטישע פרעסע האט איבערגעדרוקט איהר סטעיט פלאטפארמע מיט דעם פונקט נעגען אזיאטישע איינוואנדערונג. אבער

אין דעם ניו־יארקער „קאלל“ איז זי ניט געווען אפגעדרוקט. דער "קאלל„ האט נאך דער קאנווענשאן ניט געהאט קיין איינציקען לייטארטיקל איבער אימיגראציע.

ס'הייסט פאר די אידישע לעזער פון ניו־יארק איז די פארטיי קעגען די אויסשליסונג פון אימיגראנטען צוליב זייער ראסע, און פאר די טרייד־יוניאניסטען פון וויסקאנסין איז זי קעגען אזיאטי־שע איינוואנדערונג.

דער קאנגרעס פון שיקאגא האט ווידער אויסגעקליבען א קאמישע צו "שטודירען„ די פראגע איבער אימיגרעישאן. זי האט געזאלט באריכטען ביי דער פארטיי־קאנווענשאן אין אינדיאנאפאליס פאר דער וואהל פאר פרעזידענט אין 1912, אבער די רע־פארטס פון דער מאיאריטעט און דער מינאריטעט פון דער קאמיטע וועגען אימיגראציע זיינען ניט פארגענומען געווארען.

.5

דער ערסטער סאציאליסטישער קאנגרעסמאן.

אין דעם זעלבען יאהר, ווען עס איז אפגעהאלטען געווארען דער פארטיי־קאנגרעס אין שיקאגא וואו וויקטאר בערגער איז ארויס־געטראטען פאר דעם פארבאט פון געלער איינוואנדערונג, איז ער ערוועהלט געווארען אין מילוואקי פאר'ן קאנגרעס. דארטען האט ער געהאלטען א רעדע, וועלכע איז פארנאנדערגעשיקט געווארען אין מאסען עקזעמפלארען איבער'ן גאנצען לאנד, אלס א פראפא־גאנדא - שריפט. אין יענער רעדע האט ער זיך אויסגעשפראכען וועגען אימיגראציע בזה הלשון*) :

„וועהרענד די פראדוקטען פון אונדזערע פאבריקען זיינען שטארק פראטעקטעט, אפט ביז צוויי הונדערט פראצענט, זיינען די פראדוצענטען פון דיזע פראדוקטען גארניט פראטעקטעט, פאר־קערט, אין דער צייט פון די לעצטע צוואנציק יאהר זיינען אין דיע־זען לאנד געבראכט געווארען מיליאנען סלאווען, איטאליענער, גריכען, רוסען און ארמעניער, איינפאך דערפאר וואס זיי האבען א נידעריקערע לעבענסארט (סטענדערד אוו ליווינג), האבען זיי ארויס־געשטופט די אמעריקאנער, די טייטשען, די ענגלענדער און די איי־

*) "Congressional Record" June 15, 1911, p. p. 2026—2030.

רישע פון די שעפּער, די פאַבריקען און די מיינס פון אונדזערע הויך־פּראַטעקטעטע אינדוסטריען, און אין די שטאַלענע מילען פון פּיטסבורג, שיקאַגאַ און מילוואָקי, וואו די זאַגענאַנטע אַרבייטער־פּרינצען האָבען מיט דרייסיק יאָהר צוריק געקראָגען פון $10 ביז $15 אַ טאָג, הריגען די היינטיקע ווייסע קולים $1.75 פאר צוועלף שטונדען אַ טאָג זיבען טעג אין דער וואָך".

פאַרשטעהט איהר שוין וואָס פאר אַן אונגליק מיר, די רוסישע, און די אַרמעניער האָבען געבראַכט אויף די געבענטשטע לאַנד, אַז מיר האָבען אַראָפּגעדריקט דעם אַרבייטסלוין פון $10 אַ טאָג ביז אַ דאָלאַר און פינף און זיבעציק!

בערגער'ס סטאַטיסטיקע איז דעם מאָל, ווי אימער געווען ניט געשטימען און ניט געפלויגען. עס איז פּשוט פאַלש אַז די סלאַווען, די איטאַליענער, די רוסען, די אַרמענער וכדומה האָבען אַרויסגע־שטופּט די אַמעריקאַנער, די איירישע, א. א. וו.*) וואָס איז שייך די אַרבייטער־פּרינצען וואָס האָבען מיט דרייסיק יאָהר צוריק געקראָגען $10 אַ טאָג, טו זיינען זיי טאַקע געווען פּרינצען, ניט קיין פּראָסטע אַרבייטער: דאָס זיינען די „ראָללערס", וואָס מאַכען רעלסען. דערצו דאַרף מען זיין אַ געניטער פאַכמאַן, און אַזעלכע ראָלערס האָבען נאָך אין 1910 פאַרדינט $3,000 אַ יאָהר. פאַר־קערט אָבער, וואו די אַרבייט ווערט געמאַכט מיט מאַ־שינען, דאַרטען דאַרף מען קיין מייסטערס ניט, די מערסטע אַרבייטער זיינען געמיינע אַרבייטער, און אַ פּראָס־טער אַרבייטער קריגט אין אונדזער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט ביליקער באַצאָלט איידער אַ פאַכמאַן. דער עיקר פון דער ענט־וויקלונג פון מאַשינערי באַשטעהט אין דערין וואָס די מאַשין קען אויסקומען אָהן געלערנטע אַרבייטער. אין זיין רעדע אויף דער פּראָטעסט־פאַרזאַמלונג קעגען דעם אַרעסט פון מעקנאַמאַראַ אין שיקאַגאַ דעם 18טען יוני, 1911, האָט ער ווידער איבערגע'חזר'ט דיזעלבע מעשה וועגען די פּאַרצייטיקע $10 אַ טאָג און דעם היינ־טיקען דאָלאַר פינף און זיבציק, דאָרטען אָבער האָט ער עס גע־מאַכט אביסעל דייטליכער:

„עס איז געווען אַ צייט" — האָט ער געזאָגט, לויט דעם באַ־

*) געניערע וועגען דעם אין דער ערסטער אַפּטיילונג און אין מיין ענגלישען בוך קאַפּיטעל VII.

ריכט אין דעם „שיקאגא דעילי סאָציעליסט“ פון דעם 19טען יוני 1911, „אַז אין פיטסבורג, אין מילוואָקי, אין סויט שיקאַגאָ און אַנ־דערסוואו, האָבען מאַנכע פון די העכסט־געלערנטע ארבייטער אין דער פּראָטעקטעטער אייזען־אינדוסטרי געקראָגען פון 10$ ביז 15$ אַ טאָג, היינט מאַכען די ארבייט אונגעלערנטע הענט מיט דער הילף פון מאַשינעריי. די לייט קריגען פאר צוועלף שטונדען שווערע ארבייט 1.75$.“

על כן הייסט דאָס שוין אַז נאָר „מאַנכע“ האָבען פארציייטען געקראָגען די צען־דאָלארדיקע און פופצען־דאָלארדיקע שכירות אַ טאָג, און אַ סוף דערצו האָט געמאַכט די מאַשין. דאָס איז אַן אַלגעמיין באקאַנטער געזעץ פון דער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוק־ציאָן. וואָס פאר אַ שייכות האָט עס מיט די מיליאָנען „אימפּאָר־טירטע“ „רוסען“ און איטאַליענער? אין ענגלאַנד, וואָס איז ניט קיין איינוואנדערונגס־לאנד, איז די מעשה פוקנט דיזעלבע ווי אין אַמעריקע. לאָמיר זאָגען, ווען די איינוואנדערונג פון „אונגע־ווינטשטע“ אימיגראַנטען זאָל אין גאַנצען פארבאָטען ווע־רען, — וועט די איינפיהרונג פון נייע מאַשינען אויפ־הערן? און וועט די מאַשין ניט פארדרענגען די העכער באַצאָלטע געלערנטע אַרבייטער דורך פּראָסטע אַרבייטער?

און וואָס איז שייך די פּראָסטע אַרבייטער, טו לאָמיך אייך זאָ־גען, אַז מיט אַ יאָהר פערציק צוריק, ווען עס זיינען קיין רוסען און איטאַליענער אין אַמעריקע ניט געווען און די פּראָסטע אַר־בייטער זיינען געוועזען דייטשען און איירישע, האָבען זיי געלעבט אין אַ גרעסערען דלות און שמוץ איידער די אָרעמסטע ארבייטער היינטצוטאָג. לעזט דעם רעפּאָרט וועגען אימיגראַציע וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון מעקקינלי'ס אינדאָסטריעל קאָמישען אין 1901, וועט איהר דאָרט געפינען צוזאמענגעשטעלט פאר־שידענע אנקלאַגען קעגען די דייטשע און די איירישע איינוואַנדע־רער פון אַ יאָהר פופציק, זעכציק און זיבעציק צוריק, וואָס זיינען וואָרט פאר וואָרט דיזעלביקע ווי די קלאָגען קעגען די היינטיקע איטאַליענער, „רוסען“ און אַנדערע „אונגעווינטשטע“ איינוואַנ־דערער.

קאָנגרעסמאַן בערגער האָט אין זיין רעדע איבערגע'חזר'ט די אַלטע מעשה, וואָס די דעמאַגאָגען, וועלכע שרכ'ענען זיך צו די

ארבייטער־וואוטס, האבען הונדערטע מאל שוין געזאגט פאר איהם: איהר בלאפט מיט אייער פראטעקשאן, איהר לאזט ניט אריין קיין אויסלענדישע סחורה אום כלומר'שט צו פראטעקטען דעם אמעריקאנער ארבייטער, איהר לאזט אבער אריין דעם אויסלענדישען ארבייטער כדי ער זאל דירעקט קאנקורירען מיט דעם אמעריקאנער ארבייטער.

וואס־זשע איז די אונטערשטע שורה דערפון? דארף מען דעם אמעריקאנער ארבייטער אויך „פראטעקטען", אדער ניט?

וואס בלייבט צו טאן, כדי דער הויכער טאריף זאל ניט צוציהען אהער די מיליאנען סלאווען, ארמעניער, איטאליענער און „רוסען"? עס איז גאנץ קלאר: מען דארף זיי ניט אריינלאזען, — ניט די טויזענטער יאפאנער, נאר טאקע אט די מיליאנען געפערלאכע איטאליענער, פאליאקען, „רוסען", וכדומה, וואס זיינען געוועהנט פון דער־היים צו א געמיינעם לעבען און האבען ארונטערגעהאקט דעם ארבייטס־לוין פון צוויי דאלאר א טאג אויף $1.75 און האבען אויף דעם אופן „ארויסגעשטופט" די בעסער־בעצאלטע דייטשען און די אירישע. בערגער האט דאס ניט געזאגט, אבער דאס איז דער לאגישער שלוס פון זיינע רייד. דאס איז אקוראט וואס די אמעריקאן פעדערעישאן אוו לעיבאר פאדערט.

אין קאנגרעס האט בערגער געשטימט געגען דעם בוירנעט־ביל, אין דערין איז ער געווען ניט קאנסעקווענט. אבער ניט זיין וואוט, נאר זיינע ארגומענטען האבען א ווירקונג. וועניג ווער האט זיך אינטערעסירט אויסצוגעפינען ווי ער האט געשטימט. אבער צו זיינע ווערטער האט מען זיך צוגעהערט, ווייל — ווי ער האט אליין געזאגט,—ער איז געקומען פאר'ן קאנגרעס א שליחות (מעססעדזש) איבערצוגעבען פון דעם פארטשריטליכסטען און דעם אינטעליגענטסטען טייל פון די ארבייטענדע מאסען, פון מיליאנען מענער און פרויען".

6.

דער פאַרהער וועגען אימיגראַציע ביי פּרעזידענט ווילסאָן.

ווען דער בוירנעט ביל צו באַשרענקען די איינוואַנדערונג איז אַנגענומען געוואָרען אין קאָנגרעס אין 1915 און איז איבערגע־געבען געוואָרען צום פּרעזידענט, האָט די עקזעקוטיווע פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי געשיקט טשאַרלז עדוואַרד ראָסעל אַלס איהר שליח, ער זאָל רעדען געגען דעם ביל ביי דעם פאַרהער פאַר דעם פּרעזידענט פון די פאַראייניקטע שטאַטען.

די אמעריקאַן פעדערעישאָן אָוו לעיבאָר האָט געלאָזט וויסען, אַז זי איז מיט ראָסעל׳ס שטעלונג ניט צופרידען. אין דעם „ניו־יאָרקער „קאָלל" איז באַלד ערשינען אַ דעפּעשע פון וואַשינגטאָן, וואו עס איז געשטאַנען די פאָלגענדע ערקלערונג:

„אָבער ראָסעל האָט קלאָר געמאַכט ביי דעם פאַרהער אין ווייסען הויז, אַז די סאָציאַליסטען זיינען דערפאַר, אַז די אימיגראַציע זאָל באַשרענקט ווערען, נאָר זיי ווילען ניט אונטערשטיצען אַזעלכע באַשרענקונגען וואָס נעמען אַוועק ביי די פאַראייניקטע שטאַטען זייער רעפּוטאַציע אַלס אַן עיר־מקלט פאַר די אונטערדריקטע פון אַלע לענדער"*)

די ערקלערונג האָט אָבער הפּנים ניט צופרידען געשטעלט די פירער פון דער אמעריקאַנער פעדערעישאָן אָוו לעיבאָר, איז דער "קאָלל„ ווידער ארוים מיט פאָלגענדער ערקלערונג:

„דערפאַר וואָס די אנקלאַגע איז ווייט פאַרברייטעט געוואָרען פון שמואל גאָמפּערס׳ען און אַנדערע, אַז טשאַרלז עדוואַרד ראָסעל האָט פאַרטיידיקט אונבאַשרענקטע אימיגראַציע ביי דעם פאַרהער פאַר פּרעזידענט ווילסאָן, וואָס האָט זיך אויסגעלאָזען מיט דער וועטאָ פון דעם ביל, מוז באַקאַנט געמאַכט ווערען דער ריכטיקער אמת וועגען דעם פאַרהער... וואָס עס האָט פּאַסירט, איז אַזוי איבערגעגעבען אין דעם סטענאָגראַפישען באריכט פון דעם פאַרהער, וועלכער איז דערנאָך געדרוקט געוואָרען אין דעם „קאָנגרעשאָנאַל רעקאָרד":

„דער פּרעזידענט: עס איז דאָ אַנוועזענד אַ דזשענ־

*) "New York Call", January 26, 1915.

טעלמאן, מר. ראסעל, ווענמען איך וואלט נעוואלט הערען א מינוט אדער צוויי".

„טשארלז עדוארד ראסעל: מר. פרעזידענט, איך דאנק אייך, וואס איהר זייט אזוי גוט מיר צו ערלויבען אויס־געהערט צו ווערען וועגען דעם ענין. א געוויסע באגרענצונג און באשרענקונג פון אימיגראציע איז בלא ספק נויטיק און געזונט (סאליוטארי). מיר זיינען קעגען דיזע מאסרעגעל דערפאר, וואס דער ליטעראסי טעסט וואלט זיין אונגוויסענשאפטליך, ניט פארנינפ־טיק און זעהר שווער דורכצופירען. על כן וואלט עס ניט דערגרייכט דעם צוועק, וואס דער ביל פארפאלגט. פון קיין פונקט וואלט מען ניט געקענט לייכטער אויסדרעהען זיך, ווי פון דעם ליטעראסי טעסט. ווייטער, אז עס זיינען פאראן ווענקסטענס צוויי אנדע־רע מיטעלן, וואס וואלטען דערגרייכען דעם געזוכטען צוועק און וואל־טען ניט האבען דעם זעלבען חסרון, ווי דער ליטראסי טעסט, איז עס ניט א שאדען, אז מיר זאלען אנעמען דעם ראזיקען מיטעל, וואס קענען איהם איז פאראן אזוי פיל אויסצוזעצען צוליב פארשיי־דענע גרינדע, און וואס וואלט מסתמא גאר ניט געקענט דורכגעפירט ווערען? אים נאמען פון דער סאציאליסטישער פארטיי, וועלכע איך פארטרעט דא פראטעסטיר איך קעגען דעם ביל".

ווייטער האט ער געערט קעגען דעם פונקט וועגען פאליטישע אימיגראנטען און ער האט געשלאסען אזוי:

„אים נאמען פון דעם מיליאן סאציאליסטען פון דיזען לאנד, ווענמען איך פארטרעט, בעט איך אייך דריבער, מר. פרעזידענט, איהר זאלט וועטירען דעם ביל.*)

דער "קאלל„ מאכט זיך גאר ניט וויסענדיק פון זיין אייגע־נעם באריכט און וויל איינרעדען דעם לעזער, אז ראסעל האט נעשטיצט זיין ארגומענט אין גאנצען אויף דעם גרונד, אז דער ביל וואלט אויסגעשלאסען פאליטישע אנטלאפענע, וואס דאס איז גע־ווען דער גרונד אויף וועלכען די וועטא האט זיך געשטיצט. דער

*)"New York Call", February 23, 1915

אמת איז, אז דער אפיציעלער פארטרעטער פון דער סאציאליסטי־שער פארטיי האט ארויסגעשפראכען די מיינונג, אז מען דארף באשרענקען די אימיגראציע, נאר דער "ליטערעסי טעסט„ טויג ניט, ווייל ער וועט ניט פירען צו דעם צוועק, עס זיינען פאראן אנדערע מיטלען, וואס וועלען טאקע ווירקלאך באשרענקען די איינוואנדערונג און פון זיי וועט מען זיך שוין ניט קענען אויסדרעהען.

וואס זיינען די אנדערע מיטלען צו באשרענקען די איינוואנ־דערונג, אויף וועלכע מר. ראסעל, אלס פארטרעטער פון דער סאציא־ליסטישער פארטיי, וואלט מסכים געווען, האט ער ניט געזאגט ביי דעם פארהער פאר'ן פרעזידענט. אן אנדייטונג אויף דעם געפינען מיר אבער אין א לייטארטיקעל וואס איז געדרוקט געווארען אין דער „ניו־יארקער פאלקסצייטונג", דעם 2טען פעברואר, 1915, בנוגע צו גאמפערס'עס פרעטענסיעס אויף ראססעל'ן. די רעדאקציע וואלט נעקענט פארשטעהן, זאגט זי, ווען גאמפערס „דען פארשלאג גע־מאכט העטע, פרא יאהר נור זא אונד זא פיעלע איינוואנדערער אין די פעראייניגטע שטאטען הינאיינצולאססען; יעדע נאציאנאלע אדער שפראכ־גרופע העטען דאן איינע בעשטימטע ראטע צו דיע־זער איינוואנדערונג צוגעשפראכען ערהאלטען קענען".

דאס הייסט א פראצענטנע נארמע פאר אימיגראציע פון יעדער נאציאנאליטעט, נאך דעם מוסטער פון דער רוסישער פראצענטנער נארמע פאר אידען אין די גימנאזיעס און אין די אוניווערסיטע־טען. וואס די „פאלקסצייטונג" אליין האלט די באשרענקונג פון איינוואנדערונג פאר א „קורצזיכטיקע פאליטיק", איז ניט מער ווי איהר אייגענע מיינונג, — אויב מיר מעגען זיך פארלאזען אויף מר. ראססעל'ן, איז די גאנצע סאציאליסטישע פארטיי פאר באשרענקען די איינוואנדערונג.

דער „מילוואקי־לידער", וואס ווערט רעדאקטירט פון דעם געוועזענעם סאציאליסטישען קאנגרעססמאן וויקטאר בערגער, איז ניט איינפערשטאנען געווען דערמיט וואס ראסעל האט גערעדט קעגען דעם ליטעראסי טעסט. רעדענדיק וועגען פרעזידענט וויל־סאן'ס וועטא זאגט ער, אז "דער ליטעראסי טעסט וואלט געווען אזוי גוט ווי יעדער איינער מיטעל אפצוהאלטען דעם מענטשלאכען שטראם פון די מער אפגעשטאנענע לענדער פון אייראפא". נאך דער מלחמה קען זיך

א לאַז טאָן אַהער א גרויסע מחנה אימיגראַנטען, און אויב עס קלעקט ניט איצטער קיין ארבייט פאר אַלע ארבייטער, טו ווען עס וועלען צוקומען מיליאָנען נייע, וועלען זיי נאָך ערגער מאַכען די לאַגע, און עס וועט נויטיק זיין צו באשרענקען די איינוואַנדערונג. „דאָס פאָלק פון די פאראייניקטע שטאַטען איז ניט מחויב צו פאר־זארגען מיט א היים די קרבנות פון דער מלחמה אין אייראָפּא!"*)

7.

דער אידישער סאָציאַליסטישער קאָנגרעסמאַן

קאָנגרעסמאַן לאָנדאָן איז ערוועהלט געוואָרען אין א אידי־שען דיסטריקט. פון זיינע וואוטס זיינען 1800 געווען ריין־סאָציא־ליסטישע, וואָס זיינען צוגלייך אָפּגעגעבען געוואָרען פאר אַנדערע קאַנדידאַטען פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, און 4100 אַזעל־כע, וואָס זיינען אָפּגעגעבען געוואָרען נאָר פאר איהם פּערזענליך פון אַזעלכע וואוטערס, וואָס האָבען געשטימט פאר די איבעריקע קאַנדידאַטען פון אַנדערע פּאַרטייען. אין יענעם דיסטריקט איז די שטימונג פאר פרייע איינוואַנדערונג. גאַנץ נאַטירליך דעריבער האָט קאָנגרעסמאַן לאָנדאָן געמוזט אַרויסטרעטען געגען דעם בורנעט ביל צו באַשרענקען די אייראָפּעאישע איינוואַנדערונג. צו דער־זעלבער צייט אָבער איז ער מסכים געווען אויף די אויסשליסונג פון אַזיאַטישע איינוואַנדערונג. איך וועל דאָ איבערזעצען פון דעם אָפיציעלען סטענאָגראַפישען פּראָטאָקאָל, וואָס ער האָט גע־זאָגט פאר דער קאָמיטע אָן אימיגרעישאָן ענד נעטשוראַליזעישאָן דעם 22טען יאנואר 1916 :

„אין זייער געגנערשאַפט צו אימיגראַציע זיינען זיי (די אָר־גאַניזירטע ארבייטער) אויף א פאַלשען וועג. זיי ווייזען אָן נאָר אויף דעם אימיגראַנט אַלס זייער שונא. אַנשטאָט דעם וואָלטען זיי געדאַרפט ארויסנעמען פון די פאַבריקען די מיליאָנען פרויען און קינדער וואָס האַנקורירען מיט זיי. זיי וואָלטען פונקט אַזוי גוט געקענט פאַרבּיטען די געבורט פון קינדער, ווייל יעדע קינד וואָס ווערט געבאָרען ביי אַן ארבייטער איז א שווערערע לאַסט אויף איהם איידער ערגעץ אַן אימיגראַנט וואָס קען קומען אַהער. זיי

---

*) "The Milwaukee Leader", January 30, 1915

פֿאַלגען נאָך דעם אַלטען טעות וואָס מאַלטוס האָט פּאַרטיידיקט אין 1798... נאָך מיין מיינונג, האָט יעדע מענשלאכע באַשעפענעס אַ רעכט צו געהן אין יעדען טייל פון דער וועלט, און קיין מענטש האָט ניט קיין רעכט צו באַהויפּטען, אַז אַ געוויסער טייל פון דער ערד איז ספּעציעל באַשערט געוואָרען פון דעם אויבערסטען פאַר איהם.

„קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן: שליסט איהר אין דערין איין די כינעזער?

„מר. לאַנדאָן: די כינעזער זיינען מענטשלאכע באַשעפעניסען. די פראַגע וועגען די כינעזער און די יאַפּאַנעזער שאַפט אַנאַנדער שווערען ראַסען־פּראָבלעם און ביז אַהער האָבען די פאַראייניקטע שטאַטען ניט פאַרמאָגט צו לעזען דעם ראַסען־פּראָבלעם, וואָס זיי האָבען אויף זייערע הענט איצטער. דער ־ בער וואָלט עס געווען זעהר אונקלוג צו שאַפען נייע ראַסען־פּראָבלעמען, און עס איז זעהר אַן ערנסטע זאַך, אַז אימיצער זאָל זיך איינשטעלען פאַר אַזאַ צושטאַנד וואָס וואָלט געשאַפען אַ נייעם פּראָבלעם“.

אַלזאָ, די כינעזער זיינען טאַקע מענטשלאכע באַשעפענע־סען, און יעדע מענטשלאכע באַשעפענעס האָט דאָס רעכט צו פאָה־רען וואו זי וויל, און קיינער טאָר ניט באַהויפּטען אַז אַ געוויסע לאַנד איז באַשאַפען נאָר פאַר איהם, דאָס הייסט די אַמעריקאַנער טאָרען עס ניט באַהויפּטען געגען די כינעזער. זיי וועלען עס אָבער יע טאָן, און דאָס וועט שאַפען אַ ראַסען־פּראָבלעם, דעריבער וואָלט עס זיין אונקלוג צו שטעלען זיך אַמפּערן מיט זיי. די כינעזער און די יאַפּאַנעזער וועלען זיך מוזען זיצען אין דער היים.

דאָס איז די זעלבע שטעלונג, ווי בערגער און אונטערמאַן האָ־בען אָנגענומען. עס וועלען זיך זיכער געפינען אַ סך דיפּלאָמאַטישע אידען, וואָס וועלען קאָנגרעסמאַן לאַנדאָנען געבען גערעכט דער־פאַר. צו וואָס דאַרפען מיר זיין גאָט'ס סטראָפּצעס — וועלען זיי זאָגען — און אָננעמען זיך פאַר די קריוודעס פון די געלע אימיג־ראַנטען? דאָס קען אונדז פאַרשאַפען איבעריקע געגנער.

אין דערין האָט איהר אָבער אַ גרויסען טעות.

פאַרוואָס ווילען די ווייסע אַרבייטער פון די פּאַסיפיק סטעיטס ניט אַריינלאַזען די געלע אימיגראַנטען? ווייל זיי קומען פון לענ־

דער מיט א נידעריקען סטענדארד אוו ליווינג. זאגט זיך דער גוט באצאלטער אמעריקאנער ארבייטער: די אידען און די איטא־ליענער קומען פון ארעמע לענדער, וואו די שכירות זיינען ני־דעריק, די ארבייטער לעבען זעהר ארעם; אזעלכע לייט וועלען דא ארונטערדריקען די שכירות, דעריבער מוז מען פאר זיי צומאכען די טיר. דער ניט־סאציאליסטישער געגנער פון אי־מיגראציע האט וועניקער ראסען־פאראורטיילע איידער דער סאציאליסטישער געגנער פון אימיגראציע: ביי דעם קאנסער־וואטיווען טרעיד־יוניאניסט זיינען די ארעמע ווייסע ארבייטער ניט קיין גרעסערע יחסנים ווי די נעלע, ער פארשטעהט אינסטיקטיוו אז עס איז אן עקאנאמישע פראגע, ניט קיין ראסען־פראגע.

צו וואס דארפען מיר נאר געהן צו די קאנסערוואטיווע טרעיד־יוניאנס, אז אין דער סאציאליסטישער קאנווענשאן גופא, וואס איז אפגעהאלטען געווארען אין 1908 אין שיקאגא, האט זיך א דעלעגאט אויסגעשפראכען, אז מען דארף אין גאנצען אפשטעלען די איינ־וואנדערונג אפילו פון די ארעמע לענדער פון אייראפא. די שטעלונג נעגען די אזיאטישע איינוואנדערונג מוז לאניש פירען דערצו.

8.

די סאציאליסטישע פרעסע וועגען „פרעמדע" ארבייטער.

די טרעיד־יוניאנס זוכענדיק צו מאנאפאליזירען פאר זיך דעם ארבייטסמארק האבען זיך ניט באנוגענט מיט דער פאדערונג פון באשרענקונגען געגען איינוואנדערונג. זיי האבען פרובירט דורכצופיהרען געזעצע, וואס זאלען געבען די היגע ארבייטער א פריווילעגיע געגען די אקארסט אנגעקומענע. דאס איז פאר זיי לייכטער געווען דורכצופירען ביי רעגירונגס־ארבייטען, ווי ביי אלע אנדערע, ווייל אויף די רעגירונג האבען זיי א פאליטישען איינפלוס דורך זייערע וואוטס. אויף דעם אופן איז אין ניו־יארק געשאפען געווארען א געזעץ, אז א קאנטראקטאר (פארראר־

טשיק) ביי שטאטישע ארבייטען מוז דיננען נאר בירגער. דער
נעזעץ איז א צייט מיט יאהרען געבליבען אויף'ן פאפיר, ווייל ער
האט זיך נים געלאזען דורכפירען אין לעבען, פשוט דערפאר, וואס
די ארבייטסשטיילונג אין אמעריקא האט איבערגעלאזען די מערסטע
שווערע און שמוציקע ארבייטען פאר די גרינע ארבייטער, בעת
די היגע געבוירענע און די אלטע תושבים פארנעמען די בעסערע
שטעלען.. אבער ענדע 1914, באלד נאך דעם אנהויב פון דער
מלחמה, זיינען אין ניו־יארק א סך ארבייטער ארומגעגאנגען לע־
דיק, און די יוניאנס פון די בריקלעיערס און מעיסאנס (די מר
ליארעס) האט זיך געווענדעט צו דער פאבליק סערוויס קאמישאן
(דער קאמיסיע וואס האט אויפזיכט איבער די שטאט־באהנען) מיט
דער פאדערונג, זי זאל צווינגען די קאנטראקטארס ביי דעם "סאב־
וועי", (דער באהן וואס געהט אונטער דער ערד) צו דינגען נאר
אמעריקאנער בירגער. דער צוועק איז געווען אוועקצונעמען די
ארבייט פון פרישע אימיגראנטען און איבערגעבען זי צו אלטע
תושבים. די קאנטראקטארס האבען זיך געשטעלט דאגעגען.
זיי האבען ענטפערט, אז די עכטע אמעריקאנער ארבייטער זיי־
נען יחסנים און ווילען נים טאן די שווערע און שמוציקע ארבייט*)

---

*) אויב איהר וועט ארייננקוקען אין די סטאטיסטיקע וואס די צענזורס־ביורא
האט פארעפענטליכט וועגען די באשעפטיקונגען פון דער שטאט ניו־יארק, און
איהר וועט אויסרעכענען וויפיעל עס באטרעפט די צאל אימיגראנטען אין יעדע
הונדערט פראסטע ארבייטער וואס גראבען ערד אין די גאסען דעסגלייכען („ראוד
ענד סטריט בילדינג ענד ריפעירינג"), טו וועט איהר געפינען, אז צווי־
שען אלע סאנזביליען וואס האבען ערנעין א פרנסה איז דער פראצענט אימיגראנ־
טען 55, און צווישען אלע פראסטע ארבייטער וואס ארבייטען אין די גאסען 83.
ארער רעכענט פארקערט, די צאל היגע געבארענע ווייסע צווישען די פראסטע
ארבייטער וואס ארבייטען אין די גאסען איז 19 פראצענט, און למשל צווישען
פלאמבערס און געז־פיטערס — 69 פראצענט.

היינט אויב איהר ווילט וויסען די צאל פון די סאמע פני, וואס זיינען דא
געבארען געווארען פון אמעריקאנער געבארענע עלטערן טו באטרעפט זי צווי־
שען פראסטע ארבייטער וואס זיינען באשעפטיקט אין די גאסען (ערד־גרעבער
און דעסגלייכען) כך־הכל 4 פראצענט. ווען איהר וועט פארגלייכען די צאל פראסטע
ארבייטער מכל המינים וואס זיינען געבארען געווארען פון אמעריקאנער עלטערן
מיט דער גאנצער צאל פארדינערס וואס זיינען אמעריקאנער בני אמעריקאנער,
טו וועט איהר געפינען וועניקער ווי 4 פון יעדע הונדערט. וואס זשע טוען די

דער שטרייק איז אריין אין די קארטס. דערווייל האבען די קאנטראקטארס אפגעשטעלט די ארבייט און די גרינע ארבייטער האבען פארלארען זייער שטיקעל ברויט.

אונז אינטערעסירט דא די שטעלונג וואס די סאציאליסטישע פרעסע האט גענומען צו דעם קאמפף פון די אלטע אימיגראנטען (מערסטענס אייִרישע) געגען די גרינע (מערסטענס איטאליענער.)

די ערסטע עטלאכע טעג נאכדעם ווי די מעיסאנס און בריקלעיערס יוניאן איז ארויס מיט דער פאדערונג, אז די קאנטראקטארס זאלען אפשאפען אלע ארבייטער, וואס זיינען נאך ניט קיין בירגער און זאלען דינגען בירגער אויף זייערע שטעלען, האבען אי דער „קאלל“, אי די דייטשע „פאלקסצייטונג“ געשוויגען אין זייערע רעדאקציאנעלע קאלומס, אין זייערע באריכטען אבער האבען זיי באלד פון אנהויב אן מיט די קעפלאך און דעם אלגעמיינעם טאן געוויזען, אז זיי האלטען מיט דער יוניאן אין איהר פאדערונג.

דעם 21טען נאוועמבער 1914, איז די „פאלקס־צייטונג“ ארויס מיט א רעדאקציאנעלער נאטיץ וועגען דער אנגעלעגענהייט, וואו זי זאגט, אז אין דעם געזעץ זיינען פאראן צוויי באשטימונגען: איינע, אז די ארבייטער זאלען ארבייטען ניט מער ווי אכט שטונדען, און די צווייטע, אז עס זאלען געדונגען ווערען אויסשליסלאך אמעריקאנער בירגער. וואס מען ארבייט ביי דעם סאבוועי מער ווי אכט שטונדען א טאג, וועגען דעם האט מען ביז אהער געמאכט א שוויגן. דער שרייבער מיינט אז די יוניאן האט געזאלט „אויף אויף דער דורכפירונג פאן דיזער געזעצליכער באשטימונג געוויכט לעגען“. דערמיט וואלט די האנדלונג פון דער יוניאן „אנגעווארען עפעס פון איהר רעאקציאנערען קאליר, וואס זי שיינט צו האבען,

איבעריקע? זיי זיינען קלוירקס פארקויפערס, בוכהאלטערס און דעסגלייכען — איבער 30 פראצענט, סוחרים און פאבריקאנטען — אן ערך 7 פראצענט, פראפעסיאנעלע לייט און עפענטליכע בעאמטע — אן ערך 13 פראצענט, די איבעריקע 46 פראצענט זיינען בעלי מלאכות.

ווען זי באשטעהט נאר אויף דעם פונקט מכח די בירגער און וויל אויף דעם אופן אוועקנעמען די באשעפטיקונג ביי אלע ניט־בירגער".

אביסעל שעמעדיק, נאר נישקשה.

מיט צוועלף טעג שפעטער איז שוין די זעלבע „פאלקסצייטונג" ארויס מיט א גאנצען לייטארטיקעל. זי הויבט אן דערפון, וואס עס האט זיך אויסגעוויזען, אז פון די אלע ארבייטער ביי די סאבעים האבען ניינציק פראצענט נאך אפילו זייערע „ערסטע פייפערס" ניט ארויסגענומען, און זי רעדט ווייטער אזוי:

„די קאנטראקטען האבען אלזא דאס געזעץ אויפ'ס גרעבליכסטע איבערטרעטען, אונד די אינטערעסירטען געווערקשאפטען טאטען ניכט מעהר אלס איהרע פפליכט, אלס זי דען פערזוך אונטערנאהמען, די דורכפיהרונג דעם געזעצעס צו ערצווינגען. איינע אנדערע פראגע איסט עס, אויב די דורכפיהרונג איינעס דעראַרטיגען געזעצעס ווירקליך אים אינטערעסע דער ארבייטערשאפט ניו־יארקס ליגט".

די צייטונג ווייזט, אז דערמיט, וואס מען וועט לאזען די איטאליענער ארבייטער אהן א שטיקל ברויט, וועט מען ניט פארמינדערען די ארבייטסלאזיקייט. צו דער זעלבער צייט מיינט זי, אז וואס די ארבייטער ווערען שלעכט באצאלט, איז „ווייל עס זיך אין דער הויפטזאכע אום איטאליענישע, סלאווישע, גריכישע אונד אנדערע „געניגזאמע" נאציאנאלע גרופען האנדעלט,... ווי ווייטער אויך צוגעגעבען ווערדען מוס, דאס די ערד־ארבייטער מאסען לייכטער צו ארגאניזירען אונד בעסער... צו בעשיצען ווערען, ווען זי בירגער פאן דען פעראייניגטען שטאאטען ווערען".

דער לייטארטיקל־שרייבער מיינט אבער אז עס איז אונמעגלאך דורכצופירען דעם געזעץ און עס קען קיין גוטס ניט ברענגען. זיין פלאן וואלט זיין, די שטאט זאל אויסקומען גאר אהן קאנטראקטארס, זי זאל אליין בויען די סאבוועיס, „מאן ווירד דאן די מעגליכקייט האבען מענשענווירדיגע לאהנע אונד ארבייטספערהעלטניסע צו ערצווינגען. רעאקציאנערע געזעצע... קענען דאן אהנע שאדען פיר די ארבייטער רוהיג אין דען גרויסען פאפיערקארב געווארפען ווערדען".

איהר זעט ווי די צייטונג דרעהט זיך דא אהין און אהער. אייגער־זייטס, קען דער געזעץ קעגען די אויסלענדישע ארבייטער ניט פארמינדערען די ארבייטסלאזיקייט, פונדעסטוועגען האט די יר־

ניאַן געטאַן איהר פליכט, אַז זי האַט זיך גענומען דורכצופירען דעם נוצלאָזען געזעץ קעגען די פרעמדע אַרבייטער.

פאַרוואָס? איז די בריקלייערס יוניאַן אַן אַפּטיילונג פון דער פּאַליס, וואָס זי איז מחויב אויפצופאַסען, אַז יעדער רעאַקציאָנערער געזעץ זאָל אָפּגעהיט ווערען?

פאַרשטעהט איהר. הגם דער געזעץ קען ניט פאַרמינדערען די אַרבייטסלאָזיקייט, וועט מען דעם דאָזיקען רעאַקציאָנערען געזעץ נאָר „דאַן" קענען „אָהנע שאַדען פיר די אַרבייטער" אריינוואַרפען אין דעם פּאַפּיר קאָרב, ווען מען וועט האָבען אָנגענומען דעם פּלאַן פון דער „פּאָלקסצייטונג". היות, אָבער, ווי דער פּלאַן איז נאָך ניט אָנגענומען געוואָרען, טו קען מען הפנים איהם נאָך דערוויילע ניט אריינוואַרפען אין פּאַפּיער־קאָרב „אָהנע שאַדען פיר די אַרבייטער". וואָרים ביז וואָס ווען וועט ווערען, איז לייכטער צו אָרגאַניזירען די אַרבייטער, ווען זיי זיינען שוין בירגער. דערצו נאָך האַנדעלט זיך וועגען אַזעלכע נאַציאָנאַליטעטען, ווי די איטאַליענער, די סלאַווען א. אז. וו., וואָס זיי באַנוגענען זיך מיט וואָס עס איז.

די „פּאָלקס־צייטונג" זאָגט אָפּען, אַז דער געזעץ אויף וועלכען די יוניאָן שטיצט זיך איז רעאַקציאָנער און „דאָס פאַרגעהען" פון דער יוניאָן האָט אַ „רעאַקציאָנערן אנשטריך". דאָס הייסט אַלזאָ, אַז אונטער געוויסע אומשטענדען איז די אונקאָמפּראָמיסליך־אַרטאַדאָקסישע און „רעוואָלוציאָנערע" „פּאָלקס צייטונג" מסכים אויף אַ רעאַקציאָנערע שטעלונג פון די יוניאָנס. דאָס איז איינס אָוועק.

ווייטער, טיילט זי איין דעם אַרבייטער־קלאַס אין צוויי סאָרטען, נאָך די „נאַציאָנאַלע גרופּען": 1) די „געניגזאַמע", וואָס זיינען צופרידען מיט קליינע שכירות און שלעכטער באַהאַנדלונג, דאָס זיינען די איטאַליענישע, סלאַווישע, גריכישע א. א. וו., און 2) די וואָס מען קען „לייכטער אָרגאַניזירען און בעסער פאַר איבערגריפען באַשיצען". דאָס זיינען די בירגער פון די פאַראייניגטע שטאַטען. אמת, אין דעמזעלבען אַרטיקל ווערט מיט עטלאָכע שורות פריהער געזאָגט, אַז די איינציקע בירגער וואָס מען קען קריגען צו פאַרנעמען די שטעלען פון די ענטלאַסענע איטאַליענער זיינען „לאַנד־אַרבייטער און פאַרמערישע זיהן... וואָס זיינען „געוועהנט צו שווערע אַרבייט און קליינעם אַרבייטסלוין". עס קומט אויס אַלזאָ,

אז מאנכע בירגער געהערן אויך צו דעם „געניגזאמען" סארט, כאטש זיי באלאנגען שוין גאר ניט צו די געניגזאמע נאציאנאלע גרופען, ווארים, ווי באקאנט, זיינען די מערסטע פארמערשע זיהן און לאנד־ארבייטער אמעריקאנער געבארענע פון אמעריקאנער עלטערן. ווי־דער, אין דעם סטרייק פון די קוילען־גרעבער אין קאלאראדא, האבען די איטאליענער, די סלאווען און די גריכען אפגעסטרייקט מער ווי א יאהר נאכאנאנד, — הפנים לאזען די דאזיקע נאציאנאלע גרופען יע ארגאניזירען. אבער וואס האבען מיר דא צו פרעגען קשיות? פאר אונדז איז גענוג צו וויסען, אז די „פאלקס־צייטונג" זאגט, אז די טענות פון די אימיג־ראנטען־פרעסער קעגען די איטאליענישע, סלאווישע, גריכישע און אנדערע נאציאנאלע גרופען, „מוזען צוגעגעבען ווערען".

ווי בערגער האט אויסגעטייטשט דעם פסוק, „פראלעטאריער פון אלע לענדער, פאראייניקט אייך", מיינט דאס ניט, אז זיי דאר־פען אלע קומען קיין מילוואקי, זיי מעגען זיך זיצען יעדערער אין זיין לאנד און זיין סאלידאריש פון וויטען. די „ניו־יארקער פאלקס־צייטונג" געהט א שריט ווייטער. נאך איהרע רייד נויטיקט זיך די טעאריע וועגען דער אינטערנאציאנאלער סאלידאריטעט פון דעם ארבייטער־קלאס אין אן אמענדמענט ניט נאר פאר פארשידענע לענדער, אבער אפילו פאר דיזעלבע שטאט אויך: עס עקזיסטירען אינעווענים, אין דעם ארבייטער־קלאס פארשידענע נאציאנאלע גרו־פען, וואס זייערע אינטערעסען זיינען גאר ניט סאלידאריש. פאר די אמעריקאנער בירגער לוינט זיך צו קריכען אויף די שטעלען פון די גרינע.

דער "קאלל" האט זיך אפען געשטעלט אויף דער זייט פון די אלטע אימיגראנטען געגען די גרינע. איך וועל דא איבערזעצען ווערטליך דעם לייטארטיקעל פון דעם 4טען נאוועמבער, 1914.

„עס איז פאראן א געזעץ אין די געזעצביכער, וואס באשטימט אז אלע ארבייטער ביי עפענטליכע ארבייטען דארפען זיין אמערי־קאנער בירגער און קיין אויסלענדער טאר ניט געדונגען ווערען פאר אזעלכע ארבייט. עס איז קלאר צו לעזען פאר אלעמען. ווע־גען זיינע מעלות אדער חסרונות וועלען מיר דא גארנישט ניט זאגען. אבער דער געזעץ איז דא, עס ווערען איצטער געבויט סאב־

וועיס אַז אַ גרויסע צאָל אויסלענדישע אַרבייטער זיינען דאָרטען באַשעפטיקט, אין העכסטער מיסאַכטונג פון דעם געזעץ. די יו־ניאָנס פון ניו־יאָרק, ניט קריגענדיק קיין אויפמערקזאַמקייט אויף זייערע קלאַגען וועגען ביליגער אַרבייט, האָבען זיך געשטיצט אויף דיזען געזעץ און האָבען אויפגעפאָדערט די פּאָבליק סורוויס קאָ־מישאָן, זי זאָל זאָגען, צי זי קלערט צו פאָלגען דעם געזעץ. די קאָ־מישאָן האָט ערקלערט, אַז זי וועט פאָלגען. אין דעם מאָמענט אָבער איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַן אינדזשאָנקשאָן, וואָס ער־לויבט איהר ניט צו ערקלערען די קאָנטראַקטען פאַר אונגילטיק צוליב דעם ברעכען פון די נעזעצע וועגען אויסלענדישע אַרביי־טער. דערווייל אַרבייטען זיך די אויסלענדער ווייטער, ביז וואַ־נען מען וועט אויסגעפינען צי דער געזעץ איז „קאָנסטיטוציאָנעל“.

איך וועל איבערהיפּען אַ ציטאַטע פון ערגעץ אַן אַנדער צייַ־טונג און איבערגעהן צו די ווערטער פון דעם רעדאַקטאָר, וועלכער איז ניט איינפאַרשטאַנען מיט דעם שלוס פון „דעם קאַפּיטאַליסטי־שען מח, אַז דער געזעץ וועגען אויסלענדישע אַרבייטער איז געגען די קאָנסיטטושאָן, דאַרף אָבגעשאַפט ווערען, און די אויסלענדער דאַרפען ערלויבט ווערען צו אַרבייטען ווייטער ביי דעם סאָבוועי“.

דאָ קומט ווייטער אַ ציטאַטע פון יענער צייטונג, וואו עס ווערט אויסגעשפּראָכען דער געדאַנק „אַז יעדער מענטש, וואָס איז אריינגעלאָזען געוואָרען אַהער, האָט דאָס רעכט אויפצוהאַלטען זיין פאַמיליע מיט עהרליכע אַרבייט. דאָס שיינט צו זיין אַ בעסערע אידעע וועגען אַ רעגירונג, ווי דער פּלאַן פון די יוניאָנס צו מאַכען אַזעלכע געזעצע, אַז די אויסלענדישע אַרבייטער, וואָס קומען אַהער, זאָלען מוזען אָנקומען צו צדקה אָדער הונגערען“.

„געוויס, עס שיינט צו זיין אַ בעסערע אידעע — פאַר די קאַפּיטאַליסטען“ — רופט זיך אָב דער רעדאַקטאָר פון „קאָלל“ — „אָבער עס וואָלט זיי קיינמאָל ניט איינפאַלען צו ראַטען די אויסלענדיישע אַרבייטער זיי זאָלען פאָלגען דעם געזעץ, אויב זיי ווילען האָבען זייערע שטעלען, און ווערען נאַטוראַליזירט, הגם עס שיינט צו זיין גרינג*). ניין, זיין ווילט זיך אַ קאַמפּף איבער.

*) אַז מען דאַרף אָפּ זיין פינף יאָהר אין אַמעריקע, איידער מען קען נאַ־טוראַליזירט ווערען, פאַרגעסט דער נעזעצענליבענדער רעדאַקטאָר. און אין דער צייט פון די פינף יאָהר וואָס זאָלען די ענטלאַסענע אַרבייטער פון די סאָבוועיס טאָן.

דעם. יעדע זאך וואס קען ערגעץ וואו שטעלען אין סכנה זייער אבסאלוטען קאנטראל איבער דעם אנגעבאט פון ביליקע ארבייט, גע־זעץ צי ניט געזעץ, איז א זאך וואס מוז באקעמפפט ווערען ביז צום סוף. דא איז א געלעגענהייט אויסצושפילען איין טייל פון דעם גע־זעץ קעגען אן אנדערען, — דעם נאציאנאלען געזעץ, וואס עס ווערט באהויפטעט אויף א קונציקען אין קרומען אופן, אז ער איז אויף דער זייט פון די קאפיטאליסטען, קעגען דעם געזעץ פון דעם סטעיט, וואס עס קען ניט אפנעלייקענט ווערען, אז ער איז אויף דער זייט פון די ארבייטער".

ווייטער שטראפט דער רעדאקטאר די ארבייטער, פארוואס זיי נעמען ניט אוועק ביי דעם קאפיטאליסטישען קלאס „די מאכט אויסצוטייטשען דעם געזעץ": „דאס וואלט געווען סאציאליזם און פאליטישע אקציאן, און מר. גאמפערס האט פארזאגט די ארגאני־זירטע ארבייטער, אז דאס טארען זיי ניט. און כל זמן זיין ווארט איז געזעץ, בלייבט פאר די ארגאניזירטע ארבייטער גארנישט אי־בער חוץ צו לעגען זיך, ווי זיי האבען שוין אזוי אפט פריהער גע־טאן".

דער שלום איז קלאר: אויב די ארגאניזירטע ארבייטער וואל־טען ניט געפאלגט מר. גאמפערס'ן, נאר זיי וואלטען זיך באנוצט מיט „סאציאליזם און פאליטישע אקציאן", וואלט דער געזעץ קע־נען פרעמדע ארבייטער אויסגעטייטשט געווארען אזוי ווי די בריק־לייערס יוניאן פארלאנגט.

נו, לאזט זיך אויס, אין א פאר חדשים ארום, גאט צו דאנקען, אז די רעפאבליקאנער און דעמאקראטישע דזשאדזשעס האבען אויך אויסגעטייטשט דעם געזעץ אזוי ווי די סאציאליס־טישע דזשאדזשעס וואלטען עס געטאן. זיינען שוין הפנים גאמפערס מיט זיינע אדיוטאנטען פארט גערעכט, ווארים אויף דעם אופן האבען זיי געקראגען א "זיג" פאר דעם ארבייטער - קלאס, ניט ווארטענדיק ביז וואנען עס וואלט זיי געלונגען צו עלעקטען א מאיאריטעט סאציאליסטישע דזשא־דזשעס פאר דער קאורט אוו אפילס.

די קאורט אוו אפיעלס האט אגב נאר צוגעשטימט צו דער ענט־שיידינג, וואס די סופרים קאורט האט נאך מיט צוויי מאנאט צו־

ריק אפגעגעבען אין דער שטאט ניו־יארק. ווענגען יענער ענטשיי־דונג האט זיך דער ארגאן פון דעם געוועזענעם סאציאליסטישען קאנגרעסמאן בערגער, דער „מילוואקי לידער", אויסגעשפראכען רע־דאקציאנעל דעם 7טען דעצעמבער, 1914, בזה הלשון:

„דיזער געזעץ איז א היבשע ביסעל פארדאמט געווארען פון יע־נע ניו־יארקער צייטונגען, וואס באגריסען אימיגראציע אלס א מי־טעל ארונטערצודריקען דעם ארבייטסלוין. זיי זיינען געווען זי־כער, אז די קאורטס וועלען ערקלערען, אז דער געזעץ איז נעגען דער קאנסטיטושאן. אין דעם האבען זיי זיך גענארט. עס וואלט געווען א מארנע זאך, אויב א סטעיט אדער א מדינה זאל ניט האבען די מאכט צו באשעפטיקען אין די עפענטלאכע ארבייטען איהרע איינענע בירגער גיכער ווי אנדערע. ווי אזוי א מדינה דארף זיך באנוצען מיט איהר מאכט אויסצושליסען פרעמדע פון די פרי־ווילעגיעס פון בירגערטום — איז גאר אן אנדער פראגע. וואס איז שייך די ארבייטער, זיינען זייערע אינטערעסען דיזעלבע, צי זיי זיי־נען דא געבארען, צי נאטוראליזירט, צי ניט נאטוראליזירט. וואס פרעמדע וועלען ניט צוגעלאזען ווערען צו עפענטלאכע ארבייטען, וועט ברענגען א קנאפען נוצען פאר דעם אמעריקאנער ארבייטער... אונטער א געזונטען סיסטעם פון פראדוקציאן און פארטיילונג פון רייכטום, וואס מער ארבייט ווערט געמאכט פון פרעמדע, וואלט גע־ווען א סך בעסער, ווארים מער ארבייט מיינט מער רייכטום און מער רייכטום מיינט מער קאמפארט און מער פרייע צייט פאר אלע־מען".

ווי איהר זעהט, קענט איהר עס טייטשען ווי איהר ווילט. ווער עס איז נעגען די באשרענקונגען בנוגע צו אימיגראנטען, קען זיך שטיצען אויף די ווערטער, אז דער דאזיקער געזעץ וועט ניט העלפען די אמעריקאנער ארבייטער. ווער עס איז קעגען אימיגראציע, קען זיך קוויקען מיט דעם פסוק, אז אימיגראציע איז א מיטעל ארונטער־צודריקען דעם ארבייטסלוין, און אז דער שטאט האט דאס רעכט צו באשטימען, אז פרעמדע ארבייטער זאלען ניט צוגעלאזען ווערען צו עפענטלאכע ארבייטען. דאס מיינט אבער ניט חלילה, אז די סאציאליסטישע פארטיי איז קעגען אימיגראציע, אדרבא, „אונטער א געזונטען סיסטעם פון פראדוקציאן און פארטיילונג פון רייכ־טום" וועט די ארבייט פון פרעמדע ארבייטער זיין א ברכה פאר אלעמען.

פון דער אנדער זייט אבער דארף מען ניט פארגעסען, אז דאס איז נאר געדעדט, ווען עס איז שוין איינגעפירט א „געזונטער סיס־טעם פון פראדוקציאן און פארטיילונג פון רייכטום“, אונטער דעם איצטיקען קאפיטאליסטישען סיסטעם אבער...

דאס רופט מען אין אמעריקע „פאליטיקס“.

דער „פארווערטס“, זייענדיק א צייטונג פאר אידישע לעזער, איז ער, פארשטעהט זיך, „געווען ענטשידען קעגען דעם געזעץ, וואס האט פארבאטען ניט־בירגער צו ארבייטען ביי קהל'שע ארבייט“, און איז „העכסט צופרידען וואס ער איז צוריקגערופען געווארען“. אזוי איז געשטאנען אין דעם לייטארטיקל פון דעם 15טען מארט, 1915, בנוגע צו דער אפשאפונג פון דעם געזעץ, וואס האט געפא־דערט, אז אלע ארבייטער ביי שטאטישע אונטערנעהמונגען זאלען זיין אמעריקאנער בירגער. צו דער זעלבער צייט אבער, זייענדיק א יוניאן־צייטונג, שטימט ער איין מיט אלע טענות וואס „די פירער פון די קאנסערוואטיווע יוניאנס“, האבען קעגען די פרעמדע אר־בייטער. אט הערט צו וואס עס שטעהט אין דעם זעלבען ארטיקל:

„אזוי ווי בירגער־ארבייטער קרינגען געוועגלאך העכערע וויידזשעס, ווי די גרינע איטאליענער, האבען די קאנ־טראקטארס אין זייערע „עסטימייטס“ פאר די קהל'שע דזשאבס גערעכענט פאר פראסטע ארבייט דריי דאלאר א טאג, דעם יוניאן פרייז, די שטאט האט נאטירליך דיזע ציפער גע־מוזט אנעמען, און די קאנטראקטס זיינען געמאכט געווארען אויף דעם גרונד פון דיזען חשבון, אז ארבייט זאל קאסטען א גוטען יוניאן־פרייז.

„נאכדעם ווי די קאנטראקטען זיינען אונטערגעשריבען געווארען האבען זיך די קאנטראקטארס אויפ'ן געזעץ אין גאנ־צען פארגעסען און האבען זיך גענומען אנשטעלען פאר די דזשאבס גרינע איטאליענער, וועלכע האבען פון געזעץ גארניט געוואוסט און וועלכע וואלטען גאר ניט גע־קענט טאן, ווען זיי וואלטען עס יא געוואוסט. זיי האט מען נאטירליך געצאלט א דריטעל פון דעם פרייז, וואס די קאנטראקטארס האבען גערעכענט דער שטאט...

„וויבאלד דער גרינער ארבייטער איז צופרידען צו נעמען קלענערע וויי־דזשעס, איז דאס דער העכסטער פון אלע הויכע פרינ־ציפען, אז דער קאנטראקטאר זאל די מעגלאכקייט האבען איהם צו דינגען".

מילא, דער „פארווערטס" גערענקט דעם פסוק: „ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים", און עס מאכט איהם ניט אויס וואס „דער גרינער ארבייטער איז צופרידען צו נעמען קלענערע וויידזשעס", פון זיינעטוועגען מעג זיך דער גרינער פארנעמען דעם פלאץ פון „א בירגער־ארבייטער", וואס וואלט געקראגען דריי מאל אזוי פיעל באצאלט פאר די זעלבע מלאכה. אבער די אמעריקאנער נעבארענע ארבייטער זיינען קיין מאל ניט געווען קיין גרים בארץ מצרים, און וואס איז שייך וואס דער „פארווערטס" גלויבט ניט „דאס דער געזעץ האט א רעכט צו מאכען איין גרופע ארבייטער פאר גרעסערע יחסנים, ווי א צווייטע... דאס דערמיט וואס איין ארבייטער האט סיטיזען־פייפערס דערפאר וואס ער איז אין דיזען לאנד געווען מיט א פאר יאהר לענגער, ווי אן אנדערער, דארף ער האבען מער רעכט פאר אירגענד װעלכען דזשאב. דער „פאר־ווערטס" איז אין פרינציפ קעגען די איינטיילונג פון ארבייטער אין קלאסען און אין גרופען", — טו האלט דער היינטיקער דור אמערי־קאנער זעהר קנאפ פון אלע „אבסטראקטע פרינציפען". דער כלל אז „אלע דארפען זיין גלייך", וואס שטאמט פון דער דעקלעריי־שאן אין אינדעפענדענס, ווערט היינט באטראכט פון די אמעריקא־נער סאציאל־רעפארמערס פאר א „בלישטשענדיקען געמיינפלאץ". אויב עס איז טאקע אמת, אז דער גרינער איטאליענער איז צופרי־דען צו נעמען א דריטל פון דעם פרייז וואס א בירגער וואלט קריגען, און אויב דאס איז דערפאר וואס די גרינע איטאליענער וויסען ניט פון דעם געזעץ, וואס באשטימט א העכערען ארבייטסלוין. „און וואלטען געארנישט געקענט טאן, ווען זיי וואלטען עס יא גע־וואוסט", קלערט ביי זיך דער אמעריקאנער ארבייטער, אז אזא אונוויסענדען און שלים'מזל'דיקען קאנקורענט דארף מען ניט דער־לאזען, ער זאל קאליע מאכען דעם פרייז. איי וואס דער „פאר־ווערטס" זאגט צו די יוניאנס, אז אויב זיי וועלען „העלפען ער־

וועהלען געזעץ־מאַכער און רעגירונגס־בעאַמטע, וועלכע וועלען ווירקלאַך פאַרטרעטען און היטען די אינטערעסען פון די אַרבייטער" וועלען שוין די דאָזיקע רעגירער, „לייכט קענען דורכפירען געזעצע, וואָס וועלען צווינגען די קאָנטראַקטאָרס צו צאָלען די אַרבייטער מענטשלאַכע וויידזשעס", טו איז דאָך דאָס וואָס דער טייטש רופט צוקונפטס־מוזיק. זיץ און וואַרט ביז וואַנען די סאָציאַליסטישע פאַרטיי וועט האָבען אַ מאַיאָריטעט אין אַלבאַני און וועט דורכפירען בעסערע געזעצע! כל זמן עס איז געוועזען אַ געזעץ וואָס האָט שוין געהאָלפען דעם אַמעריקאַנער אַרבייטער אויספירען וואָס ער האָט געוואָלט, האָט מען פאַרשפאַרט צו זוכען אַ בעסערען.

דער צווייטער פּלאַן פון „פאָרווערטס" — „צו אָרגאַניזירען אַלע אַרבייטער, גרינגע צי ניט גרינגע, בירגער צי ניט בירגער, אָהן אַן אויסנאַהם, זיי אָרגאַניזירען און אויפקלערען און דורך קאַמפּף דערנאָך געווינען די וויידזשעס צו וועלכע די אַרבייטער זיינען באַרעכטיגט", — איז אויך אַ לאַנגע מעשה. צו וואָס דאַרף מען אַזוי לאַנג וואַרטען און אַזוי פיל מאַטערען זיך, אַז מען קען פּראָסט מאַכען אַ געזעץ וואָס זאָל ניט צולאָזען דעם גרינגעם צו די קהל'שע אַרבייטען, וועלען די אַמעריקאַנער אַרבייטער שוין ממילא קריגען יוניאָן־וויידזשעס.

עס איז דעריבער גאַנץ קלאָר, אַז די שטעלונג פון דעם „פאָרווערטס" איז ניט קאָנסעקווענט, און דער סאָציאַליסטישער „קאָלל" איז גערעכט וואָס ער האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין דעם קאַמפּף פון די קאָנסערוואַטיווע יוניאָן־פירערס קעגען די גרינגע אַרבייטער.

אמת, עס האָט זיך דעמאָלט געהאַנדעלט מכח איטאַליענער, אָבער אויב עס איז אַ כלל, אַז „בירגער־אַרבייטער קריגען געוועהנלאַך העכערע וויידזשעס ווי די גרינגע איטאַליענער", ווי עס לערנט אונדז דער אידישער אָרגאַן פון דעם וויסענשאַפטליכען סאָציאַליזם, טו שטאַמט דאָס ענטוועדער פון אַלגעמיינע עקאָנאָמישע אורזאַכען, וואָס ווירקען ביי איטאַליענער פּונקט אַזוי ווי ביי אידען, אָדער פון דעם ראַסען־כאַראַקטער פון די איטאַליענער. עס זיינען פאַראַן איצטער דאָ אין אַמעריקע סאָציאַליסטען, ווי ערנעסט אונטערמאַן, וואָס שטימען איין מיט דער טעאָריע אַז יעדע ראַסע האָט איהר איינענע נאַטור, וואָס פון איהר העננט אָפּ דער גאַנצער באַנעמען זיך פון דער ראַסע אין דעם געשעפטס־לעבען. די דאָזיקע ראַסען־

טעאריע, איז דער פונדאמענט פון דעם „וויסענשאפטליכען" אנ־טיסעמיטיזם. עס קען ניט זיין, אז דער „פארווערטס" זאל באַוואוסטערהייט איינשטימען מיט דער דאזיקער ראסען־טעאריע. הייסט דאס, אז אין דער געשיכטע מיט די איטאליענישע ערד־אַרבייטער, האבען מיר צו טאן מיט א וויסענשאפטליכען געזעץ, אז דער ארבייטער וואס האט שוין געקראגען די צווייטע פייפערס קריגט דערפאר בעסער באצאלט איידער דער ארבייטער וואס האט נאך סך הכל די ערסטע פייפערס, אדער האט נאך גאר קיין פייפערס ניט גענומען. עס איז קלאר בעשיינפערלאך, אז אויב עס איז פאראן אזא כלל, מוז דאס זיין אן אלגעמיינער עקאנאמישער געזעץ, וואס באשרענקט זיך ניט אויף די איטאליענער אליין, נאר איז נוגע צו די אידישע ארבייטער אויך. אויב דער „פארווערטס" וויל ניט זיין קאנסעקווענט, ווייל ער איז אן אוהב ישראל, טו וועלען זיינע גוי'אישע גענאסען יע זיין קאנסעקווענט און אגיטירען פאר באשרענקונג פון אימיגראציע בכלל, ניט נאר פון דער איטאליענישער אימיגראציע.

איז עס אבער אמת אז די "בירגער־ארבייטער„ קריגען העכערע שכירות ווי די גרינע? פון דעם "פארווערטס„ וואלטען די אידישע ארבייטער געמענגט זיך ריכטען, אז ער וועט אונטערזוכען די פראגע, איידער ער וועט איבער'חזר'ן אהן קיין שום קריטיק די באבע מעשיות פון די קאנסערוואטיווע טרייד־יוניאניסטען. ווי די מעשה איז, האט זיך ארויסגעוויזען, אז אין דער קורצער צייט ווען די קאנטראקטארס האבען געמוזט אפשטעלען די ארבייט צוליב דעם געזעץ נעגען גרינע ארבייטער, האבען זיי געדונגען א פאר טויזענט בירגער וואס האבען זיך געשטעלט ארבייטען פאר די זעלבע שכירות וואס די גרינע האבען נעקראגען. ווען דער געזעץ וואלט געפאדערט, אז די ארבייטער ביי דעם סאבוויי זאלען זיין היגע געבארענע פון געבארענע אמעריקאנער עלטערען, וואלט מען נאך געקענט זאגען, אז די אמעריקאנער לעבען בעסער פאר די גרינע, דעריבער פארלאנגען זיי העכערע שכירות. אין דער אמת'ן אבער האט דער געזעץ נאר געפאדערט, אז די ארבייטער זאלען זיין בירגער. דאס הייסט, ווי א קאנטראקטאר האט זיך אויסגעדריקט, אז זיי האבען געדארפט איבערבייטען אזעלכע איטאליענער וואס זיינען דא אפגעוועזען סך הכל פינפטהאלבען יאהר אויף אנדערע איטאליענער, וואס זיינען שוין

דאַ אַפּגעווען גאַנצע זעקסטהאַלבען יאָהר. די ריכטיקייט איז, אַז די גאַנצע טעאָריע, אַז דער גרינגער אַרבייטער קריגט ווייניקער באַצאַהלט פאַר דעם אמעריקאַנער, איז נאָר אַ האַלבער אמת, וואָס איז אַזוי גוט ווי אַ גאַנצער ליגען. די סטאַטיסטישע אונטערזוכונגען, וואָס זיינען דאַ געמאַכט געוואָרען אין פארשידענע צייטען, האָבען געוויזען, אַז דער גרינגער ארבייטער פארנעמט זיך דאַ מיט פּראָסטערע ארבייט איידער דער געבאָרענער אַמעריקאַנער אָדער דער אימיגראַנט, וואָס איז שוין לאַנג אין לאַנד, און פארשטעהט זיך פאַר פּראָסטע ארבייט צאַהלט מען ווייניקער ווי פאַר בעסערע ארבייט.

וואָס איז דער פּועל־יוצא פון דער גאַנצער מעשה? פון אַ קאַפּיטאַליסטישען שטאַנדפּונקט מעג דער שטאַט באַשטימען, אַז ער ווערט דינגען נאָר זיינע אייגענע בירגער. וואו שטעהט דאָס, אַז די גרינגע ערד־ארבייטער דאַרפען דוקא ארבייטען ביי שטאַטישע פאַדראַדען? לאָזען זיי ארבייטען ביי די אייזענבאַנען, אָדער אין אַנדערע פּריוואַט־אינדוסטריען! פון אַ סאָציאַליסטישען שטאַנדפּונקט אָבער איז אין דערין פאַרוויקעלט אַ פונדאַמענטאַל פראַגע. דער סאָציאַליסטישער פּראָגראַם פאָדערט אַז די אייזענבאַנען און אַלע אַנדערע מאָנאָפּאָליסטישע אינדוסטריען זאָלען איבערגענומען ווערען פון דער רעגירונג. אַלזאָ, הייסט עס, אַז וואָס מער די פאָדערונגען פון דער סאָציאַליסטישער פּלאַטפאָרמע וועגען פארשטאַטליכונג פון דער אינדוסטרי וועלען דורכגעפירט ווערען, אַלץ ענגער וועט ווערען פאַר דעם אימיגראַנט. דאָס איז אַ פּיל ווירקזאַמערער מיטעל צו באַשרענקען די איינוואַנדערונג ווי דער בוירנעט ביל.

9

די סאָציאַליסטען און די טרעיד-יוניאָנס.

עס זיינען פאַראַן אַ סך טרעיד־יוניאַנס, וואָס דאָס רוב פון זייערע מיטגלידער זיינען סאָציאַליסטען און די אדמיניסטראַציע זייערע ליגט אין סאָציאַליסטישע הענט. זייערע פאַרטרעטער קומען צו די קאָנווענשאָנס פון דער אמעריקאַן פעדערעישאַן אוו לעיבאָר, וואָס איז די הויפּטקראַפט אין דער אַגיטאַציע פאַר די באַשרענקונג פון אימיגראַציע. דאָרטען האָט זיך זיי געבאָטען אַ געלעגענהייט אַנצונעמען אַ שטעלונג אין דער פראַגע, און זיי האָבען

מיט זייער שווייגען געהאָלפען אין דער אגיטאציע פאר באשרענ־קונג פון איינוואנדערונג.

דער אמת איז אז אפילו די אידישע יוניאן־פירערס קוקען אויף אימיגראציע מיט די אויגען פון זייערע "עכט־אמעריקאנער„ חברים. אין 1898 האָט דער ניו יארקער דעפּארטמענט אוו לעיבאָר ארויס־געשיקט אָנפראגען צו די סעקרעטערע פון אַלע יוניאָנס, וואָס זיי דענקען וועגען איינוואנדערונג. דער סעקרעטער פון דער קלאוקמא־כער יוניאן האָט געענטפערט, אז אימיגראציע איז שעדלאך פאר די ארבייטער, מחמת די גרינע שטערען דער יוניאן אויפצוהאלטען די פרייזען פון דער ארבייט.

אין דעם זעלבען זין האָט זיך אויסגעדריקט מר. מאקס פיין, א פירער פון די פעראייניקטע אידישע געווערקשאפטען און א מיטגליעד פון דער סאָציאַליסטישער פאַרטיי אין אן ארטיקל אין דער „צוקונפט".

דער באקאנטער רוסישער שרייבער באזראוו, וואָס התמ'עט זיך „סאָן", וועלכע איז אין 1903 געווען דאָ אין אַמעריקע, האָט דערצעהלט אין א פעליעטאָן אין א רוסישער צייטונג זיין געשפרעך איבער אימיגראציע מיט א פירער פון דער קלאָוקמאכער יוניאן, וועלכער פארנעמט נאָך היינט אויך א וויכטיקען פלאץ אין דער אידישער טרייד־יוניאָניסטישער באוועגונג און איז אויך אָ מעמבער פון דער „פּאָרוועטס"־פעדערעישאָן. ווי טאן דערצעהלט האָט ער געזאָגט, אָז די גרינע אימיגראנטען זיינען אָ גרויסע שטער־רונג אין דער אידישער ארבייטער־באוועגונג: קאָם געלינגט עס צו אָרגאָניזירען די אָרבייטער און אָביסעל צו פארבעסערען זייער לאגע, קומען די גרינע און פילען אָן די אונאָרגאָניזירטע שעפּער, וואו מען ארבייט אונטער'ן פרייז. דעריבער איז ער געווען ענטשידען פאר באשרענקונג פון דער איינוואנדערונג. טאן האָט ביי איהם געפרעגט, ווי שטימט דאָס מיט זיין אינטערנאציאָנאלער סאָלידארי־טעט, האָט ער געענטפערט: „אז איינער קומט און וויל ביי מיר אוועקנעמען מיין שטיקעל ברויט, טו מוז איך זיך וועהרען געגען אהים.„

אז אידישע סאָציאַליסטישע יוניאן־פירערס דענקען אזוי, טו איז דאך גאנץ נאטירליך אז זייערע ניט־אידישע גענאָסען זאָלען גלויבען, אז יעדער איינוואנדערער, וואָס קומט קיין

אמעריקע, פארנעהמט דעם פלאץ פון אן אמעריקאנער ארבייטער, — אזוי האט זיך אויסגעדריקטביי א פארהער פאר דער קאמיטע פון קאנגרעס דער פארטרעטער פון די אייזענבאהן־ארבייטער ראו, — אגב א כאציאליסט, א געוועזענער קאנדידאט פון דער סאציאליסטי־שער פארטיי פאר'ן קאנגרעס פון קענסאס־סיטי.

די פראגע וועגען אימיגראציע איז זעהר שארף געשטעלט געווארען ביי די קאנווענשאנס פון דער אמעריקאן פעדערעישאן אוו לעיבאר אין פילאדעלפיא אין 1914 און אין סאן־פראנציסקא אין 1915. באלד נאך דער פילאדעלפיער קאנווענשאן האט דער בוירנע ביל געגען איינוואנדערונג געדארפט פארקומען פאר'ן קאנגרעס צום ערסטען מאל אין פרעזידענט ווילסאן'ס אדמיניסטרא־ציע. און ביי ד'ער קאנווענשאן אין סאן־פראנציסקא האבען די יוניאנס געדארפט אויסשפרעכען זיך געגען פרעזידענט ווילסאן'ס וועטא פון יענעם ביל און אויפמונטערן קאנגרעסמאן בוירנעט נאך א מאל אריינצובריגנען זיין ביל אין קאנגרעס. די אמעריקאן פע־דערייישאן איז ניט קיין סאציאליסטישע קערפערשאפט, אבער צווי־שען די דעלעגאטען פון די יוניאנס געפינען זיך אימער א סך אק־טיווע און פראמינענטע סאציאליסטען. וואס איז זייער שטעלונג צו דער פראגע ?

ביי דער קאנווענשאן פון דער אמעריקאן פעדערעישאן אוו לעיבאר אין 1914 אין פ י ל א ד ע ל פ י ע איז די פאדערונג צו באשרענקען די איינוואנדערונג א י י נ ש ט י מ י ק אנגענומען געווארען. אין דער אפשטימונג האבען זיך באטייליקט די דעלע־גאטען פון דער אינטערנעישאנאל ליידיס גארמענט ווארקערס יו־ניאן. דאס איז א פערבאנד פון אידישע, איטאליענישע און א קליינע צאל פוילישע און רוסישע ארבייטער. ביי איהר קאנווענשאן אין קליוולענד מיט עטלאכע מאנאט פריהער האט זי אנגענומען א רעזאלוציע פאר פרייע איינוואנדערונג און באאויפטראגט איהרע דעלעגאטען פארצוברענגען די רעזאלוציע פאר דער קאנווענשאן פון דער א. פ. אוו ל. ביי דער קאנווענשאן אין פילאדעלפיע אבער האבען איהרע דעלעגאטען קיין ווארט ניט געזאגט וועגען זייער רעזאלוציע אדער וועגען אימיגראציע בכלל. פרעזידענט שלעזינגער האט ערקלערט אין דעם „פ א ר ו ו ע ר ט ס“, אז די פראגע איז נאר דערמאנט געווארען אין דעם יעהרלאכען באריכט פון דער פעדערעישאן און די דעלעגאטען האבען נאר געהאט די

געלעגענהייט צו שטימען ענטוועדער פאר דעם גאנצען באריכט אדער קעגען דעם גאנצען באריכט, דאריבער האבען די דעלעגאטען פון זיין ארגאניזאציע געפונען פאר דיפלאמאטישער ניט אויפ־צוהויבען קיין "אישו„ וועגען אימיגראציע, און זיי האבען געשטימט פאר דעם בעריכט.

ביי דער נעקסטער קאנווענשאן פון דער אמעריקאן פעדע־רעישאן, וואס איז אפגעהאלטען געווארען ביי דער וועלט־אויסשטע־לונג אין סאן־פראנציסקא אין נאוועמבער 1915, האבען די דע־לעגאטען געדארפט שטימען דירעקט פאר אדער געגען א רעזאלוציע צו אונטערשטיצען דעם בוירנעט־ביל געגען אימיגראציע.

אין דער גאנצער פרעסע איז באריכטעט געווארען, אז די רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען איינשטימיק. דאס האט ארויס־גערופען א שארפע קריטיק אין דער אידישער סאציאליסטישער פרעסע געגען די אידישע דעלעגאטען, וואס זיינען געווען ביי דער קאנווענשאן.

איינער פון זיי, מר. פאליאקאוו, האט געענטפערט אין "פאר־ווערטס", אז זיי האבען געשטימט געגען דער רעזאליוציע, דער סא־ציאליסטישער אסעמבלימאן פון ניו־יארק, מר. אברהם שיפליא־קאוו, פארלאזענדיק זיך אויף מר. פאליאקאוו'ס ערקלערונג, האט ביי א פארהער פאר דער קאמיטע פון דעם קאנגרעס איבער אימיג־ראציע געליקענט, אז די רעזאלוציע צו אונטערשטיצען בוירנעט'ס ביל איז אנגענומען געווארען איינשטימיק. אבער סעקרעטער מא־ריסאן פון דער אמעריקאן פעדערעישאן האט איהם אויף'ן שטעל געענטפערט אז אין דעם פראטאקאל פון דער קאנווענשאן איז עס ניט פארשריבען. די פארטרעטער פון דער יוניאן האבען געהאט פאר זיך א קאפיע פון דעם סטענאגראפישען באריכט א פאר טעג נאך דער אפשטימונג. אויב זיי האבען ניט געהאט קיין צייט צו פאררריכטען דעם "טעות„ נאך איידער די קאנווענשאן האט זיך געשלאסען, האבען זיי עס באלד געקענט טאן דורך אן אפיציעלען בריעף צו דער עקזעקוטיווע פון דער א. פ. או ל.. דאס האבען זיי אבער ניט געטאן. דער אמת איז, אז זיי האבען זיך ניט באנוצט מיט די מיטלען, וואס זיי האבען געהאט צו "רעקארדען„ זייערע שטימען דאגעגען.

ווען דער סאציאליסטישער דעלעגאט פון די מיינערס, אדאלף גערמער, האט געוואלט שטימען געגען דער ערוועלונג פון גאמ־

פערס'ן, האָט ער געפאָדערט, אַז זיין שטימע זאָל איינגעשריבען ווע־
רען דאַגעגען אין דעם פּראָטאָקאָל. דאָס זעלבע האָבען געקענט
טאָן די דעלעגאַטען פון דער לײדיס גאַרמענט וואָירקערס יוניאָן
אין דער פראַגע וועגען אימיגראַציע. דאָס האָבען זיי פאַרפעלט
צו טאָן. דערנאָך האָט מען זיך גע'פּלפּול'ט פאַר די לעזער פון
„פאָרווערטס", אַז היות ווי עס שטעהט דאָך ניט אין פּראָטאָקאָל,
אַז די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיק, איז דאָך
דאָס א סימן, אַז זי איז ניט אָנגענומען געוואָרען איינשטימיק, —
והא ראיה, אַז ווען א באשלוס איז יע אָנגענומען געוואָרען איינשטי־
מיק, שטעהט אַז ער איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיק. דער־
פון איז געדרונגען, אַז זיי האָבען טאַקע יע געשטימט געגען דער
רעזאָלוציע.

לאָז זיין אַזוי, אָבער די דעלעגאַטען פון דער לעידיס גאַר־
מענט וואָרקערס יוניאָן זיינען ניט געווען די איינציקע סאָציאַליס־
טישע דעלעגאַטען ביי דער קאָנווענשאָן. די אַנדערע האָבען אפילו
ניט פּרובירט צו לייקענען, אַז זיי האָבען ניט געשטימט געגען
דער רעזאָלוציע.

די פראַגע וועגען געלער איינוואַנדערונג האָט געשאַפען א
דראַמאַטישע סצענע ביי דער קאָנווענשאָן. די אָרגאַניזירטע אַרביי־
טער פון יאַפּאַניע האָבען געשיקט צוויי "ברידערלאַכע דעלעגאַטען„
(„פראַטוירנאַל דעלעגעיטס") צו דער קאָנווענשאָן. שפּעטער איז
אין דער "אינטערנעשאָנאַל סאָשאַליסט רעוויאו„ און אין אַנדערע
סאָציאַליסטישע צייטונגען און צייטשריפטען ערשינען א מעשה,
אַז די דעלעגאַטען זיינען גאָר ניט געווען קיין פאַרטרעטער פון
אַן אמת'ער אַרבייטער־אָרגאַניזאַציע. איך האָב אָבער געהערט די
איינצעלהייטען וועגען דער דעלעגאַציע ביי א לאָנטש פון דעם
טווענטיעטה סענטשורי קלאָב אין באָסטאָן פון דר. גיוליק, דעם
אַמעריקאַנער פּראָפעסאָר אין יאַפּאַניע, וועלכער האָט אַליין צו־
זאַמענגעבראַכט דעם שידוך. ער האָט דערצעהלט אַז אום צו שאַ־
פען א פריינדשאַפטליכע שטימונג צווישען די פאַראייניקטע שטאַ־
טען און יאַפּאַניע האָט ער פאָרגעשלאָגען אין יאַפּאַניע אַז די יאַ־
פּאַנעזישע יוניאָנס זאָלען שיקען דעלעגאַטען צו דער קאָנווענשאָן
פון דער אַמעריקאַן פעדערײשאָן אָוו לעיבאָר. זיי זיינען אָנגעקומען
אין סאַן־פראַנציסקאָ אין מאָנאַט יולי, דאָס הייסט פיער מאָנאַט
פאַר דער קאָנווענשאָן. ער האָט זיי פאָרגעשטעלט פאַר שאַרענ־

בערג'ן, דעם יוניאן־פירער און סעקרעטער פון דעם אנטי־אזיא־טישען פערבאנד. אין סעפּטעמבער זיינען זיי געווען אין וואַשינגטאָן און האָבען אָפּגעשטאַטעט א וויזיט ביי דער עקזעקוטיווע פון דער אַמעריקאַן פעדערעישאָן אָוו לייבאָר. די קרעדענשאַלס קאָמיטע האָט אַלזאָ געהאַט גענוג צייט צו אינטערזוכען, צו זיי פארטרעטען אן אמת'ע ארבייטער־ארגאניזאציע, צי ניט. אין איהר באריכט פאר דער קאָנווענשאָן האָט די קרעדענשאַלס קאָמיטע ניט מסופק געווען זייער רעכט בעטראכט צו ווערען פאר דעלעגאטען פון אן ארבייטער פערבאנד. איהר באשלוס בנוגע צו זיי האָט זיך דעריבער געשטיצט אויף אַנדערע גרינדע. ווי די קאָנווענשאָן פון דער אַמעריקאַן פעדערעישאָן האָט זיי אויפגענומען, וועל איך דאָ איבערגעבען כמעט וואָרט פאר וואָרט פון די סטענאָגראפיש׳ע פּראָטאָקאָלען פון איהרע זיצונגען.

ביי דער ערסטער זיצונג, מאָנטאג אין דער פריה, דעם 8טען נאָוועמבער, האָט די קרעדענשעלס קאָמיטע באריכטעט, אז עס זיינען פאראן "זיבען (7) ברידערלאכע דעלעגאטען, און די קאָמיטע רעקאָמאנדירט, אז מען זאָל די פּאָלגענדע אנידערזעצען" (דאָס איז דער אָפּיציעלער ענגלישער פּארלאמענטארישער אויסדרוק, — דאָס הייסט, זיי זאָלען אָנגענומען ווערען אלס דעלעגאטען). ווייטער פּאָלגען די נעמען פון די אָרגאניזאציעס און פון די דעלעגאטען:

פון דעם בריטישען טרייד־יוניאן־קאָנגרעס — צוויי (2) דעלעגאטען מיט צוויי (2) וואוטס, פון דעם קענעדער טרייד ענד לייבאָר קאָנגרעס — איין (1) דעלעגאט מיט איין (1) וואוט, פון פרויען ארבייטער־אָרגאניזאציאנען — צוויי (2) דעלעגאטען אָן וואוטס, און פון דעם "פעדערעיטעד קאָנסיל אָף דהי טשווירטשעס אָף קריסט„ — אויך צוויי (2) דעלעגאטען, אויך אָן וואוטס. דאָס מאכט אויס צוזאמען די גאנצע זיבען (7) „ברידערליכע דעלעגאַטען", וואָס יעדער פון זיי האָט געקראָגען אַ „זיץ" ביי דער קאָנווענשאָן, דריי מיט שטימרעכט און פיר אָן שטימרעכט, אָבער מיט אַלע אַנדערע רעכטען פון דעלעגאטען, דאָס הייסט מיט דעם רעכט צו באטייליגען זיך אין די דעבאטען. באלד נאָך דער ליסט פון די דעלעגאטען, איינשליסענדיג די דאָזיקע זיבען „פראַטוירנאַל דעלעגאַטס", קומט דער פּאָלגענדער פונקט:

"מיר האָבען באקומען קרעדענשעלס פון ב. סוזוקי און ס.

אשימאטסו פון יאפאן, וועלכע רעפּרעזענטירען דעם פריינדלאכען פארבאנד פון די ארבייטער פון יאפאן. מיר רעקאמאנדירען אז די גאסטפריינדלאכקייט (קוירטסי) פון דער קאנווענשאן זאל זיי געוויזען ווערען, מיט דער געלעגענהייט אויסגעהערט צו ווערען צו ערגעץ א פאסענדער צייט„.

"טשערמאן באשער פון דער קאמיטע האט געמאכט דעם פאר־שלאג, אז דער באריכט פון דער קאמיטע זאל אנגענומען ווערען. דער פארשלאג איז אונטערשטיצט געווארען און איז אנגענומען גע־ווארען מיט אן איינשטימיקען וואוט".

צוויי פאקטען זיינען גאנץ קלאר:

ערסטענס, זיינען די דעלעגאטען פון יאפאן ניט אריינגערע־כענט געווארען צווישען די זיבען "ברידערלאכע דעלעגאטען„ זיי זיינען ניט אויפגענומען געווארען אויף די זעלביקע "פראוועס„ ווי די דאזיקע זיבען, מען האט פון זיי געמאכט א באזונדערע קא־טעגאריע;

צווייטענס, האבען זיי ניט געקראגען דאס רעכט צו באטיי־ליקען זיך אין אלע פערהאנדלונגען פון דער קאנווענשאן, ווי עס האבען געקראגען די ברידערלאכע דעלעגאטען פון די קריסטלאכע טשווירטשעס, נאר מען האט באשלאסען זיי "אויסצוהערען„ אין א בעשטימטער צייט, ווען די קאנווענשאן וועט געפינען פאר פא־סענד.

דעם דריטען טאג פון דער קאנווענשאן, נאכדעם ווי מען האט אויסגעהערט די באריכטען פון די קאמיטעס, האט דעלעגאט העיז געמאכט דעם פאלגענדען פארשלאג:

"איך מאך צום פארשלאג, אז מיר זאלען געבען דאסווארט די דעלעגאטען פון דעם בריטישען טרייד־יוניאן־קאנגרעס„.

דער פארשלאג איז איינשטימיק אנגענומען געווארען און די דעלעגאטען האבען געקראגען דאס ווארט. דאס איז געווען פאר־מיטאק. ביי דער נאכמיטאגדיקער זיצונג האט צו ערסט גערעט דער ברידערלאכער דעלעגאט פון די קענעדער יוניאנס, אויך אן קיין שום פארשטעלונגס־רעדע. נאך איהם האט דער פארזיצענדער גע־האלטען א קורצע אנשפראכע צו דער קאנווענשאן אין וועלכער ער האט דערצעהלט, אז לעצטען סעפּטעמבער האבען זיך געמעלדעט צו דער עקזעקוטיווע פון דער "אמעריקאן פעדערישאן אף לייבאר„

די צוויי דעלעגאטען פון די ארגאניזירטע ארבייטער פון יאפאניע און האבען געבעטען, מען זאל זיי געבען די געלעגענהייט צו רעדען פאר דער קאנווענשאן. די קרעדענשעל קאמיטע האט באשלאסען זיי אויפצונעמען, און איצטער גיט ער זיי דאס ווארט. די גאנצע איינלייטונג מאכט דעם איינדרוק, אז ער פארענטפערט זיך פאר דער קאנווענשאן, וואס ער גיט זיי דאס ווארט.

מען מעג דערמיט ברענגען אין צוזאמענהאנג די רעזאלוציע נומער 28, וואס איז אריינגעבראכט געווארען אין דער קאנווענשאן פון דער לאונדרי וואירקערס אינטערנעשאנאל יוניאן און לויטעט אזוי:

"עס איז די פליכט פון דעם פאלק אפצוהאלטען זיך פון פאט־ראניזירען אדער באשעפטיגען אזיאטען אויף וועלכער עס איז ארט.„

אין סאן־פראנציסקא, דארפט איהר וויסען, באיקאטירען שוין די יוניאנס אלע געלע ארבייטער. זיי האבען זיך געווענדעט צו די יוניאנס, מען זאל זיי אריינעמען פאר מעמבערס, אבער מען לאזט זיי ניט צו צו ווערען יוניאן־לייט.

עס איז גאנץ פארשטענדליך, אז ווען מען באיקאטירט אזיא־טישע ארבייטער און האנדעלסלייט, דארף מען האבען א תירוץ. פאר וואס מען לאזט צו די דעלעגאטען פון אזיאטישע ארבייטער.

סוזוקי, דער פרעזידענט פון די צען טויזענט (10,000) אר־גאניזירטע ארבייטער פון יאפאניע האט אין זיין רעדע געזוכט צו ערקלערען די צעכאווע אמעריקאנער יוניאן־לייט דעם פרינציפ פון אינטערנאציאנאלער סאלידאריטעט פון די ארבייטער. איך וועל דא איבערזעצען א טייל פון זיין רעדע:

איך האב געלערנט אין יאפאן אז עס זיינען ניטא קיין נא־ציאנאלע גרעניצען אין דער ארבייטערשאפט. דער ארבייטער איז אן ארבייטער פאר דער וועלט, פאר דער מענשהייט. ניט די הויכע בערג, ניט די ברייטע ימים קענען צורייסען די אמת'ע פריינטשאפט פון י וועלט־ארבייטער. די ארבייטער האבען דיזעלביקע שונאים און די זעלביקע אינטערעסען. מיר, די ארבייטער פון דער וועלט מוזען מארשירען פארווערטס און דערגרייכען אונזער אלגעמיינעם ציל, אן אונטערשיד פון ראסע, רעליגיאן און נאציאנאליטעט . . . פאראורטייל איז דער שונא פון דעם ארבייטער. מיר דארפען אר־בייטען אלע צוזאמען, מיט א קלארער פארשטענדיקונג און ווארע־

מער פריינטשאפט„.

זיי זיינען נאאיווע אידעאליסטען, די יונגע פיאנערען פון דער אזיאטישער ארבייטער־בעוועגונג. די ווערטער וואס בעגייסטערען זיי, זיינען "פארגעסענע ווערטער„, ווי דער רוסישער סאטיריקער סאלטיקאוו דריקט זיך אויס, — פארגעסענע ווערטער אפילו פאר די מערסטע סאציאליסטען, ווי די איצטיקע מלחמה האט געוויזען — וואס־זשע זאל מען זיך וואונדערען אויף די קאנסערוואטיווע אמעריקאנער טרייד־יוניאנס ?

די "אמעריקאן פעדערייישאן אף לייבאר„ איז ביי דער היגער סאציאליסטישער פארטיי "ווי א געליבטער זון ביי זיינע עלטערען, וועלכע פירען זיך ־ניט ווי זיי וואלטען געוואונשען„. מען רעט זיך איין, אז די פעדערייישאן אף לעיבאר איז "די נאטירליכע ארבייטער־ארגאניזאציאן„, אויף וועלכער אלע סאציאליסטישע "אידעאלען און האפנונגען זיינען געבויט.... אפילו ווען זיי זיינען נאך ־ניט אינגאנצען ביי זייער בעוואוסטזיין„, מוזען זיי "ארויפקומען אויפ׳ן ריכטיקען וועג. עס ליקט אין זייער נאטור„. אזוי איז געשטאנען אין דעם אידישען "פארווערטס„.

וואסזשע האבען די פארטרעטער פון די סאציאליסטישע "אידעאלען און האפנונגען„ ביי .דער קאנווענשאן געטאן צו ברינגען זייערע "געליבטען זון„ צו זיין "בעוואוסטזיין„ ? לויט דעם אפיציעלען סטענאגראפישען פראטאקאל איז דער באריכט פון דער קרעדענשאלס־קאמיטע איינשטימיק גוט ־ געהייסען געווארען דאס הייסט, די אידישע דעלעגאטען פון ער אינטערניישאנאל לײדיס גארמעט וואירקערס, מר. שלעזינגער און מר. פאליאקאוו, האבען אויך געשטימט, אז מען זאל די פארטרעטער פון די ארבייטער פון יאפאן ניט אנערקענען פאר "ברידער„. זיי זיינען אבער ניט געווען די איינציקע, וואס האבען צוגעשטימט צו דער ערקלערונג, אז די ארגאניזירטע ארבייטער פון די פאראייניקטע שטאטען אנערקענען ניט די ארגאניזירטע ארבייטער פון יאפאניע פאר זייערע "ברידער„. פאר די רעזאלוציע האט אויך געשטימט אדאלף גערמער, א פראמינענטער דייטשער סאציאליסט און א פארטרעטער פון די ארבייטער אין די קוילען־גרובען, וואס דאס איז אן ארגאניזאציע פון איינגעוואנדערטע סלאווישע, איטאליענישע און גריכישע ארבייטער.

די דעלעגאטען פון די דייטשע ברויערײ־ארבייטער, ספעציעל

פון מילוואקי, רעכענען זיך אויך פאר סאציאליסטען, און זיי האבען אויך געשטימט פאר דעם רעפארט פון דער קרענגערשעל קאמיטע. פאר דעם רעפארט האט אויך געשטימט אזא אויסגעשפראכענער סאציאליסט ווי מאקס העיז. צווישען די דעלעגאטען איז אויך געווען דזשאנסאן, א סאציאליסט, וואס מיט זיין וואהל פאר פרעזידענט פון די מאשיניסטען אויפ׳ן שטעל פון אקאנעל׳ן האבען זיך בשעת מעשה אלע סאציאליסטען אזוי משמח געווען. בקיצור, עס איז זיכער געווען ביי דער קאנווענשאן א גאנץ היבשע סאציאליסטישע מינאריטעט, און די מינאריטעט האט צוגעשטימט צו דער ערקלערונג, אז די אמעריקאנער ארבייטער אנערקענען ניט זייער סאלידאריטעט מיט די ארבייטער פון יאפאניע.

דער טעלעגראפישער באריכט איבער דער קאנווענשאן וואס איז ערשינען אויף מארגען אין אלע אמעריקאנער צייטונגען האט אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם קאנטראסט פון דער האנדלונג פון דער קאנווענשאן בנוגע צו די דעלעגאטען פון די ארגאניזירטע ארבייטער פון יאפאניע מיט דער אויפנאמע פון די "ברידערלאכע דעלעגאטען" פון אמעריקאנער קירכען. די קאנווענשאן האט זיך אלזא געהאלטען פאר סאלידאריש מיט אמעריקאנער גלחים און פאר ניט סאלידאריש מיט די ארגאניזירטע ארבייטער פון די מזרח לענדער.

ווי איהר געדענקט, באלד נאך דעם שטוטגארטער אינטערנאציאנאלען קאנגרעס, האט בערגער ערקלערט, אז "ארבייטער פון אלע לענדער, פאראייניקט זיך" מיינט ניט זיי זאלען אלע קומען פאראייניקען זיך אין אמעריקע. – זיי מעגען זיך זיצען יעדערער ביי זיך אין דער היים, אין מילוואקי און אין טאקיא, און זיין סאלידאריש פון דער ווייטען. די סאציאליסטען, וואס האבען פארטראטען זייער יוניאנס ביי דער קאנווענשאן אין סאן־פראנציסקא, זיינען געגאנגען איין שריט ווייטער: זיי האבען ערקלערט, אז זיי זיינען לחלוטין ניט סאלידאריש מיט די ארבייטער פון טאקיא, און ווילען זייערע פארטרעטער אפילו ניט אויפנעמען אלס ברידערלאכע דעלעגאטען.

געדענקט, עס איז ניט געגאנגען אום די איינגעוואנדערטע

יאפּאנעזער ארבייטער, וואָס געפינען זיך שוין דאָ, נאָר אום יענע, וואָס האָבען זיך אָרגאַניזירט ביי זיך אין דער היים צו פירען אַ קאַמפּף דאָרטען פאר בעסערע ארבייטס־באדינגונגען. דאכט זיך, פון דעם קורצזיכטיקסטען און ענגהערציקסטען שטאנדפּונקט האָט געדאַרפט אויסקומען, אז די אַמעריקאַנער ארבייטער זיינען פאַראינטערעסירט צו שטיצען מאָראַליש די אָרגאַניזירטע ארבייטער פון יאפּאַניע.

מילא, דאָ קען מען פאר זיי פארשפארען די טיר מיט דער הילף פון די היגע פּאָליטישע פריינט פון דער אמעריקאַן פעדעריישאָן אָוו לעיבאָר. אָבער יאפּאַניע פּראָדוצירט דאָך ווארען, וואָס ווערען אימפּאָרטירט אָהער אויך, עס איז גענוג געוועזען זיך דורכצונעהען איבער דער אויסשטעלונג צו זעהען דעם מערקווירדיקען פּאָרטשריט פון דער אינדוסטרי אין יאפּאַניע. דער טאַריף, וואָס איז געמאַכט געגען אייראָפּעאישע ווארען, וועלכע ווערען פּראָדוצירט מיט העכער באצאָלטע ארבייטער, קען ניט פארצאמען דעם וועג פאר יאפּאַנישע ווארען, וואָס ווערען פּראָדוצירט מיט ביליקערע ארבייט אויף יענעם זייט פון דעם שטילען אָקעאַן. ווען די שכירות פון די ארבייטער וועלען געהעכערט ווערען אין יאפּאַניע, וועט דאָך זייער קאָנקורענץ ניט זיין אַזוי געפערלאָך פאר די אמעריקאַנער ארבייטער אויף דעם אמעריקאַנער ווארען־מארק.*

אבער וואָס טויגען די טענות? אז די פּאָליטישענס פון דער סאָציאַליסטישער פארטיי, וואָס זוכען צו "בּאָרען פון אינוועניק„ אין דער אמעריקאַן פעדערעישאַן אָף לעיבאר, וועלען מיט די קאָנסערוואטיווע יוניאַנס צוליב אימיגראציע ניט איינרייסען.

---

*) איך רעד שוין ניט פון דעם וועלט־מארק, איבער וועלכען די אמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטען און די אמעריקאַנער ארבייטער האָבען קיין געזעצלאכע מאכט ניט און וואו זיי קענען ניט פּראָטעקטען זיך מיט קיין טאַריף געגען יאפּאַנישע קאָנקורענץ. די אמעריקאַנער אינדוסטרי פּראָדוצירט נאָך דערוויילע זעהר ווענינ פאַר דעם אויסלענדישען מארק, און די פארטרעטער פון די אמעריקאַנער אָרגאַניזירטע ארבייטער קוקען ניט אריין אין דער צוקונפט, אבער ווען איהר ווילט באַטראַכטען די פראַגע פון אַ סאָציאַליסטישען שטאנדפּונקט, טו מוזט איהר אויסרעכענען, וואָס וועט ארויסקומען אין צען - צוואַנציק יאָהר ארום. און אין צוואַנציק יאָר ארום וועט יאפּאַניע האָבען אַ גרויסע קאַפּיטאַליסטישע אינדוסטרי מיט פרעמדע קאַפּיטאַלען.

.10 שלום.

מיר קענען איצטער מאַכען דעם סך הכל פון דער שטעלונג פון דער אמעריקאנער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי צו אימיגראַציע: מיט קנאַפּע אויסנאַמען, שטעהט זי פאר די באשרענקונג פון איינוואַנדערונג. ניט אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט, נאָר העגעמאָניע פון דעם אמעריקאַנער ארבייטער־קלאַס אין דעם ארבייטס־מארק פון דער וועלט. נידער מיט די בייזע חלומות פון קאַרל מאַרקס'ן, עס לעבע סאַמיועל גאָמפּערס!

די אמעריקאַנער ארבייטער גלויבען אז ווען עס קומען אריין יאָהער מיליאָנען נייע מענטשען, טו מוזען די וואָס זיינען שוין דאָ פריהער געווען, צורוקען זיך איינער צו דעם אַנדערען ענגער, ווי אין אַ קאַר, כדי צו מאַכען פּלאַץ פאר די אָנגעקומענע. עס איז די אַלטע טהעאָריע פון מאַלטוס'ן, אַז די לעבענסמיטעל וואַקסען ניט אַזוי גיך, ווי די עופּה'לאך. די סאָציאַליסטען האָבען קיינמאָל ניט געהאַלטען פון מאַלטוס'עס טעאָריע. קאַרל מאַרקס האָט באוויזען, אַז די איבערבאַפעלקערונג האָט נאָרנישט צו טאָן מיט דער צאָל איינוואוינער. כל־זמן די קאַפּיטאַליסטישע אינדוסטריע איז ניט אין גאַנצען רעוואָלוציאָנירט געוואָרען, מוז זי פּראָדוצירען אַן ארמעע ארבייטסלאָזע, צי מיט אימיגראַציע, צי אָהן אימיגראַציע.

דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליזם איז דער וויסענשאַפטליכער אויסדרוק פון דעם באפרייאונגס־קאַמפּף פון דעם אַרבייטער־קלאַס, — דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליזם שליסט איין יעדע פאָרטגעשריטענע פאָדערונג פון דעם אַרבייטער קלאַס, — געדענקט: יעדע פאָרטגעשריטענע. דער אַרבייטער־קלאַס קען אָבער שטעלען רעאַקציאָנערע פאָדערונגען אויך. אונטערשטיצען דעם עקאָנאָמישען קאַמפּף פון די ארבייטער הייסט ניט אונטערצו'חנפ'ענען זיך צו די אַרבייטער אום יעדען פּרייז, ווען זיי שטעלען רעאַקציאָנערע פאָדערונגען. דער קלאַסישער ביישפּיל פון רעאַקציאָנערע ארבייטער־פאָדערונגען איז דער קאַמפּף פון דעם האַנט־ארבייטער געגען די מאַשין. די סאָציאַליסטען האָבען קיינמאָל ניט אונטערשטיצט אָט די פאָדערונג פון די ארבייטער.

אַ יוניאָן באשטעהט אויך ניט פון מלכים, נאָר פון זינדיקע מענשען, און ווען זיי האָבען די מעגליכקייט, קענען זיי מאַכען פון אַ יוניאָן אַ פּאַרצייטיקען צעך, ווי די צעכען פון די מייסטערס

אין רוסלאנד. א פארשלאסענע יוניאן, ווי מיר האבען זיי דא א סך אין אמעריקע, איז א צעך, א מאנאפאליסטישע ארגאניזאציע. זי האלט צוריק די ארגאניזירונג פון דעם ארבייטער־קלאס. וואַרים זי וויל ניט אריינלאזען א טייל פון דעם פראלעטאריאט אין די רייהען פון דער ארגאנאינזירטער ארבייטערשאפט. זי צווינגט זיי צו ווערען סקעבס, ווארים דאס איז זייער איינציקער מיטעל צו מאַכען א לעבען, ווען די יוניאן לאזט זיי ניט צו צו דער ארבייט.

די טרעיד־יוניאנס אין די סויטה לאזען ניט אריין קיין שווארצע ארבייטער; אין 1908 זיינען ווייסע אייזענבאן ארבייטער ארוים אין א סטרייק צו צווינגען אן אייזענבאן קאמפאניע אין דזשאדזשיא צו ענטלאסען די שווארצע קאטשעגארען.

דערזעלבער צעכאווער גייסט האט געפונען זיין אויסדרוק אין די ראנאטקעס וואס די ארגאניזירטע ארבייטער האבען אויסגעַבוים מיט הילף פון די פאליטישענס אין קאנגרעס קעגען די איינַוואנדערונג פון פרעמדע ארבייטער.

דער ארויסטריט פון דער סאציאליסטישער פארטיי געגען אי־מיגראציע האט זיך פון אנהויב געריכטעט נאר געגען אזיאטישע איינוואנדערונג. דער תירוץ איז געווען, אז די אימיגראנטען פון אייראפא קען מען ארגאניזירען, ווערהענד די אזיאטישע אימיג־ראנטען, און בכלל יענע וואס קומען פון לענדער, וואו דער קאפיטאליזם איז שוואך ענטוויקעלט, זיינען „ניט ארגאניזירבאר“. דער אמת איז, אז דאס רוב פון דער אמעריקאנער ארביי־טערשאפט איז נאך אויך ניט ארגאניזירט, פאר היינט און פאר מאר־גען איז זי אלזא פאקטיש אויך „ניט ארגאניזירבאר“. מיר ווייסען, אז פארקערט, די יאפאנעזער ארבייטער אין האוואיי און אין די וועסט ארגאניזירען זיך יע, פארשטעהט זיך, זיי מוזען האבען זייערע אייגענע ארגאניזערס, אבער אין יאפאניע זיינען פאַראן סאציאליסטען. אנשטאט צו פארשפארען די טירען פאר אלע יאפאנעזער ארבייטער, וואלט בעסער געפאסט פאר סאַציאליסטען, זיי זאלען איינלאדען אהער זייערע גענאסען פון יאפאַניע צו העלפען ארגאניזירען די יאפאנעזישע ארבייטער.

די אגיטאציע געגען געלע איינוואנדערונג האט געמוזט פאר־פירען די סאציאליסטען אויף דעם זעלביקען וועג, אויף וועלכען די טרעיד־יוניאניסטישע אגיטאטארם געגען געלע איינוואנדערונג זיינען פריהער פאר זיי געגאנגען.

צו זאגען, אז די סאציאליסטישע פארטיי איז די פארטיי פון דעם ארבייטער־קלאס, און דעריבער איז זי מחויב צו פארטרעטען יעדע פאדערונג פון די ארבייטער, ווי רעאקציאנער זי זאל ניט זיין, איז א השיבנו נאזאר פון דער פארט־שריטליכער (דער זאגענאנטער „רעוואלוציאנערער“) ריכטונג פון דעם סאציאליזם.

זעכציק יאהר נאכאנאנד האט געהייסען, אז דער סאציאליזם איז אינטערנאציאנאל, אז ער וויל אפשאפען אלע ראנגאטקעס, אז עס איז ניטא פאר דעם סאציאליזם קיין ראסען־אונטערשידען. אבער דאס איז געוועזען כל־זמן מען האט געלעבט אין וואלקענקוקסהייט, ווי דער טייטש זאגט. דאמאלס האבען די סאציאליסטישע פירערס קריטיקירט די בורזשואזנע פאליטישענס, וואס האבען זיך יע גע־רעכענט מיט דער היינטיקער צוטיילונג אויף פיינדליכע ראסען און נאציאנען, און האבען נאכגעגעבען דעם גייסט פון נאציאנאלען שאוויניזם און ראסען־האס. אין דעם מאמענט אבער, ווי עס האט זיך די סאציאליסטען אויסגעדוכט, אז עס איז פאראן פאר זיי אן אויסזיכט אריינצוכאפען די וואוטס פון די קאנסערוואטיווע טרייד־יוניאניסטען, איז דאס, וואס זיי האבען גע׳דרש׳ענט גאנצע זעכציק יאהר, מיט אמאל פאר זיי געווארען א „פראזע“.

דער אפאטרוניזם איז ענג פארבונדען מיט דעם אמעריקאנער פארטיי־סיסטעם, יעדע אמעריקאנער פארטיי וויל אריינגארען אלע וואוטערס צו זיך אין זאק אריין. דערצו דארף מען יעדען איינעם צוזאגען וואס ער פערלאנגט. עס האנדעלט זיך דא ניט אום פרינ־ציפען, נאר אום ערפאלג פון דער פארטיי ארגאניזאציע. דעריבער מוז די אמעריקאנער פארטיי שטענדיק בייטען איהרע פרינציפען, לויט נאך די פאדערונגען פון מאמענט.

און ווי מיר זעהען, האט זיך די סאָציאַליסטישע פּאַרטיי אויף געוויזען גאַנץ צופרידען צוצופּאַסען איהרע פּרינציפּען „פּרימיטיוו־ניטיעלנאַ ק'פּאַדאַלסטי", ווי שטשעדרין זאָגט, — ס'הייסט אַרונטערזינקען ביז צו דער נידערטרעכטיגקייט פון דער אַרומיקער סביבה.

אַבער די סאָציאַליסטישע פּאָליטישענס, וועלכע ווילען צובאַמקען צו די קאָנסערוואַטיווע טרעיד־יוניאָניסטען, האָפּענדיק, אז זיי וועלען דערמיט כאַפּען וואוטס פאַר די סאָציאַליסטישע פּאַרטיי, זיינען זיך מטריח גאַר אומזיסט. די אַרבייטער וועלכע ווילען באַשרענקען אימיגראַציע, וואָלטען געדאַרפט זיין פּשוט'ע אידיאָטען צו שטימען פאַר די סאָציאַליסטישע פּאַרטיי. זיי ווילען באַשרענקען די אימיגראַציע היינט, ניט וואַרטענדיק, ביז די סאָציאַליסטען וועלען האָבען אַ טשאַנס צו ווערען אַ קראַפט אין קאָנגרעס. און היינט קענען זיי געפינען אונטערשטיצונג פאַר די פאָדערונג ביי דער דעמאָקראַטישער און דער רעפּובליקאַנער פּאַרטיי, וועלכע האָבען שוין דורכגעפיהרט אַ סך אַזוינע געזעצען און האָבען געמאַכט אַ טרעיד־יוניאָניסט פאַר אַ מיניסטער, אַנאַנדערן פאַר אימיגריישאָן קאָמישאָנער און אַ סך טרעיד־יוניאָניסטען פאַר קלענערע בעאַמטע, וואָס האָבען אין זייערע הענט די אויספירונג פון דעם געזעץ געגען אימיגראַציע. מיט דער אַגיטאַציע געגען איינוואַנדערונג העלפען נאָר די סאָציאַליסטען די אַלטע פּאַרטייען. די שונאים פון אימיגראַציע דאַרפען די סאָציאַליסטישע פּאַרטיי אויף כפּרות.

אז דער ראַסען־האַס פון די אַמעריקאַנער אַרבייטער קעגען די נעלע אַרבייטער וועט זיך סוף־כל־סוף ענדיקען מיט אַ מלחמה צווישען די פאַראייניקטע שטאַטען און יאַפּאַניע, דאַס זעהען היינט אַ סך אַמעריקאַנער פּאָליטישענס און אַנדערע טוערס. אַבער ביי קיי־

נעם פון זיי שטעלט זיך ניט די פראגע: אויב דער ראסען־האס קען אונדז אריינשלעפען אין א מלחמה, טו דארפען מיר אפשר בעסער באצייטענס פארקערעווען פון דעם געפערלאכען וועג צוריק אויף דעם וועג פון פרייהייט, אויף וועלכען די פאראייניקטע שטאטען זיינען געגאנגען, איידער די ארגאניזירטע ארבייטער האבען גע־צוואונגען די אמעריקאנער רעגירונג אנצונעמען די מאנאפאליסטי־שע ראסען־פאליטיק? ניין, זיי ענטפערען גאר אנדערס: מיר הא־בען א רעכט ניט אריינצולאזען אין אונדזער לאנד וועמען מיר ווי־לען ניט; אויב יאפאניע וויל צוליב דעם פירען מלחמה מיט אונדז, מוזען מיר צוגרייטען א שטארקע ארמעע און א גרויסען פלאט.

דאס זעלבע זאגט בערגער, דער סאציאליסטישער פירער:

דער אמעריקאנער פראלעטאריאט וועט ניט נאכגעבען, — האט ער געזאגט — די געלע וועלען איהם מוזען באזיגען מיט א באוואפענטער מאכט.

ב י י ל א ג ע:

מאיק ברעידי איבר׳ן קלאסען-קאמפף.

ווער איז מאיק ברעדי? נאך זיין נאמען נאך, קומט ער קענטיק פון איירלאנד, אליין אבער האלט ער זיך פאר א בריטיש-שפרעכענדען אנגלא-סאקסען, און דערצו איז ער נאך אפנים א סאציאליסט אויך. ס׳ווייזט אויס, עס געהט איהם נעבאך ניט גוט, האט ער אויסגעלאזען זיין ביטער הארץ אין א לעטער צום רעדאקטאר אין דעם „קאלל“ פון 17טען מאי, 1911, וואס איז ווערט צו לעזען. איך האב איהם פארטייטש ווארט פאר ווארט:

„בעת די קאפיטאליסטישע פאליטישענס זיינען ביזי מיט שליסען אן אינטערנאציאנאלען פרידענס-טראקטאט צווישען די יונייטעד סטעיטס און גרויס בריטאניע אונטער דעם מאנטעל פון בריטישע פריינטשאפט, באגלייט מיט חלשות׳דיקען שוואץ׳ וועגען „אנגלא-סאקסישער קרובה׳שאפט“, „ראסען-הערשאפט“, „בלוט איז געדיכטער ווי וואסער“, און נאך אזוינע נארישקייטען, געפינען די בריטישע און ענגליש-שפרעכענדע ארבייטער פון אמעריקא, אז די זעלביקע קאפיטאליסטישע באנדע לאזט זיי ניט צו צו קיין ארבייט. עס איז שוין פון א לאנגער צייט א מנהג ביי די אמעריקאנער קאפיטאליסטען, טראסטס, קארפארײשאנס, אין גאנצען צו מאכען דיסקרימינעישאן קעגען אלע ענגליש-שפרעכענדע ארבייטער און ארבייטערינען, אלס „געדונגענע מענטשען“. דאס איז מער קענטיק אין פראסטער ארבייט. אין אלע גרויסע שטעט פון אמעריקא זיינען פאראן טויזענטער אונבאשעפטיקטע מענער און ניינציק פראצענט פון זיי זיינען ווייסע ענגליש-שפרעכענדע לייט. (זייענדיק „וויסענשאפליכע סאציאליסטען“, זיינען זיי אלע סטאטיסטיקער —

*) דיזער ארטיקעל איז געדרוקט געוועזען אין דער „פרייער ארבייטער שטימע“ אין 1911, איך האב איהם דא איבערגעדרוקט אין א פארקירצטער פארמע צו ווייזען, וואס פאר א ווירקונג עס האט אויף דעם אונוויסענדען ארבייטער די סאציאליסטישע פראפאגאנדע פון אזוינע צייטונגען, ווי דער „ניו-יארק קאלל“, וואס האלט זיך מיט דער ארבייט און מיט די געלט פון די אידישע געגאסען.

דאס זאג איך, ניט מאיק). די ארבייטסגעבער גלייכען בעססער אז ארמבער, אן אינדוס, א נעגער, א דעיגא, א גריך, א סלאווישען, א יאפאנעזער, א טשינק, איידער ערגעץ אן אנגלא־סאקסען, מסתמא דערפאר וואס די דאזיקע און די פארוואנדטע ראססען זיינען מער שקלאפיש, עס פעלט זיי דער גייסט, זיי זיינען שטיל און פאלגען וואס מען הייסט זיי, און זיי זיינען צופרידען צו הארעווען פאר בי־ליקער באצאלט. זייענדיק דאס רוב אונוויסענד, מאטערען זיי אויס מיט פרייד זייער לעבען, ניט באקלאגענדיק זיך, פאר א טאפ ליג־דזען. פאר וואס ארגאניזירען זיך ניט די בריטיש־שפרעכענדע לייט צו באקעמפפען (און נוקם זיין זיך) מיט קרעפטיקע מיטלען יעדע אונפריינטלאכע אטאקע, וואס ווערט איצטער אנגעווענדעט פון די רייכע קאפיטאליסטען פון אמעריקע, איז איבער דעם מענטשלאכען שכל.

„פראסטע ארבייט ווערט מער ניט אנגעבאטען די ווייסע אנג־לא־סאקסען. עס הייסט, אז „קיין ענגלישע, סקאטישע, איירישע, וועלש, אדער קענעדער דארפען זיך ניט מטריח זיין" אומעטום אין די יונייטעד סטעיטס. דער גרעסטער טייל פראסטע ארבייט אין דער שטאט ניו־יארק ווערט געמאכט פון איטאליענער, גריכען און טערקען. שיקאגא האט איהרע פאליאקען, סלאווישע, בולגא־רען און דעיגאס, בעת סאן־פראנציסקא האט איהרע פעאנס פון מע־קסיקא.

„די בריטישע לייט וואס וואוינען אין די יונייטעד סטעיטס, מעגען זיך אליין שטעלען די העכסט וויכטיקע פראגע באטרע־פענד דעם אייביקען היינט, אזוי גוט ווי די נאהענטע צוקונפט: „ווער זאל הערשען אין אמעריקע?" ווער, דער סלאווישער, אדער דער אנגלא־סאקס? עס מוז געענטפערט ווערען ווען עס איז".
געצייכענט מאיק ברעידי, — קענסאס סיטי, מיזורי, דעם 14טען מאי, 1911.

אויב איהר מיינט אפשר אז דאס איז ניט שייך צו אייך, מחמת דער נאמען „איד" ווערט ניט דערמאנט, טו האט איהר א טעות, ווא־רים אין די סוירקיולארס פון דער אימיגרעישאן רעסטריקשאן ליעג זיינען די אידען פארעכענט צווישען „סלאווישע" אימיגראנטען.

איהר וועט מיר זאגען: מאלע וואס מאיק שרייבט! עס האנ־דעלט זיך דא אבער ניט וועגען מאיק'ן, נאר וועגען דעם אויסגע־

קליבענעם רעדאקטאר פון דעם אפיציאנזעס ארגאן פון דער סאָ־ציאליסטישער פארטיי, וואס האט עס געדרוקט. איך בין זיכער ניט געגען פרייע פרעסע. אבער, ערסטענס, ווייס איך ניט, צו דערזעל־בער רעדאקטאר וואלט געלאזט דרוקען א בריעף, וואס וואלט למשל רעקאמענדירט, אז די סאציאליסטישע פארטיי זאל אינדארסירען לא־פאלעט'ען פאר פרעזידענט אין 1912. דאס וואלט זיין קעגען דער טאקטיק פון דער סאציאליסטישער פארטיי? און איז אז אויפרוף צו ארגאניזירען די „בריטיש־שפרעכענדע" ארבייטער קעגען היגע ארבייטער פון אנדערע נאציאנאליטעטען און צו נוקם זיין זיך „מיט קרעפטיקע מיטלען", ס'הייסט ניט אנדערש ווי מיט פאגראָ־מען, ניט קעגען דעם סאציאליסטישען פרינציפ פון סאלידאריטעט פון דעם ארבייטער־קלאס?

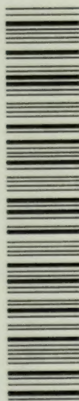
מילא, לאז זיין, אז די מיינונגס־פרייהייט אין דער סאציאליס־טישער פרעסע איז אזוי ברייט, אז אפילו א שרייבער פון א טשערנאסאטיענעם פאגראם־ארטיקעל ווערט אויך אויפגענומען ווי א גאסט. אבער א גאסט דארף זיך דאך פירען ווי א גאסט. אין קיין אנשטענדיקער קאפיטאליסטישער צייטונג, וואס גיט אפ פלאץ פאר א פרייע פאלקס־טריבונע, לאזט מען ניט דורך קיין זירעל־ווער־טער, ווי „דעיגא", אדער „טשינק". דאס פאסט פאר דער „נא־וואיע וורעמיא" און אויך פאר דעם „קאלל".

איך וואלט נאך געקענט פארשטעהן, ווען דער רעדאקטאר וואלט אפגעדרוקט דעם לעטער און וואלט וועגען איהם געשריבען א רע־דאקציאנעלע נאטיץ. איך בין אבער גאר ניט זיכער, אז דער רע־דאקטאר פון „קאלל" אליין איז דער עיקר ניט איינפערשטאנען מיט מאיק'ן. אט איז א סעמפעל פון דער רעדאקציאנעלער „פאלי־סי" פון דעם „קאלל".

מיט א פאר טעג פריהער איז אין דעם „קאלל" געווען א באַ־ריכט וועגען דער קאנווענשאן פון דער מאנופעקטשורערס אסאָסי־איישאן, וואו עס איז אויך באשפראכען געווארען די פראגע וועגען אימיגרעישאן. נאטירליך, זיינען די קאפיטאליסטען פאר פרייע איינוואנדערונג, און איינער פון די רעדנער האט זיך אויסגעשפראָ־כען קעגען דעם רעפארט פון דער אימיגרעישאן קאמישאן, וואס האט פארגעשלאגען ניט אריינצולאזען קיין איינוואנדערער, וואס קענען ניט לעזען און שרייבען. דער באריכט אין דעם „קאלל" האט גע־

טראָגען די קעפּל: „זיי ווילט זיך אונוויסענדע אימיגראַנטען“; די קעפּל גופא ווייזט שוין, אַז דער רעפּאָרטער וויל ניט קיין אונווי־סענדע אימיגראַנטען. דערצו מוז מען נאָך נעמען אין באַטראַכט, אַז דער גאַנצער באַריכט איז געווען פיינדליך צו דער קאָנווענשאַן, און דאָס האָט געמאַכט די קעפּל נאָך ביטערער.

3 1761 07371365 3